

Homerowa
ODYSEJA

— z originala a z jeho měru —

zeserbščil a wudal

farań emr. M. Urban-Turjan.

Serbja, namrětu rěč sej hajmy maćeńnu swěru!
Chcemy-li njesmjertni być, horliwje pěstujmy rěč! —

W Budyšinje 1921.

Na předań w Smolerjec knihańni
(zap. druž. z wobmjez. ruk.) w „Serbskim Domje“.

Homerowa
ODYSEJA

— z originala a z jeho měru —

zeserbšćil a wudał

farań emr. M. Urban-Turjan.

Serbja, namrětu rěč sej hajmy maćeŕnu swěru!
Chcemy-li njesmjertni być, horliwje pěstujmy rěč! —

WK 8° 1016

W Budyšinje 1921.

Na předań w Smolerjec knihaŕni
(zap. druž. z wobmjez. ruk.) w „Serbskim Domje“.

[962]

Čišć knihičišćefnje L. A. Donnerhak nasl.
w Budyšinje, před šulefskimi wrotami 21.

Předślowo. Soli Deo gloria!

Budź khwalba Bohu samomu a džak za jeho swěru,
zo zdźeržał Serbow z miłosću je dotal a dał wěru
jim, zo „trać dyrbja, zawostać“ a „z procha“ mužnje „zestawać“,
hdyž dowěrja so jemu! —

To jako wudawař „Serbskeho Homera“ (S. H.) tu zjawnje a najprjedy wuznawam, hdyž nětko z přenja Odyseja — krótša po wobsahu a bóle z ludu a do ludźi dyžli Ilijada — w dospołnym wobsahu na zjawnosć wšeho słowjanskeho swěta wukhadža — jako pomnik byća, řeče a pismowstwa Serbow. — A nadźijomnje móže Ilijada bórzy sěhować. —

Mój wotpohlad a zaměr při zeserbšćenju Homeroweju njesmjertneju basnjow běše přeložk poskićić, kotryž by trěbne pomhadło był k dorozymjenju originala a k spěchowanju wědomostneho wuwijanja serbšćiny — wosebje za Serbow studowacu inteligencu. Sym tohodla po słowje přeložował, dokelž tak jeno móžno mi bu jadro a samo wón originala, kajkiž staj Ameis-Hentze w lětach 1856 hač 1894 wudałoj, njepríkrošenej a čistej wobkhować. Wotstup wšak kóždy a zdalenje wot tuteje zasady wotewrja twórnošći njeličomne puće a je ze stajnym strachom zabłudženja a wosobinskeje swojowole. — Wě-zo mój wotpohlad a zaměr mi džěło a prócu z dobom tež dosć počezowaše; tola originala jadro a rjanosć mi jenak a přeco na přemim městnje steještej, zo sym samo wšelake maličkosće po móžnosći wurazeć pytał a tak original njeranjeny a čisty wobkhować so prócował. — Sprawny a wěny rozsud to nadźijomnje bórzy zeznaje a zwólnje připóznaje. A hdyž je so mi z wěcywustojneje strony při džěle hižo wobswědčiło, zo sym „z wědomostnej akribiju“ přeložal, a je mój přeložk „po originalu prawy a bjez zmylka“, mje to poľnje spokoji, a cheu k tomu tu ja radlubje dodać: *Intelligas, quaeso, hocce elogium „cum grano salis“!* — Stož so pak hewak hišće a nimo toho žadać móže, — mam za podmjetny (subjektivny) nahlad a pěkne přeca, wo kotrychž bjez dwěla plaći znate to wusłowo „*quot capita, tot sensus*“. — A njech do wole porjedža a něšto lěpše poskića, štož to zamóže! Moje džěło wšak je so stało — *ad augendum studium linguae et sorabicae et graecae*. Tuž tež sym za hesło sebi wutworil to hrono:

Serbja, namřetu řeč sej hajmy maćeřnu swěru!

Chcemy-li njesmjertni być, horliwje pěstujmy řeč! —

Je-li mój přeložk pak tu a tam ćežko zrozymliwy, — tež w tom móže wón originalej podobny rekać a njehodži so z lohka (*quasi ambulando*) přečitać, ale jenak kedžbnosć a napinanje mysłow žada; tola sym tež serbšćinu po móžnosći čistu a dorozymliwu podawać pytał. — A skónčnje hrono — při přeložku druhdy wosebje ćežko twórlive — tež wotměnitosć a po móžnosći přihodne zarězki (*caesuras aptas*) poskića. —

Prawopis pak njech z teksta samoho so pokaže a dozeznaje! Wón chce serbšćinje přihodny a prawy być, — z wuwzaćom wě-so „*Porjedžeńkow*“ (*cyle a mjenje nuznych*) na kóncu [hl. str. 250 sc.]

dodatych.*) — Zo přeložer sam pak dyrbješe tež wudawař swojeho džěla być, bu nuzne, dokelž Maćica Serbska k tomu dosahacych srědkow njeměješe, a so tute běchu pomału wot nadobnych dobroćelow (Maecenatow) mi dowěriše, štož zaso mje, dokelž bě přislušnosć to wšak zdwórliveje džakownosće, nućeše a pohonješe džělo spěchować a skerje lěpje na kónc dowjesć. — A k wuznamjenjenju swojeje Łužiskeje narodneje wjeski Turjo rěkam džě Urban-„Turjan“. Kak do cyła je k wudaću S. H. dóšlo, delka naspomnjene wozjewjenja, spisy a lisćiny**), měnju, bliže zeznać dadža. Kohož to zajimuje, je čitaj!

Plaćizna za wobaj džělej (Ilijadu a Odyseju) hromadže je 30 hr. — abonentam přizwolena hač na hody 1921, a je najprjedy džě Odyseja na předaň w Smolerjec kniharni w Budyšinje w „S. D.“ a dostać hač na dalše tež pola wudawarja w Khróstawje (Crostau bei Schirgiswalde i. S). —

Wšo hišće hewaše pak a swój winojty a sprawny džak za wšu podpjeru a pomoc serbskich wótcincow a nadobnych dobroćelow a jich mjena a wopory — sławne a blyščate za wšě časy do najdalšeho přichoda Serbow — dodam, da-li Bóh, při wudaću Ilijady z wosebitym zapisom. A čišć Ilijady (něšto přez 4. džěl wobšěrnišeje dyžli Odyseja) scěhuje bjez přetorhnjenja, dostanje-li konto „Serbski Homer“ nadžijomnje skerje lěpje a to lětsa najpozdžišo hač k hodam hišće nuzne něhdže 5000 hriwnow abo 170 abonentow, hdyž a dokelž je na čišć Odyseje so 10000 hr. trjebało. — Sed hie haec hactenus! —

Serbja, widomny džiw smy a swědkojo Božeje swěry,
džakni tuž pytajmy być pěstujō wěru a rěč! —

We Khróstawje, na Michała (29. IX.) 1921.

Matěj Urban-Turjan.

*) A přizamknjene wo prawopisu (př. dr. Arnošt Muka, Přiručný Słownik, w Budyšinje 1920, str. 1. 2. a 126 sc.) budž tu tež hišće tole:

a) Serbšćinje cuze dwuzynki (diftongi) pisam ae = e (prezident); au = aw (Awgust); eu = ew (Dzews).

b) **Samo zynkaj** 1.) i zady wšěch hewašich přeměni so do j (Ewpejthes, Menojtij) a je j tež wjazba mjez samozynkomaj (reformacija, Ilijada, Prijam); wurjadnje pak (per diaeresin) stej tež: Atreida, Neleida, Neion! Mjez samozynkami aa, ao, eo, oo wjaza pak sobuzynk w (Nawzikawa, Menelawos, Ewos, Antinowos) a 2.) y za k (g), ch (kh) a k zmjehči so do i (gimnazij, Kiklops, Skiła), kaž nawopak mjehke i stwjerdnje do ĩ (Klytajmnestra), Olymp, Polybos).

c) **Sobuzynk** wótre s při spočatku a na kóncu (Sunion, Mentos) so wosrjedž słowa a mjez samozynkomaj zmjehči do z (dispozicija, Pozejdon, Thrazymedes; tola Perses a Perzes. — Skónčnje

d) Wšo podwojenje (kopjenje) pismikow — z wuwzaćom serbskich zestajankow kaž poddan a zakóńnik — budž wuzamknjene (n. př. abonent, haleluja, inteligenca, komisija, korektura, misijonski), — tež we wosobinskih a serbšćinje připrawjenych mjenach (n. př. Thesalonich, Achil, Palas Athena, Odyses a Odys atd.). —

**) a) Trojospěw — po Alkajiskim hronje — ze zasady: Njesmjertny Homer w serbskim kabaće, dd. 24. VI. 1919, — wočišćany w „Serb. Now.“ a „Kat. Pósle“.

b) Memorabile attinens Homerum sorabicum, — wokolny list, dd. 10. VII. 1919.

c) Něšto wo naležnosći tak mjenowanej S. H.: Přednošk pp., dd. 7. IV. 1920, — wočišćany w „Časopisu Maćicy Serbskeje“ 1920.

d) Předšłowčko nakhwilne — při wudaću přerich 3 spěwow Odyseje, loni krótko do hód, kaž tež hižo „Přispomnjenje přeložerja“ při wudaću pokazki z Ilijady z jeje 1. spěwom k jutram 1917.

A e) Rozprawa a pohnuwanje w „Serb. Now.“, 1. č. 97 a 98, dd. 29. a 30. IV. 1920 a 2. č. 149, dd. 1. VII. 1921.

Třinaty spěw.

Odysowy wotjězd wot Fajakow a přikhad na Ithaku.

Wobsah: Odysowe rozžohnowanje a wotsalenje ze Šerije (1—62). Odysowe nawróćenje a wustupjenje w Forkysowym přistawje na Ithacy (63—124). Pozejdon khlósta po porěčenju z Dzewsom Fajakow za přewod Odysa (125—184). Odyses wocući a žalosčo njespóznaje swoju wótčinu. Jemu so zjewi Athena w podobje młodeho pastyrja a praji jemu, hdže wón je; Odyses so wudawa za Kretiskeho čeknjenca (185—286). Athena pokaza so we swojej woprawdžitej podobje a rozčeri kurjawanu, na čož Odyses swoju wótčinu spózna (287—360). Athena rozpowěda z Odysom, što ma so činić a přeměni jeho do prošeřskeje podoby (361—440).

Tak džeše, woni pak wšitecy džě měrni z mjelčenjom buchu, běchu ze zradowanjom pak jeći we khlódnim bydle.

Jemu pak zaso Alkinowos wotmołwi ze słowom prajo:

„O Odyso, hdyž dospě do mojeho twjerdeho domu
wysokokryteho, tohodla měnju, zo naspjet nic wjacy
mjetany bórzy ty wróciš so, njech tež jara sy wjele
čerpje. Mužej pak kazajo kóždemu z was tole praju,
kotřiž w domje pijeće mojim blyšcate wino
čestne přeco a posłuchaće na spěwarja radži. 5

Hižo za hosća drasty drje w derjedžělanej křinje
leža a zloto wumjěsey džělane z druhimi wšěmi
darami, kajkež Fajakow znosychu radžerjo tamle;
ale nó jemu poskiěmy třinohak wulki a kotoł
kóždy muž; my pak zhromadžejo zaso sej z luda
narunać cheemy; je jenomu čěžko wšak wudželeć darmo.“ 10 15

Tak džeše Alkinowos, jim słowo pak spodobne běše.

Či drje k měru podać so domoj stupachu kóždy;
jako pak rańše zerja so zjewichu w róžojtych porstach,
k lódzi khwatachu, wobronjacy pak njesechu mosaz. 20

A dary porjadnje skłádze móc młódna Alkinowowa,
sam ducy přez lódz dele pod ławki, zo žanomu njeby
towařow w jězbje račiłe, hdyž by so z wjesłami spěšnił;
woni pak k domu Alkinowa džěchu a hladachu jědže. 25

Za nich pak zarěza woła móc młódna Alkinowowa
Dzewsej Kronidže w mróčelach čornych, kiž z knjezom je wšitkich. 25

Sčehna pak spaliwši wužiwachu wubjerny wobjed
křewjo so; mjez nimi spěwar pak spěwaše krasny,
Demodok, ludžom wysokočeseny. Potom Odyses
k slóncu často blyšćacemu wobroći hłowu,
žadajo, zo by so skhowało; nětko wšak cheyše so wrócić. 30

Kaž pak hdyž muž sebi wječerjeć žada, kotremuž wołaj
brunaj cylički džeň pľuh čahaštaj prosty přez smahu,
k wjeselu jemu pak swětło džě slónca so pokhowa dele,
zo by so k wječeri podał a ducemu kolena słabnja:
tak Odysej swětło so slónca k wjeselu skhowa. 35

Hnydom k Fajakam pak řečeše hajacym z lubosću wjesła
a najbóle k Alkinowej džeše wozjewjo słowo:

„Knježerjo Alkinowje, najslawniši ze wšeho ludu,
pósćelće woprowawši mje čileho, sami pak mějće
derje so! Nětk wšak je došlo, štož luba sej žadaše duša, 40

Odyseja. 9

přewod a dary lube, kiž mi njech bohoyo sčinja
 njebjescy wužitne; šwarnu pak sebi mandželsku doma
 njech so wróciwši namakam z čerstwymi lubymi pódla.
 Wy pak tu wostawši zwjeselejće mandželske swoje
 žony a džěci; tyće pak wšelke njech bohoyo spožča,
 a njech njezbožo žane so njenamaka mjez ludom.“ 45

Tak džeše, ěi džě pak přihłosowachu a kazachu wšitcy
 wotpósłać toho hosća, hdyž rěčať přistojnje běše.

A tehdy sylnosć Alkinowowa k wołarjej džeše:

„Pontonowje, do karana wino sej změšawši wudžěl
 wšitkim po žurli, zo modliwši bychmy k wótcej so Dzewsej
 toho pósłali hosća do kraja wótneho jeho.“ 50

Tak džeše, Pontonowos pak slódke měšeše wino

a džě k wšitkim stupiwši zdžěleše; woni pak boham
 zbóžnym woprowachu, kiž knježa nad šěrokim njebjom,
 njeposřednje ze sydłow. So zběhny pak krasny Odyses 55

a Areće keluch dwuwuškaty do rukow poda
 a zazběhnywši hlós k njej skřidlene praješe słowa:

„Derje so stajnje, o kralowna, měj, doniž njepríndu lěta
 stare a smjerć, a štož hewak ma městno swoje při ludžoch;
 dale ja domoj so wróću; ty w tymle pak wjesele domje
 z džěćimi měj a z ludom a z kralom Alkinowom swoje!“ 60

Takle rjeknywši přez proh kročeše krasny Odyses.

Za nim pak wołarja wotpósła sobu móc Alkinowowa,
 zo by k spěšnej přewodžať lódži a móřskemu brjohej. 65

Sobu Areta pak pósła džě jemu služobne žony,

jenu drje mějacu čisćepłokany plaščik a kabat,
 druhu tu sobu pak pósła, zo njesła by zamknjenu křinju,
 ta pak dalša měješe khlěb a čerwjene wino.

Potom hdyž k lódži džě dele a morju dospěli běchu, 70

ručě to do lódže žłobneje wodžerjo nadobni wzawši

dele zestajachu sej, piće a cyrobu wšitku;

a džě Odysej wupřestrjechu pucak a plachtu

na ľubi žłobneje lódže, zo njewotućiwiš spať by,
 zadnej. Horje pak sam tež stupi a lehny so dele 75

mjelčo; woni pak posynychu k wjeslam so kóždži

po rjedže, powjaz pak z přewjerćeneho kamjenja wzachu.

Hdyž woni nazad zlehnjeni torhachu z wjesłami morjo,

jemu tež slódke křewjace spanje na mikawčki padže,

twjerdže dđeržace najslódše, najbóle podobne smjerći. 80

Łódž pak, kaž so na runinje koni štyropřah mužskich,

do předka wšitke čerjace z dohom pod šwikanjom křuda,

wysoko zazběhowace so, zo ćěr přecěrja ruče,

tak so džě teje drje zadny džěl zběhaše, žołma pak wulka

purpurna wot zady sylnjewalaceho so morja 85

šumješe; wona jara pak wobstajnje běžeše jenak;

ani so sokoľ jej njerunaše, najspěšniši ptakow:

tak wona ruče běžaca žołmy džěleše morja,

muža njeso, kiž měješe mysle podobne boham,

kotryž prjedy drje bědy dosć mnohe ćěrpješe w duši 90

- swojej, z ludźimi wójny a ćežke přětrajo žołmy;
 tehdy nět spaše najměrnišo, zabywši, štož běše ćěrpjeł.
 Tehdy hwězda najjasniša zeskhadža, kotraž najbóle
 přikhadža swětlo zjewjaca zahe skhadžacych zerjow,
 jako ke kupje nět bližeše jědźaca lódž so po morju. 95
- Forkysa přistaw pak wěsty so namaka, mórskeho starca,
 w krajinje Ithaki, skale pak dvě we nim wustupowacej
 prosće so zběhacej, z přistawa do přědka spadnjenej z wahu,
 wonej před sylnym žołmjenjom přećiwnych kryjatej wětrow
 zwonkach; nutřka pak bjeze wšeho wostanu zwjazka 100
 lódže twjerdžepokryte, hdyž k měrje zajězda dóndu.
 Dale při přistawa kóncu je dołholisěaty wol'jowc,
 blisko njeho pak próznjeńca, lubozna směrkanja pońna,
 swjatnica knježničkow, kiž so wódnicy mjenuja žórłow.
 We nej pak karany běchu a dwojowuchate čwory 105
 kamjeńtne; tam potom přeco pak hotuja cyrobu pčoły.
 Nutřka pak jara dołhe su kamjeńtne krosna, hdžež knježny
 ruby morjočěrwjene tkaja, zo wohladać dźiw je;
 nutřka pak stajne žórła su. Dwoje pak wona ma durje,
 jene drje k pońnocy dele za ludźi wustupne, druhe 110
 zaso pak k połodnju su za bohow a ženje tam ludžo
 njeprikhadžeju nutř, ale dróha za njesmjertnych to je.
 Tam woni zahnachu wědźacy prjedy. Wona drje potom
 dojědže na kraj, kaž połojea tak je cyleje, w běhu
 khwataca, tak derje wšak so z rukomaj wjeslarjow zehna; 115
 woni z lódže pak stupiwši sylnoćesanej' na kraj
 najprjed' Odysa zběhnychu z lódže žlobneje horje
 ze samym pławowym rubom a pucakom zybolacym
 a dže ze spanjom jateho položichu do pėska,
 won pak pokłady zběhnychu, kiž jemu ducemu domoj 120
 zdžělichu jasni Fajaksey přez wulcymužnu Athenu.
 A te drje tak při wolijowca składžechu zdónku
 w hromadže wot puća přeč, zo z ludźi přišedši njeby
 khodžacych, prjed' hač Odyses by wocućił, wobškodził nichtó;
 sami pak zaso domoj so wróćichu. Nic pak Pozejdon 125
 hroženja njezaby, kiž bohorunemu prjedy Odysej
 hrožeše, wón pak Dzewsowu radu pytaše zhonić:
 „Wótče Dzewso, ženje ja njebudu česćeny wjacy
 mjez njesmjertnymi bohami, dokelž mje smjertni Fajaksey
 nječesća nič, kiž tola ze splaha su mojeho runje. 130
 Tež wšak měnjach, zo nětko Odyses po ćěrpjenju horja
 mnoheho domoj so zawróći; ženje pak domojwrót jemu
 cyle njerubich, dokelž ty přilubi prjedy a zwoli;
 woni pak na lódži spjuceho zwjezewši spěšnej přez morjo
 wusadžichu na Ithaku, dary pak njesměrne dachu 135
 jemu, mosaz a złoto a hromadu tkaneje drasty,
 wulku, kaž ženje přinjesł sej njeby z Troje Odyses,
 budžeše-li přišoł bjez škody džěl dobytku wzawši.“
 Jemu wotmołwjejo pak Dzews džeše mróćelowodžeř:
 „Božičko, dalokoknježacy třaserjo zemje, što džeše! 140

- Nihdy će bohoyo njezacpja; strašne pak było by z hańbu wobmjetać najstaršeho a najlěpšeho ze wšitkich. Jeli pak z ludźi něchtó po mocy a synosći tebje za ničo nima, maš ty pak tež pozdžišo wjećenje přeco. Čiń, kaž zechceš, a tebi so lubić budže we duši. 145
- Jemu pak wotmołwi potom Pozejdon zeminy třaseř: Naměsće budžech ja skutkował, čěmnomróčny, kaž rěčiš, ale na twoju kedźbuj wolu přeco a čakam. Nětko pak łódź chcu z přewoda jara rjanu Fajakow domoj spěšnje khwatacu na morju rozłamać mróčnym, 150
zo bychu dale so zdžerželi, domoj ludźi pak wodzić přestali, horu pak wulku chcu wokoło města jim sčahnyć.“
- Jemu wotmołwjejo pak Dzews džeše mróčelowodžer: „O luby, tak drje być zda so mojej duši najlěpje, hdyž potom čěrjacu łódź wšě zawohladaju z města ludy, kamjeń blisko při zemi podobny spěšnej postaj łódži, zo bychu so wšitecy džiwali ludžo, z wulkej pak horu wobdaj jim do koła wokoło město.“ 155
- Potom hdyž to běše słyšał Pozejdon zeminy třaseř, džeše džě sahajo k Šeriji, hdžež su Fajakojo žiwi. 160
Zasta tam, wona pak łódź jara blisko přińdže po morju rychle čěrjena. K njej pak so třaseř zeminy zbliži, kiž ju skalisko sčini a zakorjeni wot spody z dłónju wustrěnej dyriwši; wón so pak wotsalił běše.
- Woni Fajakscy pak mjez sobu skřidlene rěčachu słowa dołhowjeslaći, mužojo sławni we łódźniskej wědže. 165
Takle pak něchtó na susoda swojeho hladajo džeše: „Běda mi, štó nětko łódź na morju zadžěwa spěšnu čěrjacu domoj? A hižo so dašę wohladać cyła.“
- Takle džě něchtó praješe, njeznate bě pak, kak sta so. 170
K nim pak Alkinowos rěčeše zjawnje a mjez nimi džeše: „Božičko, haj woprawdže mje zjawnje wěšćenje stare trjechi mojeho nana, kiž džeše, zo hněwny Pozejdon na nas je, dokelž smy wodžerjo po morju wěsći za wšitkich. Džeše, zo něhdy muži Fajakskich łódź wubjernje rjanu 175
z přewoda domoj z khwatom so wróćacu na morju mróčnym rozłamje, wulku pak horu nam sčehnje wokoło města. Tak džeše šedziwc tón, to pak nět hižo je stało so wšitko. Ale nó, kaž budu prajić ja, chcemy posłuchać wšitecy. Přewoda smjertnych drje zdžeržće so, hdyž něchtó k našemu přińdže městu; Pozejdonej wołow pak woprować dwanaće chcemy 181
wuzwolenych, hač wopokaže so smilny a horu jara dołhu nam njesčehnje wokoło našeho města.“
- Tak džeše, woni pak bojo so woły přihtowachu. 185
Takle drje woni džě so k Pozejdonej modlachu knjezej luda Fajakow nawodžerjo a radžerjo stejo wokoło wołtarja; wón pak Odyses wocući krasny ze spanja na zemi wótcowskej, nic pak ju znaješe hižo dołho zdaleny; bóh wšak wokoło kurjawanu wula, [Palas Athena, Dzewsowa džowka, zo samoho jeho 190

- njepóznajomneho sčiniła by a rozkladła wšitko,
zo njeby jeho mandželska, lubi a měšćenjo prjedy
póznali, hač běše njeprawdu lubčerjow pokhlostal wšitku;
tohodla wšo džě so hinaše přeco zjewješe knjezej,
rozpjate sćežki a přistawy zajěc přihodne wšudže, 195
wysoke skały a drjewa, kiž sylnje so rozrostle běchu.]
stupi pak, hdyž džě bě stanyl, a na kraj džě hladaše wóteny;
a džě zastona potom a tej sej bješe bjedrje
z dłónjomaj płonymaj, wótře pak žalósco praješe słowa:
„Běda mi, do kraja kajkich sym zaso dočahnył ludži? 200
Hač džě woni su zlóstni a džiwí, nihdy pak zdobni,
abo lubuja cuzych a je jich pobožna duša?
Hdže ha nětko pokłady tele donjesu? Hdže tež
błudžu sam? Ow zo wostał wšak budžech pola Fajakow
tam; ja pak k druhemu wšehomócnym dočahnył kralow, 205
kiž mje lubje budžeše hladał a wotpósłał domoj.
Nětko pak ani džě njewěm, hdže zestajeć, tudy pak njecheu
wostajić, zo něhdže njeby mi za druhich rubjenstwo było.
Božičko, cyle džě njeběchu mudri a prawi Fajakow
nawodžerjo a radžerjo, kiž mje do drugeho kraja 210
wjedžechu wotsal; mi woprawdže prajachu, zo mje na derje
znajomnu Ithaku dowjedu, dopjelnili pak njejsu.
Njeh Dzews škitowař pytačych pomoc khłosta jich, kiž tež
hlada na ludži druhich a pokhłosta, štóž běše zhrěšił.
Ale nó nětko pokłady te cheu ličić a hladać, 215
zo ničo wzawši mi na lódž žlobnu so njewotsalichu.
Prajiwši tak třinohaki jara rjane a kótlý
přeličeše a złoto a drastne tkaniny rjane;
z tutech drje ničo džě njebrachny; wón pak kraj želeše wóteny
po brjozy sylnježoľnjaceho morja so wlečo, 220
jara žalósco. Z blizka pak k njemu přińdže Athena,
mužej po wobliču podobna młodemu, pastyrjej stadłow,
sylnemu, kajkež su knježerjow džěći, mějaca dwójny
wokoło ramjenjow derjedžěľany wodžewak, spody
nohow pak rjaneju měješe póduše, w rucy pak rozsoch. 225
Pytnywši ju pak Odyses bu zradny a napřečo džěše,
a zazběhnywši hlós k njej skřidlene praješe słowa:
„Ow luby, dokelž će na tymle městnje přenjeho trjehju,
strowjeny budž. a mje njezetkaj ze žanej přećiwnej myslu,
ale škitaj drje tute a škitaj mje; přetož ja tebje 230
prošu kaž boha a bližu ke kolenam twojim so lubym.
Tež mi tuto po wěrnosći praj, zo derje bych wědzał,
kajka je krajina, kajki lud? Kajey w njej žiwí su ludžo?
Hač něhdže žana kupow je znajomna abo hač skała
leži někajka do morja zložena plódnjeje zemje?“ 235
K njemu rjekny zaso pak bohowka, wóčko Athena:
„Njerozomny, o cuzbniko, sy abo z daloka přišoł,
hdyž so nět za tutej krajinu wobhonješ; njeje pak nihdy
tak jara njeznata; jara pak mnozy znaja ju derje
runje tak, kotřiž bydlenja k ranju a k połodnju maju, 240

- kaž tež, kotřiž zezady k wječoru mróčnemu bydla.
 Wěsće ěi kamjeńtna je drje a přihodna k jězdženju njeje,
 njeje pak jara khudobna; nětko pak šěroka njeje.
 Na njej drje žito wšak njesměrne, na njej pak wino
 rosće; přeco dešćik pak dźerži a bohata rosa. 245
- Dobra pak pastwa za kozy a kruwy je; wulki drje lěs je,
 městna pak napojne na njej su přez lěto cyličke k rucy.
 Tuž ěi, cuzbniko, Ithaki mjeno tež dosaha k Troji,
 kotraž wot zemje Achajskeje daloko leži, kaž praja.“
 Tak džeše, bu pak wjesoły wutrajny krasny Odyses, 250
 zradny nad swojej wótčinskej zemju, kaž praješe jemu
 Palas Athena, błyskimjetarja Dzewsowa džowka.
 A zazběhnywši hlós k njej skřidlene praješe słowa;
 to pak nic wěrnje praješe, wróco pak tole wza słowo,
 přeco we wutrobnje rozpomnjejo lesćiwe mysle: 255
 „Slyšach wo Ithacy w Troji tež šěrokej daloko wonka
 přez morjo; nětko pak sam tež sym z kubłami tymile přišoł.
 Wostajiwši pak džěćom jich dale runje tak wjele
 čekam, hdyž Idomenesa sym morił lubeho syna,
 rychłego pěši Orsilocha, kotryž w šěrokej Kreće 260
 muži z khlěbom so žiwjacych z nohomaj spěšnymaj přemó,
 tohodla cheyš mi wšón tón dobytk Trojiski rubić,
 kotrehož dla ja bolosće w duši spytawši čerpjach
 z ludźimi wójny tak derje kaž mórske trašniwe žołmy,
 dokelž džě nanej njeslužach jeho w Trojiskim kraju 265
 zwólny, ale rozkazowach towařšam druhim.
 Toho drje duceho z pola ja z hlebiju mosaznej trječich,
 blisko při puću z towařšom łakawši skradžu na njeho;
 nóc jara čemna pak kryješe njebo a njepytny z ludźi
 naju nichtó, a potajnje rubich žiwjenje jeho. 270
 Potom hdyž toho nět skóncował běch ze železom wótrym,
 hnydom ja k łódzi so podawši naležnje prošach Fojnikow
 nadobnych, a jim dobytk džel sym poskičil dobry.
 Jim mje do Pyla prikazach dowjesć a přijec do łódže
 abo do Elisa krasneho, hdžež maju knjejstwo Epejscy. 275
 Ale jich woprawdže wot tam wotehna wětrowa sylnosć
 přećiwo woli jich jara a njechcechu wobšudzić z cyła;
 wot tam pak wokoło bludžacy semle dospěchmy w nocy.
 Z prócu pak dojedžechmy do přistawa, žane pak njebě
 za nas spomnjenje na wječer, žadacych jara ju dostać, 280
 ale prosće wotšedši z łódže so lehnychmy wšitcy.
 Tam mje drje wuprócowaného slódko nadpadže spanje,
 woni pak pokłady moje ze žlobneje zebrawši łódže
 wotkladžechu, hdžež runje sam ležach na pěskowych brjohach.
 Woni pak wotšedši k wobydlenej derje Sidonskej 285
 woteńdžechu; potom ja wostach we wutrobje zrudny.“
 Tak džeše, so pak bohowka wusmja, wóčko Athena,
 a jeho z ruku majkaše, běše po zrosće pak žónskej
 podobna rjanej a wulkej a znajacej wosebna džěła.
 A zazběhnywši hlós k njom' skřidlene praješe słowa: 290

- „By był mudry a podwjednik, kiž by će přetrjechił w myslach
wšelakich lesćiwych, by-li sam bóh so pozetkał z tobu.
Khrobły, lesćiwy, šibałstwa njesytny, njedyrbjał w kraju
ani džě samym doma so svojim wostajić lesće
a wobšudźacych řečow, kiž ze spódka lube su tebi? 295
Ale nó dlěje to njerěčmoj, wobaj znajacej lesće,
dokelž sy ty drje mjez smjertnymi wowjele najlěpši wšěmi
w radže a słowach, sławjena je pak mjez bohami wšěmi
sym dla rady a lesćiwych mysłow. Nic pak ty zezna
Palas Athenu, Dzewsowu džowku, kotraž ěi přeco 300
we wšěch ěěžkotach k pomocy steju a zakhowam tebje
a pak Fajakam lubeho tebje sym sćiniła wšitkim.
Nětko zaso sem přińdžech, zo składowała bych radu
z tobu a pokłady skhowała, kiž tebi jasni Fajakscy
domoj so wróćacom' zdžělichu po mojej radže a woli, 305
a cheu ěi prajić, kajke ěi w derjetwarjenych bydłach
wosud je bolosće přetrać; ty ěerp pak tež přećiwo woli,
njepraj pak ani žanomu z mužow ani ze žonow,
wšitkich, dokelž džě błudžo sy přišoł, ale ěerp ěiše
mnohe bolosće, na so wzawši nasylnosć muži.“ 310
- Wotmołwjejo pak jej wjeleradny džeše Odyses:
„Ěežko je smjertnemu póznać će, bohowka, zetkowacemu,
tež jara mudremu; ty však sama so kóždemu runaš.
Tuto pak derje ja wěm, zo mi prjedy přećelna běše,
kaž dołho w Troji synojo wjedžechmy wójnu Achajscy; 315
ale hdyž Prijama wutupichmy wysoke město
a na lódže so podachmy, rozmjeta bóh pak Achajskich,
dale potom će njewidžach, Dzewsowa džowka, a na lódž
moju so podacu njepytnych, zo mi by ból žanu wzała.
[Ale přeco we wutrobnje svojim wutrobu mějo 320
rozdrjenu błudžach so, doniž mje njewzachu bohajo z bědy,
prjedy hač hdyž mje w bohatym kraju muži Fajakskich
posylnješe ze słowami a do města wjedžeše sama.]
Nětko pak při nanje prošu ěe naležnje; přetož, zo přišoł
sym na Ithaku daloko widomnu, njewěrju, ale 325
přez kraj někajki druhi so honju, ty, mēnju, pak směšiš
mje, hdyž to prajiš, zo wobšudžiła mysle by moje;
praj mi, hač woprawdže k lubemu kraju sym wótenemu dospěł.“
- Jemu potom pak wotmołwi bohowka, wóčko Athena:
„Přeco je tajke ěi pomyslenje we wutrobnje twojim, 330
tohodla tebje tež wopušćić njemóžu w njezbožu twojim,
dokelž sy wobhladniwy a duchapołny a mudry.
[Rad však druhi muž wokoło błudžacy přišedši žadał
sebi by w bydlenjach zawohladać žonu a džěći,
tebi hišće njeje pak lubo wědžeć a słyšeć, 335
prjedy hač dale pruhował njejsy mandželsku swoju,
kotraž ěi w bydlenjach podarmo sedži, zrudne pak přeco
minu so pomału nocy a dny jej ronjacej sylzy.]
Potom ja njewěrjach to drje ženje, ale we duši
wědžach, zo domoj wróćiš so zhubiwiši towaršow wšitkich; 340

- ale z Pozejdonom njecheych ěi wojować nanowym bratrom,
kiž je hidu sej přećiwo tebi zarył do duše
roznjemdrjeny, zo jemu sy syna lubeho slepił.
Ale nó pokažu sydło ěi Ithaki, zo by mi wěrił.
Forkysa je drje tónle tu přistaw, mórskeho starca, 345
tónle pak při kónceu přistawa dołholisćaty wol'jowc;
[blizko njeho pak próznjeńca lubozna směrkanja poľna,
swjatnica knježničkow, kiž so wódnicy mjenuja žórłow.]
tuta pak jama ěi přikryta je, tu wopory mnohe
bohate knježničkam woprowaše dospoľne často; 350
to pak je Neriton, zwoblekana hora do lěsa.“
Takle rjeknywši bohowka rozehna mróćnosć, a zemja
zjewi so; a džě potom bu wutrajny krasny Odyses
zradny so nad swojej radujo zemju a wokoša rolu
plódnju. Hnydom pak zběhnywši rucy prošeše knježny: 355
„Knježny wódnicy, Dzewsowe džowki, zo ženje was widžeć
njubudu, měnjach ja; nětko pak z próstwami miľymi budźće
strowjene; nětko pak dary tež poskićimy kaž prjedy,
da-li mi přećelna Dzewsowa džowka dawaca dobytka
samomu žiwemu być a mi syna lubeho zdžerži.“ 360
K njemu zaso pak bohowka rjekny, wóčko Athena:
„Mužny budź, njedyrbi tuto ěi mysle wobćežeć twoje!
Ale pokłady do kuta jara wulkeje jamy
składžemoj naměsće nětko, zo tele ěi wostanu wěste;
samaj pak sebi rozpomńmoj, kak so hać najlěpje stanje.“ 365
Rjeknywši tak so do ěmneje jamy bohowka pušći
pytajo potajne po jamje městna; potom Odyses
z khwatom wšitke spřinosy, złoto a trajacy mosaz
z drastu derjedžěľanej, kiž jemu dachu Fajaksey.
A te drje dele wustojnje skladže a kamjeń do durjow 370
Palas Athena zasadzi, blyskarja Dzewsowa džowka.
Wonaj pak posynywši při wolijowca so zdónku
swjateho rozpomnještaj za lubčerjow skaženje hordych.
Mjez nimaj řećeć poča pak bohowka, wóčko Athena:
„Rodženy z Dzewsowa Laertowy syno, lišći Odyso, 375
rozpomnej, kak by na lubčerjow rucy njewušnych zložil,
kiž tři lěta nětko ěi rozkazuja po domje,
lubčo mandželsku bohowcy runu a dawajo dary;
wona pak w duši želaca wo twój domojwrót přeco
wšitkim džě nadžiju čini a lubi kóždemu mužej 380
poselstwo pošlawši, ale jej rozom rozpomnja hinak.“
Wotmoľwjejo pak k nej wjeleradny džěše Odyses:
„Božičko, bych Agamemnona dyrbjaľ Atresoweho
njezbožo cyle wěsće nět w domach přećeřpjeć hrózbne,
njeby-li, bohowka, ty mi wšo přislušnje prajiła drobnje. 385
Ale nó wumysl radu, kak wjećić na samych so budu,
k stronje pak sama mi stej, móc khrobľu spožčiwiš jara,
kajkuž hdyž wjeřchi rozwjazachmy blyšćate Troje.
Ach, zo takle horliwa by mi pomhała, wóčko,
a ja bych z tři sta mužemi wojowaľ z pomocu twojej, 390

česćowna bohowka, hdyž mi mile pomocna budžeš.“

Jemu potom pak wotmołwi bohowka, wóčko Athena:
„Tež wězo tebi ja spomóžu, mi pak so njezhubiš z wočow,
hdyž to nět wobstarać chcemoj; a někotry z lubčerjow muži,
měnju, zo z krewju a mozami maćeć podłohu budže
njesměrnu, kotřiž kubło ěi twoje dospoľnje zjědža. 395

Ale nó sćinju ěe njeznajomneho za wšitkich smjertnych.
Koži dam zeskhnyć drje rjanej na zhibitych stawach a włosy
žoľte zniču z hłowy a wokoľo hubjenu drastu
wobleku, z kotrejž widžacy hidźić ěłowjeka budže, 400
sćěmnić woči chcu tebi, kiž prjedy najrjeńšej běštej,
tak zo by napohlad měľ za lubčerjow wohidny wšitkich
a twoju mandželsku ze synom, kotrehož wostaji w domach.

Sam najprjedy pak nutř so podaj k pastyrjej swini,
kiž je ěi stražnik swini a z dobom ěi zmysleny mile
a syna twojeho hlada a rozomnu Penelopeju. 405

Namakaš toho so dlijo při swinjoch; pasu pak te so
póďla skaľy Koraks při Arethuzowym žórle
žerjace přezměrne žoľdže a ěěmnu pijace wodu,
a štož swinjom rozrosć so dawa k toľstemu tukej. 410

Pozastań tam a póďla so synywši prašej so za wšěm,
mjez tym do Sparty ja póńdu, hdžež rjane su žónske, zo syna
zwoľaľa Telemacha bych lubeho twojoh', Odyso,
kiž k Menelawej je do Lakedajmona šěrokoměstnoh'
podaľ so nazhonić powěsć, hač ty něhdže hišće sy žiwy. 415

Wotmołwjejo pak jej wjeleradny džeše Odyses:
„Ěehodla jemu džě njepraješe, hdyž wšo wěš we myslach?
Wěsće, zo něhdže tež tamny by bolosće wokoľo bľudžo
ěěrpjeľ na morju njeměrnym, žiwnosć pak druzy jom' zjědli?“

Jemu potom pak wotmołwi bohowka, wóčko Athena: 420
„Njech ěi nětko tamny na wutrobje njeleži jara.
Sama přewoďzach jeho, zo dobru by dobyľ sej khwalbu
došedši tam; nět pak žanoho nima hubjenstwa, ale
změrom w domach Atridowych sedži, a póďla je nadbytk.
Wěsće drje ľakaju na njeho mľodži z ěornojtej ľoďzu,
žedžacy morić prjedy hač dospěje k wótenemu kraju;
ale to njewěrju; prjedy tež zemja tak někoho změje
[z muži lubčerjow, kiž ěi kubło dospoľnje zjědža].“

Prajiwši tak so džě dótkny joh' z kuzľańskim kijom Athena.
Koži drje zeskhnyć daše so rjanej na zhibitych stawach,
žoľte z hłowy zniči pak włosy a wokoľo kožu
na wšěch stawach wobstarneho šědžiweca sćini;
sćěmni woči pak jeho, kiž prjedy najrjeńšej běštej;
wokoľo njeho pak druhe zľe trundle ěisny a kabat,
rozdrjeny mazany, ze zľym kurom sćinjeny hrozny; 435

wokoľo njeho wulku pak spěšneho jelenja kožu
sěahny hľadku. Jemu pak kij bě daľa a brěmjjo,
wohidne z hustymi džěrami, na nim pak trok běše šandka.

Wonaj tak wuradžiwši so džěľištaj; ta drje so poda
potom do Lakedajmona krasneho k synej Odysa.

Štyrnaty spěw.

Odysowa rozmołwa z Ewmajom.

Wobsah: Bydlenje Ewmajowe; zastup Odysa a jeho přijeće (1—47). Ewmajos pripravja Odysěj sydło a wobjed a wuzamołwja swoju khudobu, pokazuju na zakhadženje lubčerjow a knjezowu njepřitomosć (48—108). Na hosćowe mēnjenje, zo snadź swjeho knjeza změje, wuznawa so Ewmajos swjeho přeswědčenja wo knjezowej smjerći (109—147). Samo přisaha cuzbnika, zo so Odyses wróci hišće samsne lěto, njemóže Ewmajowu njedowěru přeměnić (148—190). Hósć podawa rozprawu z wěrnymi a wumyslenymi podawkami změšanu wo swjich dyrdomdejskich jězbach, na kotrychž je pječa tež spušćomne powěšće wo Odysu dostał (191—359). Ewmajos wospjetuje wobkrućenje swjeje njedowěry; Odysowy namjet, kotryž tamny wotpokaza, (360—408). Ewmajos wopruje k wječeri wjapra a wopokazuje so jako starosćiwý hospodař (409—456). Odyses pruhuje Ewmaja powědajo wo wumyslenym dyrdomdeju; tuón so z tym pohnu, zo jemu swój plašć k lěhanju da. Wón sam stražuje swěrnje wonka pola wjapřow (457—533).

Potom wón z přistawa nastupi sćežku kamjeńtnu horje
po lěsnym městnje přez wjeřški, hdžež zjewiła jemu Athena
krasneho běše swinjerja, kiž jemu haješe žiwnosć
najbóle z čeledže, kotruž bě kupił sej krasny Odyses.

Toho pak w khěži džě namaka sedžo, hdžež wysoka jemu 5

wobhroda twarjena bě na wokoło widomnym městnje,
rjana a wulka, ležaca do koła, kotruž džě swinjer
sam běše swinjom twarił, hdyž hospodař njeběše doma,
bjeze prikaza knjenje a stareho knjeza Laërta,
z přiwoženych kamjenjow a běše z hłowoncom wobdał. 10

Koły pak wonka w jenakim rjedže tam a sem zary
huste a mnohe, hdyž wotbělił skoru dubowu běše.
Znutřka pak dwora džělaše dwanaće swinjacych khlěwow;
jedyn při druhim, lěhwa za swinje; w kóždym pak swini
na zemi lěhacych zawrjenych hromadže běše pjećdzesat, 15

dojne rancy; kundrozy te pak lěhachu w nocy
zwonka, wjele mjenje jich; te wšak mjeńšachu jědžo
bohopodobni lubčerjo, dokelž sćeleše swinjer
přeco toho najlěpšeho z tučnych kundrozow wšitkich;
tych pak třista bě a pjećdzesat. Pódlu pak přeco 20

nocowachu psyki so runace zwěriskam džiwiw,
štyri, kotrychž žiwješe swinjer, poručer muži.
Sam pak póduše prawješe wokoło swjejeju nohow,
řezajo wolacu rjanobarbnu kožu; éi druzy
hižo pak so ze zhromadženymi podali běchu 25

swinjemi tu a tam, woni třo; toho pak štwórteho k městu
wotpósła, zo by lubčerjam nasylnym nućeny dowjedł
swinje, zo bychy sej řezawši z mjasom syćili dušu.

Njejapcy psy pak šćowkace wuhladachu Odysa;
te drje wótře šćowkace přiřnachu, potom Odyses 30
mudrje syny so, z ruki pak kij wón popušći k zemi.
Budžeše při swjich dworje tam hanibnu počerpjeł bolosé;
ale swinjer po nohomaj spěšnymaj skočiwši ruče
po dworje khwataše; koža pak jemu wupadže z ruki.

Zawoławši na to drje rozehna tam a jow psyki 35

z hustymi kamjenjemi; wón rjekny pak k swojemu knjezej:

„Šědźiwco, woprawdže psy tebje bjez mała roztorhachu njenadźicy, a na mnje budžeše hanibu wulał.

Tež pak druhe mi bohoyo bolosće dachu a skóržby;

přetož wo bohoruneho knjeza so rudžo a tyšo

40

sydam, cuzym pak picuju k jědźi kormjene swinje;

tola tamny něhdže sej žadajo po jědźi błudzi

přez kraj a města wokoło ludži cuzeje řeče,

jelizo něhdže žiwy je hišće a slónca blyšć widzi.

Ale slěduj, šědźiwco, k stanej džimój, zo sam tež

45

z khlěbom a winom nasyćiwši so prawje po duši

prajił by, z wotkel sy a kak ćěrpjeł sy wšelake bědy.“

Takle rjeknywši wjedžeše k stanej nadobny swinjeř,

a nutř zwjedźiwši posadzi, khróst pak podsypny zróstny,

na njón pak kožu wupřestrje kosmatu kózlika skalnoh',

50

samoho pósłanje, wulke a włósne. A zradny Odyses

bu, zo jeho tak přija a z wuraznym praješe słowom:

„Dzews spožč, hosćícelo, a bohoyo njesmjertni družy

tebi, štož najbóle chceš, dokelž mje sy přecelnje přijal.“

Wotmołwjejo pak jemu, Ewmajo swinjerjo, džeše:

55

„Hosćo, zdobne njeje mi, ani hdyž hubjeńši přišoł,

hač ty, by hosća nječesćíc; přetož wot Dzews sa su wšitecy

hosćo a prošerjo. Dar naš snadny pak bywa

luby; je to wšak wotročkow prawo, kiž přeco so boja,

dokelž nad nimi knježerjo knjejstwo maju ći młodzi.

60

Wěsće wšak tamneho zadžěwachu bohoyo domwrót,

kiž mje swěru lubowaše a přepoda kubło,

khěžu a wobsedžeństwo a rjanozrosćenu žonu,

kaž knjez miłosćiwý to wotročkej swojemu spožči,

kiž jemu wjele so prócuje, bóh pak da radženje k džěłu,

65

kaž tež mi džěło tole ma wužitk, kotrehož hladam.

Tuž by mje knjez jara zwjeselił, by-li so zestarił tudy;

ale je zahinył; kaž splah Heleny budžeše bědnje

zahinyć dyrbjał, hdyž kolena mnohich rozwjaza muži;

tež Agamemnona česće dla tamny wšak k Iliju džěše

70

konibohatemu, zo by so z Trojskimi bědźił.“

Takle rjeknywši zespina ruče z brjušnikom kabat,

džěše pak sahajo k swinjencam, hdžež běchu prosatow stadła

zawrjene. Wot tam dvě njeseše wzawši a zarěza wobej,

wosmudzi, zruha na kruchi a stykny wokoło róznojow.

75

Spjećiwši wšo pak njeso džě předpołoža Odysej

z róznojemi samymi ćopłe; wón muku pak přisypny bělu

a džě do nopacha kaž měd slódke naměša wino,

sam pak so znapřeća syny a nućo praješe k njemu:

„Jěz nět, o hosćo, to runje, štož k rucy wotročcy maju,

80

prosace; tola kormjene swinje lubčerjo jědža,

kiž sej na khłostanje njemysla w duši ani na želnosć.

Hrube drje njeskutki bohoyo zbóžni nimaju lubo,

ale česća prawdu a skutki přistojne ludži.

Tež drje njepřećeljo a přećiwni, kiž so do kraja

85

- cuzeho wala a Dzews jim wójske rubjenstwo spožči,
 napjelnjeni stupja pak do łódzow domoj so wrócić,
 tež drje jim bojosé sylna před khłostanjom do mysłow přińdže;
 tući pak wědža něšto a boha hłós słyšachu wěsty,
 zrudnu tamneho smjerć, dokelž njechcedža na prawe wašnje 90
 lubčić ani so wrócić do swójeho, ale přez měru
 kubła póžeraju a njeje zlutniwosć pódla.
 Přetož kaž wjele je nocow a dnjow wot Dzews, nic jene
 něhdže wopruja woporne skočo ani dvě samej,
 wino přečinjeja pak šibałscy wučerpawši. 95
 Wěsće však kubło wón měješe njesměrne; z ryćerjow muži
 žadyn tak wjele we wokrjesu kraja čorneho nima,
 ani na samej Ithacy; hromadže dwaceći mužow
 ani tajkeho nimaju bohatstwa; ja pak cheu tebi
 přeličić. Dwanaće na kraju stadłow, telko je wowěich 100
 stadłow, telko swinjacych, telko so šerjacych kozow
 stadłow pasu cuzy a samoho pastyrscy ludžo.
 Tudy pak šerokich kozacych stadłow jědnaće wšitkich
 najdale wonka so pasu a kedžbuja mužojo kmani.
 Tychle kóždy přeco jim wob dzeń přihonja kózlo 105
 tučnych kozow, kiž jemu so něhdže najlěpše być zda.
 Dale swinje tele ja wobarnuju a škitam
 a jim swini to najlěpše pěknje woliwši sćelu.“
 Tak džeše, tamny pak jědžeše mjaso a piješe wino
 horliwje z khwatom mjelčo a lubčerjam sadžeše ćernje. 110
 Potom hdyž pojedł běše a wutrobu spokojil z jědžu,
 jemu tež spjelniwši keluch da, z kotrehož piješe runje,
 wina połnički; wón pak přiřa a zradny bě w duši,
 a zazběhnywši hłós k njemu skřidlene praješe słowa:
 „O luby, štó však je tebje ze swojimi kubłami kupil 115
 takle jara zamožity a mócný, kaž prajiš?
 Dla Agamemnona česće pak, prajiš, zo kónc je wzał tamny;
 praj mi, hač jako tajkeho, kajkiž bě, zeznaju snano.
 Dzews však tole snadź wě a bohoyo njesmjertni druzy,
 hač jeho wohladawši bych přizjewil; wjele však błudžach.“ 120
 Jemu potom pak wotmołwi swinjeř, poručer muži:
 „Šědžiwco žadyn muž błudžacy přišedši powěsć wo tamnym
 zjewjo by njemohł přeswědčić žonu a lubeho syna,
 ale próznje, hladanja potřebni, dundacy ludžo
 lhaju a wole nimaju, zo bychu řečeli wěrnosć. 125
 Štóz pak do kraja Ithaki wokoło dundajo přińdže,
 k mojej knjeni přišedši baje zawjedne blady,
 wona pak přećelnje witawši hospoduje a praša
 za wšitkim so a jej skoržacej z mikawčkow padaju sylzy,
 to je žonjace prawo, hdyž mandželski w cuzbje je kónc wzał. 130
 Tež ty, starco, zełhařne bórzy sej wumysliš słowo,
 hač by něchtó ci plašć dał a zwjeršny kabat a drasty.
 Tamneho hižo pak psy su spěšne a rubježne ptaki
 kožu zedrele z kosćow, a wopušćila je duša,
 abo ryby jeho na morju zežrachu, kosće 135

- jeho leža pak na kraju z mnohim zamlěte pěskom.
 Tak wón drje tam wza kónc, lubym pak wšitkim zrudoba po nim,
 mi pak najbóle, je nastala; přetož druhého dale
 knjeza njedostanu tak mišeho, hdžežkuli přińdu,
 ani bych-li zaso do nana a mačerje domu 140
 dospěl, hdžež prjedy so narodźich a mje kublaštaj samaj;
 so snadź pak wo njeju tak jara wjacy njerudžu, žedžo
 jara, zo z wočomaj bych we kraju wohladał wótnym;
 ale mje žedźiwosć jima po wotsalenym Odysu.
 Toho ja, cuzbniko, wěsće tež, hdyž tu njeje, so boju 145
 mjenować; jara však lubo mje měješe a so we duši
 staraše; ale droheho mjenuju jeho tež w cuzbje.
 Jemu zaso rjekny pak wutrajny krasny Odyses:
 „Přećelo, dokelž nět zaprěwaš cyle a prajiš, zo tamny
 wjacy so njewróci, duša pak twoja je přeco bjez wěry; 150
 ale ja njechcu slepotnje rěčeć, ale so roćo,
 zo so wróci Odyses. Mi dar pak za powěsć so dostań
 hnydom, hdyž kročo tamny do swojeho dospěje domu;
 [plašć mje a zwjeršny kabat a rjane zwoblekać drasty,]
 prjedy pak, njech tež jara sym potrěbny, njewozmu ničo; 155
 mi však wohidny tamny je podobnje Ajdesa wrotam,
 kiž přez khudobu nućeny blady zawjedne baje.
 Njech nětko najprjedy Dzews wě z bohow a hospodne blido,
 wohnišćo šwarneho tež Odysa, ke kotremuž stupju,
 wěsće woprawdže tole, kaž praju, so wšo tebi stanje. 160
 Sam za tuto lěto Odyses semle so wróci.
 [Tutón drje měsac so minjacy, za nim pak zastupowacy
 domoj so wróci a pokhłosta, štóžkuli tamneho tudy
 mandželsku njehornje wonječesća a sławneho syna.]“
 Wotmołwjejo pak jemu, Ewmajo swinjerjo, džeše: 165
 „Šedźiwco, ani džě ja dar tónle za poselstwo płaćić
 njebudu, ani Odyses so hišće njewróci domoj;
 ale pij změrom a druge sej pódla přeč rozpominajmoj,
 ani mi njespomnjej na to; wěsće však zrudna je duša
 w mojim wutrobnje, hdyž něchtó spomnja na droheho knjeza. 170
 Ale ei wěsće drje přisahu wostajmoj; tola Odyses
 njech so přibliži, kaž jeho ja chcu a Penelopeja
 a Laertes tón šedźiwce a Telemach podobny bohu.
 Zaso wo syna nět žalósću pospochi, kotroh'ž Odyses
 płodžeše, Telemacha, hdyž su bohoyo tomu rosć dali 175
 hałužcy runo, a měnjach, zo nihdy mjez mužemi slabši
 njebudže hač jeho luby nan, krasny po zrosće a twórbje,
 toho njesmjertnych něchtó pak kmanu mysl překazy nutřka
 abo z ludži něchtó; wón džěše pak powěsć wo nanje
 pytać do Pyla swjateho; na toho lubčerjo jasni 180
 duceho domoj pak łakaju, zo splash cyle by zhynł
 z Ithaki njeznaty bohoruneho Arkezijasa.
 Ale woprawdže drje tamneho wostajmy, hač budže jaty
 abo njech čeknje a ruka Kronijona wukhowa jeho;
 ale nó swoje ty, šedźiwco, samoho powěz mi bědy 185

- a mi po wěrnosći powědaj to, zo derje bych wědzał:
 „Štó sy ty, z kajkich ludźi? Hdže twoje je město a staršej?
 Na kajkej łódži přišoł sy, kak pak łódźnicy tebjedowjezechu na Ithaku? Štó byé so wukhwalowachu?
 Wěsće však nihdy, njejsy ty pěši, měnju, sem přišoł.“ 190
- Wotmołwjejo pak k njom' wjeleradny džeše Odyses:
 „Tuž však cheu tebi to cyle po wěrnosći powědać drobnje;
 njech by drje nětko namaj na khwilu kaž žiwnosć tak piće
 słódke było nutřka we stanu přebywacymaj,
 hosćinować w pokoju, druzy pak k džělu so měli; 195
 z lohka potom tež wob lěto wšitke nihdy do kónca
 njebych ličo bědy mohł duše wurěčeć swoje,
 kaž mnohe hižo wšě hromadže po woli bohow sym ćěrpjeł.
 Z narodom z Kretow drje šěroko přěstrjenych khwalu so muža
 zamožitoho syn byé; synojo mnozy tež druzy 200
 w domje kaž wulcy rosěechu tak so tež rodžachu prawi
 z mandželskeje; mje mać pak kupjena přiłožniska
 porodži, ale mje runorodnym česćeše runoh'
 Kastor Hylakida, z toho ja byé rodu so khwalu,
 kotryž tehdy mjez Kretiskimi bu česćeny w ludu 205
 kaž bóh zboža a bohatstwa dla a sławjenych synow.
 Ale woprawdže wotnjesechu jandželjo toho
 smjertni do domow Ajdesa; woni pak džělachu žiwnosć
 synojo jara mužni a kjablowachu wo džěle,
 ale jara mało mi dachu a wobydla chěžu. 210
 Žonu pak z jara zamožitých sej woženich ludźi
 swojeje kmanosće dla, dokelž žadyn njedočink njeběch
 ani špatnik; nětko pak dawno mi njewubu nič, ale zo tola,
 měnju, hdyž ty na šćernišćo hladaš,
 póżnaješ; woprawdže mje však hubjenstwo jima dać mnohe. 215
 Woprawdže Ares wěsće drje skićeštaj mi a Athena
 khroblosć a nawalnu sylnosć, hdyž najlěpšich wuzwolach muži
 sebi na łakańcu, njeprěćelam hotujo žalosć;
 ženje mi duša mužna před smjerću so njestrachowaše,
 ale wowjele z hlebiju přeni přihnawši w skoku 220
 popadzech z přećiwnych muži, kiž pěši bě dyžli ja slabši.
 Tajki běch w bitwje; witane mi pak njeběše džělo
 ani domjaca mysl, kotraž kubła wubjerne džěći,
 ale přeco wjeslate łódže lube mi běchu,
 a tołk wójnski a hlebjowcy rjanohładke a kłoki, 225
 zrudne wěcy, a štož je hewak žadławu druhim;
 tola mi lube to běše, štož bóh něhdže zložu do mysłow;
 muž však druhi na skutkach ma druhich wjesele swoje.
 Prjedy drje, hač však synojo džěchu Achajscy do Troje,
 džewječ raz wodžeř buch muži a spěšnje jězdžacych łódži 230
 přećiwo cuzym ludžom a dosć so mi dobytko dosta.
 Z toho sej přezměrne zwubjerach, mnohe pak pozdžišo dostach
 z kebjelom, ruče pak rosěeše kubło, a česćowny potom
 džě mjez Kretiskimi a wjeledostojny bywach.
 Ale hdyž potom sej Dzews puć šěrokohladacy zrudny 235

wumysli, kotryž kolena mnohich rozwjaza muži,
 tehdy nět nućachu mje a sławneho Idomenesa
 lódže nawjedować do Ilija; žana pak njeběše rada
 zapowědźić; porěč pak jimaše njeluba ludźi.
 Tam drje Achajskich synojo džewjeć lět wjedźechmy wójnu, 240
 w tom pak džesatym zničiwši lěće Prijama město
 z lódžemi domoj čehnjachmy, rozmjeta bóh pak Achajskich.
 Potom mi wbohemu Dzews sej radžeć wuradźi křiwdu;
 měsac však jenički wostach so radowacy na džěćoch
 a na mandželskej žonje a kublach; dale mje potom 245
 duša nućeše z towaršemi so runymi boham
 podać k Ajgiptowskej, hdyž běch derje naprawił lódže.
 Dzewjeć napravich lódžow, so lud pak zhromadźi ruče.
 Šěsć dnjow potom drje křewjachu towaršojo so moji
 lubi, dale mnohe ja woporne skoćata skićich 250
 woprować boham a hosćinu wuhotować sej samym;
 sedmy pak zastupiwši so z rumneje wjezechmy Křety
 přeč z poľnócnym wětřikom, rěznje dujacym rjanym,
 bjez prócy, kaž hdyž je ze spadom. Žana mi takle so z lódži
 njewobškodźi, ale my sedzjachmy čili a čerstwi, 255
 te pak wětřik a nawodžowarjo wjedźechu prosće,
 a džen pjaty k žoľmjacemu so sylnje Ajgiptej
 dospěchmy, stajich pak kulojte lódže do rěki Ajgipta.
 Tehdy wěsće či ja drje towaršam přikazach lubym,
 zo bych wostali tam při lódžach a škitali lódže, 260
 kedžbowarjam pak kazach so wróćo podać na straže;
 woni zwólni pak khrobłosći, mocy poslušni swojej,
 naměsće ludźi Ajgiptowskich pola zapuscowachu
 jara rjane a žony a mlóde přeč wjedźechu džěći,
 samych tež morichu; ruče pak powěsće dóndže do města. 265
 Woni pak słyšo woľanje z dobom ze skhadženjom zerjow
 přińdžechu; poľna pak cyła bu runina pěškow a koni
 z błyskotom mosaza. Čisny pak zľu Dzews mjetacy z błyskom
 čěkańcu mjez mojich towaršow; nihtó pak njezwěri sebi
 z mocu so přećiwjeć; wšudže však wokoľo njezbožo stupi. 270
 Tamle mnohich drje wot nas z mjećom morichu wótrym,
 tych pak žiwych wjedźechu horje jim nućeni džěľać.
 Tola mi Dzews sam poľoži tónle rozsud do mysľow;
 ach budžech wumrěľ a tam we Ajgiptowskej dostaľ
 wosud; dale však čakaše snano njezbožo na mnje. 275
 Hnydom wotewzach nahľownik derjedžěľany z hľowy
 a škit z ramjenjow; hlebiju přeč pak wotćisnych z ruki;
 potom konjopřahej ja křala napřećo běžach,
 košach tež kolenje wobjawši; wón pak mje wumó a zdžerža,
 do woza sadźiwši mje pak wjezeše plakacoh' domoj. 280
 Wěsće drje jara mnozy mje z hlebjemi nadpadowachu
 žadajo morić; zjawnje však jara znjemdrjeni běchu;
 ale wotdžerža tamny, so hněwa pak boješe Dzews
 hosćićelneho, kotryž najbóle hidźi zľe skutki.
 Tamle drje wostach sydom lět na městnje, mnohe pak kubľa 285

- hromadźach pola Ajgiptowskich ludźi; wšak dawachu wšitecy.
 Ale hdyž lěto nět wosme mi wokoło běžace přińdže,
 tehdy potom muž přińdže Fojnikski, z njeprawdu znaty,
 njedušnik, kiž hižo wjele bě zleho mjez ludźimi činił,
 tutón mje z myslemi swojimi dobywši wjedžeše, zo do 290
 Fojniki dospěchmoj, hdžež jeho ležachu khěže a kubła.
 Tamle při samym hač do lěta wuběžaceho wostach.
 Ale hdyž měsacy hižo a dny běchu skónčene lěta
 zaso so wokoło minjeneho a hodžiny přišle,
 mje do Libyje na lódž jězdźacu přez morjo sadži, 295
 zelhařne zradziwši wěcy, zo z nim bych přewodzał wjezbu,
 tam pak kak předał mje by a sej bohate zhromadził myto.
 Z nim do lódže podach so, runjež so bojo, bjez wole.
 Wona pak běžeše z wětrom pońócnym, rězniwym rjanym,
 wosrjedža wyše Krety; sej Dzews pak na zahubu za nich 300
 mysleše. Ale hdyž Kretu nět spušeichmy, druhi pak krajow
 žadyn njepokaza so, ale njebjo a morjo,
 tehdy juž mrócel čěmnomódru staji Kronijon
 wyše žłobneje lódže a pod nej čmowe bu morjo,
 z dobom pak zahrima Dzews a do lódže zajědže z błyskom; 305
 wona cyła zarža pak, dyrjena z Dzewsowym błyskom,
 a ze syrkom so napjelni; z lódže pak padžechu wšitecy.
 Woni pak wrónam podobni wokoło čorneje lódže
 w žołmach wokoło pluwachu, bójstwo pak domojwrót rubi.
 Potom mi Dzews sam, runje hdyž w duši čěrpjenje mějach, 310
 sčězor lódže mjetany z čěmnomódrojnym kóncom
 do rukow zložil, zo hišće bych njezbožu wučeknył jónu.
 Wokoło njeho džě zwity wot wětrow buch mjetany škódných.
 Džewječ buch njeseny dnjow a na džesatym w čěmniwej nocy 315
 zehna na kraj Thesprotow mje wulka so kulaca žołma.
 Tam mje přečelnje kral Thesprotow k sebi wza Fejdon
 ryčeř bjez plaćenja; syn wšak jeho přišedši luby
 z rańšej zymu a sprócnosću zbiteho wjedžeše k domu,
 za ruku zběhnywši, zo by k bydlenju podał so nana;
 wokoło mje pak zwobleka plašć a kabat a drasty. 320
 Tam wo Odysu zhonich ja; tamny wšak praješe, zo je
 hospodował a kublał do kraja wóteneho ducoh',
 a mi kubla pokaza, kiž bě sej dobył Odyses,
 mosaz a zloto a wobdžěłane železo z prócu. 325
 Tež snadž drugeho hišće do džesatoh' naroda žiwi;
 tajke jemu drožinki ležachu w bydlenjach knjeza.
 Do Dodony pak wón bě, praješe, wotešoł, zo by
 z bójskeho wysokolisčatoh' duba Dzewsowu radu
 nazhonił, kak by do Ithaki tučneho kraja so wrócił,
 hižo zdaleny dołho, pak zjawnje pak potajnje cyle. 330
 Přisahny pak so samomu ke mni, woprujo w domje,
 zo je sčehnjena lódž a towařšojo su k rucy,
 kotřiž nět pósćelu jeho do lubeho wóteneho kraja.
 Ale mje prjedy wotpósła; přetož runje lódž džěše
 muži Thesprotiskich k pšeńcy pońnemu Dulichijonej. 335

Tam wón mje naležnje poručí pósłać ke kralej Akastej;
jim pak so wo mni spodobaše we myslach zła rada,
zo bych hišće dospołnje do nuzy hubjenstwa přišoł.
Ale hdyž daloko po morju jědźaca łódź so wot kraja
zdali, hnydom mi z lesću džen wotročstwa přihowachu. 340
Zeslěkach mje płaše drje a kabat a drasty, mje trundle
druhe pak hubjene wokoło zwoblekach a kabat
rozdrěny, kotryž tež sam před wočomaj swojimaj widžiš.
Na wječor k polam pak dospěchmy Ithaki znateje derje;
tam mje do derjekryteje łódže zwjazachu dele 345
z powjazom twjerdzesukanym, sami pak stupiwši na kraj
na brjozy morja khwatajcy wječer přijachu k sebi.
Tola mi bohoyo suk drje sami zwinychu wróćo
z lohka; na hłowu pak zawaliwši wokoło trundle
po hrjedze wjesła lězewši hladkej dele do morja 350
wutrobno storčich, potom pak z rukomaj wjesłowach šwarnje
woběmaj pluwajo, jara pak ruče běch wot nich přeč wonkach,
Tam horje šedši, hdžež kerčina jara młódneho lěsa
běše, ležach stuleny. Woni pak stonajo slynje
tam a sem khodźachu, ale wšak njezdaše jim so być dobre 355
dale pytać; woni drje zaso wróćo so k łódži
podachu žłobnej, mje potajichu pak bohoyo sami
z lohka a wjedžo mje k statokej muža nazhoniteho
dohnachu; hišće wšak mój snadź wosud je zawostać žiwy.“
Wotmołwjejo pak jemu, Ewmajo swinjerjo, džeše: 360
„O wbohi cuzbnikow, woprawdže hnuł sy jara mi dušu
ličo to drobnje, kaž wjele sy ćěrpjeł a bładził so hižo.
Ale po porjedze njeje to, měnju, a njepřeswědčiš
mje wo Odysu prajiwši; što je, kiž tajki sy, tebi
trjeba tak na slepu nadžiju lhać? Ja pak derje tež sam wěm 365
domojwrót mojeho knjeza, zo boham bu wohidny wšitkim
do čista, dokelž mjez Trojiskimi njezbichu jeho
abo we rukomaj lubych, hdyž wójnu dokónčil běše.
Potom jom' pomnik drje budžechu stajili wšitecy Achajscy,
a tež joh' synej so khwalba na přichod wukhowa wulka; 370
nětko jeho pak bjezkhwalbne wotnjesechu Harpyje.
Ale ja zdaleny sym pola swini; ani do města
njekhodžu, khiba zo něhdže mi rozomna Penelopeja
kaže přińć, hdyž ze žaneje strony poselstwo přińdže.
Ale so woni drje za wšěm tym prašuju připódlu sedžo, 375
kaž ěi, kiž zrudni su knjeza dla zdaleno' w cuzobje dolho,
tak ěi, kiž wjesele maja, so žiwjo bjez khłostanja z kubłom;
ale mi lubo njeje so wobhonjować a prašeć,
wot tam hač muž Ajtolski mje hižo myleše z řeču,
kotryž džě moriwši muža po dalokej dundajo zemi 380
k mojemu statokej přińdže, ja jeho pak z lubosću přijach.
Džeše pak, zo pola Kretiskich jeho při Idomenesu
wohlada porjedzeć łódže, kiž jemu zlamachu wětry,
a džeše, zo pak při spočatku lěca pak při kóncu přińdže,
mnohe pokłady wjedžo a bohopodobnych lubych. 385

Odyseja.

10

Tež ty, želacy starco, hdyž tebje mi přiwjedže bójstwo,
 njepytaj ani mje ze lžemi dobyć ani mje lepić;
 ja však njebudu tohodla tebje česćić a hladać,
 ale Dzewsa so hóstneho bojo a želniwy z tobu.“

Wotmołwjejo pak jom' wjeleradny džeše Odyses: 390

„Woprawdže jara we wutrobnje duša je bjez wěry twoja,
 zo ani z přisahu tajkoh' će njepřemóch ani će k wěrje
 njedobych; ale nó zwjazk nětko sćinmoj; tola su horkach
 swědkojo woběmaj bohoyo, kotřiž knježa nad njebjom.

Jelizo knjez drje wróci so twój do-tohole domu, 395

zwoblekawši mje plašć a kabat a drasty, zo šoľ bych
 k Dulichijonej, pósćel, hdžež duši mojej bu lubo;
 jeli pak njepřinďže knjez twój, kaž měnju, zehnowši čeledź
 na šiju ćisń mje dele ze skały wulkeje, zo by
 prošer tež druhi so wostajiľ słowa lesćiwe řećeć.“

400

Jemu wotmołwjejo pak krasny praješe swinjeř:

„Cuzbniko, tak by však khwalba mi dobra byľa a kmanosć
 pola ludźi wokoło, z dobom hnydom a dale,
 kiž će, hdyž do stana dowjedľ a daľ běch hosćowske dary,
 zaso potom pak moriľ a lube žiwjenje rubiľ,
 wjesoly wěsće so potom bych k Dzěwsej Kronijonej modliľ.
 Nětk pak je hodźina wječerje; njech jara bórzy su doma
 towaršojo, zo w stanu sej sćinimy křewjacu wječer.“

405

Tak taj drje mjez sobu měještaj tajke rozřečowanje;
 blisko pak swinje a mužojo přinďžechu pastyrjo swini. 410

Te drje džě sćinichu do lěhwow zwučenych k přenocowanju,
 nasta pak křičenje njesměrne swini so zeskhadžowacych;
 potom tón svojim towaršam krasny porući swinjeř:

„Přiwjedźće swini to najlěpše, zo bych zarězaľ hosćej
 cuzemu; k tomu pak sami so wokřewić chcemy, kiž prócu
 doľho mamy swini dla běložubatych ćerpjo,

415

druzy pak z našim džěľom so sprócnym bjez zapłaty žiwja.“

Rjeknywši tak džě ze železom wótrym rozkaľa drjewo;
 woni pak wjedžechu nutř jara tučne pječlětne swinjo.

To drje potom k wohnišću stajichu; swinjeř pak bohow 420

zabyľ džě njeběše njesmjertnych; mysle však měješe dobre,
 ale wón počawši mjetaše włosy z čola do wohnja
 swinjeća zubateho a k wšitkim so modleše boham,
 zo by Odyses mudry so wróciľ k swojemu domu.

Dyri pak z dubowej šćěpu so zahnawši, kiž běše šćěpjo 425

wostajiľ; duša pak pući jo. Woni pak řezachu a tež
 smudźachu, hnydom pak rozbrachu jo; tón pak swinjeř kłasě daše
 kruchi, počawši ze wšěch stawow, do tučneje kože.

A te drje ćisny do wohnja, z ječneje sypnywši muku,
 zrubachu zbytk džě na kruchi a stykachu wokoło rózňow, 430

a kaž kedźbliwje pječechu tak wšo sćahachu dele
 a na blida składžechu hromadže. Swinjeř pak stany,
 zo by rozdźeliľ; jara však w myslach znaješe zdobnosć.

A te drje rozkladže wšě do sydom rozdźělo džěľow;

tón drje jedyn za knježny a Hermes, Majady syna, 435

połožī z modlenjom, te pak druhe džěleše kóždym;
z kruchami z khribjeta dołhimi swinjeća z blyšćatym zubom
časě pak Odysej wudžěli, dušu pak zwjeseli knjeza.

A hlós zběhnywši k njom' wjeleradny rjekny Odyses:

„Ow zo wšak tak by luby, Ewmajo, wótcej był Dzewsej, 440
kaž mi, dokelž mje tajkeho, kajkiž sym, z dobrotu česćiš.“

Jemu pak wotmołwjejo, Ewmajo swinjerjo, džěše:

„Spodźiwny cuzbnikow, jěz a so wokřewjej z tymle, štož tu je!
Bójstwo pak jene drje dać chce, to druhe pak wostajíc zechce,
kaž we swojej požada duši; móže wšak wšitko.“ 445

Džěše a boham džě zapali wěčnym swjećene kruchi,
lawši pak blyšćate wino poda do ruki Odysej

městozničerjej; wón pak při džělu so posyny swojim.

Khlěb pak Mezawlij jim wudžěleše, kotrehož swinjer
sam džě bě jenički kupił, hdyž knjez běše zdaleny w cuzbje, 450
bjeze prikaza knjenje a sławneho knjeza Laërta;

kupił pak jeho džě běše wot Tafiskich z pjenjezom swojim.

Či pak k prjódkležacym hotowym jědžam scěrachu rucy.

Potom hdyž žedženje pića a jědže sej stajili běchu,
khlěb drje Mezawlij jim wotewza, woni pak z khlěbom a mjasom 455
nasyćeni, nastajichu so khwatajo k měrej.

Nóc pak džě nasta zła čmowojta, Dzews pak džě liješe z deščom
cyličku nóc, potom Dzeyfros sylny duješe přeco

mokry. Mjez nimi pak swinjerja spytujo rjekny Odyses,
hač někak sleknywši plašć so jemu by dał abo druhoh' 460
z towařšow někoho pohnuł, hdyž jara bě staracy wo njoh'.

„Posłuchaj nětko, Ewmajo, a druzy přećeljo wšitecy.
Popřawši něšto sej podawk chcu powědać; wino wšak nući

blaznjace, kotrež nawabi jara mudreho spěwać
a so wusměwać něžnje a na nohi zestaja rejwać, 465
słowo tež někotre wurazy, kotrež je njewurjec lěpje.

Ale hdyž wurazych tak to přenje, njebudu mjelčeć.

Ow zo wšak młody bych tak był, a móc moja wobstajna była,
kaž hdyž pod Troju łakańcu hotujo nawjedowachmy.

Bě pak Odyses wodžer a Atreida Menelawos, 470
z nimaj pak sobu ja wodžer běch třeci; wšak kazaštaj samaj.

Ale hdyž potom džě dospěchmy k městu a wysokej murji,
my drje wokoło města po keřčinje ležachmy hustej

w scinje a tonidle so pod brónjami potulowacy, 475
nóc pak džě nastawa zła bě, hdyž spadnył Borejas běše,

lódzymna; potom wot horka kaž mróz sněh padaše dele,
zymny, a lód so wokoło škitow přilěhowaše.

Tehdy druzy plašće a kabaty mějachu wšitecy,

spachu pak změrom ze škitami sebi ramjeni skrywši;
tola ja towařšam plašć drje zawostajil běch ducy 480

z hluposću, dokelž sej myslach, zo tola njebudže mjerznyć,
ale sobu džěch škit jeno mějo a blyšćaty podpas.

Ale hdyž potom bě třeci džěl nocy a spadnyłe hwězdy,

tehdy tež prajach k Odysej ja, kotryž w blizkosći běše,
z łohćom storčiwši; wón pak džě kedžbny připosłuchaše: 485

- ,Rodženy z Dzewsya Laërtowy syno, lišči Odyso,
 nihdy ěi dlěje mjez žiwymi njebudu, ale mje zyma
 mori; płašća wšak nimam ja. Duch pak zablaznił mje je,
 zo w samosuknicy sym, nětk wjacny pak wučeknyć njeje.
 Tak džach, potom pak mysl wón tule měješe w duši, 490
 kaž běše tamny podawać radu a wojować zwólny,
 z hłosom pak słabym zrěčawši ke mni praješe słowo:
 ,Mjelč nět, zo nichtó z Achajskich by rěčeć njesłyšał druhi!
 Džeše a na łohě dźeržeše hłowu a praješe słowo:
 ,Słyšće, přećeljo; bójski so són mi w drěmanju zjewi. 495
 Jara wšak daloko z łódži přeč přińdžechmy, ale budź něchtó
 Atrėidže Agamemnonej prajić, pastyrjej ludow,
 zo tola wjacorych pohonjał by so wot łódžow sem podać.
 Tak džeše, syn pak potom so zběhny Andrajmona Thowas 500
 hač najspěšnišo, płašć pak čerwjeny wotěisnył běše,
 sahajo k łódžam pak běžeše. Ja pak we tamneho drasće
 wjesoły ležach, so na złotym stole pak pokaza Ewos.
 Zo wšak nět mlody bych tak był a móc była wobstajna moja.
 [Płašć by něchtó poskićil w statokach pastyrjow swini,
 woboje, lubosće dla a po česći za dobrego muža: 505
 nětk pak mje zacpja, kiž mam na ěele hubjenu drastu.]“
 Wotmołwjejo pak jemu, Ewmajo swinjerjo, džeše:
 „Šědžiwo, khwalba drje twoja je šwarna, kotruž sy přednjesł;
 nihdy pak njepěknje žanoho podarmo njeprajił słowa,
 tuž ani drasty parować ani něčeho druhoh' 510
 njebudžeš z toh', štož so w zetkanju prošerjej wbohemu słuša,
 nětko; a potom wot ranja te twoje so zwoblekaš trundle.
 Njejsu wšak mnohe płašće a kabaty tudy na wotmėnk
 woblec so, jedyn pak jenički je na kóžděho muža.
 [Potom hdyž zaso přińdže syn luby Odysowy domoj, 515
 sam tebi płašć da a kabat a drasty a pósće tebe,
 hdžežkuli wutroba twoja a duša poručujetej.]“
 Rjeknywši tak so zběhny a staji džě blisko při wohnju
 jemu ložo a nutř ěisny wowću a kozacu kožu.
 Tamle Odyses so polehny; płašć pak přićisny jemu 520
 tołsty a wulki, kiž hotowy přeco běše na wotmėnk,
 nawoblec so, hdyž žane by zatrašne nastało wjedro.
 Tak wón Odyses drje tam so polehny, pódla pak samoh'
 woni so mužojo lehnychu mlodži; so swinjerjej lěhwo 525
 tamle pak njespodobaše, zo ležał by zдалoka swini.
 Ale wón ducy džě won wza sej brón, a bu zradny Odyses,
 dokelž džě zdalenemu wo kubło so staraše jemu.
 Najprjedy mječ drje sej wokoło ramjenjow sylneju pojsny
 wótry, a płašć jara tołsty sej, woborny, wokoło ěisny,
 na so pak wza sebi wulkeho tučneho kozoła kožu, 530
 a sej wza hlebjowc kónčojty, woboru za psy a muži,
 džěše pak sahajo lehnyć so, hdžež runje zubate swinje
 pod žlobnej skału spachu pod škitom před wětrom połnocnym.

Pjätnaty spěw.
Telemachowy přikhad k Ewmajej.

Wobsah: Telemach prosy, namołwjeny wot Atheny, Menelawa wo dowolencu (1—91). Telemach dosta hosćowske dary a woteńdže z Pejzistratom po snědanju pod přikhillnymi předznamjenjemi (92—181). Jězba přez Feraje do Pyla, hdžež so Pejzistrat z Telemachom rozžohnowa (182—221). Nowy pućowanski towarš a jeho pokhad; nawrót do Ithaki (222—300). Ewmajos wotdžeržuje Odysa wot jeho wotpohlada k lubčerjam dóńc a dawa jemu na jeho prašenje rozprawu wo Odysowymaj staršimaj (301—379). Ewmajos powěda na naprašowanje hosća stawizny swojeje młodosće (380—495). Telemach přijědže zbožownje k brjoham Ithaki a Thewoklymena kedžbliwemu dohladej Pejraje přepoda (495—557).

Ta pak do šěrokoměstneho Lakedajmona šla bě
Palas Athena, zo syna by sławneho mužnoh' Odysa
na domwrót dopomniła a pohonjała so wrócić.
Namaka Telemacha pak a wubjernoh' Nestora syna,
zo w Menelawa sławneho wutwarku ležeštaj w spanju, 5
Nestorida woprawdže ze sparom jateho mjehkim,
Telemacha pak njewobja křewjacy spar, ale w duši
starosće wo nana přez nóc swjatu wubudźowachu.
Blizko přistupiwiši pak praješe wóčko Athena:
„Telemacho, so njeslušaj wjac, zo zdaleny z domu 10
bludžiš wostajši kubła a muži w bydlenjach svojich
takle nasylnych, zo wšě kubła njezjědža tebi
rozdźěliwiši sej, ty pak bjez wuspěcha njeskonješ puća.
Ale najspěšnišo pohonjej, zo Menelawos by pósłał
wołař režny, zo mać by šwarnu nadešoł hišće 15
doma. Hižo wšak nan džě a bratřa kazaju, zo by
so na Ewrymacha wudała; wón wšak přesaha wšitkich
lubčerjow z darami a je bohaće přisporił wěno;
zo njeby přećiwo twojej snadź woli wotnjesła z domow
žane kubło; wšak, kajka we wutrobnje žony je wola, 20
znaješ; chce kubło přisporjeć tamneho, z kotrymž so ženi,
sej pak na prjedawše džěci a muža lubeho wjac
njepomysli morweho ani so njewuwopraša.
Ale ty přišedši sam wšo drobnje přepodaj z džowkow
tej, kotražkuli so być zda tebi najlěpša, hač na čas, 25
hdžež ěi sławnu mandželsku namakać bohojo dadža.
Druhe pak jene chcu słowo ěi rjec, ty pak zlož sej do duše.
Lubčerjow wodžerjo na tebje ľakać horliwje budža
we wući Ithaki a tež skaliskopoľneho Sama,
žadacy morić, prjedy hač dospěješ k wótenemu kraju. 30
Ale to njewěrju; prjedy tež zemja tak někoho změje
z muži lubčerjow, kiž ěi kubło dospoľnje zjědža.
Ale z dala wot kupow ľódž derjedžělanu nastaj,
w nocy pak jenak so wjez; ěi pak póscele wot zady wětrik
pohodny něchtó z njesmjertnych, kiž ěe kryje a škita. 35
Potom hdyž k přenjemu skalnemu Ithaki dospěješ brjohej,
ľódž drje do města khwatajo póscel a towaršow wšitkich,
sam najprjedy pak nutř se podaj k pastyrjej swini,
kiž je ěi stražnik swěrný a z dohom ěi zmysleny mile.
Nóc pak tam přećiń; toho pak z khwatom do města nutř póscel, 40

zo by poselstwo wozjewił rozomnej Penelopeji,
zo jej čerstwy sy a so z Pyla sy zawrócił domoj.“

To drje rjeknywši tak so k Olympej dołhemu poda,
potom wón Nestoridu ze slódkeho wubudzi spanja
[z pjatu storčiwši nohi a k njemu praješe słowo]: 45

„Wocuć Nestorida Pejzistrato, konje do woza
jenokopytne wjedź a zapřehń, zo skonjamoj jězbu.“

K njemu zaso pak Nestorida Pejzistratos rjekny:
„Telemacho, so njehodzi nihdy, zo khwatajo na puć
přez nóc čěmnu čěrimoj; bórzy pak zaswita ranje. 50

Ale čakaj, hač njesywši dary zestaja na wóz
ryčeř Atreida, Menelawos hlebijoslawny,
a ze słowami miłymi zrěčawši pósće wotsal;
na toho spomina hósć wšak wšědnje jako na muža
hospodliwego, kotryž je wopokazował lubosć.“ 55

Tak džeše, hnydom pak na stole złotym zbliži so Ewos.
Zbližił so k nimaj pak bě Menelawos rězny po hłosu,
postanywši při Helenje rjanowłosatej z loža.

Hdyž pak toho pytny tak syn Odysowy luby,
z khwatom džě zwobleka kabat so blyšćaty wokoło čěla 60
a plašć wulki na ramjeni sylnej sej položi ryčeř,
k durjam pak džěše a pódla so stupiwši praješe k njemu
[Telemachos, syn bójskeho lubowany Odysa]:

„Atreida Menelawje, ze Dzewsas, wodžerjo ludow,
hižo nětko mje wotpósćel k lubemu wótenemu kraju; 65
hižo wšak duša moja sej žada domoj so wróćić.“

Jom' Menelawos potom pak wotmołwi rězny po hłosu:
„Telemacho, će nihdy ja dołho tu njebudu džeržeć,
kiž sebi domwrót žadaš; tež za zło pak druhemu mužej
hospodarjej mam, kotryž drje wurjadnje poskića lubosć, 70
wurjadnje pak je přečiwny; lěpše pak přistojne wšo je.
Prawa je křiwdas, štóž, hdyž wole nima so wróćić,
hosća pohonja, a štóž zadžěwa khwataceho.

[nuzne je hosća, hdyž wostanje, hladać a pósłać, hdyž zechce.] 75

Ale wostań, hač znošu a zestajam do woza dary
rjane, zo z wočomaj ty pak by wohladał, žonam pak prajić
chcu, zo snědanje w bydlenjach zhotuja z bohatstwa nutřkach.
Woboje, česć je a pycha, a wokřew, hdyž podadža na puć
z hosćinu wokřewjeni so přez kraj njesměrnje wulki.

Jeli pak podać so chceš přez Helas a srjedža přez Argos, 80
zo bych sam přewodzał će, chcu zapřahnyć konje za tebe
a chcu do městow nawodžeć ludzi; nichtó pak přeč nas
njepósće tak z lohka či, jene pak něšto da wotnjesć,
pak třinohakow rjanomosaznych jedyn pak kótlow
abo por mulow abo pak ze złota džělany keluch.“ 85

Jemu zaso pak Telemach rozomny wotmołwi prajo:
„Atreida Menelawje, ze Dzewsas, wodžerjo ludow,
žadam sej hnydom k bydłu so našemu wróćić; njejsym wšak zady
žanoho ducy stražnika wostajił swojeho kubla,
zo sam pytajo krasneho nana zahinył njebych, 90

ani mi z domu so zhubiła žana drožinka dobra.“

- Potom hdyž to Menelawos zasłyša rězny po hłosu, hnydom džě mandželskej swojej a služobnym poručí žonam snědanje w bydłach zhotować z bohatych naběrkow nutřkach. Blizko k njemu pak přińdže Boëthoïda Etewones 95 stanywši z lěhwa, hdyž daloko wot njeho njeběše z bydłom; tom' Menelawos rězny po hłosu poručí woheń sčinić a mjaso pjec; wón pak džě słyšawši njewólny njebě. Sam pak do komory wonjaceje dele so poda, nic sam, džěše Helena sobu z nim a Megapenthes. 100 Ale hdyž potom džě dospě, hdžež drožinki ležachu jeho, Atreïda drje potom dwuwuškaty zapřimny keluch, synej pak Megapenthesej karan kazał bě přinjesć slěborny. Helena pak ke křinam stupi, hdžež běchu jejne cyle pisane ruby, kiž tkała bě sama. 105 Tych jedyn zběhnywši Helena krasna njeseše žónskich, kiž najrjeńši a najwjetši z wušicóm pisanym běše, blyšćeše so pak kaž hwězda, najhlubši pak ležeše druhich. Sahajo džěchu pak do přědka přez dom, hač dospěli běchu k Telemachej; Menelawos pak žołty praješe k njemu: 110 „Telemacho, njech ěi domojwrót wěsće, kaž w myslach sej swojich rozpomnješ, dopjelni Dzews tak hrimacy mandželski Hery; z darow pak, kajkež pokłady leža mojim we domje, dam, kotryž hač najrjeńši je a najwjacy hódny: 115 dam tebi wumjelsey džělany karan; slěborny pak je cyle, kroma pak na nim počehnjena ze złotom, Hefajstowe pak džěło, jón ryceř pak Fajdim je darił, kral Sidoniskich, hdyž dom jeho mje hospodowaše na dompuću wot tam; chcú tónle pak poskićić tebi.“ 120 Rjeknywši tak dwuwuškaty zloží keluch do rukow ryceř Atrejda; wón karan pak Megapenthes džě sylny přinjese blyšćaty a před tamneho, slěborny, staji. Helena pak rjanoličkata přistupi w rukomaj mějo pisany rub a z wuraznymi słowami rjekny: 125 „Dar ěi, syno luby, tež ja dam tutón, kaž pomnik z rukow Heleny na čas požadaneho kwasa, přinjesć mandželskej swojej; njech mjez tym pak leži při lubej maćeri wo jstwje. Mi ty pak k domu wjesoły dospěj derjetwarjenemu a k swojemu wótenemu kraju.“ 130 Takle rjeknywši poda do rukow, wón přiřa pak zradny. A te drje nutř do kašćika ryceř Pejzistratos skłádže přijawši a wšitke we swojej duši wobdźiwowaše; jich Menelawos pak po hłowje žołty wjedžeše k domu. A džě potom so pozesydachu na ławki a stoły. 135 Sudobjo njeso pak z karanom liješe služobna džowka rjanym złotym nad slěbornej mjedžeńcu, zo by so wotmył; pódla pak rjanobarbjene runje zestaja blidko. Khlěba pak česćowna hospoza nakładže njeso; [jědže stajiwši mnohe rad skićaca z přiřotowankow;] pódla pak mjaso Boëthoïda sej zrěza a džěle 140

- skićeše, syn Menelawa pak sławneho liješe wino.
 Woni k prjódkležacym jědžam pak hotowym scěrachu rucy.
 Potom hdyž žedženje pića a jědže sej stajili běchu,
 tehdy juž Telemach ze synom krasnym Nestora konje
 zapřahnywši do pyšneho woza stupištaj horje 145
 a won z dwora a přitwarka klinčacoh' čěrještaj wotsal,
 za nimaj džěše žolty pak Atreida Menelawos
 mjedowe wino mějo we prawej rucy we złotym
 keluchu, zo byštaj zwoprowawši so podałoj na puć.
 Stupi pak prjedy konjow a praješe připiwajo: 150
 „Strowjenaj, młodžencaj, budžtaj a Nestorej pastyrjej ludow
 prajtaj mój postrow; woprawdže wšak jako nan dobry mi běše,
 kaž dołho synojo w Troji Achajsey wjedzechmy wójnu.“
 Jemu zaso pak Telemach rozomny wotmołwi prajo:
 „Jara tež tamnemu, kublany z Dzewsa, kaž prajiš, to wšitko 155
 přišedši powědać chcemoj; ach, zo wšak bych wróciwši ja so
 k Ithacy powědać mohł tak trjehiwši w domje Odysa,
 kak pola tebe wužiwiš lubosć wšu přikhadžam domoj,
 dale tež wěcy drohotne wjedu mnohe a dobre.“
 Hdyž džě tak rěčeše, ptak jemu přileća wěšćacy zbožo, 160
 worjoł bělu husycu njeso w pazorach wulku
 z dwora skludženu; woni pak slědžachu wołajo wótře
 žony a mužojo; wón pak k nim blisko přišedši zlecił
 běše k prawicy před konje; woni pak hladajo běchu
 wjeseli a we myslach so wšitkim wokřewi duša. 165
 K nim pak Nestorida Pejzistratos započea rěčeć:
 „Přemysluj nětk, Menelawje, ze Dzewsa, wodžerjo ludow,
 hač džiw tónle je namaj Bóh zjewił abo éi samom’.“
 Tak džěše, so Menelawos pak staraše Aresa lubuš, 170
 kak by přemysliwši sej přihodnje wotmołwił jemu.
 Jemu pak Helena šwejhata do słowa padnywši rjekny:
 „Sluchajće na mnje, dale ja wěšćić budu, kaž dadža
 do duše njesmjertni a so, kaž mēnju, dopjelnić změje.
 Kaž tónle zhrabny husycu picowanu we domje
 z horow přišedši sem, hdžež splah je jeho a pokhad, 175
 takle Odyses złósć čěrpjewši mnohu a dołho so bludžo
 domoj so wróci a wjećić so budže; abo tež hižo
 doma je; nětko pak lubčerjam zahubu hotuje wšitkim.
 Jej pak zaso Telemach rozomny wotmołwi prajo:
 „Njeh tak wobradži Dzews nětk, hrimacy mandželski Hery, 180
 potom bych k tebi tež tam so kaž k bohowcy nutrnje modlił.
 Džěše a na konjej čisny křud; wonaj jara pak spěšnje
 suwaštaj k runinje so přez město zahrabowacaj.
 Wonaj pak cylički džeń přah třaseštaj do njeho zwitaj.
 A so slónco skhowa, a wšitke so čěmnjachu dróhi. 185
 A do Ferow dospěštaj k domu Dijoklesa, syna
 Artilochoweho, kotrehož Alfej plodžeše syna.
 Tam pak přenocowaštaj, wón jimaj pak hóstny dar skići.
 Jako pak rańše zerja so zjewichu w róžojtych porstach,
 spřahaštaj konje a horje do pyšneho stupištaj woza; 190

- a won čěrještaj z dwora a přitwarka klinčacoh' sylnje.
 K běhu pak zapraska, taj pak nic njewólnaj čěrještaj wotsal.
 Ruče pak dospěštaj potom do Pyla městačka prostoh'.
 A tehdy Telemach k Nestorowemu praješe synej:
- „Nestorida, kak slubiwši mi swoje dopjelniš słowo? 195
 Hosćej pak wobstajnaj byé so po přečelstwje khwalimoj nanow,
 nětko pak tež smój w starobje runaj, a pué tale naju
 bóle tež k jednoće přinjese. Nimo lódže mje njewjedź,
 kubłany z Dzewsya, ale tu wostaj, zo njeby tón šédžiwe
 njewólneho zadžeržował mje we swoim domje 200
 žedžo hosćowaé, mi pak je trjeba čím ručišo dospěć.“
- Tak džeše, Nestorida pak džě radžeše ze swojej dušu,
 kak po přihodnosći by slubjenje dopjelnił jemu.
 Takle pak jemu so rozpominacemu dobre byé zdaše:
 konjej k lódži nastajić spěšnej a móřskemu brjohej, 205
 nutř pak do lódže zadnjeje zezběha najrjeńše dary,
 drastu a złoto, kiž jom' Menelawos poskičil běše,
 a k njemu praješe napominajo skřidlene słowa:
 „Khwatajo nětko zastup' a kazaj towaršam wšitkim,
 prjedy hač domoj ja dóńdu a poselstwo k šédžiwcej přińdže; 210
 derje wšak tole je znajomne mi we myslach a w duši,
 kak je rozwólna tamneho duša, ée njebudže pušćić,
 ale sam přińdže, zo přeprosył by, sem, a njewěrju, zo wón
 prózdny wróci so; jara wšak mjerzacy bjez dwěla budže.“
- Takle džě rjeknywši rjanohriwatej čěrješe konjej 215
 wróco do města Pyliskich, ruče pak domoj džě dospě.
 Telemach napominajo pak towaršam poruči kruće:
 „Zarjadujće te připrawy, towaršojo, we lódži
 čornej a zastupmy sami, zo jězbu skonjeli bychmy.“
- Tak džeše, éi pak džě jom' drje rad kedžbni a poslušni běchu, 220
 nutř pak džě stupichu ruče a zesydachu so k sydłam.
 Wěsće éi wón drje to činješe a so modleše, wopor
 na zadku lódže Athenje pak kadžeše; blisko pak k njemu
 cuzy muž přińdže, z Argosa čekacy moriwši muža,
 wěšćeř; nětko pak z rodu Melamposa potomnik běše, 225
 kiž prjedy něhdy drje bydleše w Pylu, maćeri wowcow,
 bohaty w Pyliskej bydło we mócnje wustupnym domje;
 potom juž do ludži cuzych bě dospěl čekajo z kraja
 wótneho a před Nelesom mužnym, najjasnišim žiwych,
 kiž jemu mnohe pokłady lěto so skónčace dołho 230
 džeržeše z mocu. Wón Fylakowym pak w domje drje bjez tym
 běše do klódy éežkeje sputany bolosće sylne
 éerpjo džowki dla Nelesoweje a blážnosće éežkej',
 kotruž do myslow jemu da bohowka, kruta Erinys.
 Ale wón smjeréi drje čekny a wotehna rujace sylnje 235
 howjada z Fylaki k Pylu a khłostaše njehódny njeskutk
 bohoruneho Nelesa, bratrej pak wjedžeše žonu
 do domu; wón pak so do kraja cuzych, do Argosa, poda
 konjožiwjacoh'; tam wšak běše snadž wosud za njeho
 bydlić knježaceho mjez mnohim ludom Argejskim. 240

- Tam pak sej woženi žonu a staji sej wysokokryte
bydło a Antifatesa a Mantija płodžeše, synow
sylneju; Antifates drje Oïklesa płodžeše mužnoh',
dale Oïkles Amfijarawa honjerja ludow,
kotrehož błyskacy Dzews a Apolo wutrobnje lubo 245
měješe z miłosću wšelakej; mjezu pak staroby dospěl
njeje, ale w Thebach wza kónc dla žonjacych darow.
Tomu Alkmawon a Amfilochos so pak zrodžištaj synaj.
Mantij zas' płodžeše Polyfejdesa sebi a Klejta.
Ale woprawdže Klejta přeč torhny na złočanym stole 250
Ewos dla rjanosće jeho, zo by pola njesmjertnych bydlił;
dale za wěšćerja Polyfejdesa mužnoh' Apolo
smjertnych najlěpšeho staji, hdyž wumrěl bě Amfijarawos.
Wón džě do Hyperezije přečahny hněwny na nana,
tamle bydlo běše wón z wěšćerjom za wšitkich smjertnych. 255
Toho drje přińdže džě syn, běše Thewoklymen pak mjeno,
kiž tehdy k Telemachej bě stupił. A nadeńdže toho
wopor a modlitwy swječo při spěšnej čornojtej łódzi,
a zazběhnywši hlós k njemu skřidlene praješe słowa:
„Přećelo, dokelž při woporje trjehju na tymle će městnje,
prošu při woporje kadźnym a bójstwje, dale při hłowje 260
potom samoho twojej a towaršow, kiž z tobu éahnu,
praj mi na moje prašenje wěrnosć a zamjelčec njechcył:
Štó sy ty, z kajkich ludži? Hdže twoje je město a staršej?“
Jemu zaso pak Telemach rozomny wotmołwi prajo: 265
„Tuž wšak cheu tebi, o cuzbniko, cyle po wěrnosći prajić.
Z Ithaki pokhad po narodže mam, a mój nan je Odyses,
běše-li hdy; nětk hižo pak smjerće zrudneje zemrě.
Tohodla nětko towaršow wzawši a łódž sebi čornu
džěch, zo bych powěsć dostał wo dołho zdaleny nanje.“ 270
K njemu pak zas' Thewoklymen bohopodobny rjekny:
„Tak tebi ja tež zwonka sym wótčiny moriwši muža
domoródnego; ma pak bratrow a při wuznych mnohich
w Argosu konjožiwjacym a nad Achajskimi knježa
z mocu; tych smjerće a wosuda čornoh' so zmynywši čekam, 275
dokelž snadž wosud je mój so wokoło błudzić po ludžoch.
Ale wzmi mje na łódž, dokelž čeknjenc će wo pomoc prošu,
zo mje morili njebychu; měnju wšak, zo hižo honja.“
Jemu zaso pak Telemach rozomny wotmołwi prajo:
„Njechcu drje wěsće će wólneho z łódže skladneje storčić,
ale pój; dale tam mile so zastaraš, kaž něhdže mamy.“ 280
Hdyž džě tak prajił bě, wotewza hlebiju mosaznu jemu
a ju na pokryw połoži łódže wokołohladkej',
horje na łódž pak jězdźacu přez morjo sam so tež poda,
so džě potom pak na zadk posyny, pódla pak sebje 285
sej Thewoklymena sadži, a woni pušćichu zwjazy.
Telemach pohonjejo pak towaršam gratow so přimać
poruči; woni pak jara so spěchujo poslušni běchu.
Sćežor pak zběhnywši šmrěkowy srjedža do žlobneho městna
stajichu, z powjazami pak dele zwjazachu, płachty 290

- z rjemjenjemi pak bělymi sćežechu wuplećenymi.
 Wětr pak pósła jim přihodny sapaca z blyščom Athena
 sylnje šumjacy z jasneho njebja, zo ručišo w běhu
 lódž by wodu přeměriša selenu morja.
 [Džěše pak nimo Krunoj a Khalkisa ze spadom rjanym.] 295
 A so pokhowa slónco a wšitke so čěmnjachu dróhi,
 wona pak Fejow dótkny so čěrjena z Dzewsowym wětrom
 a nimo krasneho Elisa, hdžež su knježa Epejscy.
 Wot tam pak zaso so do přédka k spěšnym měrješe kupam,
 přemyslujo, hač wučeknje smjerći abo so jima. 300
 Taj pak zaso Odyses a krasny swinjer we stanu
 wječerještaj; při nimaj pak jědžachu mužojo druzy.
 Potom hdyž žedženje pića a jědže sej stajili běchu,
 k nim Odyses pak pruhowacy swinjerja rjekny,
 hač jeho rodnje hospodować a zawostać dale 305
 kazać budže tam w statoku abo nućić do města:
 „Poslušaj nětko, Ewmajo, a druzy přećeljo wšitey!
 Wot ranja k městu žadam sej zaso so wotsalić, zo bych
 prošerił, zo će a towaršow njebych do khudoby stajił.
 Ale mi dobru daj radu a dobreho wodžerja sobu 310
 pósćel, kiž tam mje dowjedže; po měsće tam pak cheu z nuzu
 bludzić so, hač něchtó poskićić kelušku a pšěńčny khlěb zecheył.
 Tež cheu přišedši k domu Odysa bójskeho dobre
 připowědać poselstwo zhonjenej Penelopeji,
 tež mjez lubčerjow hordych so měsće, hač připołdnju wobjed 315
 zechceli dać mi, hdyž njeličomne křewiny maju.
 Hnydom derje cheu mjez nimi poslužec, štožkuli chcedža.
 Cheu wšak či rjec, ty pak spomjatkuj sebi a poslušaj na mnje:
 z miłosće Hermesa posoła spěšneho, kiž džě wšěch ludži
 skutkam spožča rjanosć a khwalbu, druhi so měrić 320
 žadyn smjertnych we wušiknosći njebudže ze mnu,
 woheń wustojnje hromadzić, drjewa rozšćěpjeć suche,
 mjaso do džělow rubać a pražić a naliwać wino
 a štož hewak jim wosebnym nižši činja we službje.“
 Jara pak mjerzacy k njemu, Ewmajo swinjerjo, džěše: 325
 „Běda mi, cuzbniko, čehodla woprawdže tutón či rozsud
 přińdže do mysłow? Wěsće ty cyle tam kónc wzać sej žadaš,
 chceš-li woprawdže do zhromadzišny so lubčerjow podać,
 kotrychž hordosć a namóc do njebja twjerdeho stupa.
 Njejsu tajcy kaž ty sy služobni pacholjo tamnych, 330
 ale młodži, do plašćow a kabatow zdrasćeni pěknje,
 přeco pak z wolijom blyšća so hlówy a wobliča rjane,
 kotřiž jim služba podwólne; barbjene rjenje pak blida
 z khlěbom a mjasami su a z winom počezene.
 Ale wostań; nichtó wšak, zo ty sy přítomny, njeje 335
 prudženy, ani ja ani, kiž moji su, towaršow druhi
 žadyn. Potom hdyž syn je luby Odysowy přišoł,
 tamny tebje zwobleka plašć a kabat a drasty
 a će pósće, hdžežkuli wutroba kaza a duša.“
 Jemu potom pak wotmołwi wutrajny krasny Odyses: 340

- „Ow, zo wšak tak by luby, Ewmajo, wótcej był Dzewsej, kaž mi, dokelž mi błudženje z hrózbnej žalósću skónči. Hórše njeje za smjertnych pak druhe hač błudženje stajne; ale dla žołdka njezbožowneho nuzu złu maju mužojo, na kotrychž błudženje z bědu a horjom je přišlo. 345
- Nětk pak hdyž wróco dźeržiš a tamneho wočakać kazaš, praj wo Odysu wšak bójskeho maćeri mi a wo nanje, kotrehož na prozy staroby po sebi wostaji ducy, hač staj něhdže při žiwjenju hišće pod pruhami slónca, abo hač zemřěloj hižo a w Ajdesowych staj domach.“ 350
- K njemu zaso rjekny pak swinjeř, poručer muži:
 „Tuž wšak ja tebi chcu, cuzbniko, cyle powědać wěrnosć. Žiwy Laertes hišće je, k Dzewsej so modli pak přeco, zo by duša ze stawow so zhubila w bydlenju jeho; žalostnje želi wšak wo syna, kotryž přebywa w cuzbje, a wo rozomnu mandželsku z młodosće, kotraž najbóle jeho zemřěwši zrudzi a staji do staroby zažnej. 355
- Wona pak kónc wza w žalósći wo syna slawného swojoh' zrudneje smjerće, kaž z bydlacych tudy njeh njewumrje nichtó, kiž něhdže přećel by mój był a wopokazował lubosć. 360
- Kaž dołho tak drje hišće bě tamna so rudzaca stajnje, tak dołho lubo mi něšto so wobhonjeć běše a prašeć, dokelž mje sama z Ktimenu šwejhatej woćahny sobu, sylnej džowku, kotruž najmlódšu porodzi z džěci; z nej z dohom kubłany buch, mje pak mało česćeše mjenje. 365
- Potom hdyž młodosć džě luboznu wobaj dospěloj běchmoj, tu drje wudachu potom do Samy a njesměrne wzachu, dale zwoblekawši mje plašeć a kabat a drasty jara rjaně tamna a póduše pod nozy dawši na kraj wotpósła; mje pak čím bóle měješe lubo wutrobnje. Nětko pak dołho to paruju; ale mi samom' džělo, z kotrymž so zaběram, žohnuja bohoyo zbóžni; wot toho jědzach a pijach a česće dostojnym dawach. Njeje wot knjenje pak hospozy ničo džě přećelne slyšeć ani słowo ani skutk žadyn, hdyž do domu padže horjo, mužojo hordzi; jara pak wotročey sebi žadaju před knjenju řečeć a drobnje nazhonić wšitko a so najěsć a napić a potom tež něšto sej wotnjesć na kraj won, štož hewak wokřewja přeco wotročkow dušu.“ 370
- Wotmołwjejo pak jom' wjeleradny džeše Odyses: 380
- „Božičko, tak džě, hdyž mały, Ewmajo swinjerjo, běše, daloko z wótneho kraja a staršej zhubi so w cuzbje. Ale nó tole mi praj a po wěrnosći powědaj drobnje, hač je so muži šěrokodróhate zničilo město, w kotrymž bydlenje nan a mać česćowna měještaj swoje, abo hač samotneho při howjadach abo při wowcach tebje přećiwni mužojo wzachu na lódže a dachu do domu tuteho muža; wón dał pak hódny je pjenjez.“ 385
- K njemu zaso rjekny pak swinjeř, poručer muži:
 „Cuzbniko, dokelž džě za tym nět wobhonješ mje a so prašeš, 390

- mjelčo posłuchaj nětko a křew so a sedžo pij wino.
 Tele pak nocy su bjezkónčnje dolhe; móžno drje spać je,
 móžno pak posłuchać wokřewjacym so; njeje pak trjeba
 nihdy éi lehnyć so do časa; čwila tež wjele je spanja.
 Kohožkuli tych druhich pak wutroba nući a duša, 395
 njech spi wotšedši; z dobom ze zerjow pak skhadženjom snědaj
 a so za swinjemi słušacym knjezej sobu měj na puć.
 Mój dwaj pak w stanu při piću a jědži so wokřewjeć chcemoj
 z horjom jedyn druhého žalostnym wopominacaj;
 po času so však muž tež wokřewja z bolosćemi, 400
 kižkuli jara je wjele juž ćěrpjeł a wjele so bludził.
 Tuto pak prajić éi cheu, štož wobhonješ so a mje prašeš.
 Kupa so někajka Syrija mjenuje, jeli hdy słyšiš,
 wyše Ortigije dele, hdžež wobwroty bywaja slónca,
 nihdy tak jara přepjelnjena, ale drje dobra, 405
 poľna wowcow a howjadow, pjelnjena z winom a pšeńcu.
 Hlód pak njećeħnje ženje do kraja, ani so khorosć
 žana druha zatrašna njebliži k hubjenym smjertnym;
 ale hdyž po měsće splahi so pomaľu zestarja ludži,
 přišedši slěboroprókař Apolo a Artemis meri 410
 přistupiwski z klókami swojimi cunimi éiše.
 Dwě stej tam měsće, na dwoje pak wšo bu džělene jimaj;
 we nimaj woběmaj nan pak mój kralowske měješe knjejstwo,
 Ktezijos Ormenida, kiž so njesmjertnym runaše cyle.
 Tam Fojnikscy pak přińdžechu mužojo lódźnicy sławni, 415
 njesprawni, wjedžo njesměrne debjeństwa na lódži čornej.
 Běše pak žónska Fojnikska we domje mojeho nana,
 rjana a wulka a z wosebnyimi džěľami znata;
 ju pak Fojnikscy jara džě přewjedni wujebachu.
 K pľokacej něchtó so najprjedy přilehny při lódži žľobnej 420
 w ľěhwje a žadosći žahľej, kiž mysle wujeba žónskim
 slabym, tež jelizo khwalobna žana počinki změje.
 Prašeše skónčnje potom so, što je a z wotkel bě přišla;
 wona pak najručšo na dom wysoki pokaza nana:
 ‚So drje ze Sidona być na mjedže bohatoħ' khwalu, 425
 džowka pak sym ja Arybasa přeměrnje bohateho;
 ale mje rubichu Tafiscy na morju rubježni ludžo,
 hdyž džěch z pola a dowjedźiwši mje předachu tudy
 do domu tuteho muža, wón dał pak hódny bě pjenjez.‘
 K nej muž zaso pak rjekny, kiž skradžu sej zlěhał ju běše: 430
 ‚Wěsće džě wróco nět z nami zas' sobu počehnješ domoj,
 zo by dom widźala nana a maćerje wysokokryty
 a jeju? Wěsće však žiwaj staj hišće a bohataj z mjenom.‘
 Jemu zaso pak wotmoľwi ze słowom žónska a rjekny:
 ‚Być tež ty to mohło, jeli mi zechceće, lódźnicy, zwěsćić 435
 z přisahu twjerdže, zo dowjedžeće čilu mje domoj.‘
 Tak džeše, woni pak wšitcy džě přisahachu, kaž cheyš.
 Ale hdyž běchu so přisahali a přisahu zamkli,
 jim pak wotmoľwi zaso ze słowom žónska a rjekny:
 ‚Mjelčo nět; žadyn njech z towařšow wašich ze słowami ke mni 440

- njerěči, hdyž mje zetka na drózy abo je něhdže
 při žórle, zo by přišedši do domu staremu nichtó
 njezjewił; wón pak mysliwši sej ze zwjazami zwjazal
 njeby mi twjerdymi, za nas pak zahubu wumyslił sebi;
 ale mějće we myslach wěc, z khwatom pak wuměńće twory. 445
 Ale hdyž łódź potom napjelnjena z kubłami budže,
 potom njech ke mni ruče do domu poselstwo dóńdže;
 tež však złoto přinjesu, kiž něhdže přińdže do rukow;
 tež pak ja druhe dam dobrowólna myto za jězbu.
 Hólčeca w hrodže však wukubłuje dobrego muža, 450
 mudreho nětko tak prawje, kiž sobu běha na dróhu,
 toho přiwjedu na łódź; přinjese wón pak wam dobytk
 njesměrny, hdžežkuli do ludži cuzych předaće jeho.
 Ta drje džě rjeknywši tak do rjaneho woteńdže domu,
 woni pak lěto tam na městnje pola nas wostawši cyłe 455
 do łódže žłobneje kubła sej mnohe nakupowachu.
 Ale hdyž łódź potom wobćežena běše so wróćić,
 tehdy tež pósła džě pošlachu, kiž by powěsć dał žónskej.
 Zbliži so muž jara zmudrjeny k domu mojeho nana
 ze złotym šijnym rječazkom, srjedža pak wjazaše jantař. 460
 Tón drje džě w bydle česćowna mać a služobne džowki
 z rukomaj wobmasowachu a z wočomaj wobhladowachu,
 plaćiznu poskićowace; tón tamnej pak pokiwny mjelčo.
 Woprawdže kiwnywši tón bě k łódži wotešoł žłobnej,
 wona pak přimnywši za ruku wjedžeše z domu mje k durjam. 465
 Namaka w předdomje pak kaž keluchi złote tak blida
 mužow hosći, kiž wothladowachu mojeho nana.
 Či drje džě k posedženju a ludowej radže so běchu
 podali, wona pak skhowawši keluchi tři sej do drasty
 wotnjese, dale ja z njekedžbnymi myslemi slědžach. 470
 A so pokhowa slónco a wšitke so čěmnjachu dróhi,
 mój pak do přistwa přińdžechmoj krasneho stupacaj spěšnje,
 tamle džě łódź běše spěšnopławna muži Fojnikskich.
 Či potom zastupiwši po mokrych so wjezechu čěrjach,
 hdyž mój běchmoj nutř stupiłoj; Dzews k tomu pósła pak wětřik 475
 přihodny. Šěsć dnjow jenak drje jědžechmy w nocy a wodnjo;
 ale hdyž hižo sedmy džeń Dzews Kronijon bě spožčil,
 tu potom žónsku drje trjehi Artemis sypaca kłoki,
 do wody padnywši pak kaž móřski rybornak plusny.
 A ju drje čisnychu won, zo bu rubjenstwo čulnjam a ptakam, 480
 potom ja wopušćeny buch zrudny we wutrobje swojej;
 tych pak njeso wichor a woda na Ithaku dohna,
 hdžež mje Laërtes ze zamóženjom svojim sej kupi.
 Tak ja z wočomaj svojimaj tule wuhladač zemju.“
 Jom' pak zas' ze słowom wotmołwi rodženy z Dzewsca Odyses: 485
 „Jara, Ewmajo, sy woprawdže hnuł nětk w myslach mi dušu
 ličo to drobnje, kaž wjele sy čěrpjeł a bładził so hižo.
 Ale woprawdže tebi drje Dzews tež k złemu je stajił
 dobre, hdyž do domu muža sy miłeho přetrawši wjele
 dospěl, kiž swěru poskića jědž tebi nětko a piće, 490

wjedžeš dobre pak žiwjenje; tola ja bludžo
přez města mnohe wokoło smjertnych semle sym dospěl.

Tak taj drje měještaj mjez sobu tajke rozrěčowanje;
na žanu dolhu pak njespaštaj khwilu, ale na mału;
bórzy však na rjanym stole so Ewos zbliži. Ći płachty 495
towařsojo pak Telemachowi pušćichu, sćežor

ruče pak zložichu a ju z wjesłami sćahnychu k brjohej,
dule pak wućisnychu a za nje zwjazachu zwjazy,
won pak na łamanje žołmow tež sami stupichu morja,
a sej jědź hotowachu a měšachu blyšćite wino. 500

Potom hdyž žedjenje pića a jědže sej stajili běchu,
k nim pak Telemach rozomny rěčeć započa słowa;
„Wy drje nětko z łódžu so čornej podajće k městu,
tolaj póndu na pola a k pastyrjam; wječor pak chcu so,
hdyž sym džěla sej wobhladał swoje, k městu přińć dele; 505
wot ranja chcu pak wam poskićić dospołne myto za jězbu,
hosćinu dobru z mjasom a slódkosłodžacym winom.“

Zaso pak k njom' Thewoklymen bohopodobny rjekny:
„Hdžeha džě ja, luby syno, so podam? Ke kotreho z muži
domu póndu, kiž knjejstwo nad skałojtej Ithaku maju? 510
Hač du prosće k maćeri twojej a twojemu domu?“

Jemu pak zaso Telemach rozomny wotmołwi prajo:
„Hewak drje ja tež do našeho domu bych tebi hić kazał;
nihdy však darow njedostatk njeje; ale Ći samom'
lěpje je, dokelž Ći ja drje zdaleny budu, a mać će 515
njej budže widžeć; so nihdy drje často však lubčerjam w domje

njezewja, ale přeč wot nich w hornjej jstwjje tkaje na krosnach.
Ale Ći drugeho mjenuju muža, ke kotremuž póndžeš,
Ewrymacha, Połyboweho mudreho wubjernoh' syna,
na toho nětk Ithakeziscy hladaja runje kaž boha; 520
tež však je wowjele najlěpši muž a najbóle sej mysli
woženić mać sej moju a dostać Odysowu hódnosć.

Ale to Dzews wě Olympiski bydlacy w njebieskim blyšću,
hač snano do kwasa džěnj jim dopjelnić njezewja zechce.“
Hdyž džě tak rěčeše, ptak jemu přileća wěšćacy zbožo, 525
sokol, spěšny Apolowy posol; w pazorach mějo

skobaše hołbja džiwneho, pjerje pak sypaše k zemi
srjedža mjez łódžu a stejišćom samoho Telemachowym.
Toh' Thewoklymen pak zawoławši wot towařow k stronje
jemu džě ruku skići a wuraznje praješe słowa: 530

„Telemacho, bjez boha Ći ptak njeje přilećał zboža;
póznach však jeho znapřeća wohladawši, zo běše
wěšćerški. Njeje pak splah žadyn druhi kralowski bóle
dyžli waš mjez ludom Ithaki, ale wy přeco sće móćni.“

Jemu zaso pak Telemach rozomny wotmołwi prajo: 535
„Ow zo však, cuzbniko, tuto by dopjelniło so słowo,
potom by bórzy wužiwał lubosć a bohate dary
wote mnje, zo budže, štóžkuli zetka, Će zbóžneho khwalić.“

Džeše a Pejrajej jeho swěrnemu towařej džěše:
„Pejrajo Klytida, ty pak tola tež hewak najbóle 540

z towařšow mojich k woli mi běše, kiž sobu do Pyla
čehnjechu ze mnu; toho mi nětko tež hosća do domu
wjedžo swójeho zastaraj swěru a česć, doniž přińdu.“

Jemu zas' Pejraj hlebijoslawny wotmołwi prajo:

„Telemacho, zo wšak na dolhu khwilu ty tudy by wostał; 545
toho pak zastaram ja a wón parować njebudže darow.“

Rjeknywši tak džěše k lódzi a poruči towařšam samym,
zo bychu zastupili a powjazy pušćili zadnje;

woni zastupichu pak ruče a posynychu so k wjeslam.

Telemach pod nozy sebi pak zwjaza póduše rjane, 550

přija pak hlebiju sylnu ze železom kónčenu wótrym
z pokrywa lódze; woni pak powjazy pušćichu zadnje.

Wotstorčiwši woni drje jědžechu k městu, kaž kazał

Telemach běše, syn bójskeho lubowany Odysa.

Toho spěšnje pak sahacoh' njeseštej nozy, hač dospě 555

k dworej, hdžež cyłe wón črjódžisko měješe swini, při kotrychž
swinjeř nadobny bydleše, knjezomaj zmysleny mile.

Šěsnaty spěw.

Telemach spóznawa Odysa.

Wobsah: Telemach so wot psow a Ewmaja wita. Jeho přenje prašenje je za
maćerju (1—89). Ewmajos poručuje cuzbnika Telemachowej starosći, tutón pak
lubčerjow dla jeho přijeć do swójeho hrodu wotpokazuje a pósće Ewmaja do města,
zo by Penelopeji jeho přikhad zdžělił (40—153). Odyses, wot Atheny do jeho
prjedawšeje podoby wróco přeměnjeny, da so synej spóznać (154—239). Wurađo-
wanje mjez Odysom a Telemachom wo morjenju lubčerjow (240—320). Powěsć
wo zbožownym nawróćenju zbudži w lubčerjach nowe mordařske mysle. Penelopeja
porokuje Antinowej jeho njeđzakownosć (321—451). Ewmajos wróci so do swójeho
statoka (452—481).

Wonaj pak zaso w stanu Odyses a krasny sej swinjeř
snědanje hotowaštaj ze zerjemi, sčiniwši woheń,

a ze swinjemi zhromadženymi pastyrjow sobu

wupósłaštaj; Telemacha pak psy pošćowkowace

majkachu, nješćowkachu na postupowacoh' pak. Pytny 5

krasny Odyses pak machace psy a tupot bě nohow

słyšeć, ruče k Ewmajej pak rjekny džě skřidlene słowa:

„Wěsće, Ewmajo, někajki towařš přińdže sem k tebi

abo tež znaty druhi, hdyž psy so njezłobja na njoh',

ale machaja wokoło; nohow pak šumjenje słyšu.“ 10

Hišće cyłe wurěčał njeběše słowo, hdyž luby

syn jemu do durjow stupi. So džiwajo poskakny swinjeř,

z rukow pak jemu džě sudobje, z kotrymž džělašě wino

měšejo blyšćate padže. Wón džěše pak napřećo knjezej,

wokoša jemu pak hłowu a wobě swětlescy rjanej 15

a wobej rucy; horea pak jemu wupadže sylza.

Kaž nan syna pak přećelnje zmysleny swójeho wita

přišedšeho z dalokoh' kraja w džesatym lěće

jenoho, najposlez rodženeho, wo kotrehož žalosć

wulku čěrpješe, tak tehdy Telemacha bohorunoh' 20

swinjeř krasny wobjawši cyłeho wokoša jako

čěknjenoh' smjerći. A žarujo rjekny džě skřidlene słowa:

„Přišoł, Telemacho, sy, žiwjenje słódke. Zo tebje
wjacy ja widžeć njebudu, měnjach, hdyž z lódžu do Pyla
woteńdže. Ale nó zastup nět, lube džěćo, zo bych so
w duši wokřewjał widžo, zo z cuzoby z nowa sy doma.
Njekhodžiš drje však ženje na polo a k pastyrjam často,
ale sy doma; takle však tebi snadź lubo bě w duši
přihladować na lubčerjow muži hromadu škódnju.“

K njemu zaso pak Telemach rozomny wotmołwi prajo:
„Stanje, nanko, so tak; sym pak twojedla semle so podał,
zo bych z wočomaj wohladał tebje a zasłyšał słowo,
hač mać hišće mi w bydlenjach přebywa abo je hižo
něchtó z muži druhi sej wotwjedł, Odysa pak ložo
něhdže parujo poslešćow leži zle pawčiny mějo.“

K njemu zaso swinjer pak rjekny, poručer muži:
„Wěsće haj tamna wostawa dale ze sčěrpliwej dušu
we swojich bydlenjach; žalosćenja pak poľne so přeco
minu pomaľu nocy a dny jej při ronjenju sylzow.
Hdyž džě tak prajił bě, wotewza hlebiju mosaznu jemu;
potom wón kročeše nutř a přez proh kamjeńtny stupi.
Před nim so bližacym nan ze sydla pak stany Odyses,
Telemach přećiwo tomu pak wotdžeržowaše a džeše:
„Wostań sedžo, cuzbniko, my pak tež w statoku našim
nam'kamy druhdže sem sydlo; je muž pak tu, kiž budže stajeć.“

Tak džeše, wón pak džě wróćo so stupiwši syny, a swinjer
jemu młódneje kerčiny nasla spody a zwjercha
kozace kosmy; tam potom so syny syn luby Odysa.
Před njeju swinjer staji pak pječeneho šku mjasa,
kiž běchu jědžacy džěń džě tón prjedawši powostajili,
khlěba pak kopješe pódla do košow z nuznotu wulkej
a džě do nopacha kaž mědsłódke naměša wino;
sam pak so napřećiwo Odysej krasnemu syny.

Woni k předležacym jědžam pak hotowym sčěrachu rucy.
Potom hdyž žedženje pića a jědže sej stajili běchu,
tehdy Telemach potom ke krasnemu swinjerjej rjekny:
„Nanko, z wotkel je hósć tónle přišoł ći? Kak su pak jeho
lódžnicy dowjezli k Ithacy? Štó być so wukhwalowachu?
Wěsće však nihdy njeje wón pěši, měnju, sem dospěl.“

Wotmołwjejo pak jemu, Ewmajo swinjerjo, džeše:
„Tuž však tebi ja, syno, cheu poľnu powědać wěrnosć.
Z narodom z Kretow drje być so šěrokopřěstrjenych khwali,
praji pak, zo po městach je mnohich smjertnych so honił
wokoło bludžo, kaž to však je přisudziło jom' bójstwo.
Nětko zaso pak z lódže Thesprotiskich čeknywši muži
dospěl je k mojemu statokej, ja pak joh' přepodam tebi;
ćiń, kaž zechceš; prošeř wo pomoc pak twój so być khwali.“

Jemu zaso pak Telemach rozomny wotmołwi prajo:
Tuto, Ewmajo, sy woprawdže jara bolostné słowo
prajił, kak tola hosća ja toho cheu do domu přijeć?
Sam drje sym młody a njedowěrjam so rukomaj hišće,
zo bych wotdžeržał muža, hdyž něchtó so přećiwi přěni;

Odyseja.

- mojeje maćerje duša pak mysli we wutrobje dwoje,
hač tudy wostanje při mni a wobstara dom so před ložom
strachujo mandželskeho a njelubym ludowym sudom, 75
abo juž sobu počehnje, štóžkuli wozmje z Achajskich
muž najlěpši w bydle za žonu a najwjacy dari.
Ale wěsće ći hosća chcu toho, hdyž k twojemu domu
dospěl je, plašć a kabat a drasty zwoblekać jeho,
a dwěrězny chcu mječ džě a póduši pod nozy darić, 80
a jeho pósłać, hdžežkuli wutroba kaza a duša.
Jeli pak zechceš, ty skhowawši w statoku zastaraj jeho;
drasty pak ja chcu sem pósłać a k jědźi cyrobu wšitku,
zo njeby tebje a towaršow cyle do khudoby stajił.
Tamle mjez lubčerjow pak ja nihdy jemu so podać 85
njedowolu; jara však hordosć złósćiwu maju;
zo jeho njewohanja, mi bolosć pak njebyła hrózbna;
ćinić pak něšto je z ćežka mjez wjacorymi za muža
samoho sylneho; dokelž su wowjele móćniši wěsće.“
K njemu rjekny zaso pak wutrajny krasny Odyses: 90
„Přećelo, dokelž je tola tež za mnje wotmołwić zdobne,
woprawdže bu mi při słyšenju ranjena wutroba luba,
kajke lubčerjo złósćiwu wěcy, kaž prajitaj, w bydłach
wukonjeja přećiwo woli tak kmanoh', kaž ty sy.
Praj mi, hač dobrowólnje to ćeřpješ abo hač ludžo 95
hidža će po kraju poslušni pěknje božemu hłosu,
abo sy něhdže hněwny na bratrow, kotrymž muž tola
wojowacym so dowěri, tež hdy by zwada so wulka
zběhnyła. Ow zo však ja bych tak młody był k tutomu duchej,
abo Odysowy šwarneho syn był abo tež wón sam 100
[přišoł by z bładženja; ma však hišće nadźija prawo];
naměsće potom njech muž by mi cuzy wotrubnył hłowu,
njebych-li tamnym wšitkim ja jěre so njezbožo sćinił
[přišedši k bydłu Laěrtoweho syna Odysa].
Bychu-li jenoho mje pak zaso přez hromadu ludžo 105
přemóhli, radšo bych wumrěć cheył we swojich bydłach,
hač na tele njeskutki stajnje njehorne hladać,
wokoło storkanych hosći a služobne domjace žónske
hanibnje tam a sem wlečene wokoło po domje rjanym,
wino tež dospołnje wučerpane, a žerjacych žiwnosć 110
jeno tak do dnja, podarmo, při cyle bjezkóněnym džěle.“
K njemu zaso pak Telemach rozomny wotmołwi prajo:
„Tuž však chcu tebi ja, hosćo, po wěrnosći powědać drobnje.
Ani nihdy mje wšón lud hidžacy přećiwny njeje,
ani na bratrow so njehněwam, kotrymž muž tola we bitwje 115
dowěri so, tež by-li so zwada zběhnyła wulka.
Takle však splah naš cyle je wosamoćil Kronijon:
jeničkeho Laěrtu Arkezij płodžeše syna,
jeničkeho zaso pak nan Odysowy běše;
potom Odyses mje jenoho spłodźiwši wostaji w bydle, 120
njeje pak wužitka měł. Tuž cyła nět hromada w domje
přećiwnych je, kaž mnozy však na kupach knježa najlěpši,

- nade Dulichijonom a Samu a lěsnym Dzakinthom,
a kaž mnozy po skałojtej Ithacy rozkazuja,
tak mnozy mać moju namoławjeja, khěžu pak ćišća. 125
Wona pak hrózbneho kwasa kaž zarjec tak namakać kónca
njemóže; ći pak jědźacy khěžu přečinja moju;
bórzy wěsće roztorhać tež mje samoho chcedža.
Ale wěsće tajke drje w klinje bohow ći leži;
nanko, ty dži pak ćim ručišo, mudrej Penelopeji 130
praj, zo jej čerstwy a z Pyla sym domoj so wrócił.
Tola ja tudy zwostanu, ty pak semle so zawróć,
hdyž sy jej samej powědźił, tych pak druhich Achajskich
nichtsó njech njezhoni; mnozy wšak zle mi wlečeja syće.“
Jemu, Ewmajo swinjerjo, wotmoławjejo pak džeše: 135
„Rozymju, rozpomnjam; kedźbliwemu wěsće to kazaš.
Ale nó tole mi praj a po wěrnosći powědaj drobnje,
hač tež k Laërtej wbohemu z poselstwom puć du tónsamy,
kiž dotal jaŕa Odysa drje želacy hladaše stajnje
za džěłom pólnym a stowařšeny z čeledźu w domje 140
trjebaše pića a jědže, kaž duša we wutrobnu kaza;
tola nět, z časa hač z łódžu ty wotsališ bě so do Pyla,
wjacy tak pječa njepožada jědže a pića,
ani za džěłami njehlada, ale ze zrudźbu a skóržbu
sedži žalósćo, wokoło kosći pak spadaje koža. 145
Jemu zaso pak Telemach rozomny wotmołwi prajo:
„Hubjeňšo, tola pak wostajmy jeho, runjež dosć zrudni;
hdyž wšak něhdže po woli so šlachćilo wšitko by smjertnym,
předě wšěm domojwrót toho sej nana wolili bychmy.
Ale ty powěsć zjewiwi wróćo dži, njebludź po polach 150
so pak za tamnym; tola před maćerju pohnuwaj, zo by
słužobnu hospozu pohonjała ćim ručišo k njemu
potajnje; njech wšak šědźiwcej tamna přinjese powěsć.“
Džeše a pohnu džě swinjerja; tón pak sej póduše přimny
z rukomaj, pod nozy jej pak sej zwjazawši džěše do města. 155
Njebě Athenje Ewmaj pak džě swinjer ze statoka ducy
potajny, ale ta zbliži so, běše po zrosće pak žónskej
podobna rjanej a wulkej a znajacej wosebne džěła.
Durjam stana pak z napřeća stupi so jewjo Odysej
njewohlada a njepytny pak džě z napřeća z cyła 160
Telemach; — njezewja so wšak bohoyo widomnje wšitkim; —
ale Odyses wuhlada a psy a nješćowkachu sej,
ze skiwlenjom pak přez dwór zešerichu so druhdže.
Ta pak džě z brjowkami kiwny, a pytny krasny Odyses,
wuńdže z bydła nimo pak murje wulkeje dwora, 165
stupi pak před nju samu; Athena k njemu pak džeše:
„Rodženy z Dzewsya Laërtowy syno, lišći Odyso,
hižo nět synej swojemu naležnosć rjekń ani njetaj,
zo smjerć z wosudom přihowawši lubčerjam byštaj
k městu dospěłoj sławnemu. Njebudu sama pak dołho 170
wot waju zdalena ja sej horliwje žadajo bitwu.“
Džeše a ze zlotym kuzlařskim kijom so dótkny Athena.

- Plašć drje jemu najprjedy połoži čisty a kabat
wokoło wutrobna, twarbu pak sporješe ćěla a młodosc.
Ruče pak barby bu bruneje, lica pak napjate buch, 175
čěmnobarbjene buch pak włosy wokoło brody.
Ta drje džě sčiniwši tak džěše wróco, potom Odyses
poda do stana so. Syn pak so nad nim džiwaše luby,
bojazny woči z boka pak złoži, hač njemohł by bóh być.
A zazběhnywši hlós k njemu skřidlene praješe słowa: 180
„Hinaši, cuzbniko, runje so zjewiš mi, hač běše prjedy,
druhe pak zdrasćenje maš, a ěi koža njej' podobna wjacu.
Haj wěsće někajki bóh sy, kiž knježa nad šěrokim njebjom.
Ale budź miły, hač spodobne tebi wopory damy
z darami złotymi, wumjełskim džělom; so smil pak nad nami!“ 185
Jemu potom pak wotmołwi wutrajny krasny Odyses:
„Njejsym žadyn ěi bóh; mje čehodla njesmjertnym runaš?
Ale sym nan twój, kotrehož dla ty stonajo mnohe
přetraješ wobćežnosće so poddawši njeprawdže mužow.“
Tak džě zrěčawši wokoša syna, z licow pak sylzu 190
wuroni k zemi; prjedy pak kruće dđerzał bě přeco.
Telemach, nihdy však njewěrješe, zo nan běše jeho,
z nowa jemu pak wotmołwjejo ze słowami rjekny:
„Njejsy Odyses ty, nan mój, ale mje wobłaznja bójstwo,
zo bych skoržo dale ěim bóle žalostnje stonał. 195
Njezamóže nihdy však muž to dokonjeć smjertny
ze svojim samsnym rozomom, khiba zo přišedši bóh sam
z lohka, hdyž zechce, młodeho abo stareho sčini.
Woprawdže šedziwe runje však běše a zdrasćeny hroznje,
nětko pak boham so runaš, kiž knježa nad šěrokim njebjom.“ 200
Wotmołwjejo pak jom' wjeleradny džěše Odyses:
„Telemacho, ěi so njeslušša nana lubeho doma
ani tak přeměrnje wobdžiwać ani so spodžiwać; nihdy
njepřińdže drje však dale ěi druhi semle Odyses,
ale tónle sym tajki ja, přetrawši bědy a dołho 205
bludžo so přińdžech w dwacetym lěće do wóteneho kraja.
Potom ěi tole je skutk Atheny, dárjacej' dobytk,
wona tajkeho sčini mje, kajkehož chce, to však móže,
bórzy drje prošerjej podobneho bórzy pak zaso
młodemu mužej a zdrasćenemu do rjaneje drasty. 210
Lohka je wěc to za bohow, kiž knježa nad šěrokim njebjom,
překrasnić čłowjeka smjertneho kaž jeho hrozneho sčinić.
Hdyž džě bě porěčał tak so džě posyny, Telemach nana
nadobneho pak wobjawši žaloscó ronješe sylzy.
Woběmaj jimaj pak žadanje při tom nasta po skóržbje, 215
z hlósom pak płakaštaj, wutrajnišo hač rubježne ptaki,
mórske worjoły abo pak běrkuše wupazorate,
kotrymž młode bjez pjerow sej rubichu ludžo na kraju;
tak džě taj z mikawčkow želenja poľne ronještaj sylzy.
A so skóržacymaj snadź skhowało budžeše slónca 220
swětlo, njeby-li Telemach k swojemu nanej rjekł ruče:
„Z kajkej ěe, luby nano, džě lódzu sem lódznicy nětko

- přiwjezechu na Ithaku, što być so wukhwalowachu?
 Wěsće wšak njejsy nihdy ty pěši, měnju, sem dospěl.
 K njemu zaso rjekny pak wutrajny krasny Odyses: 225
 „Tuž wšak tebi ja, syno, chcu wěrnosć powědać drobnje.
 Wjezechu lódźnicy mje Fajakscy sławni, kiž ludźi
 druhich tež domoj přewodźa, hdyž so zbližili k nim su,
 a mje wjezywši, kiž spach, w spěšnej lódźi přez morjo
 wusadźichu na Ithaku, mi pak wubjerne dary 230
 skićichu, mosaz a złoto a hromadu tkaneje drasty.
 A te drje w prózdnjeńcach po woli bohow skhowane leža;
 nětko zaso sem dospěch po rozpokazach Atheny,
 zo sej wo zahubje njepřećelow radžiłoj bychmoj.
 Ale nó zličiwši lubčerjow rozpowědaj mi drobnje, 235
 zo bych wědźał, kak mnozy a kajcy su mužojo woni,
 a bych w duši swojej sej šwarnej přemyslowacy
 rozpominał, hač mój so móc budžemoj přećiwjec samaj
 cyle bjez druhich abo tež pytać druhich sej chcemoj.“
 Jemu zaso pak Telemach rozomny wotmołwi prajo: 240
 „O nano, woprawdže česć twoju wulku přeco sym słyšał,
 zo sy z rukomaj hlebijomjetař a rozomny w radže;
 ale přewulke praješe, dźiwam so; njebudže móžno
 dvěmaj pak mužomaj mnohich a mócnych přewinyć w bitwje.
 Lubčerjow ani džě džesatk pak runy ani dwaj samaj 245
 njejstaj, ale wjacori mnoho; ruče pak ličbu
 tudy zeznaješ. Z Dulichijona dwaj a pjećdžesat
 wubjernih młodźencow, šěsć pak muži služobnych z nimi;
 a ze Samy štyri a dwacećo mužojo pódla,
 a z Dzakintha je dwaceći młodych mužow Achajskich, 250
 a ze sameje Ithaki dwanaćo najlěpši wšitecy,
 a z nimi sobu wołař je Medon a wubjerny spěwař
 a dwaj služobnaj, zhonjenaj při blidže džělerjej mjasa.
 Chcemy-li wšitkim tym nutřkach so nam'kacym na překi stupić,
 zo njeby njeprawdu hórko a hróžbnje přišedši plaćil. 255
 Ale ty, zamóžeš-li sej pomharja wumyslić žanoh',
 rozpomnej, što něhdže namaj by pomhał z přećelnej dušu.“
 K njemu rjekny zaso pak wutrajny krasny Odyses:
 „Tuž wšak chcu tebi ja rjec, ty pak zapřimń a posłuchaj na mnje,
 a sebi přemysl, hač za naju z wótcem Dzewsom Athena 260
 dosć budže, abo hač pomharja drugeho wumyslu žanoh'.“
 Jemu zaso pak Telemach rozomny wotmołwi prajo:
 „Dobraj pomharjej tebi staj, kotrejuž mjenuješ, tutaj
 wysoko w mróćelach sedźacaj, wonaj tež knježitaj z mocu
 kaž mjez ludźimi druhimi wosrjedźa njesmjertnych bohow.“ 265
 K njemu rjekny zaso pak wutrajny krasny Odyses:
 „Nihdy drje tamnaj ěi njebudžetaj zdalenaj dolho
 z bitwy sylneje, hdyž mjez lubčerjemi a namaj
 w mojich bydlenjach surowosć džělić Aresa budže.
 Ale so ty drje wotsal nět z dobom ze skhadženjom zerjow 270
 domoj a wobkhadžej z lubčerjemi hordymi jara;
 tola mje powjedže do města pozdžišo swinjacy pastyr

- hubjenemu prošerjej podobneho a starcej.
 Jeli pak honić budža mje po domje, twoja pak luba
 wutroba přečerǵ we wutrobnje, hdyž zlě ćěrpjeć ja budu, 275
 samo budža-li přez dom k durjam tež za nozy ćahać
 abo z ćiskami mjetać; ty přihladowacy pak zdžerž so.
 Ale wěšće hlupych so wěcow wostajić kazaj
 řečo ze słowami miłymi; woni pak njebudža nihdy
 posłuchać tebje; je džeń wšak jich wosudny wobstupiř hižo. 280
 [Druhe pak prajić ći chcu, ty pak do mysłow polož sej swojich.
 Hdyž potom do mysłow da mi bohata w radže Athena,
 přiwiwnu drje ći ja z hłowu, ty potom pak dorozymiwši,
 kak wjele w bydlenjach leži ći brónjeřskich gratow, do kuta
 hornjeje komory dele je zebrawši zestajej wšitke 285
 hromadže, tola lubčerjam z miłymi słowami narěč,
 hdyž tebje prašěć parowacy so za nimi budža:
 ‚Z kura zestajach dele, hdyž njerunachu so wjacym
 tym, kajkež ducy do Troje je wostajiř něhdy Odyses,
 ale su hrozne, kaž daloko dym je wohenja stupiř; 290
 k tomu pak dale tež tole da wjetše do mysłow Kronijon,
 zo něhdže z winom zahrěći pola was zworawši zwadu
 ranili mjez sobu njebyšće so a skazyli wobjed
 ze žeńtwu; same wšak na so ćehnje železo muža.
 Namaj samymaj dwaj pak mječej a hlebji dvě wostaj 295
 wróćo a škitaj dwaj kožanaj wzać sej do rukow,
 zo bychmoj nawaliwši so wzaľoj sej; wobłazni potom
 Palas Athena a Dzews pak tych radny poskićeř z kuzľom.]
 Druhe pak prajić ći chcu, ty pak do mysłow polož sej swojich.
 Jeli sy woprawdže syn mój a našeje krewje, njech nichtó 300
 potom njezasłyši, zo w domje je svojim Odyses;
 ani Laertes to njedyrbi ani swinjeř tak słyšěć
 ani nichtó ze služobnych ani tež Penelopeja,
 ale jeničkaj ty a ja zeznajmoj zľoženje žónskich.
 Z muži tež wotročkow někotroh' hišće stajmoj na pruhu, 305
 kaž hać něhdže česći šćo naju a boji so w duši,
 tak šćo so njestara, tebje pak tajkeho zaepiwa muža.“
 Wotmoľwjejo pak syn k njemu praješe sławny: „O nano,
 woprawdže moje zmyslenje potom tež zeznaješ, měnju;
 nihdy drje nejima mje wšak njekedžbnosć, ale ći tola 310
 njewěrju ja, zo z wužitkom namaj woběmaj budže,
 zo pak rozpominaľ by, poručam tebi. By doľho
 khodžiř wšak podarmo kóžděho spytujo přez pola slědžo;
 woni pak w bydlenjach w pokoju poľnym přeměrnje khrobli
 kubľa požeraju, a njeje zlutniwosć pódla; 315
 ale woprawdže žónske ja přepytać poručam tebi,
 kotrež će zaepiwaju, a kotrež nimaju winy;
 muži pak njechcyľ ja, zo mój spytaľoj po dworach bychmoj,
 ale to pozdžišo wobstaraľoj, jelizo žane
 woprawdže znamjo wot bľyskarja Dzewsja sy pólšane zeznaľ.“ 320
 Tak taj drje tajke měještaj mjez sobu rozřečowanje.
 Ta pak džě potom do Ithaki ľódž derjedžěľana dónđže,

- kotraž bě Telemacha a wšěch towaršow přiwezła z Pyla.
 Ći pak, hdyž nětko do přistawa jara hłubokoh' běchu
 dospěli, lódz drje ěi na kraj čornu sčahnychu horje, 325
 brónje wotnjesechu pak služobni jim jara mužni,
 hnydom pak dary ke Klytijej njesechu wubjernje rjane.
 Potom wołarja do přědka pólachu k domu Odysa,
 zo by wozjewił poselstwo mudrej Penelopeji,
 zo je drje Telemach na polu, lódzi pak poručil k městu 330
 dale wotjěc, zo njeby so nabojawši we duši
 sylna kralowa rozliwala so kulace sylzy.
 Taj pak hromadu trjechištaj wołar a nadobny swinjer
 dla teje sameje powěsće, zo byštaj zjewiłow žónskej.
 Ale hdyž potom džě dospěštaj k domu bójskeho krala, 335
 wołar drje wosrjedž džě služobnych džowkow připowědaše:
 „Woprawdže nětko ěi, kralowa, luby je z Pyla syn přišoł.“
 Penelopeji pak potom so blizko stupiwši swinjer
 praješe wšo, štož powědźić syn jej kazał bě luby.
 Dale hdyž hižo poručnosć cyłu wozjewił běše, 340
 džěše džě sahajo k swinjom a wostaji dwór a dom zady.
 Lubčerjo běchu pak zrudni a poraženi we duši,
 z bydla pak wuńdžechu nimo přeč murje wulkeje dwora,
 tamle pak před durjemi so wonka pozesydachu.
 K nim pak Ewrymachos, syn Połybowy, započea řečec: 345
 „Přećeljo, woprawdže skutk je so z khroblosću dokonjał wulki
 Telemachej, tale jězba; zo so pak njeskonja jemu,
 měnjachmy. Ale nó lódz sej čornu sčehny my najlěpšu,
 do njeje móřskich pak wjeslarjow zhromadžmy, kiž bychu tamnym
 hač najspěšnišo zjewili ruče so zawróćić domoj.“ 350
 Njeběše hišće wšo doprajil, hdyž lódz wuhlada z městna
 Anfinom wobroćiwši so w přistawje hłubokim nutřka,
 a zo zběhachu plachty a mějachu w rukomaj wjesla.
 Slódko pak so džě wusmjawši k svojim towaršam džěše:
 „Njesćelmy dale žanoho poselstwa; ěi wšak su nutřka. 355
 Pak tole něchtó z bohow je prajil pak lódz nimo sami
 wuhladaču ěerjacu, ju pak njem'žachu přimnyć.
 Tak džěše, woni pak stanywši k brjohej móřskemu džěchu.
 Ruče pak na kraj čornojtu sčahnychu lódz a jim brónje
 wotnjesechu služobni mužojo wurjadnje mužni. 360
 Sami pak džěchu na torhojščo wšitecy a njedachu sobu
 nikomu druhemu hić ani z mlodych ani ze starych.
 Mjez nimi pak Antinowos, syn Ewpejthesa, džěše:
 „Božičko, kak su tohole muža bohoyo z bědy
 wumóhli, wodnjo drje na wjeřškach wětrojtych łakajo přeco 365
 po sebi bórzy sedžachu; z dohom pak z khowanjom slónca
 ženje na kraju njeběchmy přez nóć, ale na morju
 z lódzu spěšnej jězdžacy čakachmy na ranje krasne
 łakacy Telemachej, zo přimnywši morili bychmy
 samoho, joh' pak drje mjez tym džě bójstwo wotwjedže domoj. 370
 My pak tam skaženje za njeho zrudne radžachmy sebi,
 Telemachej, zo by njećeknył nam; wšak njewěrju nihdy,

- zo, hdyž tutón je žiwy, my tele skonjamy skutki.
 Sam drje wustojny wšak je w radže a rozomje jara,
 ludy pak z cyła wjacy nam njewopokazuja swěrnosć. 375
 Ale nó, prjedy hač tamny do zhromadźizny Achajskich
 zhromadźi, wón wšak njewostaji ničo, kaž měnju,
 ale surowje budže so hněwać a stanywši prajić
 mjeze wšěmi, zo nahłu smjeré radžachmy jemu a njejsmy
 přimnyli. Woni pak njebudža słyšo skutki zle khwalić, 380
 zo ničo njeskuća zle a njewučěrja nas z kraja
 našeho, njebychmy pak do kraja dospěli cuzych.
 Ale přimnyli najprjedy na polu nazdala města
 abo na puću; žiwnosć pak sami a kubło měć chcemy
 zdžěliwši mjez so po porjedže, khěžu pak maćeri dajmy 385
 tamneho wróćo měć z nim, kiž wozmje ju sebi za žonu.
 Jelizo wam pak njespodoba tole so słowo,
 ale chceće, zo žiwy je sam a ma nanowe wšitko,
 potom njech jemu njezjěmy kubla z hromadu drohe
 tudy so skhadźujo, ale njech z domu z darami kóždy 390
 lubči dobyć pytajo; wona pak potom njech wozmje
 muža sej, kiž budže najwjacy skićeć a wosudny přińdže.“
 Tak džeše, woni pak wšitcy džě měrni z mjelčenjom buchu.
 K nim pak Amfinomos rěčeše zjawnje a mjez nimi džeše,
 Niza syn sławny, knježerja Aretoweho syna, 395
 kiž džě bě z Dulichijona, pšěněneho trawateho,
 nawjednik lubčerjow, běše pak najbóle Penelopeji
 z rěčemi spodobny, dobre wšak měješe přemyslowanje,
 tón jim přećelnje zmysleny rěčeše zjawnje a džeše:
 „Přećeljo, njechcył bych ja, zo by morił so Telemach; hrózbna 400
 wěc pak je wutupić kralowsku swójbu, ale najprjedy
 chcemy wo radu prašeć so bohow. Jeli drje Dzewska
 wulkeho wuprajma přizwola, cheu sam skóncować jeho
 a cheu druhim poručec wšitkim; jeli pak chcedža
 bohoyo wobróć, poručam, zo kónc činili bychmy.“ 405
 Tak džeše Anfinom, so jim słowo pak lubješe jeho.
 Naměšće potom so zběhnywši džěchu do domu Odysa,
 přišedši pak so zesydachu na hladžene stoły.
 Ta zaso druhe pak wumysli rozomna Penelopeja,
 lubčerjam pokazać so, kiž njesměrnu mějachu hordosć; 410
 běše wšak skaženje swojeho syna słyšała w domje;
 wołať wšak Medon rjekny jej, kiž běše nazhonił radu;
 džěše pak k bydłu sahajo z přewodom služobnych žónskich.
 Ale hdyž nětko žónskich bě krasna k lubčerjam přišla,
 stupi džě k wudwjernam twjerdže wutwarjeneje žurle, 415
 hdyž před lica sej sáhnyła běše blyšćaty zawoj,
 a k Antinowej wrjesny ze słowom a wuraznje džeše:
 „Antinowje, kiž hordy sy, škódnny, a tola so praji,
 zo ty mjez mužemi swojich lět najlěpši w Ithakskim ludu
 w radže a słowach sy; ty pak džě nihdy njeběše tajki. 420
 Njemudry, čehodla woprawdže Telemachej ty pak plečeš
 ze smjerću wosud a njepomhaš pomocy potrěbnym, kotrymž

- Dzews džě ze swědkom je? Njeje pak prawje sej mjez sobu zlóscě wuradžeć. Woprawdže njewěš, zo nan twój sam čekajo dospě luda so zbojawsji? Wěsće však roznjemdrjeny bě jara, dokelž přizamknywši so k rubježnym Tafiskim běše zrudził Thesprotiskich; woni pak naši přeceljo běchu; jeho džě morić cheychu a wutrobu wutorhnyć lubu a cyle spóžerać zamoženje w bohatej měrje; ale Odyses so spjeći a zadžerža njemdriwych jara. Toho nět žiwnosć bjez płaćenja wužiwaš, žonu pak žadaš sebi woženić, syna chceš morić, mje wulcy pak zrudžiš. Ale ěi poručam, zo by kónc činił a přinućał druhich.“
- Jej pak zas' Ewrymach, syn Połybowy, wotmołwi prajo: „Džowka Ikarijowa, rozomna Penelopeja, mužna budž, njech ěi tuto na myslach njeleži twojich. Njeje muž tutón a njebudže ani so njenarodži, kiž na Telemacha, twojoh' syna by rucy cheył zložić, doniž žiwy sym ja a so rozhladuju po zemi. Takle však wozjewić cheu, a so wěsće dopjelni połnje, hnydom so krej jeho wokoło hlebije wulinje čorna našeje, dokelž woprawdže tež mje sej městow Odyses wutupjeř často na klin swój sadžiwši do rukow poda mi kusk mjasa a čerwjene k tomu poskići wino. Tuž je mi Telemach wowjele najlubši ze wšitkich muži, kazam pak jemu, zo nihdy by njetřepjetał před smjerću ze strony lubčerjow; z bójtwa sem njeje pak wučeknyć móžno.“ Tak džeše spokojo, jeho pak smjerć sam připrawjowaše.
- Ta drje džě zastupiwši do hornjeje pyšneje jstwicy płakaše potom wo lubeho mandželskeho Odysa, hač spar słódky na mikawěki ěisny jej wóčko Athena. Na wječor swinjeř krasny pak přińdže k Odysej a synej; taj pak džě wječer připódlu stejo sej prihotowaštaj, lěto stare sej rězajo swinjo. Potom Athena stupiwši blisko Laértoweho syna Odysa z kuzlařskim dótknywši kijom so zaso šedziwca sčini, drastu pak hubjenu zwobleka wokoło čěla, zo njeby swinjeř do mjezwoča widžo joh' zeznał a k Penelopeji mudrej zjewjejo běžał a njewobkhował we myslach.
- K njemu Telemachos tež přeni praješe słowo: „Přišoł sy, krasny Ewmajo! Što nětko je po měsće powěsć? Wěsće džě hižo doma su z łakańcy lubčerjo mužni, wěsće dale tamle mje stražuja na puću domoj?“
- Wotmołwjejo pak jemu, Ewmajo swinjerjo, džeše: „Njepomyslich sej za tym so wobhonjować a prašeć rozhladuju po měsće so; najspěšnišo mje duša nućeše, hdyž běch poselstwo prajił, so wróco sem podać, ze mnu pak ze strony towaršow spēšny zetka so posoł, wołař, kiž rjekny powěsć juž přeni maćeri twojej. Druhe pak tole ěi wěm; to však z wočomaj swojimaj widžach. Hižo wyše města, hdžež Hermesowa je hórka, ducy běch, hdyž lódz wohladach so do přistawa dele

425

430

435

440

445

450

455

460

465

470

hibać našeho; mnozy pak na samej mužojo běchu,
 poľna pak škitow a hlebijow dwojostawatych běše.
 A sej myslach, zo woni su; znate pak ničo mi njeje.“ 475
 Tak džeše, wusmjaja pak mjelčo so rychła móc Telemachowa
 z wočomaj na nana zhladnywši, so pak swinjerja zminy.
 Ći pak, hdyž tak nětk přestachu z džěłom, a hotowa jědź bě,
 jědźachu, ničo pak njebrachny duši na zhromadnej jědźi.
 Potom hdyž žedženje pića a jědže sej stajili běchu, 480
 na pokoj myslachu sebi a wužiwachu dar spanja. —

Sydomnaty spěw.

Telemachowy přikhad do Ithaki.

Wobsah: Telemach wopušći kubło, Ewmajej prikazawši, zo by cuzbnika do města přewodzał (1—30). Telemach, w hrodže wot služobnych, potom wot maćerje postrowjeny, wuwiny so z lesću žadanju maćerje, zo by jej wo swoim pućowanju rozprawjował a dže po Thewoklymena na zhromadžeńske městno (31—83). Hospodliwe přijěče Thewoklymena w hrodže. Telemach powěda maćeri wo pućowanju, Thewoklymenos wěšći, zo je Odyses so hižo domoj wrócił a zo lubčerjow bórzy pokhłosta. Mjez tym so tući na dworje z hrami zabawjeja (84—182). Ewmajos a Odyses stajitaj so na puć do města. Tutoho hani a přima kozacy pastyř Melanthes (182—260). Ewmajos a Odyses při hrodowskich wrotach. Pos Argos (260—327). Ewmajos a Odyses w ryčeřskej žurli. Wobkhad prošaceho Odysa pola lubčerjow zawinuje wurěčowanje mjez Antinowom a Ewmajom, do kotrehož tež Telemach přima (328—404). Antinowos hani a rani Odysa; jeho pokaz na to, zo tež prošerjo steja pod škitom bohow, njewostawa bjez zacišća (405—491). Penelopeja da přez Ewmajaja Odysa k sebi přeprosyc; požadana rozmoľwa postaji so na wječor (492—588). Ewmajos rozžohnuje so z Telemachom a dže wróčo do swogeho statoka (589—606).

Jako pak rańše zerja so zjewichu w róžojtych porstach,
 tehdy juž potom sej pod nozy zwjaza póduše rjane
 Telemachos, syn luby Odysowy bójskeho muža;
 přimny pak sylnu hlebiju, přihodnu do pjasće jemu
 žadajo do města sebi a k swogemu swinjerjej rjekny: 5
 „Nanko, wěsće drje ja Ći do města so podam, zo by mje
 widźala mać; zo prjedy wšak njewostaji so wona,
 měnju, zrudneho płača a sylzowaceje skóřžby,
 doniž mje njewidźi samoh', Ći nětko pak poručam takle:
 „Toho wboheho cuzbnika do města dowjedź, zo jědź by 10
 tam sej prošeril; skićeć pak budže jemu, štóž zechce,
 caľtu a kelušć; moja pak nihdy přisľušnosć njeje,
 zo bych sej ludźi wšěch napojšaľ, hdyž mam bolosće w duši.
 Tón pak cuzobnik, by-li tež jara był hněwny, za njeho
 hubjeńšo budže; wěsće mi wěrnosć lubo je rěčeć.“ 15
 Wotmoľwjejo pak jom' wjeleradny džeše Odyses:
 „Přećelo, nihdy Ći wostać sam nježadam; prošerjej ľepje
 jědź je prosyc sebi po měsće dyžli po kraju;
 skićeć budže pak mi, štóž zechce; přetož na dworach
 zawostać tajkeje staroby hišće njejsym, zo we wšěm 20
 rozkazowarjej bych poručowacemu posľuchaľ prawje.
 Ale dži, mje muž tónle pak powjedže, kotrom'ž ty kazaš,
 hnydom, hdyž zhrěch so při wohnju a ćopľota nastanje slóněna;
 žalostnje hubjenu tule wšak drastu mam; zo njeby rańše
 mjerznjenje škodźilo mi, je pječa pak daloko město.“ 25

- Tak džeše, Telemach přez dwór pak woteńdže z nohomaj sylvje do přédka sahajo, zle pak na lubčerjow mysleše sebi. Potom hdyž dospěl džě běše do derjebydlnych domow, hlebjū drje k stołpej wysokemu zeprěwši staji, sam pak nutř džěše a přez proh kamjeńtny stupi. 30
- Jeho pak najprěńša wuhlada kublařka Ewrykleja kosmate pokrywy přestrjewaca do wumjelskich stołow, splaknywši potom pak do přédka džěše. Wokoło druhe so pak wutrajnoh' džowki Odysa zeskhadzowachu a na hłowu a ramjeni košachu witajo lubje. 35
- Wona pak ze jstwycy kročeše rozomna Penelopeja cyle kaž Artemis abo tež zločana Afrodita, wokoło lubeho syna pak rucy splaknywši zloži, jemu pak wokoša hłowu a wobej swětlescy rjanej a džě ze želenjom skřidlene k njemu praješe słowa: 40
- „Přišoł, Telemacho, sy žiwjenje slódko, zo widžeć ja će wjac' njebudu, měnjach, hdyž woteńdže z lódzū do Pyla skradžu, bjez mojeje wole, po poselstwo wo lubym nanje. Ale nó rozestajej mi drobnje, kaž wohladej zetka.“
- Jej pak zaso Telemach rozomny wotmołwi prajo: 45
- „Moja mać, njewubudź skóržbu mi ani we wutrobnje moju njehnuj wutrobu, zo sym nahłemu skaženju čeknył; ale so wukupaj, drastu so zwoblekaj na čělo čistu, [podaj so z džowkami služobnymi do hornjeje jstwicy,] a všěm boham přilub, zo wopory wuspěšne podaš, hač snano njezechcył Dzews dać skutki narunowace. Dale ja póńdu na torhojšćo, zo bych zawołał hosća toho, kiž slědžeše za mnu z cuzoby, hdyž so sem podach. Toho drje z towaršemi ja bohorunymi póslach a Pejrajej poručich, zo by dowjedzeneho domoj zastarał starobliwje a česćil, hač přińdu. 55
- Takle džě porěča, jej pak słowo njedosta křidłow. Wona pak zmywši so zwobleka čistu so na čělo drastu a všěm boham lubješe wopory wuspěšne přinjesć, hač snano njezechcył Dzews dać skutki narunowace. 60
- Telemach běše pak potom džě přeč won wotešoł z bydla hlebiju mějo; sobu z nim psaj dwaj slědžeštaj spěšnaj. Njesměrnu pak na njeho džě rjanosć wula Athena; nad nim pak bližacym ludžo džě spodziwachu so wšitcy. Wokoło njeho pak lubčerjo skhadzowachu so mužni nadobne řečo, w myslach pak potajnje radžachu zlóšće. Tola wón potom so zdalowaše jich wulkeje syły, ale hdžež sedžeše Mentor a Antifos a Halitherses, kiž jeho nanowi towaršojō běchu ze stareho časa, došedši tam so posyny; či pak so prašachu za všěm. 70
- K nim pak Pejraj hlebijoslawny bě z blizka so zbližil cuzbnika wjedžo přez město a torhojšćo. Njewosta pak džě dlěje dołho Telemach zдалeny, ale so stupi pódla. K njemu Pejraj tež přeni praješe słowo: „Telemacho, ruče k mojemu domu pohonjej žónske, 75

zo bych dary ěi wrócił, kiž tebi je dał Menelawos.“

Jemu zaso pak Telemach rozomny wotmołwi prajo:
 „Pejrajo, nihdy wšak njewěmy, kak tele poběhnu wěcy.
 Jeli mje mužni lubčerjo w bydlenjach moriwši skradžu
 njebudža moje nanowe kubła mjez sobu džělič, 80
 radšo chcu, zo by ty sam mějo wužił je, hač něchtó z tychle;
 jelizo ja pak načinju tutym wosud ze smjerću,
 tehdy juž wjesoły wjesołemu přinjes do domu.“

Rjeknywši tak mnohospytanoh' wjedžeše hosća do domu.
 Potom hdyž přišoj džě běštaj do rjanobydlnych domow, 85
 plašće drje dele položistaj na stoły a sydła,
 nutř pak do wanjow stupiwši hladkich zmyštaj sej žiwot.
 Hdyž pak tak jeju kupale džowki a mazale běchu
 z wolijom, šaty pak tołste džě wokoło ěisłe a drasty,
 z wanjow džě wustupiwši so posynyštaj na sydła. 90
 Sudobjo njeso pak z karanom liješe služobna džowka
 rjanym złotym nad slěbornej mjedžeńcu, zo so by zmyłoj;
 pódla pak rjanobarbjene runje zestaja blido.

Khlěba pak česćowna hospoza pódla nakładže njeso,
 jědže stajiwši mnohe rad skićace z přihtowankow. 95
 Mać pak z napřeća syny so pódla wudwjernow jstwicy
 na stoł zlehnjena, z wrjećena ěěńku ěahajo wołmu.
 Ći pak k předležacym hotowym jědžam sćerachu rucy.
 Potom hdyž žedženje pića a jědže sej stajili běchu,
 k nim pak rěčeć započa rozomna Penelopeja: 100

„Telemacho, ja ěi wěsće do hornjeje stupiwši jstwicy
 polehnu do loža so, kiž zdychnjenjow za mnje je połne,
 přeco ze sylzami mojimi maćane, hač so Odyses
 poda ze synomaj Atresa k Iliju, njezamó pak mi,
 prjedy hač přińdu lubčerjo mužni do tohole domu, 105
 z wěstosću prajić, hač nan so twój wróci, sy-li snadź słyšał.“

Jej pak zaso Telemach rozomny wotmołwi prajo:
 „Tuž wšak, maći, ja chcu ěi wěrnosć powědać drobnje:
 Jědžechmy wotsal do Pyla a k Nestorej, pastyrjej ludow;
 powita mje pak a hospodowaše we wysokich domach 110
 tamny starosćiwje, kaž hdyž nan swjeho syna,
 kotryž je pozdže runje nět z euzoby přišoj, tak tón mje
 starosćiwje ze synami sławnymi wothladowaše.

Tola wot nikoho na zemi njesłyšeše, kaž džeše,
 hač je Odyses wutrajny žiwy abo je wumrěł, 115
 ale k Atrejdže hlebijosławnemu mje Menelawej
 z konjemi pósła dale a z twjerdžetwarjenym wozom.
 Tamle Argejsku Helenu wohladach, kotrejež dla su
 po woli bohow Argejscy a Trojiscy ěěrpjeli wjele.

Prašeše potom pak so Menelawos rězny po hłosu 120
 hnydom, ěeho potrěbny do Lakedajmona krasnoh'
 přišoj běch; potom ja jemu wšu wěrnosć powědach drobnje.
 A tehdy potom ze słowami wotmołwjejo mi rjekny:
 „Božičko, haj cyle wěsće sej žadachu do lěhwa muža
 sylneho polehnyć so, kiž cyle słabi su sami. 125

- Kaž pak hdyž jelenica we husćinje sylneho lawa
 młode zmjetawši rodžene runje so žiwjace z mlokom
 doliny lětne pytała by na trawatych lukach
 paseca so, wón potom pak zbliži so k swojemu lěhwu,
 woběmaj hromadže jimaj pak skónčenje hanibne sćini: 130
 tak runje skónčenje tamnym Odyses hanibne sćini.
 Ow zo wšak, wótče Dzewso, Athena a z nimaj Apolo,
 w kajkejž podobje něhdy we rjenjetwarjenym Lesbu
 stanywši hotowy k bédženju zbi pak Filomelejdu
 a jeho sylnje ćisny a wyskachu wšitecy Achajscy, 135
 w tajkej by podobje z lubčerjami so zetkał Odyses,
 bórzy by smjeré jich była džěl wěsty a kwas so jim skazył.
 Tole pak, štož so mje prašeš a wo čož mje prosyš, ja njechcu
 druhe tak nimo so wuwiwši powědać ani će mylić,
 ale štož je drje mi powědał mórski prawdźiwý šedziwc, 140
 z toho ći njechcu słowa ja tajić a zamjelčeć žane.
 Tón džeše, zo jeho wohlada z ćežkim jateho horjom
 w bydlenjach knježny Kałypsy, kotraž zdžeržuje jeho
 z namocu; wón pak njemóže k swojej wótčinje dospěć;
 přetož wón nima wjeslatych lódži a towaršow k rucy, 145
 kiž bychu ćahnyli z nim po šěrokim khribjeće morja.
 Tak džeše Atreida, Menelawos hlebijosławny.
 Tuto skonjawi wróćich so, wětřik pak hojny mi dachu
 njesmjertni, kotřiž mje wjedžechu spěšnje k wótčinje lubej.“
 Tak džeše, jej pak džě dušu we wutrobnje zapřija z mocu. 150
 K nimaj tež Thewoklymen pak bohopodobny džeše:
 „O žona česćowna syna Laěrtoweho Odysa,
 wěsće ći jasnje wón njeznaje; słowo zapřimń pak moje;
 chcu wšak tebi po wěrnosći rěčeć a zamjelčeć ničo.
 Njeh nětko najprjedy Dzews wě z bohow a hospodne blido, 155
 wohnišćo šwarneho tež Odysa, ke kotremuž stupju,
 zo woprawdže Odyses ći hižo w krajinje wótenej
 sedžo abo khodžo so namaka tele zle skutki
 zhoniwši, nětko pak lubčerjam skaženje hotuje wšitkim;
 kajkohož ptaka ja wěšćeřskeho na pokrytej lódži 160
 sedžo pytnych a Telemachej sym wozjewił z hłosom.“
 K njemu rjekny zaso pak rozomna Penelopeja:
 „Ow zo wšak, cuzbniko, tuto by dopjelniło so słowo,
 potom by bórzy wužiwał lubosć a bohate dary
 wote mnje, zo budže, štóžkuli zetka, će zbóžneho khwalić.“ 165
 Tak ći drje tajke mějachu mjez sobu rozrěčowanje.
 Lubčerjo so pak před bydłom Odysowym z tarčelemi
 wokřewjachu a mjetachu z hlebjowcami na spódku
 zrunanym, hdžež tež hewak, so z hordosću wupjerowacy.
 Ale hdyž potom čas k wobjedu běše a přińdžechu z polow 170
 wšudže sem skoćata, woni pak wjedžechu, kotřiž kaž prjedy,
 tehdy tež juž k nim praješe Medon; tón wšak džě běše
 z wołarjow spodobny najbóle a jim słužeše k blidu:
 „Młodži, hdyž z hrajami nětko sće wšitecy sej křewjeli dušu,
 do domu džiće, zo hosćinu sebi wuhotujemy; 175

njeje nihdy wšak njepěknje z časom wužiwać wobjed.“

Tak džeše, woni pak stanywši džěchu a poskachu słowu.
Potom hdyž přišli běchu do rjanobydlnych domow,
płašće drje dele položichu na stoły a sydła,
woni pak wulke wowcy a tučne rězachu kozy, 180

swinje pak rězachu wukormjene a ze stadła kruwu
wobjed sej hotujo. Wonaj pak spěchowaštaj so z pola
k městu Odyses a krasny so swinjeř nastajić pěši.

Mjez nimaj rěčeć pak započa swinjeř, poručer muži:
„Cuzbniko, dokelž džě juž potom do města sebi hić žadaš 185
džensa, kaž kazaše knjez mój; woprawdže radšo bych ja chcył,
zo by ty jako dworowy stražnik zawostał tudy,

ale joh' česću a boju so, zo by so njewadził ze mnu
pozdžišo; njespodobne pak jara su poroki knježich.
Ale nó džimój nět, hižo wšak džěń je pokročił jara, 190
nětko pak bórzy k wječoru tebi zymnišo budže.“

Wotmołwjejo pak jom' wjeleradny džeše Odyses:
„Rozymju, na to sej myslu, to nětko kedźbnemu kazaš,
ale pójmoj; ty potom pak stajnje postupuj přědku,
daj mi pak, jelizo kij maš něhdže hotowy žadyn, 195
zo bych so zepjerał, hdyž je puć wěsće, kaž prajiće, pjelzka.“

Džeše a wokoło ramjenjow pojsny sej wohidne břemjo
z hustymi džěrami, na nim pak trok běše džeržaca šandka.
Ewmaj jemu pak požadany džě kij běše darił.

Wonaj džěštaj, bydlenje psy pak a pastyrjo mužscy 200
škitachu zwostawši zady. Wón knjeza pak wjedžeše k městu
hubjenemu prošerjej podobneho a starcej,
stulenom'; bě pak z tej hubjenej drastu sej nawoblekl čěło.

Ale hdyž potom po škropawym puću stupajo dele
blizko při měsće běštaj a k wobhrodženemu žórłu
rjanoběžacom' přišloj, hdžež měšćenjo čěrachu wodu; 205
to běše Ithakos twarił a Neritos a tež Polyktor,

wokoło lěs pak džě wódnowych čornych topołow běše
do wšěch stronow kulojty, khłódna pak běžeše woda
z wysoka dele ze skały; bě wołtař pak twarjeny horkach 210
žórłowych knježnow, hdžež woprowachu putnicy wšitecy,

tamle jeju dosćahny syn Dolijowy Melanthes
kozy wjedžo, kiž ze wšěch stadłow běchu najlěpše,
hosćinu lubčerjam; dwaj pak sobu z nim pastyrjej džěštaj.
Wohladał jeju pak wrjesny ze słowom a džeše, 215
sylvje a njehórnje, wutrobu rozhori z tym pak Odysej:

„Wěsće nět woprawdže do čista njekmany njekmanoh' wjedže,
kaž bóh přeco toh' runeho k tomu runemu wodzi.
Hdžeha nět tutoho lizaka, swinjerjo njewušny, wjedžeš,
wobćežneho prošerja, hrozneho kažerja jědžow? 220

Kiž při mnohich wudwjernach stejo sej ramjeni zmjeće
prošo wo zbytně kruški, nic mječe a mjedžeńcy ženje.
Jelizo toho by dał, zo so sćinił by dworowy stražnik,
a był hródzowy wotročk a kózlatam přinošał lisće,

pijo tež syrowatku by sylnych nabyć mohł bjedrow. 225

- Ale hdyž tak nětk zeznał so je ze skutkami zlymi,
njezechce k džělu so mjeć, ale toľčo so po kraju prošo
kutło sej swoje njespokojomne chce na pastwu wodzić.
Ale prajić ěi cheu, to pak dopjelnjene tež budže;
jelizo do domu přińdže Odysa bójskeho, jemu 230
mnohe hečki wokoło hłowy z mužacych pjasćow
wusmykać po domje mjetanemu zechcedža rjebła.“
- Tak džeše, nimo tež ducy na bjedro z hłuposću skoči
z pjatu; jeho pak njewućišća z čěrje won, ale
njehnuty zawosta; wón pak Odyses sej rozpominaše, 235
hač by přiskočiwši ze sochorom žiwjenje rubił
abo na zemju hłowu by storčil zběhnywši z nohow.
Ale wudźerža, w duši pak zdźerža so. Toho pak swinjer
do wočow naswari, wótře pak prošeše zběhnywši rucy:
„Knježny žórłowe, Dzewsowe džowki, jeli Odyses 240
hdy wam pleća paleše z tukom pokrywši toľstym
wowcow a kozow, tole mi žadanje dopjelnic chcyłe,
zo by drje tamny přišoł muž, bójstwo pak přiwjedło jeho,
potom ěi wašnje wšo kordojte začěri, z kotrymž so nětko
khroble pjeršo nosyš, so honjo stajnje po měsće, 245
tola stadłam pastyrjo njerodni škodować dadža.“
- K njemu zaso pak rjekny Melanthij, kozacy pastyr:
Božičko, kajki pos wurazy słowo, znaty ze złósću,
toho ja něhdy na pokrytej łódži wotwjezu čornej
daloko z Ithaki přeč, zo mi mnohe dobudže kubło. 250
Ow zo wšak Telemacha chcył Apolo ze slěbornym prokom
džensa w bydlenjach zatřělić abo přez lubčerjow pobić,
kaž je Odysej džen zawróćenja so daloko zhubił!“
- Rjeknywši tak tam drje wostaji jeju, kiž pomału džěštaj,
potom wón sahaše, jara pak ruče dom knježerja dospě. 255
Naměsće nutř so pak poda a k lubčerjam syny so dele
z napřeća Ewrymachej; wšak měješe najradšo jeho.
Před njoh' drje položichu, kiž služachu, hódny džěl mjaso,
khlěba pak česćowna hospoza njeso nakładže pódla
k jědži. Blizko Odyses a krasny pak přišedši swinjer 260
wostaštaj stejo; jimaj pak zynki dachu so słyšeć
lutny žłobneje; jim wšak spěwać zazběhowaše
Femij. Potom wón za ruku přimnywši k swinjerjej rjekny:
„Cyle nět wěsće, Ewmajo, je dom tole rjany Odysa,
z lohka pak znajomny je tež při zawohladanju z mnohich; 265
twarjenje storka jene na druhe a rjenje je k njemu
z murju a wjerchami twarjeny dwór a su džělane derje
dwójne wrota; by žadyn muž hordže je zacpěwać njemohł.
Pytnu pak, zo we nim mužojo mnozy hosćinu dźerža,
hdyž dym drje tuka postupuje, nutřka pak lutna 270
zynči, kotruž džě bohoyo sćinichu towaršku jědže.“
Jemu pak wotmołwjejo, Ewmajo swinjerjo, džeše:
„Z lohka pózna, hdyž tola tež hewak njemudry njejsy.
Ale nó rozpomńmoj nětk, kak so z tymile wěcami změje.
Pak ty přeni zastup do derjebydlnych domow 275

a so do lubčerjow přiměšej, ja pak chcu zawostać tudy,
jeli pak chceš, tu zawostań; ja pak chcu do přědka stupać;
ty so pak njekomdź dołho, zo nchtó će pytnywši wonkach
njeby pak mjetał pak wotehnał. To pak či rozpomnjeć kazam.“

Jemu potom pak wotmołwi wutrajny krasny Odyses: 280

„Rozymju, na to sej myslu, to wěsće kedźbnemu kazaš;
ale podaj so do přědka; ja pak chcu zawostać tudy,
nihdy pak njejsym njezhonjeny pukow a ćiskow,
wutrajna moja je duša, hdyž mnohe přećeřpjeł bědy
sym we žołmach a wójnje; njech po tym tež tole so stanje! 285

Móžno pak žołdk njeje žadosćiwy potajić ženje,
njezbožowny, kiž čłowjekam mnohe načini bědy,
joh' dla tež sylnjetwarjene wuhotuja so łódže
na morjo njeměrne, zo bychu přećiwnym přinjesle škodu.“

Tak taj drje tajke měještaj mjez sobu rozřečowanje. 290

Horje pozběhny pos pak ležo hłowu a wuši,
Argos, wutrajneho Odysa, kotrehož něhdy
sam džě drje woćahny, njeměwši wužitka, prjedy pak šoł bě
k swjatemu Iliju. Toho pak něhdy mužojo młodži
wodžachu na kozy dźiwje a danki a zajacy často, 295

tehdy juž hidženy ležeše, hdyž běše knjez jeho w cuzbje,
w mnohim njerjedže, kiž jemu tołsto před durjemi běše
nasłany wóšlow a howjadow, doniž jón njewožachu
wotsal Odysowi wotročcy hnojo ležomnosć wulku;
tam pos Argos ležeše, pjelnjeny z psyčimi wšemi. 300

Tehdy juž jako pytny Odysa blisko při sebi,
wón drje džě z wopušu zwiny a wobej nakhili wuši,
bliže pak wjacj potom přińć njezamó k swojemu knjezej.
Potom wón z boka pohladawši zetrě sej sylzu
z lohka skradžu Ewmaja, ze słowom pak slědžeše hnydom: 305

„Wěsće, Ewmajo, jara je dźiw, zo pos tónle leži
na hnoju. Róst drje rjany je, nětk pak to dokładnje njewěm,
hač woprawdže tež spěšny bě běhać při rjanosći tejle
abo jeno, kajkež su psy tak blidowe muži,
rjanosće dla pak wobsedžerjo so pleńtuja z nimi.“ 310

Jemu pak wotmołwjejo, Ewmajo swinjerjo, džeše:
„Tež wě-zo muža je pos tónle zemrěteho we cuzbje.
By-li był tajki tak derje po rosće kaž džěle tež swojim,
kajkehož zawostaji do Troje ducy Odyses,
hnydom by dźiwał so spěšnosć a sylnosć póznawši jeho, 315

nihdy wšak wěsće we hłubokich kótlíšćach njećekny lěsa
zwěrisko, za kotrymž honješe; tež wšak znaješe ćěrje
najlěpje. Nětk pak je z njerodu jaty; knjez jeho pak zemrě
zwonka domizny; jeho pak njerodne nježiwja žónske.

Čeledź pak za čas, hdyž njerokazuja knježerjo wjacj, 320

potom wjacj, štož přislušnosće su, wukonjeć njechce.
Dzews wšak dalokohrimacy kmanosće počojcu rubi
mužej za čas, hdyž wotročkowski je džěń jeho přimnył.

Rjeknywši tak do derjebydlnych zastupi domow,
džeše prosće pak do srjedź bydla mjez lubčerjow jasnych. 325

Argosa zaso wosud pak smjerće čorneje přimny
hnydom, hdyž widzał Odysa we lěće dwacety m běše.

Jeho pak wuhlada wowjele přěńši Telemach bójski
swinjerja kročacoh' přez dom, ruče pak skazawši jemu
potom při kiwny. Tón pak so rozhlada wši za sydlom 330
přimny stejacym, na kotrymž džěleř sydaše mjasa

džělacy mnohe mjez lubčerjow po domje hladacych jědže,
njezewši to dele staji před blidom Telemachowym
znapřeća, tam pak džě sam so posyny. Jemu pak wołař
přidželk džě přimnywši połoži khlěba zběhnywši z koša. 335

Blizko pak zezady samoho do domu stupi Odyses
hubjenemu podobny prošerjej cyle a starcej,
stulenom'; bě pak z tej hubjenej drastu sej nawoblekl čělo.
Na proh jasnjowy so pak zwonka posyny durjow
zlehnjeny k wudwjernam ze štoma smjertneho, kiž bě raz čěsla 340
wustojnje hladžił a wurunał prosće cyle po dołži.

Telemach k sebi pak zawoławši k swinjerjej rjekny,
z koša wubjernje rjaneho cyłu pokrutu wzawši
a mjaso, kaž jeho rucy, hdyž přimny wokoło, wzaštej:
„Daj tuto mjaso cuzbnikej tomu a samomu kazaj, 345
zo by přistupi wši wšěch hromadže lubčerjow prosył;

bojaznosć njeje pak dobra, hdyž při mužu potrebnym stoji.“

Tak džěše, swinjer pak džěše, hdyž słyšał běše to słowo.
Blizko stupi wši pak k njom' skřidlene praješe słowa:
„Telemach, cuzbniko, tole čí skići, tebi tež kaza, 350
zo by přistupi wši wšěch hromadže lubčerjow prosył;

dobra njeje pak bojaznosć, praji, při prošerškim mužu.“

Wotmołwjejo pak jom' wjeleradny džěše Odyses:
„Dzewso knježerjo, njech je mi Telemach zbožowny w ludu,
a jemu dopjelń so wšitko, štož w myslach swojich sej žada!“ 355

Džěše a z rukomaj woběmaj přimny a składže sej dele
tam před nohomaj swojimaj, horje na wohidne brěmjo,
jědžeše pak, kaž dołho we bydlenjach spěwaše spěwař;
runje hdyž běše pojedł wón, přesta tón bójski pak spěwař. 360
Lubčerjo wótře pak po domje wołachu; potom Athena

blizko stupi wši k synej Laërtowemu Odysej
wabješe, zo by khlěb pšěńčny wot lubčerjow nazběrał sebi
a při tom póznał, kotři z nich dobri a kotři su zlóstni;
ale tež tak z nich žanoho njecheyše z njezboža wumóc. 365
Džěše pak sahajo k prawicy prosyć kóžděho muža

wšudže rucy tykajo jako by stary był prošer;
woni pak dawachu želni a jara so džiwachu nad nim
a mjez sobu so prašachu, što je a z wotkel je přišoł.
Mjez nimi tež Melanthij pak rěčeše, kozacy pastyr:
„Posłuchajće, lubčerjo knjenje sławneje, na mnje 370
wo tymle cuzbniku; wěsće wšak prjedy wohladach jeho,

woprawdže swinjer drje za njeho semle z wodžerjom běše,
samoho bliže pak njeznaju, z wotkel być z rodu so khwali.“

Tak džěše, Antinowos pak na swinjerja ze słowom wrjesny:
„Ow derje znajomny swinjerjo, čehodla wěsće pak k městu 375

Odyseja.

ty sy tohole přiwjedl? Hač njeje nam błudnych tež druhich prošerjow wobćežnych hromada, hrozných kažerjow jědže? Wěsće sy njespokojny, zo kubło ěi knjezowe zjědža tudy so zetkajcy; ty pak tež tohole zawoła něhdže?“

Jemu pak wotmołwjejo, Ewmajo swinjerjo, džeše: 380

„Antinowje, drje njerěčiš pěknje, runjež sy hódny; što wšak cuzbnika sem nětk přišedši druhdže sem woła drugeho, khiba z tych, kotřiž su w službje někajkej zjawnej, wěšćerja abo hojerja bédow pak ěslerja drjewa abo tež krasneho spěwarja, kotryž by spěwajo křewił? 385

Tući wšak powołani su smjertnych na njesměrnej zemi; prošerja nchtó pak njewoła, kiž jeho samoho trapi. Ale sy pře wšěch lubčerjow najbóle wotročkam přeco kruty Odysowym, zaso pak mi cyle wosebje; tola ničo to njestara mje, kaž dołho je Penelopeja rozomna žiwa w domje a Telemach podobny boham.“ 390

Jemu zaso pak Telemach rozomny wotmołwi prajo: „Mjelč, mi tutomu z mnohimi słowami njewotmołwjej! Antinowos pak je zwučeny hroznje rozkawać přeco z rěčemi přećiwnyimi a pohnuwa k tomu tež druhich.“ 395

Džeše džě a k Antinowej słowa skřidlene rjekny: „Antinowje, woprawdže kaž nan wo syna so wo mnje rjenje staraš, kiž cuzbnikej z domu tomule kazaš ěeknyć z nasylnym słowom; njech njedopjelni bóh tuto! Daj jemu wzawši; njezapowěm ěi; kazam wšak ja ěi; w tom ani maćerje mojeje ani so wotročkow žanoh' drugeho njeboj, kiž bójskeho w domje bydla Odysa! Ale nimaš tajkeje mysle we wutrobnje svojim; sam wšak šlapać chceš wowjele radšo hač druhemu dawać.“ 400

Jemu pak zaso Antinowos ze słowom wotmołwi prajo: „Telemacho, jara hubaty, njesměrnje khrobły, što rěčiš?! Bychu-li jemu lubčerjo tak wjele skićili wšitcy, tež na tři měsacy wot domu wotdžeržalo by jeho.“ 405

Takle džě džeše a wot spody blida stejacu hečku pokaza wzawši, hdžež nozy džě kwasujo měješe tučnej. Woni druzy pak dawachu wšitcy, pjelnjachu pak džě brěmjo z khlěbom a mjasom. Nět bórzy tež chcyše Odyses zaso k prohej stupi wšitcy, wužiwać darow Achajskich; stupi pak k Antinowej a słowo praješe k njemu: 410

„Daj, luby, njezdaš drje mi so być tón najhórši Achajskich, ale tón najlěpši, dokelž sy spodobnjeny na krala. 415

Tuž je za tebje trjeba, zo daš, a tež wjacj hač druzy jědže; chcu pak ěe khwalić po njesměrnje šěrokim kraju. Tež wšak ja něhdy zbožowny wobydla chěžu mjez ludźimi a tajkemu dāwach prošerjej často, kajkiž běše a čehož by něhdže potrěbny přišoł; mějach pak čeledže hromadu cyłu a drugeho mnoho, wot čehož derje su žiwi a rěkaju bohaći ludžo. 420

Ale Dzews skazy Kronijon; so jemu wšak lubješe snano, kiž mje sobu z rubježnym ludom mjetanym pošla 425

- hié do Ajgiptowskeje pué daloki k njezbožu za mnje.
 Stajich pak kulojte do koła lódže do rěki Ajgipta.
 Tehdy wěsće či ja drje towaršam prikazach lubym,
 zo bychu wostali tam při lódžach a škitali lódže,
 kedźbowarjam pak prikazach wróco so podač na straže; 430
 či pak zwólni khrobłosći, mocy poslušni swojej,
 naměsće ludži Ajgiptowskich pola zapuscowachu
 jara rjane a žony a młode přeč wjedžechu džěci,
 samych tež morichu; ruče pak powěsć dóndže do města.
 Či pak słyšo wołanje z dobom ze skhadženjom zerjow 435
 přińdžechu; poľna pak cyła bu runina pěškow a koni
 z błyskotom mosaza. Čisny pak zľu Dzews mjetacy z błyskom
 čěkańcu mjez mojich towaršow; niktó pak njezwaži sebi
 z mocu so přečiwjeć; wokoło wšudže wšak njezbožo stupi.
 Tamle mnohich drje wot nas z mječom morichu wótrym, 440
 tych pak žiwych wjedžechu horje jim nučeni džělać.
 Potom cuzbnikej zetkacemu dachu do Kipra,
 Dmetorej Jazidej, kotryž nad Kiprom knježeše z mocu.
 Wot tam juž nětko sem tónle pué přińdžech čěrpjawi horjo.“
 Jemu pak zaso Antinowos wotmołwi ze słowom prajo: 445
 „Kajki duch horjo tole je přiwděl za wobčěžnosć jědže?
 Stup so tak do srjedza přeč wot mojeho zdaleny blida,
 zo do Ajgipta a hórkeho Kipra njepřińdžeš bórzy,
 kaž sy někajki skhroboleny a njewušny prošěř.
 Po rjadu k wšitkim stupiš so; woni pak dawaju hľupje, 450
 dokelž zdžerženja žanoho ani zlutnosće njeje
 z cuzeho kubľa wudžěleć, hdyž mnoho k rucy ma kóždy.“
 Wróco pak stupiwiši k njom' wjeleradny džeše Odyses:
 „Božičko, nihdy džě k rjanosći tež twoje njeběchu mysle.
 Ty njeby z domu swojeho prošerjej daľ ani sele, 455
 kotryž sedžo nět při cuzym kuble mi nič wot jědže
 njezamó wzawši poskićić; te pak mnohe su k rucy.“
 Tak džeše, Antinowos pak čim bóľe we wutrobje znjemdri,
 a k njemu hněwnje hladajo skřidlene praješe słowa:
 „Nětko juž, měnju, zo wjacy ty přez bydľo njepónďžeš rjenje 460
 wróco won na zady, hdyž nětk same hanjenja baješ.“
 Takle džě džeše, a přimnywiši hečku do ramjenja čisny
 praweho, najbliže khribjetej; steješe wón pak kaž skaľa
 twjerdže a jeho džě mjetadľo nječisny Antinowowe,
 ale mjelčo zatřasny z hľowu zahubu mysľo. 465
 Wróco pak ducy wón na proh džě syny so, dale pak brěmjo
 sadži džě derje pjelnjene, k lubčerjam potom pak džeše:
 „Posľuchajće, lubčerjo kralowy sławneje, na mnje,
 zo bych prajiľ, k čemuž mje duša we wutrobnje nući,
 woprawdže ani bolosće w myslach ani zrudoby njeje 470
 žaneje, hdyž so muž mjeta, kiž wojuje wo swoje kubľa,
 pak wo howjada pak wo wowey we błjšćatej woľmje;
 tola mje čisny Antinowos škódliveho dla žoľdka,
 njezbožowneho, kiž mnohe bědy načini ludžom.
 Ale su-li prošerjow bohoyo snano a mocy 475

khłostace, njech za Antinowa do kwasa smjerće je dohot!“

K njemu pak zaso Antinowos. syn Ewpejthesa, džeše:

„Změrom jěz, cuzbniko, sedžo abo druhdže so wotsal,
zo tebje młodži njewleča přez dom po tom, štož sy prajił,
pak za nohu pak tež za ruku a cyłeho zdrěja.“

480

Tak džeše, woni pak wšitcy džě rozhněwachu so njemdrje,
takle pak něchtó rěčeše z młodych so wupjeršowacych:

„Antinowje, drje njećisny wboheho dundaka rjenje,
njezbožowneho, je-li nět bóh snadź někajki z njebja.

Sami tež bohoyo cuzbnikam podobni wukrajnym wzawši
na so wšelake podoby přikhadžeja do městow
sebi ludži hordosć a zdobnosć wobkedźbowacy.“

485

Takle džě džachu lubčerjo, wón pak so paseše słowow.
Telemach pak drje we wutrobje bolosć trjechenoh' začu
wulku, sylzy pak njewuroni džě z mikawčkow k zemi,
ale mjelčo zatřasny z hłowu na zahubu myslo.

490

Hdyž tak zasłyša wo nim pak rozomna Penelopeja
w bydle ćisnjenym, k džowkam džě svojim služobnym rjekny:

„Ow zo by samoho tebje tak trjechił prokař Apolo!“

K njej pak zaso Ewrynoma hospoza praješe słowo:

495

„Hdy by však přećam dopjelnjenje so dostało našim,
žadyn z tutych by njedospěl k Ewozy na stole rjanym!“

K njej pak zaso rozomna rjekny Penelopeja:

„Maći, su njepřećeljo drje wšitcy, hdyž radža sej złósće;
Antinowos pak smjerći so čornej najbóle runa.

500

Cuzbnik někajki njezbožowny so po domje bludži
mužow prošo; khudoba jeho však nuzuje jěra;

tehdy drje druzy pjelnjachu brěmjo a dawachu wšitcy,
tutón pak z hečku horka do ramjenja praweho ćisny.“

Ta drje džě takle mjez služobnymi žónskimi wo jstwje
sedžo rěčeše; wón pak jědžeše krasny Odyses.

505

Ta pak zwoławši k sebi ke krasnemu swinjerjej rjekny:

„Dži, tomu prikazaj cuzbnikej ducy, krasny Ewmajo,
přińć, zo bych něšto žadała sej a so prašała jeho,

hač wo Odysu wutrajnym pak je nazhonił snano

pak jeho z wočomaj wohladał; so však dundakej runa.“

510

Wotmołwjejo pak jej, Ewmajo swinjerjo, džeše:

„Zo však tebi, kralowa, mjelčeli bychu Achajscy,
kajkež wón powěda, jimało tebi by wutrobu lubu;

tři však nocy hižo joh' mějach a zadžeržach tři dny

515

w stanu; je najprjedy dospěl však ke mni čeknywši z lódže;

ale hišće hotowy njebu lubjenstwo swoje

powědajo; kaž muž pak, hdyž hlada na spěwarja wótrje,

kotryž wot bohow wuknywši spěwa lubozne smjertnym

powěsće, na njeho hosćo pak posluhać žadaju sebi,

520

kaž dołho spěwa, tak tamny mje jimaše w bydlenjach sedžo.

Rjekny pak, zo je Odysowy nanowy hósć, kiž ma bydło

na kupje Kreće, hdžež Minosowa je kralowska swójba,

wot tam juž nětko sem tónle puć přińdže ćěrpjawši horjo

dale a dale mjetany; zo wo Odysa pak blizkim

525

słyšeše, wudawa, we kraju muži Thesprotiskich tučnym žiwym; mnohe pak pokłady wjedže k swojemu domu.“

K njemu zaso rjekny pak rozomna Penelopeja:

„Dži, sem zawołaj, zo by sam rozprawu znapřeća podał.
Tući njech pak před durjemi sedžo so pozabawjeja 530

pak tudy po domje, dokelž jim rozradowana je duša.
Samych drje kubła však njeranjene leža we domje,
jědź a wino slódnije; z tym drje so domjacy žiwja,
woni pak do bydla našeho wšědnje so zeskhadzowacy
k woporu woły a wowcy a kozy rězajo tučne 535

hosćinuja a blyskotate wupija wine
njewušnje; to pak zniča so z hromadu. Njeje však muž tu,
kajkiž Odyses běše, zo zakhował dom by před škodu.
Zo pak Odyses by přišoł a dospěl do wóteneho kraja,
naměsće njeprawdu ze svojim synom pokhłosta muži. 540

Tak džeše, Telemach wótře pak porskny, a wokoło khěža
trašnje wothłosowaše. So wusmja pak Penelopeja,
k Ewmajej pak džě naměsće skřidlene praješe słowa:

„Dži, mi toho cuzbnika zawołaj znapřeća takle!
Njepytnejš, zo syn k mojim je wšitkim poporsknył słowam? 545

Tuž tež lubčerjam smjerć njech njedopjeljena njeje
wšitkim hromadže, žadyn pak smjerći a wosudej nječekń!
Druhe pak prajić ěi chcu, ty pak polož sej do mysli svojich.
Ow zo bych samoho póznała, zo wšo po wěrnosći řeči,
chcu jeho plašć a kabat a rjane zwoblekać drasty.“ 550

Tak džeše, swinjeř pak džěše, hdyž słyšał běše to słowo.
Blizko stupiwši k njom' pak skřidlene praješe słowa:
„Cuzbniko nano, ěe rozomna woła Penelopeja,
mać Telemachowa; ju něšto so wobhonić nući
duša mandželskeho dla, runjež je ěěrpjeła zrudžbu. 555

Póznaje-li pak tebje, zo wšitko po wěrnosći řečiš,
chce tebje zwoblekać plašć a kabat, kotrejž ty trjebaš
najbóle; jědź pak sebi tež wuprošejo po kraju
žołdk sej nasyćiš; skićić pak budže, štóžkuli zechce.

K njemu zaso pak wutrajny krasny rjekny Odyses: 560

„Ja, Ewmajo, chcu ruče po wěrnosći powědać wšitko
džowcy Ikarijowej, rozomnej Penelopeji;
derje však wo tamnym wěm; smój runu pak přetrałoj žalosc.
Ale lubčerjow wobćežnych zhromadžizny so boju,
kotrychž hordosć a namóc do njejba železnoh' stupa. 565

Tež však nětko, hdyž muž mje tutón kročacoh' přez dom,
kiž njeběch ničo činił zle, ěisnywši bolosćam poda,
ani to Telemach njewobró někak ani štó druhi,
tohodla Penelopeji nět w bydlenjach wočakać kazaj,
hačrunje jara žada sej, doniž so njeskhowa slónce; 570

a njech so tehdy wo mandželskeho mje nawróće praša,
hdyž je bliže so posynyc dała k wohnju; ěi drastu
mam však hubjenu; wěš tež sam, dokelž ěe najprjedy prošach.“

Tak džeše, džěše pak swinjeř, hdyž słyšał słowo to běše.
K njemu, hdyž přez proh stupi pak, praješe Penelopeja: 575

„Ty, Ewmajo, njewjedžeš; što to sej wumysli dundak?
Hač snano někoho boji so přeměrnje abo tež hewak
po domje strachuje so? Zlé z bojaznym dundakom stoi.“

Wotmołwjejo pak jej, Ewmajo swinjerjo, džeše:

„Rěči dospołnje prawje, štož mohł sej myslić tež druhi, 580
štož so mužow hordosći wuwija pjeršacych jara;
ale ěi kaza wočakać, doniž so njeskhowa slóncu.

Tež pak takle je, kralowa, wowjele rjeńšo ěi samej,
zo sama z cuzbnikom porěčiš słowo a posłuchaš na njoh’.“

K njemu zaso pak rozomna rjekny Penelopeja: 585

„Nihdy tón cuzbnik sej njemudrje njemysli, kaž to być mohło;
snadž wšak mjez smjertnymi ludźimi njejsu mužojo žani,
kotřiž takle samopašnje sej mysla na zlóscu.“

Ta drje džě takle rěčeše, wón pak so wotsali swinjer
krasny do hromady lubčerjow, hdyž běše rozprajił wšitko. 590

Ruče k Telemachej pak skřidlene praješe słowa
blizko skhiliwši hłowu, zo njebychu slyšeli druzy:

„O luby, ja drje du, zo bych swini a wěcow tam hladał,
twoju a swoju žiwnosć; njech tu pak wšo naleži tebi.
Samoho sebje drje najprjedy wumož a rozpomnej w duši, 595
zo njeby ničo počerpjel; mnozy pak mysla Achajscy
złe sebi, njech Dzews skazy jich, prjedy hač zle so nam stanje!“

K njemu zaso pak Telemach rozomny wotmołwi prajo:

„Stanje so, nanko, takle; ty poswaćiwši pak woteńdž;
wot ranja přińdž pak semle a přiwdědž skót woporny rjany! 600
Tola mi naležeć tole wšo dyrbi a njesmjertnym boham.“

Tak džeše, wón pak zaso džě na sydło hladke so syny,
hdyž pak džě žedženje jědže a pića sej spokojil běše,
džěše džě sahajo k swinjom a wostaji dwór a dom zady
hosćinowacych połny. ěi so pak z reju a spěwom 605
wokřewjachu; bě hižo wšak tež so nawječor zbližil.

Wósomnaty spěw.

Odysowy bój z Irom.

Wobsah: Prošeř Iros w boju z Odysom (1—116). Odyses Amfinoma podarmo na-
pomina (117—157). Penelopeja w ryčeřskej žurli; jeje rozmołwa z Telemachom
(158—242). Penelopeja łoji lubčerjow z wuhladom na swoju bórzownu žeńtwu a
wuwěšći jim dary (243—301). Lubčerjo při hrach a rejach; Melantho hani a rani
Odysa (302—345). Ewrymachos hani Odysa a mjeta za nim a winoweho tóčku
trjehi. Njeměr a ropot mjez lubčerjemi. Warnowace słowa Telemachowe a Amfi-
nomowe (346—428).

Přinamaka pak prošeř so zjawny, kotryž po měsće
Ithaka prošeše, so pak ze žołdkom wuznamjenješe
žadliwym pospochi jěsć a pić; mocy pak žaneje njebě
w nim ani sylnosće; róst pak widžeć jara bě wulki.
Arnaj mjeno pak běše; to mać wšak česćowna dała 5
běše z naroda; Ira pak młodži wołachu wšitecy,
dokelž khodžo powěsće nošeše, hdyž něhdže něchtó
kazaše. Přišedši tón džě Odysa honješe z domu
jeho a swarjo skřidlene k njemu praješe słowa:

„Wotstuŕ, šědźiwco, z přikhoda, zo nět tež za nohu bórzy
njesáhnu. Njepytnejš, zo hižo přikiwaju mi wšitcy,
sáhnyć pak kazaju? Ja pak tola so hańbuj trochu,
ale so zebjeŕ, zo namaj tež z rukomaj njezbywa zwada.“ 10

K njom' pak džě z pohladom złym wjeleradny džeše Odyses:
„Njemudry, ani nječinju ani ěi njepraju ničo 15

złe ani njezawidźu, hdyž něchtó da wzawši tež wjele.
Proh pak tónle za wobeju městnosć změje a njeje
nihdy ěi trjeba zawidžeć cuzym; mi zdaš so pak dundak
runje kaž ja być, bohatstwo dyrbja pak bohoyo skićeć.

Nihdy jara pak k bićestwu njewaŕ, zo znjemdrił mje njeby, 20
zo njebych, runjež sym stary, ěi hubje a wutrobno z krewju
namočil; ja pak dale tež skerje bych namakał pokoj
jutře; nihdy drje ty wšak, měnju, so z nowa do bydła
njezawróćiš Laërtoweho syna Odysa.“

K njemu rozhněwany pak Iros rěčeše dundak: 25

„Božičko, kak jara lizak tón z khwatom hrožacym rěči
starušcy kachlowej podobny, jemu cheu načinić škody
storčo z woběmaj rukomaj, k zemi pak zuby cheu wšitke
z čelesnow wurazyć jemu kaž sywykažacej rancy;
pasaj so nětko, zo přihladowali bychy tež ěile 30

wojowacymaj; kak ty pak z mužom chceš młódsim so bėdźić?“
Tak taj drje přėdku přėd durjemi wysokimi na prozy
wobrubanym rozpyrještaj so z hněwom na sebje.

Při tom jeju pak pytny mőc młódna Antinowowa,
a džě ze slódkim wusměwanjom k lubčerjam džeše: 35

„Přėceljo, njeje nihdy drje prjedy tuto so stało,
kajku zabawnosć bójstwo do domu tohole pósła,
cuzobnik tón a z nim Iros so mjez sobu pyritaj z hněwom
na bitwu z rukomaj; ale so ruče hromadže zeńdźmy!“

Tak džeše, woni pak wšitcy džě poskočichu so smějo 40
a so džě zeńdžechu wokoło prošerjow w khudobnej drasće.
Mjez nimi pak Antinowos, syn Ewpejthesa, džeše:

„Slyšće mje, lubčerjo mužniwi, zo cheył něšto bych prajić.
Tele kozace žołdky při wohenju wisaju, kiž smy
z krewju a tukom spjelniwši k wječeri přihotowali. 45

Kotryž pak z wobeju dobyće wozmje a sylniši budže,
z tych njech postanywši sej, kotryž zechce, sam wozmje,
přeco pak zaso njech sobu jě z nami a druhemu žanom'
prošerjej prošacemu nutř měšeć so njehcemy přidać.“

Tak džeše Antinowos, so jim pak lubješe słowo. 50

K nim pak myslo na lesě wjeleradny džeše Odyses:
„Přėceljo, njehodźi z mužom so młódsim wojować mužej
staremu, zbitemu z hubjenstwom, ale mje nući
njezbože płódžacy žołdk, zo mje puki zmjetale bychy.

Ale nó nětko skrućeće mi wšitcy z přisahu sylnej, 55
zo njeby ničo přėcelny Irej mje porazył z ruku
ćežkej křiwdžacy, mje pak za tutoho přėwinył z mocu.“

Tak džeše, ěi pak džě přisahachu wšitcy, kaž cheyšė.
Potom hdyž přisahali džě běchu a dokonjeli

- přisahu tu, zas' pak rjekny k nim młódna móc Telemachowa: 60
 „Cuzbniko, nući-li wutroba tebje a mužniwa duša
 tutoho wobroć so, tych pak druhich so njeboj Achajskich
 nikoho, dokelž so z wjacorymi ma bėdźić, kiž dyrił
 tebje by, hospodař ja sym, a k tomu přihłosowaštaj
 kralej, Antinowos a Ewrymachos, rozomnaj wobaj.“ 65
- Tak džeše, ěi pak džě zwolichu wšitecy. Potom Odyses
 sej drje džě z trundlemi wopasa bjedra a pokaza ledźbje
 rjanej a wulkej, zjewištej so pak ramjeni jeho
 šěrokej, wutrobno, paži tež sylnej; dale Athena
 stupiwši blizko sylnješe stawy pastyrjej ludow. 70
 Lubčerjō wšitecy pak jara džě spodźiwachu so' wulcy.
 Takle pak něchtō na swojeho susoda hladajo džeše:
 „Woprawdže bórzy Iros Niciros njezbožo změje
 skućene, kajke sćehno tón šědźiwce wozjewja z trundlow.“
- Takle džě džachu, Irej pak zlě bu zbudžena duša. 75
 Ale tež tak jeho wotročcy wjedžechu pasajo z mocu
 struchłeho; mjaso pak třepotaše wokoło stawow.
 Antinowos pak wrjesny ze słowom a wuraznje džeše:
 „Nětk drje njech ani był, hubako, ani so narodźił njeby,
 třepjetaš-li wěsće před tutym a bojiš so hroznje 80
 muža stareho, zbiteho z hubjeństwom, kiž jeho ěsni.
 Ale prajić ěi cheu, a dopjelnjene to budže:
 jeližo tebje přewinje tutón a sylniši budže,
 pósćelu na twjerdž tebje do čorneje ěisnywši łódže
 k Echetej kralej, hrubemu smjertnych kažerjej wšitkich, 85
 kiž by wuši a nós tebi wotrězał z njesmilnej mjedžu
 a měch wutorhnywši ěi psam dał spóžerać syry.“
- Tak džeše, třepot pak dale ěim bóle stawy jom' přewza;
 do srjedž pak wjedžechu; taj pak wobaj zběhnyštaj rucy. 90
 Tehdy juž wutrajny rozpominaše krasny Odyses,
 hač jeho dyrił by tak, zo by dušu tam panjeny pušćił,
 abo ľahodnje dyrił by jeho a wupřěstrěl k zemi.
 Takle pak jemu so rozpominacemu ľepje być zdaše,
 ľahodnje dyrić, zo póznali njebychu jeho Achajscy.
 Hdyž potom zběhnyłoj běštaj, tón Iros drje na ramjo prawe 95
 prasny, wón tyło pak pod wuchom dyri, kosće pak nutřka
 rozłama; hnydom pak ze rta krej so ěerwjena wula,
 dele pak ze škrěkom do procha padže, zuby pak zamkny
 z nohomaj zemju storkajo; nětko pak lubčerjo jasni
 rucy zběhnywši ze směchom mrějachu. Potom Odyses 100
 za nohu přimnywši překi won z přikhoda ěehnješe, hač bě
 přez dwór a k wrotam přitwarka dospěl a zlehnywši jeho
 sadži k dworowej zawjerje, kij pak jom' do ruki ěisny
 a zazběhnywši hlós k njom' skřidlene praješe słowa:
 „Tudy nět swinjom a psam sedž wobarajo a njebudž 105
 z knjezom cuzbnikow ty a prošerjow, kotryž sy struchły
 hubjenc, zo žaneje snano tež wjetšeje njewoptaš škody.“
- Džeše a wokoło ramjenjow pojsny sej wohidne brěmjo
 z hustymi džěrami, na nim pak trok běše džeržacy rjemjeń.

Wróco pak k prohej wón ducy džě syny so. Woni pak džěchu 110
nutři so směwajo slódko a ze słowom strowjachu jeho:

„Dzews spožč, cuzbniko, tebi a bohoyo njesmjertni druzy
to, štož najbóle chceš a tebi je lubo we duši,
kiž tomu tutomu njenasytnemu zadžěwa dundać
mjez ludom; bórzy však wotwjedžemy jeho do twjerdže 115
k Echatej kralej, hrubemu smjertnych kažerjej wšitkich.“

Takle džě džachu, so přeća pak zwjeseli krasny Odyses.
Antinowos pak džě žołdk před njeho położy wulki
z tukom a krewju wupjelnjeny; Amfinomos pak
sadži připódla dvě jemu pokruće zběhnywši z koša 120
a ze złotym keluchom pripiješe a džeše:

„Wjesel so, nano cuzbniko, njech ći na přichod so zbožo
dostanje; tola drje nětk sy z mnohej jimany bědu!“
Wotmołwjejo pak jom' wjeleradny džeše Odyses:

„Amfinomje, mi so woprawdže zdaš być rozomny jara; 125
tajkeho však tež nana, hdyž khwalbu nadobnu słyšach,
zo je Nizos Dulichiski šwarny a zamožity,
zo sy ty syn jeho, praja; so mužej pak keđžbnemu runaš.

Tohodla prajić ći cheu, ty pak zapřimń a poslušaj na mnje.
Zachodniše ničo, hač ćłowjek je, nježiwi zemja 130
wšeho, kajkež je po zemi žiwe a wokoło khodži.

Zo drje však, měni, přichodnje horjo njezhoni ženje,
doniž tyće bohoyo spožča a kolenje hiba,
ale hdyž potom tež hubjenstwu bohoyo zbóžni přińć dadža,
tež to, runjež njerady, njese ze sćerpliwej dušu, 135
tajke však zmyslenje ludži je přebywacych na zemi,

kajkiž je dzeń, kiž přiwjedže wóćec ludži a bohow.
Tež však něhdy być ja mjez ludžimi zbožowny dyrbjach,
mnohe pak skućich hłuposće mocy a sylnosći zwólny
k swojemu nanaj a k přiwuznym svojim dowěru mějo. 140
Tohodla ženje žadyn muž dočyla złósćiwu njebudž,

ale wón změrom bohow měj dary, štožkuli dadža.
Kajke wohidne njeskutki skućec lubčerjow widžu
přečinjacych kubła a hanjacych mandželsku muža,
kiž wjac dołho njebudže, měnju, wot lubyh a kraja 145
wótneho zdaleny; jara pak blizki je. Ale njech tebje

bójstwo wotwjedže domoj, zo zetkał njeby so z tamnym,
hdyž raz wróco do lubeho kraja wótneho přińdže;
bjez krejpřeleća však so rozrisać njemóže, měnju,
mjeze lubčerjemi a tamnym, hdyž pod třěchu přińdže.“ 150

Tak džeše, tež mědsłódke skrjepiwši piješe wino,
wróco do ruki keluch pak poda kazarjej ludow.
Potom wón přez dom kročeše tyšny we wutrobje lubej
z hłowu skhilenej; hižo však začu njezbožo duša.
Ale tež tak so njezmyny smjerće, tež toho Athena 155
sputa pak zbity pod Telemachowej byé ruku a hlebj.

Wróco pak zaso džě na stoł so posyny, hdžež běše stanył

Tej pak džě do myslow bohowka staji, wóčko Athena,
džowcy Ikarijowej, rozomnej Penelopeji,

- zjewić so lubčerjam, zo by rozšěriła najbóle 160
 lubčerjow wutrobu a by bóle česćena była
 pola mandželskeho a syna, hač prjedy to běše.
 Njenuznje so pak wusmjaja a ze słowom wuraznje džeše:
 „Ewrynoma, mi duša sej žada, kaž prjedy to ženje,
 zjewić lubčerjam tola so runjež wohidnym jara; 165
 synej pak mohła bych prajić, zo to by wužitne było,
 z cyła k lubčerjam njetowařšić so přeměrnje hordym,
 kotřiž bledža drje přećelnje, pozdžišo zlé pak sej mysla.“
 K njej pak zaso Ewrynoma hospoza ze słowom rjekny:
 „Haj, woprawdže, džowčo, to wšitko po porjedže rjekny. 170
 Ale dži a praj swojemu synej słowo a nič
 njezamjelč, žiwot sej zmywši a požalbowawši sej lica,
 nic pak tak mokra wot sylzow we wobliču z wobeju stronow.
 Dži, dokelž hórje horjo je začuwać bjez kónca přeco;
 hižo woprawdže wšak syn je twój tajki, kotrehož bohow 175
 ty najhusćišo prošeše dorosćeneho widžeć.“
 K njej pak zaso rozomna rjekny Penelopeja:
 „Ewrynoma, to njeradž, njech starosćiwa sy jara,
 zo bych sej wotmyła žiwot a lica sej mazała z tukomi;
 kějajacu rjanosć wšak bohoyo mi, kiž bydla w Olympje, 180
 zničichu, wot tam hač tamny je wotešoł k žlobjenym lódžam.
 Ale poruč mi Awtonowu a Hipodameju
 ke mni so podać, zo stejałej při mni w bydlenjach byštej.
 Sama pak njechcu mjez muži so podać, mje jima wšak zadržach.“
 Takle džě džeše, stara pak přez bydło won džěše žónska 185
 žonomaj připowědźić a pohonjeć, zo byštej přišlej.
 Tu zaso druhe sej wumysli bohowka, wóčko Athena:
 slódke spanje wula na džowku Ikarijowu.
 Wupřestrěna pak spaše, jej wšě so pak rozpjachu stawy
 tam we wotpočowadle; mjez tym pak džě bohowkow krasna 190
 dary dawaše njesmjertne, zo ju wobdźiwali Achajsey
 bychu. Z rjanosću njesmjertnej najprjedy wobličo rjane
 wupyši jej z tej samej, kaž Kitherejska so pyši
 z plećeńku rjana, hdyž hić chce k reji luboznej rjankow;
 a ju dlěšu a na pohlad wowjele poľnišu sćini, 195
 bělišu ju pak džě sćini, hač běłokosć rozrězanu.
 Ta drje džě, hdyž tak sćiniła běše, bohowkow krasna
 woteńdže, džowcy pak běłohócatej přińdžeštej z bydla
 z haru so bližacej. Ju pak slódke wopuści spanje
 a džě sej z rukomaj zetrěwaše licy a džeše: 200
 „Woprawdže jara žalostnje ćěrpjacu wobja mje spanje
 slódke hluboke, ow zo by tak smjerc slódku mi dała
 Artemis swjata naměsće nětk, zo bych žiwjenje wjacy
 w duši skoržaca njepräčinjala po khwalbje wšelkej
 žedžaca muža lubeho, dokelž bě přeni z Achajskich.“ 205
 Rjeknywši tak dele ze jstwy hornjeje pyšneje džěše,
 sama nic, sobu tež z njej dvě služobnej stupaštej džowcy.
 Wona pak, hdyž nět k lubčerjam došla krasna bě žónskich,
 stupi džě pódla wudwjernow twjerdžetwarjenej žurle

- sej před lica napřečo dźeržaca blyšćaty zawoj; 210
 džowka pak jej dźě kedźbliwa z wobeju steješe stronow.
 Tych pak tam kolena ržachu a buchu dźě po duši jeći,
 wšitecy pak přejachu sej we ložu poležeć při njej.
 Ta pak zas' k Telemachej, swojom' lubemu řečeše synej:
 „Telemacho, wjacy njejsy ty w myslach a rozomje kruty; 215
 hdyž hišće dźěčo běše, tež bóle sej mysleše mudrje;
 nětk pak, hdyž hižo sy wulki a měru młodosće dospěl,
 a sej něchtó myslí, zo dźěčo sy zbožownoh' muža,
 hdyž na wulkosć pohladuje a rjanosć muž cuzy,
 wjacy ty zdobnych myslí a rozpominanja nimaš, 220
 kajki nět tónle je njeskutk so podať w bydlenjach, kiž sy
 dopušćil, zo je z tym cuzbnikom zakhadźało so takle.
 Kak nětk, by-li sedžo we domje cuzobnik našim
 z bolostneho skřiwdźenja takle počerpjeť něšto?
 Phi a hańba mjez ludźimi z toho nastanje tebi.“ 225
 Jej pak zaso Telemach rozomny wotmołwi prajo:
 „Maći moja, to za zło tebi, zo hněwaš so, nimam;
 tola ja začuwam w duši a wšo je znate mi drobnje,
 zdobne a tež to njekmane; prjedy pak hišće běch hlupy.
 Ale tebi njemóžu wšo sej rozomnje myslíc; 230
 mje wšak rokoća ze wšěch stronow připódla sedžo
 éile zle myslacy; nimam pak pomocnikow ja žanych.
 Wěsće drje cuzbnika cí a Irowa njewuńdže bitwa
 po woli lubčerjow, tamny pak po mocy sylniši běše.
 Ow zo wšak, wótče Dzewso, Athena a z nimaj Apolo, 235
 bychu tak nětko lubčerjo w domje pobići našim
 hłasy pojšeli, jeni drje w dworje, druzy pak nutřka
 w domje, stawy pak kóždemu rozwjazałe so bychu,
 kaž nětk Iros tamny při wrotach dworowych sedži
 z hłowu kiwajo tam a sem, podobny pjanemu mužej, 240
 ani runy na nohomaj stać ani domoj so wróćić
 njemóže, hdžež by měl zawrót, hdyž lube su rozpjate stawy.“
 Tak taj měještaj mjez sobu tajke rozrěčowanje.
 Ewrymachos pak ze słowami praješe k Penelopeji:
 „Džowka Ikarijowa, rozomna Penelopeja, 245
 bychu-li tebe po Jaziskim Argosu wšitecy Achajscy
 wohladali, wjacori lubčerjo bychu we wašich
 domach hosćinowali wot ranja, hdyž přetrjechiš žónskich
 rjanosć a wulkosć a wubjernje wosebne zmyslenje nutřka.“
 Jemu wotmołwi potom pak rozomna Penelopeja: 250
 „Ewrymacho, cí kmanosć a rjanosć a wobličo moje
 wěsće njesmjertni zničichu, hdyž so do Ilija dachu
 k lódzam Argejscy, a z nimi mój mandželski běše Odyses.
 Hdy by tamny přišedši to moje žiwjenje hajił,
 wjetša moja by česć a rjeńša byla hač takle. 255
 Nětko pak rudžu so; bójstwo wšak tajke mi připósła bědy.
 Wěsće drje tehdy, hdyž wopušćiwši wótcny kraj dźěše,
 praješe mje při zapjasći za ruku přimnywši prawu:
 „O žona, nihdy wšak njewěrju, zo cyle wšitecy Achajscy

- wubrónjeni domoj so čerstwi zawróća z Troje; 260
 tež wšak Trojiscej pječa su mužojo do bitwy sylni,
 runjež kaž hlebijomjetarjo tak tež třělerjo kłokow,
 koni tež lohkonohatych jěcharjo, kiž jara bórzy
 rozsudźichu zraženje sylne w jenajkej bitwje.
 Tohodla njewěm, hač wróco mje pósćele bóh abo budu 265
 jaty tam w Troji; tebi pak tudy njech naleži wšitko:
 wobkhowaj nana a mać na myslach w bydlenjach swěru
 kaž nětk, abo hdyž ja sym zdaleny, dale čím bóle;
 potom hdyž budžeš syna juž dorosćeneho widžeć,
 wzmi sebi muža, kotrehož zechceš, spušćiwši dom swój. 270
 Tamny tak rěčeše; to juž nětko so dopjelnja wšitko.
 Budže pak nóc, hdyž potom so přibliži za mnje kwas hrózbny
 njezbožownu, kotrejž je Dzews wzał žiwjenja zbožo.
 Ale mi tale ból jěra do duše a wutroby stupa;
 lubčerjow njeběše tole so prawo sćiniło prjedy. 275
 Kotřiž dobru žonu a zamožiteho džowku
 chcedža lubčić a mjez sobu přemo dawaju dary,
 sami ei howjada přiwodžeja a tukoje wowcy
 k jědži přećelam holcy a wosebne dawaju dary,
 ale cuze njejědža kubło bjez zapłaty wšeje. 280
 Tak džeše, zwjeseli so pak wutrajny krasny Odyses,
 dokelž tych drje sej čehnješe dary a kuzłaše dušu
 z miłymi słowami, rozom pak druhe sej mysleše jejny.
 K njej pak zaso Antinowos, syn Ewpejthesa, džeše:
 „Džowka Ikarijowa, rozomna Penelopeja, 285
 kotryž dary drje tebi z Achajskich přinjesć sem zechce,
 přijmi; njehodži wšak so darjenje zapowědować;
 my ani k džětu pak njeńdžemy prjedy ani hdže druhdže,
 doniž ty njewudaš z Achajskich so, kiž je najlěpši.“
 Tak džeše Antinowos, so pak spodobaše jim słowo, 290
 dary pak přinjesć džě wołarja pósłachu do přědka kóždy.
 Antinowej drje rub jara rjany přinjese wulki,
 pisany, na nim pak běchu džě wuškow dwanaće wšitke
 złoćane, z hočkami připrawjene křiwymi rjenje;
 rječazk pak šijny Ewrymachej wumjełski přinjese hnydom 295
 złoty, wjazany hromadu z jatarjom podobny slóncu.
 Ewrydamasej pak služobnaj běštaj dvě ryncy do wušow
 přinjesłaj z třómi woćemi kulkatej, blyšć so pak sylny
 jasnješe; z hrodu Pejzandra pak, knjeza Polyktora syna,
 šijny spink přinjese služobnik, pychu wubjernje rjanu. 300
 Dar pak džě druhi přinjese druhi rjany z Achajskich.
 Ta drje krasna potom so žónskich do hornjeje jstwicy
 poda, z njej sobu pak džowcy džě njeseštej najrjeńše dary;
 woni pak k reji a spěwej so wróćiwši luboznemu
 wokřewjachu so, wostachu pak hač so bližeše wječor. 305
 Tutym so wokřewjacym pak bližeše čorny so wječor.
 Hnydom tři swěćniki w bydlenjach zestajachu, zo bychu
 swěćile; wokoło palne pak drjewo kładžechu suche,
 zeskhnyte dawno, rozkałane njedawno z mjedžu,

- tež k nim měšachu třěski; so wotměnjejo Odysa
sčerpného džowki pak rozduwachu. Potom wón k tymle
sam wjeleradny rodženy z Dzewsja džeše Odyses: 310
- „Džowki Odysowe, zdaleneho knjeza na dołho,
do domu wotsal so mějće, hdžež česćowna kralowa bydli,
při njej wjeřće pak wrjećena pilnje a křewjeje samu 315
sedžo w bydle abo jej skobajće z rukomaj wołmu;
tola ja wobswětlenja cheu tutym poskićeć wšitkim,
chcedža-li wšak na rjanosydlatu Ewozu čakać,
nihdy nje přemóža mje; sym pak wutrajny jara.“
- Tak džeše, te pak so smjachu a hladachu jena na druhu. 320
Hroznje na njeho Melantho pak rjanolicata wrjesny,
tu bě Dolij drje płodžil a kublała Penelopeja,
ju pak kaž džěčo čehnješe; dawaše pak džě za dušu
debjeńki; ale tež tak we myslach za Penelopeju
zrudžby njezaču, ale z Ewrymachom wobkhađ a lubstwo 325
wona měješe. Ta na Odysa džě ze swarom wrjesny:
„Cuzbniko hubjeny, něchtó ty w myslach sy zblaznjeny swojich,
njechceš pak wotšedši so do kowańnje na spanje podać
abo něhdže do hospody, ale wjele tu řečiš
[khroble mjez mnohimi mužemi; ničo pak bojazny njejsy 330
w duši. Wěsće džě wino ěi džerži mysle, pak snano
rozom ty přeco tajki maš, zo do powětra baješ].
Abo njewěš sej rady, zo Ira toh' dundaka přemó?
Zo njeby bórzy něchtó ěi druhi lěpsi hač Iros
postanył, kiž ěe z rukomaj prasnywši wokoło hłowy 335
sylnymaj z domu won pósćele z mnohej zbarbiwši krewju.“
K njej pak džě z pohladom złym wjeleradny džeše Odyses:
„Wěsće cheu Telemachej rjec, psyčisko, bórzy, kak řečiš,
došedši tamle, zo tebe by naměsće do kruchow rozbił.“
- Rjeknywši takle ze słowami rózno zešeri žónske. 340
Džěchu pak sahajo přez dom, stawy pak słabnjechu kóždej
ze strachom; měnjachu wšak, zo je wěrnó wón řečał.
Potom wón pódla so palacych swěćnikow płomjenja žiwjo
steješe na wšě hladajo, druhe pak wutrobu jemu
z myslami jeho hibaše, štož džě by podać so mohło. 345
- Lubčerjam mužnym pak z cyła so zdžeržeć njeda Athena
rudžaceho křiwdženja, zo by so dale ěim bóle
bolosć do wutroby zwjezła Laertowemu Odysej.
K nim pak Ewrymachos, syn Połybowy, započa řečeć,
hanjo Odysa; směchi pak běše towaršam zbudžil: 350
„Posłuchajće, lubčerjo kralowy sławneje, na mnje,
zo bych wozjewił, štož we wutrobnje duša mi kaza.
Njeje bjez boha tónle muž dospěl do domu Odysa,
tola so zda być płomjeńcow błyskotanje mi z hłowy
samoho, — dokelž wón włosow nima, ani najmjene.“ 355
- Džeše a z dobom k Odysej džě městozničerjej rjekny:
„Cuzbniko, wěsće džě roboćić zechceš, bych-li ěe přijal
na najdalšim polu, so mzda pak ěi dostanje wěsta,
hromadžo černjowe keřki a dołhe sadžejo drjewa?

Tamle ja jědź drje dospołnje dosahacu cheu skićeć, 360
z drastu pak nawoblekać a pod nozy póduše darić,
ale hdyž tak nětk zeznał so sy ze skutkami złymi,
njezechceš k džělu so měć, ale toľčo so po kraju prošo
kutło sej swoje njespokojomne chceš na pastwu wodzić.“

Wotmołwjejo pak jom' wjeleradny džeše Odyses: 365
„Ewrymacho, hdy by namaj wšak dało so na přemo džělo
w času nalětnim, hdžež dny zaso bywaju dołhe
na pastwje; kosu drje ja rjanokřiwjenu bych měł,
tež pak ty tajku by měł, zo so w džěle spytaľaj bychmoj
bjez jědže hač jara do émy, by dosahała pak trawa. 370

Hdy pak zaso tež woľaj so honić měľaj najlěpšej,
brunaj wulkej, kiž nasyćenaj z trawu staj wobaj,
jenak staraj a sylnaj a sylnošć njezlamna jeju;
štyri pak byľe jutra, a hruzle twochle pod pluhom,
potom mje widźaľ, hdyž brózdu bych stajnu éahnyľ před sobu. 375

Hdyž pak zaso tež wójnu by něhdže sem zehnaľ Kronijon
džensa, ale ja škit bych měľ ručny a hlebiju dwoju
z kľobukom mosaznym pěknje ke skronjam so přilěhowacym,
potom mje widźaľ so měšeć mjez bėdžerjow stejacych přėdku,
njeby rěčaľ pak žoľdk tón ze swarom mi porokowacy. 380

Ale jara so hordziš a njepräčelske maš mysle
a sebi něhdže so někajki być zdaš wulki a sylny,
dokelž ze snadnej a nanihdy nadobnej wobkhadžeš syľu.
By-li Odyses pak přišoľ a dospěľ do wótčneho kraja,
ručě te wrota, a bychu-li jara šěroke byľe, 385
budža přewuzke éi éěkacemu přez přikhad won k durjam.“

Tak džeše, Ewrymachos pak éim bóle we wutrobje znjemdri
a k njemu hněwnje hladajo skřidlene praješe słowa:

„O wbohi, bórzy éi wěšće zlě wupľaću, za tym hač rěčiš, 390
khroble mjez mnohimi mužemi, ničo pak bojazny njejsy
w duši. Wěšće džě wino éi džerži mysle, pak snano
rozom ty přeco tajki maš, zo do powětra baješ.

[Abo njewěš sej rady, zo Ira toh' dundaka přemó?]"

Takle džě zrěčawši přimny za hečku; tola Odyses
Amfinoma so ke kolenam posyny Dulichiskeho, 395
bojo so Ewrymacha; tón pak naliwarja do ruki
trjeohi drje praweje; banja pak zabrinča padnywši k zemi,
potom tón zrudnje zastonawši znak do procha padže.
Lubčerjo po domje khľódnym pak přez jene woľachu wótře,
takle pak něchtó na susoda druheho hladajo džeše: 400

„Ow zo tón cuzobnik kóne wzaľ bľudžacy budžeše druhdže,
prjedy hač přińdže, potom by nihdy so njepräinješ ropot
tajki nam; nětk pak dla prošerjow swarimy, k jědži pak dobrej
njebudže zecheyća žanoh', hdyž hubjeńše dobudža wěcy.“

K nim pak rjekny tež ze słowom mľódna móć Telemachowa: 405
„Hubjeni, njemdri sće cyle a njepotajiće wjac
w duši jědže a pića; was něchtó snadž pohonja z bohow.
Ale so najězće derje a džiće spać stupajo domoj,
hdyžkuli duša poruča; ja pak njehonju nikoh'.“

- Tak džeše, ěi džě pak na hubje sebi kusnywši wšitcy
Telemachej so dźiwachu, kotryž rěčeše mužnje. 410
- Mjez nimi pak Antinowos porěča zjawnje a rjekny
[Niza syn sławny, knježerja Aretoweho syna]:
„Přećeljo, wěsće njebudže nchtó na žadanje zdobne
z přećiwnyimi słowami nadpadujo so hněwać, 415
ani toho cuzbnika ani nikoho druhoh'
njehańće z čeledže nihdy Odysa bójskeho w domje.
Ale nó njech drje naliwař započatk z keluchom sčini,
zo bychmy skrjepiwši k měrej so podali stupajo domoj.
Toho hosća pak wostajić w domje Odysowym chcemy 420
na starosć Telemachej; toho k domu wšak lubemu dospě.“
Tak džeše, jim pak spodobne wšitkim prajił bě słowo.
Jim pak swoje sudobje ryćeř naměša Mulij,
wołař Dulichiski, služobnik běše pak Amfinomowy;
a džě so wšitkim podawši zdžěleše, woni pak boham 425
skrjepiwši zbóžnym pijachu kaž měd słodžace wino.
Potom hdyž krjepjeli běchu a pili, štož žadaše duša,
džěchu džě k měrej sahajo do domu swjeho kóždy.

Džewjatnaty spěw.

Rozmołwa mjez Odysom a Penelopeju. Nowe podawki.

Wobsah: Wotnjesenje a skhowanje bróni z ryćeřskeje žurle (1—52). Penelopeja, Melantho, Odyses (53—99). Kak Odyses wot Penelopeje woprašany wo swjim žiwjenju powěda (100—202). Dalše prašenje Penelopeje. Odyses připowědža swj bórznony nawrót (203—307). Kak Penelopeja so za Odysa stara; myće jeho nohow a Ewrykleja (308—385). Odysowa bluzna z hońtwy na wjapře při Parnasu (386—466). Kak Ewrykleja Odysa spózna (467—502). Skoržaca Penelopeja a jeje són (503—558). Kak Penelopeja bój z prokom za lubčerjow při sebi wobzamkny. Nócny wotpočink (559—604).

- P**otom wón w bydle so powostaji krasny Odyses
zahubjenje lubčerjam rozpominajo z Athenu.
Ruče k Telemachej pak praješe skřidlene słowa:
„Telemacho, zo so brónje nutř składu wójske, je trjeba 5
cyle wšě; potom ze słowami miłymi lubčerjow narěč,
hdyž tebe prašeć parowacy so za nimi budža:
„Z kura zestajach dele, hdyž njerunachu so wjacym 10
tym, kajkež ducy do Troje je wostajił něhdy Odyses,
ale su hrozne, kaž daloko dym je wohenja stupił;
k tomu pak dale tež tole da wjetše do mysli Kronijon,
zo něhdže z winom zahrěci pola was zworawši zwadu
ranili mjez sobu njebyšće so a skazyli wobjed
ze žeńtwu; same wšak na so čehnje železo muža.“
Tak džeše, Telemach nanej pak lubemu poslušny běše, 15
won pak sej zwoławši praješe kublařcy Ewrykleji:
„Maćeřka, nětko nó žony mi w bydlenjach zadžeržuj nutřka,
doniž do komory zňosyl sej njejsym nanowe brónje
rjane, kiž wuslepja mi bjez hladanja po domje para,
hač so je wotsalił nan; ja pak młody hišće běch w lětach;
nětko pak cheu sej je sklasé, hdžež wohnjowa njeprindže para.“ 20

K njom' zaso luba rjekny pak kublařka Ewrykleja:
 „Hdy by wšak, džěćo, nětko raz kedźbliwe na so wzał mysle
 wo dom so starać a kubla sej zawobarnować wšitke!
 Ale nó, kotra potom ěi duca ponjese swěcu?
 Džowkam pak njedaše won hić, zo swěćić budžechu mohle.“ 25

K njej pak zaso Telemach rozomny wotmołwi prajo:
 „Tónle cuzobnik; njechcu wšak prózdneho wostajić, kotryž
 z khlěbom mojim so žiwi, tež hdyž je z daloka přišoł.“

Takle džě porěča, jej pak bjez křidłow bywaše słowo;
 durje zezasuwa pak do derjebydlnych bydłow. 30

Taj pak džě postanywši Odyses a syn jeho sławny
 nošeštaj kłobuki nutř a z horbami pyšene škity,
 wótrje tež točene hlebije; přědku pak Palas Athena
 swěćnik złoćany dđeržo hač najrjeńše dawaše swětlo.
 Tehdy juž ruče Telemach k nanej swojemu džeše: 35

„O nano, woprawdže džiw tónle wulki z woćomaj widžu.
 Tola mi murje bydłow a rjane wosrjedźne hrjady
 z deskami šmrěkojnymi a stołpy so zběhace horje
 blyšća we woćomaj tak kaž jasnje sapacy woheń.
 Zawěrnje nutřka je někajki bóh ze šěrokoj' njebja.“ 40

Wotmołwjejo pak jom' wjeleradny džeše Odyses:
 „Wotmjelkń a mysl swoju pojimaj ani njewobhonjej so;
 tuto ěi wašnje je bohow, kiž přebywaju w Olympje.
 Ale so ty drje polehń, ja chcu pak powostać tudy,
 zo bych hišće džowki a mać twoju wuwabjował,
 wona pak žalosćo prašeć so budže drobnje za wšitkim.“ 45

Tak džeše, Telemach z bydła pak překi won wotešoł běše
 lehnyć so w komorje, při čimž so swěcy swěćachu jemu,
 hdžež prjedy lěhaše, hdyž spar slódky so bližeše k njemu;
 tam džě tež tehdy so lehny a zawosta do ranja krasnoh'.
 Potom wón w bydle so powostaji krasny Odyses
 zahubjenje lubčěrjam rozpominajo z Athenu. 50

Wona pak ze jstwy kročeše rozomna Penelopeja
 cyle kaž Artemis abo tež złoćana Afrodita.
 Jej stoł pódla drje wohenja stajichu, hdžež džě so syny,
 wjeřćeny z běleje kosće a slěbora, kiž něhdy česla
 wudžěła Ikmalij, spody tež podnož bě nohomaj pušćil
 z njeho samoho stwjerdženy, hdžež sej wupřestrje kožu
 wulku. Tam potom syny so rozomna Penelopeja. 60

Přińdžechu služobne džowki pak bělołohćate z bydła;
 te pak zwotnosychu drje jědže mnohe a blida,
 keluchi tež, z kotrychž pili džě mužojo běchu přemóćni,
 woheń pak k zemi ze swěćnikow zmjetachu, druhe pak na nje
 drjewa kładžechu mnohe, być swěca a ćoplotu skićeć. 65

Wona Melantho Odysa pak druhi raz naswari zaso:
 „Cuzbniko, hišće tež nětko chceš tudy być wobćežny přez nóc
 po domje wokoło khodžo a hladać za žonami zechceš.
 Ale won z durjemi, hubjeny, měj so, a jědž njech ěi tyje;
 abo bórzy tež z wopalom trjeheny poběhnješ k durjam. 70

K njej džě pak z pohladom złym wjeleradny džeše Odyses:

- „Žalostna, što tak ze surowej wutrobu na mnje so měriš?
Wěsće, dokelž so njeblýšću, čělo pak hubjenje drasću,
sym pak mjez ludom z prošerjom? Přetož pohonja nuza.
Tajcy prošerjo su a wokoło bludžacy ludžo.
Tež wšak ja něhdy zbožowny bohata wobydlach khěžu 75
mjez ludźimi a tajkemu dawach prošerjej často,
kajkiž běše a čehož by něhdže potrěbny přišoł;
mějach pak čeledže hromadu cyłu a druhého mnoho,
wot čehož derje su žiwi a rěkaju bohaći ludžo.
Ale Dzews skazy Kronijon; so jemu wšak lubješe snano. 80
Tohodla nětko tež ty, zo raz, žónska, njezhubiš hordosé
wšitku, z kotrejž so nětko mjez džowkami hordoznje pjeřšiš,
hdyž něhdže tebi knjeni so hněwaca přećiwna budže,
abo přińdže Odyses; je hišće wšak nadžije podžěl.
Je-li pak wón drje tak kónce wzał a wjacy so njewróci domoj, 85
toła je syn hižo Telemach z hnady Apolona tajki,
zo jemu potajna žana ze žónskich njeje po domje
njeprawdu skućaca, dokelž tak wjacy młoduški njeje.“
Tak džeše, jeho pak zasłyša rozomna Penelopeja,
džowku pak služobnu naswari, słowo tež wuraznje džeše: 90
„Cyle khrobła, psyčisko bjez hańby, nihdy mi njeskutk
tajnje njeskućiš, kotryž ze swojej zapłaćiš hłowu;
přetož derje wšo wědžeše, dokelž sy słyšała ze mnje
sameje, kak toho cuzbnika prašeć so we swoim bydle
žadach wo mandželskim, dokelž wo njeho žaruju jara.“ 95
Džeše džě, tež k Ewrynomje rjekny hospozy słowo:
„Ewrynoma, nětk sydło sem přinjes a kosminu na nim,
zo by so synywši porěčał słowo a słyšał tón cuzbnik
wote mnje; chcu pak jeho najdrobnišo prašeć so na wšo.“
Tak džeše, wona njeso pak sydło najspěšnišo dele 100
rjenjehładžene staji a na njo kosminu čisny;
tamle potom so posyny wutrajny krasny Odyses.
Mjež nimaj rěčeć poča pak rozomna Penelopeja:
„Cuzbniko, to drje chcu tebje ja sama so najprjedy prašeć:
Štó sy ty? Z kajkich ludži? Hdže twoje je město a staršej?“ 105
Wotmołwjejo pak jej wjeleradny džeše Odyses:
„Žónska, nichtó ze smjertnych će na zemi bjezkónčnej swarić
njezechce; woprawdže česć wšak k njebjesam šěrokim stupa
twoja, runje kaž žanoho woprawdže šwarneho krala,
kiž nad mnohimi ludźimi knježo a mócnymi prawy 110
prawdosé zakhowa, zemja pak čorna pšeńcu a ječmjeń
poskića, drjewa pak bohaće přečežene su z płodom,
skót so pak wěsće přisporja, morjo pak podawa ryby
z dobreho knjejstwa, ludy pak zbožowne žiwe su pod nim.
Tuž mje nětko to druge drje prašej so we swojej khěži, 115
njewobhonjej pak so za splahom a wótčinu mojej,
zo by njepjelniła mi wutrobu z bolosću bóle,
hdyž na to spominam; jara pak wbohi sym; njeje tež nihdy
přistojne stonajo w cuzym mi domje a žalostnje skoržo
sedžeć, dokelž hórje je čěrpjeć přeco bjez kónca, 120
Odyseja.

zo žana z džowkow mi njewozmjje za zło abo ty sama,
rjekła pak, zo mi pjanemu mysle płuwaju w sylzach.“

Jemu potom pak wotmołwi rozomna Penelopeja:

- „Cuzbniko, woprawdže ći drje kmanosć a rjanosć a twarbu
moju zničichu njesmjertni, hdyž so do Ilija dachu 125
k lódžam Argejsy a z nimi mój mandželski běše Odyses.
Hdy by tamny přišedši to moje žiwjenje hajił,
wjetša moja by česć a rjeńša byla hač takle.
Nětko pak rudžu so; bójstwo wšak tajke mi připósła bědy.
[Přetož kaž mnozy nad kupami knjejstwo maju najlěpši, 130
nade Dulichijonom a Samu a lěsnym Dzakinthom,
a kiž na samej daloko widomnej Ithacy bydla,
ći mje njewólnu chcedža za žonu a přečinja žiwnosć.]
Tohodla ani cuzbnikow ani prošacych nimam
kedžbu ani wołarjow, kotřiž we službje su luda; 135
ale Odysa sej žadajo lubu wutrobu rudžu.
Woni pak žeńtwu spěchuja, ja pak sej nawijam lesće.
Tkaninu mi drje naduny najprjedy bójstwo do mysłow,
krosna wulke sej stajiwši w bydle, ćeńku a jara
wobšěrnju natkać; ruče pak mjez nimi samymi prajach: 140
„Młodži lubčerjo moji, hdyž wumrěl je krasny Odyses,
wočakńće žeńtwu tu ze mnu spěchuj, doniž sym suknu
skonjala, zo mi so njeskaža podarmo předžene niće,
knjezej Laërtej smjertny rub hač na čas, hdyž jeho zrudny
wosud smjerće přewinje rozsudžaceje dołho, 145
zo by mjez ludom Achajskich mi žana njeměla za zło,
hdy by bjez ruba ležał, kiž wjele bě nadobyl sebi.
Tak džach, dobyta jich pak bu při tom ryčeńska duša.
Tehdy tež tkajach wodnjo drje pilnje tkaninu wulku,
w nocy pak rozpletowach, hdyž pódla běch stajiła swěcy. 150
Lěta tak tři drje ja potajna wostach a přemóch Achajskich;
ale hdyž štwórte so bližeše lěto a přińdžechu časy
[měsacow čekacych, dny pak so wokoło skonjachu mnohe],
tehdy tež potom z pomocu džowkow, njerodžnych psykow,
přišedši lepichu mje a ze słowami nućachu jara. 155
Tak to drje skonjach tež přećiwo woli, přinuzowana;
nětko pak ani kwasa so zmynyć njemóžu ani
žaneje rady druheje dale njenam'kam. Jara
staršej pak nućitaj ženić so, syn pak na kažacych žiwnosć
złobi so, znajacy; muž wšak hižo je tajki dosć kmany, 160
starosć wo dom wzać na so a Dzews njech spožči česć jemu.
Ale tež tak swój narod mi mjenuj, z wotkel sy přišoł;
wšak wot drjewa bajneho njejsy abo wot skały.“
Wotmołwjejo pak jej wjeleradny džeše Odyses:
„O žona, dostojna česće Laërtoweho Odysa, 165
njepřestanješ wjacy za narodom mojim so prašec;
ale chcu prajić ći; wěsće drje do zrudžby wjetšeje stajeć
budžeš mje dyžli mam; to wšak wašnje je, hdyž je muž z kraja
swojeho wótneho tak dołho zdaleny był jako ja nětk,
po městach mnohich bludžo so smjertnych bolosće ćerpjo. 170

- Ale tež tak cheu prajić, štož wobhonješ so a mje prašeš.
Kreta je někajki kraj srjedź čěmneho ležacy morja,
rjany a płódny, wobdaty z wodu. Mnozy pak ludžo
na nim su, njesměrnje mnozy, a městow džewjećdžesat.
Druha druhich pak řeč je měšana; tam drje Achajscy 175
a tam Kretejscy su prastari mužni a tam su Kidonscy,
Dorisey włosytřasacy, kaž tež Pelasgojo krasni.
Mjez nimi Knozos wulke je město, hdžež z kralom bě Minos
po džewjeć lětach, kiž dowěrnik Dzewsas wulkeho běše,
nana mojeho nan, jara mužneho Dewkalijona. 180
Dewkalijon mje a knježerja płodžeše Idomenesa;
ale wón z łódžemi křiwymi woteńdže z Atreïdomaj
sobu do Ilija nutř, moje sławne pak mjeno je Ajthon,
mlódši po narodže; wón pak džě starši a sylniši běše.
Tam ja Odysa wohladach a dach hosćowske dary. 185
Tež wšak tutoho dale do Krety móc wjedžeše wětra,
žadaceho do Troje sej, zahnawši nimo Malejow,
pozasta pak w Amnizu, hdžež jama je Ejlejthyje,
w přistawach strašnych, a wichoram sylnym wučekny z nuzu.
Hnydom pak přišedši k městu so prašeše Idomenesa; 190
praješe wšak, zo luby je hósć a česćowny jeho.
Jemu pak hižo džesate abo bě jědnate ranje,
zo běše z łódžemi křiwymi dele do Ilije wotjěl.
Toho drje k domu ja zwjedźiwši za hosća najlěpje přijach,
swěru hladajo, hdyž jich wjele běše we domje; 195
tež jeho druhim tym towařšam, kiž z nim čehnjechu sobu,
nahromadźiwši z luda dach khlěb a blyščate wino,
tež skot k řezanju, zo bychu dušu syćili sebi.
Dnjow drje tam dwanaće přebywachu krasni Achajscy;
wětr pońocny wšak džeržeše sylny a njedaše stejeć 200
na kraju; zbudźiło běše pak hněwne někajke bójstwo;
na dnju třinatym wětr pak spadny, a jědžechu woni.“
Rěčeše mnohu njewěrnosć prajo podobnu prawdže;
jej pak posłuchacej džě sylzy so ronjachu; koža 205
płuwaše pak; kaž sněh pak roztaje na prostych horach,
kotryž taješe Ewros, hdyž Dzefyros nasypał běše;
hdyž džě pak taje wón, řeki so walace wustupja z brjohow;
tak jeje rjane płuwachu lica při ronjenju sylzow
plakaceje wo blizkeho muža. Potom Odysej
žony we wutrobje swojeje žalosćaceje žel bě, 210
woći pak jeho kaž roh abo železo steještej cyle
prostej w mikawčkach; wón pak z lesću taješe sylzy.
Wona pak, hdyž so tak křewiła běše ze sylzowej skóržbu,
z nowa wotmołwjejo ze słowami praješe k njemu:
„Nětko drje hižo, cuzbniko, tebje spytować měnju. 215
Sy-li nět woprawdže z towařšemi tam hosćował w bydle
bohorunymi mojeho mandželskeho, kaž prajiš,
rjekń mi, z kajkej drastu bě zwoblekany na čěle,
kajki tež sam bě, a towařšojo, kiž čehnjechu za nim.“
Wotmołwjejo pak jej wjeleradny džese Odyyses: 220

- „O žona, ćežko je toho, kiž tak je zdaleny dolho,
mjenować; přetož jemu je hižo dwacete lěto,
hač tam džěše a z mojeho woteńdže wóteneho kraja;
ale tež tak chcu powědać, kaž mi steji před dušu. 225
Mantyl čerwjeny wołmjany měješe krasny Odyses,
dwójny; dale jemu bě džělana ze złoťa jehła
z dwojimaj rołkomaj. Předku pak džělo wumjełske běše:
w přěnimaj nohomaj džeržeše pisane jelenjo psyčo
torhace hrabnywši; nad tym pak jara so džiwachu wšitecy,
kaž runjež ze złota běštej, tón młodžo drje džeržeše dajo, 230
tola to čeknyć so prócujo z nohami pjerješe spěšnje.
Tón pak pytnych blyščaty kabat wokoło čěła,
kaž jeno přeco na koži je wusušeneje cyble,
tak drje bě mjehki; běše pak blyškotaty kaž slónco;
wěšće drje mnohe wobdžiwowachu sámoho žónske. 235
Druhe pak prajić ěi chcu; ty pak do mysli polož sej swojich.
Njewěm, hač tónle nošeše na čěle domach Odyses
abo hač z towařšow něchtó bě dał, hdyž k spěšnej so lódži
poda, abo snadź něchtó tež přećel, dokelž Odyses
mnohim bě luby; mało wšak podobnych běše Achajskich. 240
Tež ja železny mječ jemu darich a dwojaki kabat
čerwjeny rjany a z wobrubom pyšeny, jeho pak k lódži
wuhotowanej z pokrywom twjerdym wotpóslach z česću.
Tež woprawdže wołař z nim wo mało starši přez njeho
čehnješe; tež chcu toho ěi wopisać, kajki tón běše: 245
W ramjenjomaj kulojty, brunojty, z kudžeřnej hłowu,
Ewrybates pak mjeno bě; jeho pak česćeše z druhich
swojich Odyses towařšow, dokelž bě přećelny jemu.“
Tak džěše, jej pak žalosć po želenju wubudži hišće
bóle, hdyž znamjenja zezna, kiž wšitke jej zjewi Odyses. 250
Wona pak, hdyž so tak křewiła běše ze sylzowej skóřžbu,
tehdy wotmołwjejo tež k njemu ze słowami rjekny:
„Wěšće nět dale mi, cuzbniko, prjedy kiž hubjeny běše,
budžeš luby w bydlenju mojim a česćenja hódny;
ja wšak sama tule dach drastu runawši z bydla, 255
kajkuž mjenuješ, jehłu pak blyščatu položich k tomu,
zo jemu była pycha by. Jeho pak njebudu zaso
witać, kiž domoj so wrócił by k lubemu wótenemu kraju.
Tuž džě po wosudže žalostnym k žłobojtej lódži Odyses
džěše Złyilij wohladać, kotryž so njehodži wurjec. 260
Wotmołwjejo pak jej wjeleradny džěše Odyses:
„O žona, dostojna česće Laěrtoweho Odysa,
dlěje nět rjanu njezničej kožu a wutrobu nihdy
njerudź wo muža želaca; za zło ěi woprawdže nimam;
přetož tež druhého někotra muža zhubiwši želi 265
praweho, kotremuž w lubosći zwjazana porodži džěći,
dyžli Odysa, kiž boham, kaž rěka, je podobny cyle.
Ale drje přestań ze skorženjom, moje pak wobkhowaj słowo;
přetož po prawdže chcu wěšćić a ničo postajić tebi,
kaž wo Odysowym zawróćenju hižo ja slyšach 270

- w blizkosći, žiweho w krajinje tučnej Thesprotiskich ludźi;
potom wjedže pokłady mnohe a wosebne domoj
prošacy po kraju wokoło. Tola je towařšow lubych
zhubił a kulojtu łódź na čěmnym morju wot kupy
ducy Thrinakije; běštaj wšak rozhněwanaj na njeho
Dzews a tež Helij; toho wšak přeceljo morichu kruwy. 275
- Či drje na morju sylnježołmjacy mšitey kónc wzachu,
jeho pak žołma džě na hrjedže łódže wučisny na kraj
do Fajakow kraja, kiž rodzeni boham su blizey,
kiž jako boha wutrobnje potom česćachu jeho, 280
jemu tež darichu wjele a sami přewodźić jeho
chychu čileho domoj, a dawno by tu był Odyses;
ale džě jemu to w duši so wužitniše być zdaše
zhromadźować pokłady ducy po dalokej zemi.
Kaž před smjertnymi ludźimi mnohi dobytk Odyses 285
znaješe, druhi pak žadyn so smjertny njeruna jemu.
Tak Thesprotiskich kral mi rozpowědowaše Fejdon
přede mnu samym z přisahu zwěsći, woprujo w domje,
zo je łódź sčehnjena dele a towařšojo su k rucy,
kiž jeho nětko do lubeho wótneho dowjedu kraja. 290
Ale mje prjedy wotpósła; přetož runje łódź džěše
muži Thesprotiskich k pšeńcatemu Dulichijonej.
Tež mi pokłady pokaza, kiž sebi doby Odyses;
tež do džesateho snadź naroda druhého hišće
zežiwi; tak wjele drohotnych wěcow ležeše jemu 295
w domje knježerja. Wón pak k Dodonje je wotešoł, džěše,
zo by z duba z wysokim lisćom Dzewsowu boha
radu słyšał, kak do kraja płódneho Ithaki so by
wrócił, hižo zdaleny dołho, hač zjawnje, hač skradžu.
Tak wón drje takle je čerstwy a bližić hižo so budže, 300
eyle blizko, a dołho wot lubych a wótneho kraja
zдалeny njebudže; z wěstosću chcu pak so přisahać tebi.
Njeh wě nět najprjedy Dzews, najwyšši a najlěpši bohow,
a tu Odysowe šwarneho wohnišćo, hdyž sym jow dospěl,
wěsće woprawdže wšo tole, kaž powědam, dopjelni so čí. 305
Tuto same lěto Odyses so bližić sem budže,
tón drje měsac so minjacy, tón drje naskhadźowacy.
- K njemu zaso rjekny pak rozomna Penelopeja:
„Ow zo wšak; cuzbniko, tuto by dopjelniło so słowo,
potom bórzy póznaješ lubosć a bohate dary 310
wote mnje, zo budže, štóžkuli zetka će, zbóžneho khwalić.
Ale po wutrobje zda so mi tak, kaž woprawdže budže:
ani Odyses wjac njepríndže domoj ani ty přewod
njezměješ, dokelž knježerjo njejsu tajcy we domje,
kajkiž Odyses běše mjez mužemi, jeli hdy běše, 315
cuzbnikow česće dostojnych přewodžeć abo sej witać.
Ale džowki wotmyjće jeho a zhotujće lěhwo,
ložo a plašć za přikryw a jasnje so blyšćate ruby,
zo derje čoply dospěl by k Ewosy na zlotym stole.
Kupajće z ranja jara pak zahe a žalbujće z mazom, 320

- zo by při Telemachu sej nutřka na snědanje myslil
w bydle sedžo. Tomu čím hórje pak budže, kiž z tamnych
tutoho tyši žiwjenje kažacy, ničo pak wjac
činić tu njezměje, by-li so runje žalostnje njemdrił.
- Kaž wšak wote mnje, hosćo, ty póznaješ, hač něhdže žonow 325
druhich přetrjehjam rozom a pěknje wustojnu mudrosć,
by-li so mazany, hubjenje drasćeny hosćować w bydle
dał; su ludžo pak krótki čas žiwi. Štóž wěsće by sam był
twjerdy a mysle hrubeje, tomu pak popřeja wšitcy 330
dale, hdyž wumrěl je, wo nim řeča nablaznje wšitcy
smjertni bědy na hłowu za přichod, kaž dołho je žiwy;
štož pak budže bjez poroka sam a pěkneje mysle,
toho drje šěroku roznjesu khwalbu cuzbnicy stajnje
k wšitkim ludžom, mnozy pak dobreho mjenuja jeho.“ 335
- Wotmołwjejo pak jej wjeleradny džeše Odyses:
„O žona, dostojna česće Laértoweho Odysa,
woprawdže buchu mi plašć a jasne so blyšćate ruby
wohidne, hač so wot sněhojtych wotwobročich najprjedy
horow Krety, so hotujo k dołhowjeslatej lódži,
ležeć pak chcu, kaž prjedy to po nocach ležach bjez spanja; 340
přeťož hižo nocy na lěhwje hubjenym mnohe
přečinich a tež wočakach Ewosu na zlotym stole.
Nihdy pak mi so k nohomaj woda witana duši
njeskića; dótknyć njedyrbi so pak mojeje nohi
žana z tych, kiž su ěi po domje džowki služobne w džěle, 345
khiba zo někajka stara je žona so staraca stajnje,
kotraž je runje kaž ja wjele hižo přeťrała w duši,
tutej pak njechcu wobarać nohow so mojeju přimać.“
- K njemu zaso pak rozomna rjekny Penelopeja: 350
„Cuzbniko luby, ženje wšak muž tak rozomny žadyn
z hosći wukrajnych njedospě lubši k mojemu domu,
kaž jara wobmysleny ty řečiš rozomnje wšitko;
mam pak ja žonu, kotraž wě w myslach rozomnu radu,
kotraž tamneho wboheho žiwješe derje a skubła,
dostawši do rukow, hdyž mać porodži najprjedy jeho: 355
tuta, runjež je staruška, nozy wučisći tebi.
Ale nó nětko stanywši rozomna Ewrykleja,
wotmyj knjeza swojeho towarša. Tež snadž Odyses
hižo nozy a rucy ma runje tajkej, kaž tutón;
přeťož ruče smjertni so w hubjenstwje zestarja cyle.“ 360
- Takle džě džeše, stara pak wobličo z rukomaj pokry,
sylzy pak wuroni horce a słowo skóržbniwe rjekny:
„Běda mi wbohej twoje dla, džěćo. Woprawdže tebj
Dzews přez ludži hidžeše pobožnu mějacoh' dušu.
Nihdy wšak žadyn ze smjertnych tak wjele blyskarjej Dzewsej 365
tučnych njespali plecow a wubjernych woporow wulkich,
kaž ty sy jemu dał, prošo, zo dospěl by k zbožownym lětam
starym a wulkeho wočahnyl sebi sławneho syna;
nětko pak džěń bu ěi samomu wzaty zawróćny cyle.
Tak snadž tež tamneho z wukrajnych hosći hanjachu žónske, 370

- hdyž so k domam někoho sławnym bližeše, kaž će
wone psyčiska tele tu hroznje hanjachu wšitke,
kotrychž křiwdy a njeskutkow mnohich so hladajo nětko
njedaš so myć, mi, kotraž pak njejsym njewólna, kaza
džowka Ikarijowa, rozomna Penelopeja. 375
- Tuž tebi nozy chcu zmyć z dohom sameje Penelopeje
a dla tebje, dokelž so wutroba hnuje mi nutrkach
z hubjenstwom. Ale nó zrozyń nět słowo, kotrež chcu prajić.
Mnozy hižo hosćo sem njezbožowni su přišli,
ale nikoho hišće tak podobnoh' njewidžach, měnju, 380
kaž so po podobje, hłosu a nohach ty runaš Odysej.“
- Wotmołwjejo pak jej wjeleradny džeše Odyses:
„Staruška, praja tak, z wočomaj kotřiž widžachu naju
wobeju, zo smój podobnaj jedyn druhemu jara,
kaž runje sama prajiš ty pěknje wobkedźbowaca.“ 385
- Takle džě džeše, staruška přimny pak blyšćatu dónčku,
w kotrejž nohi myješe, wody pak zymneje wjele
nala, potom pak ćopleje přila. Dale Odyses
preč so wot wohnišća syny a do émy wobroći ruče;
hnydom však w duši zdaše so jemu, zo přimnywši jeho 390
njeby ranu pónała zaso a na zjawne přišlo.
- Myješe bliže pak stupiwši knjeza džě swojeho; póna
hnydom pak ranu, kiž jemu raz z běłym narazy zubom
kundroz, hdyž z Awtołykom a ze synami přińdže na Parnas,
maćerje nanom swojeje šwarnym, kiž w paduchstwje ludźi 395
přetrječeše a přisazy. Bóh pak sam dał běše jemu
Hermes; přetož spodobne jemu paleše pleca
wowcow a kózłow, sprawny pak wón z nim khodžeše sobu.
Awtołyk přišedši pak do tučneho Ithaki kraja
namaka syna noworodzenoh' swojeje džowki, 400
toho Ewrykleja džě jemu na kolenje lubej
sadzi, hdyž jěsć běše přestał a ze słowom wuraznje džeše:
„Awtołyko, sam mjeno nět namakaj, kajkež by dać mohl
džěsća lubemu džěsću; je jara pak žedženy tebi.“
- Jej pak zaso Awtołykos ze słowom wotmołwi prajo: 405
„Přichodny syn mój a džowka sej mjenujtaj, kaž budu prajić.
Mnohim však z hněwom so pyrjaey semle ja přińdu,
přećiwo mužam a žonam po jara plódnijej zemi;
jemu Odyses pak mjeno budž z přimjenom! Potom ja jemu,
hdyž je wotrostł a k maćernemu wulkemu domu 410
přińdže na Parnas horje, hdžež moje snadž pokłady leža,
z tych jemu dam ja a pósćelu jeho zradneho domoj.“
- Tych dla Odyses přińdže, zo dał by jom' wosebne dary.
Toho džě Awtołyk kaž tež synojo Awtołykowi
z rukomaj powitachu a słowami miłymi; mać pak 415
maćerje Amfitheja, jako wobjała běše Odysa,
jemu džě hłowu a blyšćatej wobej wokoša woči.
Awtołyk synam pak wołajo sławnym porući wobjed
hotować; woni pak rozkazowacemu poslušni běchu,
hnydom pak byka stareho pječ lět wjedžechu nutři, 420

- drějachu toho a khwatajcy cyłeho jeho do kruchow
rozrubachu a na časće šwarnje a klóchu na róznje,
jara tež pječechu kedźbnje a džěle wudželowachu.
Tak tehdy cyły drje džeń, hač slónco so khileše dele,
hosćinowachu, a njebrachny duši na hosćinje hódnej. 425
- Jako pak slónco so skhowa a směrkanje postupowaše,
tehdy nět k měrej džěchu a wužiwachu dar spanja.
Hdyž pak rańše zerja so zjewichu w róžojtych porstach,
džěchu džě sahajo na hońtwu, psy tak derje kaž sami
synojo Awtołykowi, a z nimi krasny Odyses 430
- džěše. Kročachu na horu nahłu pak pokrytu z lěsom
Parnasa, bórzy pak dospěli běchu do wětroytych dołow.
Slónco potom drje trjecheše hakle krajinu runje
z morja hlubokeho, kiž wuliwaše so měrnje,
woni pak do kótła dospěchu hajnicy; před nimi slědy 435
- psy džě pak džěchu pytajo, potom synojo zady
Awtołykowi; mjez nimi pak džěše krasny Odyses
w blizkosći psykow, wjerhajo dolhosćenatu hlebjú.
Tam pak džě w hustej khowanicy wulki ležeše kundroz.
Ju drje džě ani móc njeprěndže mokrowějacych wětrow 440
- ani slónco z pruhami blyščate njepadže na nju
ani dešćik cyle so njepřemó; tak džě bě husta,
dale bě na nej hromada lisća dospołnje wulka.
Toho pak wobda muži a psykow stupanje nohow,
hdyž so honjerjo bližachu; wón so pak ze skhowa njemdry, 445
- sylnje sproscacy seršće a z wočomaj sapacy woheń,
stupi džě blizko k nim. Wón pak džě najprěńšu dołhu Odyses
pozběhnywši hlebiju z mjasniwej ruku so suny
morić žadajo; kundroz tón jeho pak najprjedy zrani 450
- wyšě kolena, wjele pak mjasa předrje ze zubom
do boka skočiwši, kosće pak muža njeběše trjechił.
Toho Odyses pak trjechiwši na prawym ramjenju zrani,
z napřeća kónc so blyščateje pak hlebije předrje,
dele do procha jachlo pak padže, a žiwjenje čekny. 455
- Z nim drje džě synojo lubi Awtołyka mějachu činić,
wustojnje ranu Odysa pak šwarneho runeboham
wuwjazachu, stajichu krej pak čornu ze kuzłom,
ručě pak k domu lubeho nana dospěli běchu.
Toho drje Awtołykos a synojo Awtołykowi 460
- derje wuhojiwši a wosebne skićiwši dary
spěšnje wjesoleho so radujo pósłachu lubje
k Ithacy. Nad nim drje so džě wróćenym nan a mać čestna
wěsće wjeseleštaj a prašeštaj drobnje so za wšěm,
kak běše ranu počerpjel; wón pak džě rozkladže jimaj 465
- drobnje, kak jeho na hońtwje ze zubom bělym bě kundroz
prasnył, hdyž běše z Awtołyka synami přišoł na Parnas.
Tule staruška z rukomaj płonymaj přimnywši pózna,
hdyž džě bě masała, nohu pak do předka suny, zo padže.
Do wanje bristwjo pak padny a sylnje zabrinča mosaz;
nahle pak překi so zwjeze, ta woda pak wula so k zemi. 470

- Jeje pak mysle radosć a bóľ z dobom přimny, ěi woči
 jej pak wobej ze sylzami pľuwaštej, žórlacy jeje
 hľós so pak haćeše. Brodu pak přimnywši džeše k Odysej:
 „Wěsće woprawdže Odyses sy, lube džěćo; ěe prjedy
 ja pak njepóznach, hač cyle njewobjach swojeho knjeza.“ 475
- Džeše a z wočomaj hladaše prosće na Penelopeju
 zmyslena wozjewić, zo je luby mandželski domach.
 Ta pak ani runje won hladać ani to pytnýc
 njezamó; jej však Athena bě wotwjedľa mysle. Odyses
 potom masnywši do přědka z prawej ruku za póžerk 480
 přimny, z tej druhej pak bliže k sebi storhny a džeše:
 „Maćeřka, čehodla wěsće chceš skazyć mje? Ty pak mje sama
 žiwješe na tutym wutrobnje swojim; bědy pak mnohe
 přětrawši přińdžech nět w dwacetym lěće do wóteneho kraja.
 Ale hdyž pytnýla sy a ěi položil bóh je do duše, 485
 mjelč, zo by žadyn njezhonił druhi w bydlenjach nichtó.
 Takle prajić však chcu, to pak dopjelnjene tež budže:
 Jelizo zo bóh pod mnje podćisnje z mocu lubčerjow jasnych,
 njechcu tež tebje, runjež sy kubľařka, přepušćić, hdyž chcu
 druge žony služobne skóncować w bydlenjach swojich.“ 490
- K njemu zaso rjekny pak rozomna Ewrykleja:
 „Syno mój, kajke ěi słowo so wusuny z wobhrody zubow!
 Wěsće wěš, kak móc mojeje wole je trajna a kruta,
 kamjeń kaž twjerdy někajki so abo železo zdžeržu.
 Druhe pak prajić ěi chcu, ty do mysli pak polož sej swojich. 495
 Jeli bóh pod tebje podćisnje z mocu lubčerjow jasnych,
 tehdy potom chcu žony ěi w domje mjenować drobnje,
 te, kiž hanjachu tebje, a te, kiž su njewinowate.“
- Wotmoľwjejo pak jej wjeleradny džeše Odyses:
 „Maćeřka, što však chceš ty pak te mjenować? Njeje ěi trjeba. 500
 Derje snadź sam tež wobmyslu ja a zeznaju kóždu.
 Ale mjelčo naležnosć džerž a přewostaj boham.“
- Takle džě džeše, pak staruška pře jstwu won wotešla běše
 přinjesć sej k nohomaj wodu; ta přěnja však cyła so rozla.
 Potom hdyž wotmyła běše a z wolijom mazała tučnym, 505
 zaso džě bliže k wohenju sčahny sydło Odyses,
 zo by so wohrěwał, ranu pak pokry z lapami poľnje.
 Mjez nimi řećeć poča pak rozomna Penelopeja:
 „Cuzbniko, to chcu hišće ěe trochu so woprašeć sama;
 tež však nět bórzy pokoja budže hodžina slódkka, 510
 spar kohož něhdže přewozmje slódkki, był-li tež tyšny.
 Tola mi bójstwo je dało tež njewuměrjene horjo;
 wodnjo však wěsće křewju so žalósćaca ze skóržbu,
 na swoje hladajo džěľa a džowkow služobnych w domje;
 potom hdyž přišla je nóc a lěhwo witało wšitkich, 515
 ležu we ložu a wokoło husteje wutroby ěěrja
 wšelake bolozne starosće mje, kotraž žalósću stysknje.
 Kaž pak hdyž džowka Pandara, žoľty soľobik, rjenje
 zaspěwuje, hdyž nalěćo přibližuje so z nowa,
 w lisću hustym drjewiny sedžo stulena, často 520

- přeměnjowaca hlós ta mnohoklinčacy lije,
 želaca syna, Ityla lubeho, kotrehož něhdy
 mori z mječom njemudrje, syna knježerja Dzetha,
 takle tež tam a sem mi so wutroba džělena žołmi,
 hač pola syna budu a wěsće zakhowam wšitko, 525
 kubło swoje a džowki a twarjenje wysoke wulke,
 mandželskeho loža so bojo a ludžacych řečow,
 abo bych hižo sobu šla z někim, kiž lubči z Achajskich
 w bydle hač najlěpši, njesměrne dary sposkićowawši.
 Syn pak mój, hdyž drje słabuški běše a džěćacy hišće, 530
 ženié so njepřida mi we domje mandželskoh' zbytněj,
 nětk pak, hdyž hižo wulki a dospěl je młodosće měru,
 nětko tež přeje sej, zo bych wróco wotešla z bydla,
 kubla dla mjerzacy, kotrež Achajscy přečinja jemu.
 Ale nó wułoż tónle mi són a posłuchaj na njón. 535
 Dwanaće po domje husow mi pšeńcu picuja z wody,
 a so nad nimi wjeselu jara jim přihladowaca;
 přišedši worjoł z hory pak křiwoypyskaty wulki
 wšitkim šiju złama a skóncowa; wone pak w bydle
 ležachu w hromadže, wón so pak zběhny do krasneho trosća. 540
 Potom ja płakach a želniwje žalósčach we samym sonje,
 wokoło mje rjanokudžerne zeńdžechu so pak Achajske
 žalostnje skoržaceje, zo worjoł mi morił bě husy.
 Wróco pak přišedši so džě na hrjadu wustupnu syny,
 zadžeržowaše z hlósom pak čloўskim a powědaše: 545
 „Mužna budž, džowka Ikara šěrowuslawjeneho,
 nic són, ale je zjewjenje dobre, štož so ći stanje.
 Husy drje lubčerjo su, ja pak ptak ći worjoł běch prjedy,
 nětko zaso mandželski twój sym přišoł, kiž wšitkim
 přihotować lubčerjam hrózbne skóncenje zechcu.“ 550
 Takle džeše, potom mje slódko popušći spanje;
 hdyž so pak rozhladowach we bydlenjach, wuhladač husy
 pšeńcu žerjace při korće pódla, runje kaž hewak.“
 Wotmołwjejo pak jej wjeleradny džeše Odyses:
 „O žona, nanihdy njeje, zo són by wjerćacy hinak 555
 wuložil, dokelž ći wěsće džě sam je Odyses
 zjewil, kak wuwjedže. Lubčerjam smjerć so pokaže wěsće
 wšitkim, nichtó pak njećeknje smjerći a wosudej smjertnych.“
 K njemu zaso pak rozomna rjekny Penelopeja:
 „Cuzbniko, wěsće drje sony su njewušne połničke bladow 560
 prózdných, nanihdy ludžom pak njedopjelni so wšitko.
 Přetož dwójne wrota su sonow bjez žiwjenja wšeho:
 jene drje z roha wšak su a druhe z běleje kosće,
 tych, kiž wukhadžeja drje z hladkeje běleje kosće,
 tute džě wobšudža, skićace njedopjelnjene słowa, 565
 kiž pak přez hladženy roh won prosće stupaju k durjam,
 tute džě dopjelnja so, hdyž smjertnych wuhlada něchtó.
 Ale wot tam són njeje mi, měnju, žalostny přišoł;
 zawěrnó witane mi by a synej wutrobnje było.
 Druhe pak prajić ći cheu, ty do mysli pak polož sej svojich. 570

Tole nět ranje wohidne přińdže, kiž z domu Odysa
džělic mje budže; nětko wšak k wojowanju na přemo
sekery postaju te, kiž tamny we bydlenjach swojich
w rjedže kaž rjapy staješe lódžne, dwanaće wšitke; 575

stupiwši wón pak so daloko jara přetrěli z kłokom;
nětko pak lubčerjam tuto chcu přemóbědženje kazać,
štóž pak najlóžo zespina z rukomaj wobruk a wšitke
dwanaće sekerow přez wucho překi přetrěli z kłokom,
z tutym sobu počahnu wopušćiwši dom tónle,
mandželski, rjany wubjernje, počny žiwjeńskich kubłow, 580
na njón něhdy spomnju, kaž myslu sej, we samym sonje.“

Wotmołwjejo pak jej wjeleradny džeše Odyses:

„O žona, dostojna česće Laërtoweho Odysa,
dlěje nět w domje njewotstorě přemobědženje tuto;
prjedy tebi wšak sam wjeleradny přińdže Odyses, 585
prjedy hač tući přimnywši wobruk tónle najhladši
trunu zespinaju a přetrěla železo z kłokom.“

K njemu zaso pak rozomna rjekny Penelopeja:

„Zechcył-li, cuzbniko, při mni sedžo mje wokřewjeć w bydle,
njeby mi žane na mikawěki wulinyło so spanje. 590

Ale wšak na žane wašnje so njehodži bjez spanja přeco
ludžom być; přetož kóždej ěi wěcy stajichu měru
bohoyo njesmjertni smjertnym na plody skićacej zemi.

Ale wěsće ěi ja drje do hornjeje stupiwši jstwicy
do loža lehnyć so chcu, kiž zdychnjenjow počne je za mnje, 595
přeco ze sylzami mojimi mačane, hač so Odyses
widžeć Złyilij wotsali, kotryž so njehodži wurjec.

Tamle lehnu so; ty pak so polehń tudy we domje
pak sebi na zemju naslawši pak njech ěi postaju ložo.“

Rjeknywši tak džeše horje do pyšneje hornjeje jstwicy 600
nic sama, sobu z nej dżowki tež druhe služobne džěchu.

Do jstwy pak hornjeje zastupiwši ze žónskimi služby
plakaše potom wo lubeho muža Odysa, hač spar jej
slódki na mikawěki sapaca z blyšćom ěisny Athena.

Dwacety spěw.

Podawki před morjenjom lubčerjow.

Wobsah: Starosće bjesparneho Odysa a Atheny (1—55). Styski a skóržby wocuće-
ceje Penelopeje (56—90). Wubudženy Odyses a bójske znamjenja wo jeho dóńće
(91—121). Telemach a Ewrykleja. Přikazanje tuteje (121—159). Na to wustupuja
po rjadu: Ewmajos, Melanthij, Filojtij a Odyses (160—239). Mordański wotmysł
přećiwo Telemachej so zadžěwa; snědanje lubčerjow (240—283). Kak Ktesipos za
Odysom howjazu nohu ěisny. Telemach a Agelawos (284—344). Thewoklymen
njezbožo wěšći. Wusměch lubčerjow (345—394).

Potom wón w přitwarku měješe lěhwo krasny Odyses:

syru wolacu wupřestrje kožu, zwjeřcha pak na nju
mnohu wolminu wowcow, kiž zarězowachu Achajscy;

Ewrynoma pak džě přičisny pokryw na ležaceho.

Tamle Odyses lubčerjam na zle myslacy w duši

ležeše bjez spanja; wone pak žónske ěehnjechu z hrodu, 5

- kiž hižo z lubčerjemi so prjedy kurwiłe běchu,
mjez sobu směch a wjesele sebi poskićowace.
- Jeho pak duša we wutrobnje lubym so rozhorjowaše: 10
mnohe pak rozpominaše po myslach a po duši sebi,
hač za nimi so pušćiwiši smjeré by zhotował kóždej,
abo dał hišće z hordymi lubčerjemi so kurwić
cyle najposledni raz; jom' pak wutroba šćowkaše nutřkach.
Kaž pak hdyž beja wokoło słabych kročaca psyčkow 15
njezeznawši čłowjeka šćowka a wojować žada,
tak džě nutřka na skutki zle šćowkaše hněwneho jeho.
Biwši pak wutrobno wutrobu napominaše ze słowom:
„Sćeřpna budź, wutroba nětk; tež hórše raz ćeřpješe druhe,
tamny džeń, hdyž mi trašny we hněwje spóžera Kiklops 20
sylnych towařšow; ty pak bě sćeřpna, doniž će mudrosć
z jamy wuwjedže won, kiž wumrěć mysleše sebi.“
- Takle džeše we wutrobnje swarjo wutrobu lubu.
Jemu pak jara we zwólnosći sćeřpna wutroba wosta
wobstajnje; tola so tam a sem samy rozčahowaše. 25
Kaž pak hdyž kolbasu muž při sylnje sapacym wohnju
tam a sem wobroća spěšnje, kiž tuka a krewje je poľna,
zo pak jara by bórzy so spjekła, sej naležnje žada,
tak džě wón rozpominajo so tam a sem rozčahowaše,
kak nětk rucy na lubčerjow zložiť njewušnych zechce 30
přećiwo mnohim jenički; blisko pak k njemu Athena
přindže sem stupiwiši z njej; po zrosće pak podobna žónskej.
Stupi pak wyše džě hlówy a k njemu praješe słowo:
„Čehodla zaso sy bjez spanja, z muži najhubjeńši wšitkich?
Dom drje tónle je twój, maš tule pak žonu ty w domje,
džěčo tež, kajkehož snadź, zo by syna měł, něchtó sej žada.“ 35
- Wotmołwjejo pak jej wjeleradny džeše Odyses:
„Haj, woprawdže to, bohowska, wšitko po porjedže rjekny;
ale mi někak wutroba w myslach rozpomnja tole,
kak nětk rucy na lubčerjow zložiť njewušnych zechcu 40
lutki sam, woni pak přeco su wšitey hromadže nutřkach.
K tomu pak dale tole tež wjetše rozpomnjam w myslach:
bych-li skóncował wšak po Dzewsowej woli a twojej,
kak bych wućeKNyć mohł? To rozpomnić poručam tebi.“
- K njemu zaso rjekny pak bohowska, wóčko Athena: 45
„Žalostny, tež drje so slabšemu towařšej dowěri něchtó,
kiž tola smjertny je čłowjek a rady tajkeje njewě;
tola ja bohowska sym, kiž wobarnuje će stajnje
we wšěch čěsnosćach. Cheu pak cyle zjawnje či prajić:
bychu-li hromadow same pjećdzesat zachodnych ludźi 50
wobstupiłe naju, sej žadajo zahubić w bitwje,
tež tych woły a wowey by tučne wotehnał sebi.
Ale tež spanje će přimń; tež stražować wostuda to je
bjez spanja cyličku nóc; so bėdam pak wuwinješ bórzy.
- Takle džeše a spanje džě jemu na mikawěki wula,
sama pak dospě wróco k Olympej bohownikow krasna. 55
Tehdy hdyž spar jeho zapřija pušćacy starosće duše,

- rozwjazowacy, mandželska pak džě wocući stajnje
 starosćiwa, w mjehkim pak łožu džě płakaše sedžo.
 Potom hdyž płakaca so bě we wutrobje syćila swojej,
 najprjedy k Artemidze so krasna modleše žónskich: 60
- „Artemis, nadobna bohowka, džowka Dzewsowa, zo by
 kłok mi skoro do wutrobna ćisnywši žiwjenje wzała
 naměšće nětk, abo potom mje pozběhnywši by wichor
 wotnjesł wjedžo daloko wotsal na ćemniwe ćerje
 ćisnył pak k wuliwej Okejanowemu spadnemu wróco. 65
- Kaž pak hdyž wichory Pandareja sej njesechu džowki:
 tymle drje staršuju zničichu bohoyo, wone pak w hrodze
 syroty wostachu, pak Afrodita zastara krasna
 z twarožkami a luboznym mjedom a slódnwym winom;
 Hera pak samym před žónskimi wšitkimi mudrosć a rjanosć 70
- dała běše, a šwižnosć dariła Artemis swjata,
 wuwolane džěla pak wučese džělać Athena.
 Tehdy hdyž Afrodita bě k wysokemu Olympej
 stupiła, zo by džowkam wo dostatk młódneho kwasa
 prosyła, k Dzewsej blyskarjej, tón však znaje wšo derje, 75
- wosud a njewosud čłowjekow smjertnych, sej mjez tym te holecy
 přeč pak Harpyje torhnychu horje a hrózbym džě dachu
 bohowkam wjećenja, zo za džowki słužiłe bychu.
 Tak njech zahubja mje we Olympiskich bydlacy domach,
 abo njech Artemis kudžeerna trjechi mje, zo bych Odysa 80
- w duchu widzaca tež pod žalostnu dospěła zemju,
 nihdy wokřewjała pak zmyslenje slabšeho muža!
 Ale to wěšće tež horjo je znjesliwe, hdyž něchtó husto
 po dnjach drje zrudny we wutrobje płakał by, w nocy
 spanje pak wobjało; wono však wšitko zapomnić dawa, 85
- dobre a žalostne, hdyž džě je mikawěki wokoło kryło.
 Tola mi bójstwo wosnje tež škódnje widženja sće.
 W tutej však nocy pódla mje zaso ležeše jemu
 podobny, tajki, kaž čehnješe z wójskom; potom bě moja
 wutroba zradna, hdyž džach, njeje són, ale zjewjenje hižo.“ 90
- Tak džeše, hnydom přińdže pak Ewos na złoćanym stole.
 Jeje pak hlós džě zasłyša plačny krasny Odyses:
 rozpomnješe pak potom, so zdaše jemu pak w duši,
 jako by hižo póznawši stejała při jeho hłowje.
 Plašć drje z kožemi, we kotrychž spaše, hromadu wzawši 95
- do jstwy skłádze na stol a njeso wolacu kožu
 před durje sadzi a k Dzewsej so modleše zběhnywši rucy:
 „Wótče Dzewso, hdyž zwólni mje přez kraj suchi a wody
 wjedžešće k wótčinje mojej, hdyž jara mje wučwilowašće,
 słowo njech witane něchtó mi praji z ludži, kiž nutřkach 100
- stražuja, zwonka pak zjew so mi druhe Dzewsowe znamjo.“
 Tak džeše z modlenjom, jeho pak wusłyša Dzews radydawař:
 hnydom pak zahrima z blyšćateho so jasnje Olympa,
 z wysoka z mróčelow; wjesoly běše pak krasny Odyses.
 Słowo witane z domu pak pósła mlějaca žónska 105
- z blizka, hdžež jemu džě stejachu mlyny pastyrjej ludow,

- z kotrymiž wšitke dwanaće spěšnje so hibachu žónske
ječnu a pšeńčnu mlějace muku, jadriwosć muži.
Te drje džě druhe spachu, hdyž pšeńcu zemlěle běchu,
wona pak jenička njeprěsta hišće, najslabša pak běše; 110
wona džě stajiwši młyn džeše słowo, knježerjej znamjo:
„Dzewso wótče, kiž knježeř sy bohow a čłowjekow mócný,
woprawdže sylnje z hwězdneho njebjazahrima, njeje
nihdže pak mróčałki; znamjo snadź tole někomu zjewiš.
Dopjelń nětko tež mi wbohej słowo, kotrež cheu prajić: 115
„Njeh bychu na tymle dnju króć lubčerjo posledni cyle
w hrodže Odysowym hosćinu k sebi witanu brali,
kotřiž kolenje mi nětk z boloznej zlamachu prócu
muku mlějacej, nětk njeh poslednju hosćinu změju!“
Takle džě džeše, so přeća pak zwjeseli krasny Odyses 120
z hrimanjom Dzewsowym; sej však mysleše křiwdžerjow khłostać.
Wone pak druhe džowki po rjanym Odysowym domje
zhromadžene na wohnišću sćinichu njesprócný woheń.
Telemach z loža pak muž bohopodobny stany, so drastu
zwoblekawši; sej mjěč pak wokoło ramjenja wótry 125
pojsny, sej rjanej pak póduši pod nozy blyšćatej zwjaza,
přimny pak sylnu sej hlebiju, kónčenu z mosazom wótrým.
Stupi pak ducy na proh džě a praješe k Ewrykleji:
„Maćeřka luba, sće cuzbnika toho česćile w domje
z lěhwom a jědžu, abo tak njezastarany leži? 130
Tajka však moja je mać, njeh runje je rozomna jara,
slepje druheho ze smjertnych ludźi wuznamja z česću
khudšeho, toho pak lěpšeho wotpósćeje bjez česće.“
K njemu zaso rjekny pak rozomna Ewrykleja:
„Njezechceš nětko, syno, ju winić njewinowatu. 135
Wino drje sedžo však piješe, kaž sam dołho to chcyše,
za jědžu wjacy pak njehłodžu, džeše; však prašeše jeho.
Ale hdyž potom na lěhwo a spanje budže sej myslić,
wona drje ložo poruči naslać služobnym džowkam,
tola wón jako někajki wbohi a hubjeny cyle 140
njechceše do loža so a plachtow polehnyć k spanju,
ale na syrej wolacej koži a wołminje wowcow
poda so k spanju we předdomje, plašć my pak přestrjehmy k tomu.“
Tak džeše, Telemach z bydła pak překi won wotešoł běše
z hlebiju; sobu z nim psaj dwaj z dohom běžeštaj spěšnaj. 145
Sahajo džěše pak k torhojšću k wubrónjenym Achajskim.
Wona zaso džowkam pak krasna wołaše žónskich
Ewrykleja Opsowa džowka, Pejzenora syna:
„Přimajće, dom tež drje wurjedźće čisće so hibajo spěšnje,
pokrjeńće sej a na wumjełscy džěłane pokładźće sydła 150
ruby čerwjene; druhe pak z bedłami wokoło blida
wšitke zetrějće, wopłokajće pak karany čisće,
dwójne tež keluchi z wuškami džěłane; druhe pak k žórłu
po wodu džiće a přinjesće spěšnišo wustupowace.
Přetož dołho lubčerjo njebudža zdaleni z bydła, 155
ale zahe dosć wróća so, dokelž tež wšitkim je swjedžeń.“

Tak džeše, te pak džě jej drje dosć kedźbne a poslušne běchu.
Jene drje dwaceći stupachu k žórłu čěmneje wody,
druhe pak po domje tam so wustojnje wuprócowachu.

Nutř pak Achajskich přińdžeču služobni. Woni drje potom 160
pěknje a wustojnje šćěpjachu drjewa, wone pak žónske
wróco wot žórła přińdžeču. K nim pak so bližeše swinjeř,
swinje tři kormjene wjedzo, kiž mjez wšěmi najlěpše běchu.
A drje tymle džě po dworje rjanym daše so napasć,
sam pak k Odysej ze słowami praješe přecelnje zaso: 165
„Cuzbniko, hač džě što bóle će kedźbu maju Achajscy,
abo wonječesća će po domje, runje kaž prjedy?“

Wotmołwjejo pak jom' wjeleradny džeše Odyses:
„Ow zo, Ewmajo, nět bohoyo bychu khłostali křiwdu,
kotruž će hordeje mysle njeskutki skuća 170
w cuzym domje a žanoho nimaju džěla na hańbje!“

Tak taj drje tajke měještaj mjez sobu rozrěčowanje;
blizko k nimaj pak přińdže Melanthij, kozacy pastyr,
kozy wjedzo, kiž ze wšěch stadłow běchu najlěpše,
hosćinu lubčerjam; dwaj pak džěštaj pastyrjej sobu. 175

A te drje zwjaza spody pod přitwarkom klinčacym sylvje,
sam pak k Odysej z wusměšnym zaso praješe słowom:
„Cuzbniko, hišće tež nětk chceš tudy być wobćežny w domje
muži prošacy, tola won k durjam so njezechceš podać?
Z cyła njezdělimoj so wjacj mój, měnju, hač prjedy 180
pjasće začuć damoj sej, dokelž ty přistojnje nihdy
njeprošeriš; hosćiny su pak tež druhdže Achajskich.“

Tak džeše, ničo pak njerjekny k njom' wjeleradny Odyses,
ale kiwny mjelčacy z hłowu, na zahubu myslo.

K tutym třěci pak přińdže Filojtij, poručer muži, 185
kruwu njeplódnju lubčerjam wjedzo a tukojte kozy;
lódźnicy tych pak džě přewjezli běchu, kiž ludži tež druhich
přewodžeju domoj, hdyž k nim so zblížili běchu.

A te drje přiwjaza twjerdže pod přitwarkom klinčacym sylvje;
sam pak zašo so prašeše swinjerja stupiwši blizko: 190

„Štó nětk tónle je cuzobnik, swinjerjo, njedawno přišoł
k našemu domu? Z kajkich pak pokhadžeć ludži so khwali?
Hdžeha pak snano narod je jeho a nanowa zemja?
Wbohi, wěsće po podobje runa so knježerjej kralej;
ale bohoyo wohidža mnohohonjenych ludži, 195
tehdy hdyž samym přidžěluja hubjenstwo kralam.“

Džeše a z ruku powita prawej stupiwši pódla
a zazběhnywši hlós k njemu skřidlene praješe słowa:
„Wjesel so, nano cuzbniko, njech će za přichod so zbožo
dostanje! Tola drje nětk sy z mnohej jimany bědu. 200

Wótče Dzewso, njeje hač ty žadyn škódnishi druhi,
njesmiliš so nad mužemi, hdyž sam tola sy spłodził,
do hubjenstwa a bolosćow stowařšeć njezbožownych.
Počach so, hdyž jeho pytnych, mi sylzowaštej pak woči,
hdyž na Odysa so dopomnich, dokelž tež tamny, kaž wěrju, 205
drastu tajku hubjenu mějo mjez ludžimi bludži,

- jeli snadź hišće je žiwy a widźi blyšćenje slónca.
 Jeli pak hižo je zemrěł a je we Hadesa domach,
 běda mi potom Odysa dla šwarneho, kiž mje nad stadła
 staji, hdyž hišće běch mały mjez Kefaleniskim ludom. 210
 Nětko pak wone drje njesměrne bywaju, ani so lěpje
 mužej narod njespori skota ze šěrokim čołom;
 te pak druzy mi kazaju samym jim přiwodžeć k jědźi.
 Ani wo syna so njepostaraju w bydlenjach ničo, 215
 ani so njeboja khłostanja bohow; hižo wšak mysla
 kubła sej rozdželić, hdyž je wobsedžeř zdaleny dołho.
 Tola mi tole we wutrobnje lubym rozpomnja duša
 husto; jara drje zlě je, hdyž žiwy je syn, so do kraja
 podać cuzych, wotšedši ze skotom samym mjez ludźi
 řeče cuzeje, to pak je hórše wostawši tudy 220
 pódla skotu cuzeho sedžo bolosće čěrpjeć.
 Tež budžech hižo k druhemu dawno kralow přemócných
 čěkajo podať so, hdyž so přenjesé njehodźi dlěje;
 ale sej na toho woboheho hišće myslu, hač něhdže
 přišedši muži lubčěrjow rozlět sčiniť by w domje. 225
 Wotmołwjejo pak jom' wjeleradny džeše Odyses:
 „Pastyrjo, dokelž so złemu a hlupemu njerunaš mužej,
 sam pak tež póznawam, zo je rozom či do myslow přišoť,
 tohodla prajić či chcu a k tom' přisahu přisahać wulku.
 Njeh nětko najprjedy Dzews wě z bohow a hospodne blido 230
 a Odysa šwarneho wohnišéo, hdžež sym jow dospěť,
 woprawdže, hdyž ty tudy sy, přińdže domoj Odyses,
 widžeć pak z wočomaj swojimaj budžeš, zechceš-li widžeć
 morjených lubčěrjow, kotřiž so tudy pjerša kaž knježa.“
 K njemu pak muž zaso howjadam pastyr stajeny rjekny: 235
 „Ach, zo wšak tuto by, cuzbniko, dopjelniť słowo Kronijon,
 póznať by, kajka moja je sylnosć a slědžitej rucy.“
 Runje tak pak Ewmaj so k bohám modleše wšitkim,
 zo by Odyses so rozomny wrócił k swojemu domu. 240
 Tak taj drje tajke měještaj mjez sobu rozřečowanje;
 lubčěrjo Telemachej pak džě pytachu ze smjeréu wosud.
 Tola tón ptak jim njezbožo přińdže zjewjacy, worjoť
 wysoko lečacy, hołbja pak džeržeše bojazliweho.
 K nim pak Amfinomos řečeše zjawnje a mjez nimi džeše: 245
 „Přećeljo, wuspěcha tuta nam njezměje žanoho rada,
 Telemachowe morjenje; ale sej myslmy na wobjed.“
 Tak džeše Amfinomos, jim słowo pak spodobne běše.
 Hdyž do domu pak bójskeho stupili běchu Odysa,
 plašće drje dele položichu na stoły a sydła, 250
 woni pak wulke wowcy a tučne řězachu kozy,
 swinje pak řězachu wukormjene a ze stadła kruwu;
 črjewa pak wupječiwiš džě džělachu, wino pak nutřka
 w karanach měšachu; swinjeř pak keluchi wudželowawe,
 khlěb pak jim poskićeše Filojtij, poručer muži, 255
 w košach rjanych, Melanthes pak winowy naliwar běše.
 Či pak k předkležacym hotowym jědžám sčěraču rucy.

- Telemach sadži Odysa pak, radu dobru sej myslo,
znutřka wutwarjeneho bydla při kamjeńnym prozy,
njenahladne stajiwši sydło a małuške blidko:
pódla džěle pak kładžeše črjewow, wina pak nala
nutř do złoteje bańki a k njemu praješe słowo: 260
„Tudy nět sedź mjez mužemi wokřewjacy so z winom!
Křiwdu pak wot tebe sam cheu ja wotdžeržować a rucy
wšitkich lubčerjow, dokelž ći njeje ludowa kkeža,
ale Odysowa tale, ju doby tamny pak za mnje. 265
Wy pak sej, lubčerjo, dušu před swarom a rukomaj wróćo
džeržće, zo njenastała by zwada a překora žana!“
Tak džěše, woni pak na hubje sebi džě kusnywši wšitecy
Telemachej so džiwachu, kotryž rěčeše mužnje.
K nim Antinowos pak, syn Ewpejthesowy, džěše: 270
„Hdyž tež słowo je njelube, přijec chcemy, Achajscy,
Telemachowe; jara pak hrožace słowo k nam rěči;
Dzews Kronijon wšak njedaše; hewak k mjelčenju hižo
budžechmy jeho přinjesli w bydle, njech wótry je rěčnik.“
Tak džěše Antinowos, wón džě njewza pak na kedžbu słowa. 275
Wołarjo přez město swjaty pak bohow bohaty wopor
wjedžechu; woni pak pod haj kudžerjawi Achajscy
khłódný Apola dodalatrěleca so zeskhadžowachú.
Ći pak hdyž běchu wupjekli zwjeršne a zebrali mjaso,
zdžěliwši kruchi hosćinu krasnu hosćinowachu. 280
Před Odysa pak stajichu džěl džě, kiž služachu, runy,
tak kaž sami dostachu; takle wšak poručil běše
Telemachos syn bójskeho lubowany Odysa. —
Lubčerjam mužnym pak cyle so zdžeržec njeda Athena
rudžaceho křiwdženja, zo by so dale ćim bóle 285
bolosć do wutroby zwjezła Laěrtoweho Odysa.
Muž pak mjez lubčerjemi bě někajki křiwadneho wašnja,
Ktezipos běše pak z mjenom a bydleše w khěži na Samje,
kiž ći nět spuščawši so na njepřeměrjomne kubla
ženić so z mandželskej cheyše Odysa zdalenož' dołho. 290
Tón džě tehdy mjez lubčerjemi hordymi džěše:
„Sluchajće na mnje, lubčerjo mužni, zo něšto bych prajił.
Džěl drje, kaž přihodži so, ma hižo cuzobnik dawno
runy; njeje pěknje wšak přikrótšec ani po prawdže
Telemachowych hosći, kiž k tomule domu by přišoł; 295
ale nó jemu tež ja dam hosćowski dar, zo by tež sam
dar dał čestny pak slěkařcy abo někajkej druhej
z džowkow, kotrež bójskeho w domje bydla Odysa.“
Rjeknywši tak z ruku mjasniwej ćisny howjada nohu
ležacu wzawši z koša. Wón wuwiny so pak Odyses, 300
pomału skhiliwši hłowu, so w duši pak wusmja tak prawje
z hanjenjom hórkim; tón sěnu pak rjenjetwarjenu trjechi.
Ktezipa Telemachos pak džě poswari ze słowom wótrym:
„Ktezipje, woprawdže jara ći lěpje tole bu w duši;
toho njetrjechi cuzbnika; sam so wšak wuwiny ćiskej. 305
Wěšće wšak do srjedža tebe bych trjechił z kónčojtej hlebju,
Odyseja.

a by město kwasa ěi nan mohł wobstarać pohrjeb tudy. Tohodla nichtó mi njedyrbi křiwdženja w domje skućeć; hižo wšak wobkedźbuj a znaju wšo drobnje, zdobne a tež to njekmane; prjedy pak hišće běch mlody. 310

Ale tola drje tole tež ćěrpimy přihladowacy, zo so řezaju wowcy a wino so wutrjeba z jědžu; ěežko wšak je, zo jenički wotdźeržował by mnohich. Ale nó dlěje mi nječińće přećiwnje zmysleni křiwdu; jeli pak hižo mje samoho morić z mosazom chceće, bych to tež požadał sej, a było by wowjele lěpje wumřěć, hač stajnje na njehorne tele njeskutki hladać, wokoło storkanych hosći a služobne domjace žony hanibnje wlečene tam a sem wokoło po domje rjanym.“ 315

Tak džeše, woni pak wšitecy džě měrni z mjelčenjom buchu. 320
Pozdže potom pak rjekny Damastora syn Agelawos:
„Přećeljo, wěšće njebudže nichtó na žadanje zdobne z přećiwnymi słowami nadpadujo so hněwać;
ani toho cuzbnika ani někoho druhoh’

njehańće z čeledže nihdy Odysa bójskeho w domje. Telemachej pak a maćeri chcu ja přećelne słowo prajić, hač mohło so by we wutrobje woběmaj lubić. 325

Hdyž drje wamaj wě wutrobnje nadžiju měješe duša, zo so Odyses rozomny zawróći k swojemu domu, tak dołho njeběše za zło měć ničo čakać a dźeržeć po domje lubčerjow, dokelž bě tole wužitne bóle, budžeše-li Odyses so wrócił a wróćo dom přišoł. 330

Nětk pak to hižo je zjawne, zo wjacy so njewróći domoj; ale nó, k maćeri swojej so syny wšeraz rozestaj tole, wzać sej, kiž muž je něhdže najlěpši, a najwjacy skića, zo ty drje radujo so by wšo wobsedzał nanowe kubło jědžo a pijo, by ta pak druhého hajiła khěžu.“ 335

Jemu zaso pak Telemach rozomny wotmołwi prajo:
„Ně, Agalawje, při Dzewsu a bolosěach mojeho nana, kiž snadź pak z Ithaki zdaleny kónc wza pak wokoło bładzi, njezadźěwam maćerje kwas nihdy, ale ju wabju ženić so, z kotrymž zechce, cheu dary pak bjezměrne přidać; strachuju so pak ju přećiwo woli wotpósłać z domu ze słowom nuzowacym; ně, Bóh njech njeskonja tuto!“ 340

Tak džeše Telemach, lubčerjam Palas Athena pak zbudži bjezkónčne smjeće, rozom pak wuhibny z praweje wahi. Woni pak z licami hižo so cuzymi šćěrjachu jara, mjaso pak krawjace jědžachu nětko; woći pak jich džě so ze sylzami pjelnještej, duša pak čuješe žalosć. 345

K nim Thewoklymenos tež pak bohopodobny rjekny:
„Njezbóžni, što tule ćěрпиće škodu? Su z nocu drje hlowny wobdałe so a wobliča waše a kolena spody, žalosćenje pak sapa, su lica pak mokre wot sylzow, z krewju pak wopancane su rjane hrjady a sěny. Wosćenow cyle połny pak přitwark je, dwór pak tež połny, do swěta spódného pod ěmu so ěišćacych; slóncu pak z njebja 355

wuhasło je, so rozšěriła pak zatrašna čěmność.“

Tak džeše, woni pak wšitecy džě slódko so smějachu jemu.

K nim pak Ewrymachos, syn Połybowy, započa řečeć:

„Błazen je cuzobnik, kiž je z cuzoby njedawno přišoł.

360

Ale, młodžency, pósćelće ruče z durjemi domoj
jeho, zo šoł by na torhojšćo, hdyž tole přiruna z nocu.“

K njom' Thewoklymenos zaso pak bohopodobny rjekny:

„Ewrymacho, či nihdy mi njekazam wodžerjow přidać;

mam ja woči a wuši a nozy wobej a rozom

365

połny we wutrobnje, cyle we ničim njezamućeny;

z nimi wuńdu z durjemi, dokelž wam njezbožo čuju

bližić so, kotremuž njećeknje žadyn ani so jeho

z lubčerjow njezminje, kiž bohoruneho w domje Odysa

mužam křiwdu činjacy njeskutki skućiće hrozne.“

370

Rjeknywši tak so z domu won derjebydlnoh' poda,

dospěł pak k Pejrajej bě, kiž přećelnje powita jeho.

Lubčerjo pak džě jedyn na druhého hladajo wšitecy

k hněwej wabjachu Telemacha, so na cuzbnikow smějo.

Někotryžkuli pak z młodych so pjeřšacych praješe takle:

375

„Telemacho, nichtó druhi, hač ty, nima hubjeńšich hosći.

Maš drje tajkeho někoho zdrijeneho dundaka tutoh',

potřebneho jědže a wina, nihdy pak z džěłom

znateho ani ze sylnosću, ale tak čezu za zemju;

druhi zaso pak někajki tutón postany wěšćić.

380

Ale zo wěrić něšto mi cheył, to wjele by lěpje

było: tych cuzbnikow do mnohowjesłatej' zmjetawši lódzje

pósćelmy k Sikulam, z čehož či wjetši wunjese wužitk.“

Tak džachu lubčerjo; wón pak ze słowow sej njesćini ničo,

ale na nana hladaše mjelčo, čakajo přeco,

385

hdy nět na lubčerjow njewušnych rucy wusunyć zechce.

Napřećiwo wona pak stajiwši najrjeńše sydło,

džowka Ikarijowa, rozomna Penelopeja,

w bydlenjach posłuchaše na mužow kóždého słowo.

Hosćinu wšak drje woni sej smějacy přihtowachu

390

slódku a bohatu, dokelž dosć wjele rězali běchu;

druhe hač wobjed nihdy pak njebudže njelubše ničo,

kajkiž nět bórzy bohowka z mužom dyrbyeše sylnym

zhotować; přetož skućili prjedy njeskutki běchu.

Jedynadwacety spěw.

Bój z prokom.

Wobsah: Kak Penelopeja Odysowy prok k přemóžeńskemu bėdženju přinjese (1—79).

Swěrne pastyrjo a Antinowos. Kak Telemach sekery postaji a swoju móc spyta

w přimanju proka (80—135). Podarmotne pospyty lubčerjow prok spinać (136—244).

Podarmotny pospyt Ewrymachowy; Antinowos namjetuje, zo by bėdženje z prokom

so wotstorćilo, na čož Odyses wo prok prosy, ale so wot Antinowa hani (245—310).

Penelopeja zastupuje za Odysa; Telemachowe rozsudženje a wotkhad Penelopeje

(311—358). Kak Odyses prok dosta, jón spruži a kłok přez sekery třěli (359—434).

Jej pak džě do mysłow bohowka staji, wóčko Athena,

džowcy Ikarijowej, rozomnej Penelopeji,

wobruk lubčerjam stajić a železo w bydle Odysa

šěre za potrěbki k bėdženju přemo a morjenja spočatk. 5
 Po skhodže wysokim doma pak swojeho stupaše horje,
 kluč wza z ruku pak mjasniwej rjenjekřiwjeny, rjany
 mosazny; přimadło na nim pak běłokosćane běše.
 K jstwicy pak sahajo džěše ze žónskimi služobnymi
 najdalejš; ležachu tam pak jej drohotne knježerja wěcy, 10
 mosaz a złoto a železo najlěpje wupruhowane;
 tam tež wobruk ležeše šwižny a pjelnjena kobjel
 z kłokami, mnohe pak we njej kłoki bolostne běchu,
 dary, kiž w Lakedajmonje trjechiwši hósć jemu dari,
 Ifitos, Ewryta syn, po podobje njesmjertnym runy. 15
 Taj pak w Mesenje pozetkałoj so ze sobu běštaj
 w domje mudreho Artilochowym.- Wěsće Odyses
 přińdže dla dołha, kiž jemu džě cyły lud winojty běše:
 wowcow wšak z Ithaki běchu Meseniscy rubili ludžo
 tři sta a pastyrjow z lódžemi mnohowjeslatymi. 20
 Tych dla daloki puć jako wotpósłane přińdže Odyses
 hišće mloduški; nan wšak ze staršimi druhimi póšla.
 Ifitos zaso pytajo konje, kiž zhubile jemu
 běchu so, kobłow dwanaće, mule pak do džěła sylne:
 te wšak jemu tež potom ze smjerću a wosudom buchu, 25
 hdyž juž k synej doćahnył Dzewsa mužnemu běše,
 Heraklesej ryćerjej, znajerjej njeskutkow hroznych,
 kiž toho hosća swojeho skóncowa we swoim domje,
 žalostny, ani wjećenja bohow ani so blida
 njeběše bojał, kiž jemu wšak zhotowa; potom pak samoh'
 mori tež, sylnokopytne konje pak w bydle sam skhowa. 30
 Pytajo te so z Odysom bě zetkał a dał jemu wobruk,
 kiž prjedy Ewryt drje wulki džě nošeše, potom wón synej
 zemrěwši zawostaji we wysokotwarjenym domje.
 Jemu Odyses pak mječ dał wótry bě z hlebiju sylnej,
 hosćowanja ródneho spočatk, za blidom pak wonaj 35
 njezeznaštaj so; syn wšak Dzewsowy skóncowa prjedy
 Ifita Ewrytidu, kiž podobny njesmjertnym běše,
 kiž jemu wobruk bě dał. Jón něhdy pak krasny Odyses
 ducy do wójny njewza sej sobu na čornojte lódže,
 ale na městnje ležeše přećelstwa lubeho přeco 40
 pomnik w bydlenjach, nošeše jón pak na domjacej zemi.
 Ta pak, hdyž potom ke komorje tamnej krasna bě žónskich
 přišla a na proh dubowy stupiła, kotryž bě něhdy
 wustojnje zhładkował čěsla a prosće stajił po dołži,
 stołpy pak zawjazał, durje pak blyšćite zasadzil do nich, 45
 hnydom džě wona wotwjaza rjemjeń kružoła ruče,
 kluč pak nutř suny, wróco pak storči ryhele durjow
 runje won měrjo so. Te pak zaruchu podobnje bykej,
 kiž so na łucy pase: tak rjane zaruchu durje
 z klučom storčene, jej pak wotewrichu so ruče. 50
 Wona pak na róšty stupi džě wysoke; tamle pak křinje
 stejachu, w nich pak džě ležachu rjenjewonjace drasty.
 Wot tam naćahnywši so z hozdža wuzběhny wobruk

- ze samej skhownju, kiž blyščata ležeše wokoło njeho.
Posynwši pak tam so na kolenje zložiwši lubej 55
płakaše jara jasnje a wučahny knježerja wobruk.
Wona pak, hdyž tak so křewiła běše ze sylzowej skóržbu,
džeše džě sahajo k bydłu mjez jasnych lubčerjow wobruk
w rucy mějicy šwižny a z kłokami pjelnjenu kobjel, 60
mnohe pak stonanje we njej běchu budzace kłoki.
Z njej pak džě kašć sobu njesechu džowki, tam ležeše mnohe
železo z mosazom, knježerja toho bitwiske graty.
Wona pak, hdyž nětk dospěła k lubčerjam krasna bě žónskich,
stupi džě pódla wudwjernow twjerdžetwarjenej žurle,
hdyž před lica sebi bě sčahnyła blyščaty zawoj, 65
[džowka pak jej džě kedźbliwa z wobeju steješe stronow]
hnydom k lubčerjam rěčeše pak a praješe słowo:
„Slyšće mje, mužni lubčerjo, kotřiž tohole domu
potrjebašće k jědži a piću wobstajnje přeco,
mjez tym zo muž čas dołhi je zdaleny, hewak pak žanej 70
njemóžešće druheje wumysle namakać słowa,
ale mje ženić požadajo a sčinić sej žonu.
Ale so spěchujće, lubčerjo, hdyž tole zjewi so myto!
Wulki wobruk krasneho cheu však stajić Odysa:
štóž pak najlože zespina z rukomaj wobruk a wšitke 75
dwanaće sekerow přez wucha překi přetřěli z kłokom,
z tutym sobu počahnu dom tónle wopušćiwši
mandželski, jara wosebny, počny žiwjeńskich kubłow,
na njón něhdy spomnju, kaž myslu sej, we samym sonje!“
Tak džeše, tež Ewmajej džě přikaza swinjerjej krasnom', 80
zo by wobruk lubčerjam stajił a železo šěre.
Sylzowacy Ewmaj pak přijaj a zestaja dele;
spłakny pak howjadnik druhdže, hdyž knježerja wuhlada wobruk.
Antinowos pak ze słowami wrjesny a wuraznje džeše:
„Hłupaj wjesnikaj, nakhwilne kotrajž myslički mataj, 85
njezbožownaj, k čemu snadź płáčetaj sylzy a žoni
dušu we wutrobnje rudžitaj? Jej tež hižo bjez toho
duša w bolosćach leži, hdyž muža lubeho zhubi.
Ale změrom sedžo so najěztaj abo so k durjam
wotsaliwši płakajtaj wobruk tu zawostajiwši 90
lubčerjam hrajku bićečnu nješkódnu. Z lohka však, měnju,
tónle rjanohladkuški wobruk so zespinać njeda.
Njeje tajki však muž mjez tymile wšitkimi žadyn,
kajkiž Odyses běše. Ja sam pak widzał sym jeho;
tež však derje so dopomnjam, džěčo pak hišće běch młode.“ 95
Tak džeše, jemu we wutrobnje duša pak zespinać trunu
nadžeše so džě a železa wucha přetřělić z kłokom;
woprawdže kłoka dyrbješe přeni z rukow Odysa
začuć šwarneho, kotrehož tehdy w bydlenjach sedžo
hanješe, towařšow k tomu pak wšitkich nawjedowaše. 100
Mjez nimi rjekny pak tež móc młódna Telemachowa:
„Božičko, haj wěsće hlupeho Dzews mje sčini Kronijon.
Mać drje praji luba mi, runjež je rozomna, zo chce

- z druhim sobu wučahnyć wopušćiwši dom tónle;
tola směju so ja a raduju w njemudrej duši. 105
- Ale zo spěchujće, lubčerjo, hdyž tole zjewi so myto,
kajkejež nětko žony po kraju njeje w Achajskim
ani we Pylu swjatym a Argosu ani w Mykenje;
[ani na samej Ithacy ani na krajinje čornej;]
tež pak to sami wěsće; što trjebam ja maćerje khwalby? 110
- Ale nó z wurěčemi so njekomdźće ani so dale
dołho njezdalujće, zo widźimy, zespinać wobruk.
Tež pak z wobrukom sam ja tymle pospytać zechcu,
hač pak bych zespinać mohł jón a železa přetrělič wucha,
njeby zrudnemu mać dom pušćila tónle mi čestna 115
- sobu so z druhim zdaliwši, hdyž bych ja zawostał wróco
kmany hižo přimać so rjanych nanowych gratow.“
- Džeše a plašć wot ramjenjow čerwjeny wotewza sebi
prosty so zběhnywši, mječ pak sej wótry z ramjenjow zložil.
Z přenja drje sekery staješe přerow wurywši wšitkim 120
- jedyn dołhi a do rjada zruna runje po dołži,
wokoło zemju pak stepta. Wšěch podziw pak hladacych přewza,
kak rjenje staješe, prjedy pak ženje hdy njeběše widzał.
Stupi pak ducy džě k prohej a z wobrukom pospytowaše.
Trójcy drje zatřasny jón sej žadajo načahnyć k sebi, 125
- trójcy pak popušćil móć, runjež při tom so nadžeše w duši,
trunu zespinać prosće a železa přetrělič wucha.
A snadź nětko by zespinał štwórty raz éahajo z mocu,
ale Odyses so spjeći a zwobara požadacemu. 130
- Mjez nimi zaso pak mlódna móć rjekny Telemachowa:
„Božičko, wěsće tež hubjeny potom a słabuški budu,
abo sym mlódši a wědomy njejsym z rukomaj hišće
wobarać mužej, hdyž přeniši něchtó činješe křiwdu.
Ale so spěchujće, kotřiž mje přetrjechiće na mocy,
spytajće wobruk a dokonječ přemobědženje chcemy.“ 135
- Takle rjeknywši wobruk drje wot so staji na zemju
k durjam hladkim zeprěwši dwójnym zawrjenym kruće,
tamle spěšny pak kłok na rjanu kři wiznu zeprě,
wróco pak zaso džě na stoł syny so, hdžež běše stanyl.
Mjez nimi pak Antinowos, syn Ewpejthesa, džeše: 140
- „Postańće, towařšojo, po rjadu k prawicy wšitcy,
wot toho města spočawši, z kotrehož naliwa wino!“
- Tak džeše Antinowos, jim słowo pak spodobne běše.
Lejodes so pak přeni, syn Ojnopsa, zběhny ze sydla,
kiž jich měšnik woporny běše a při rjanym přeco 145
- sydaše sudobju ze zady; jemu pak samomu běchu
njeskutki wohidne, wšitkim pak lubčerjam měješe za zło.
Tutón tehdy přeni džě wobruk a spěšniwy kłok wza.
Stupi pak ducy džě k prohej a z wobrukom pospytowaše,
jón pak njenapja; prjedy však séahujo w rukomaj wusta 150
- njestwjerdženymaj mjehkimaj. Słowo pak k lubčerjam rjekny:
„Přećeljjo, njenaćahnu drje ja, njech pak wozmje tež druhi!
Přetož mnohim wobškodži wobruk tónle najlěpšim

dušu a žiwjenje, dokelž je woprawdže wowjele lěpje
wumrěć, hač žiwym misnyć to, čehož dla tudy so přeco 155
zhromadźujemy po dnjach wšitkich wočakowacy.

Nětk drje něchtó we wutrobnje nadźija so a sej žada
woženíc Penelopeju, Odysowu mandželsku, sebi;
tola hdyž zechce z wobrukum pospytować a póznać,
druhu juž někajku potom Achajskich drascěnych rjenje 160
lubči njech z darami pytajo; wona pak potom njech wozmje
muža sej, kiž budže najwjacy skićeć a wosudny přińdže.“

Takle džě pozběhny hlós a wot so položi wobruk
k durjam dwójnym zeprěwši hladkim zawrjenym kruće,
tamle spěšny pak kłok na rjanu křiwiznu zeprě, 165
wróćo pak zaso džě na stoł syny so, hdžež běše stanył.
Antinowos pak wrjesny ze słowom a wuraznje džěše:

„O Lejodeso, kajke ěi słowo so z wobhrody zubow
wusuny, trašne a njelube, mjerzacy sym pak, hdyž słyšu,
jeli by woprawdže najlěpšim tutón wobškodził wobruk 170
dušu a žiwjenje, dokelž ty kmany zespinać njejsy.

Wěšće však mać njeje česćowna rodziła tajkeho tebjě,
kajkiž ze spinarjom by był wobrukowym a kłokow;
ale druzy jón lubčerjo jasni načahnu bórzy.“

Tak džěše, tež džě Melanthijej poruči, pastyrjej kozow: 175

„Přimaj nět, woheń zapal we bydle, Melanthijo, pódma
sydło pak wulke postaj a kože włosate na njo,
płast won přinjes wulku pak tuka, kotraž je nutřkach,
zo bychmy młodži hrějacy, z tukom požalbowacy,
z wobrukum spytali so a ke kóncej dowjedli hraju.“ 180

Tak džěše, tón pak Melanthij zapali njesprócnny woheń
ruče, a njeso přistaji sydło a kosminu na njo;
płast pak won wulku přinjese tuka, kotraž bě nutřkach.
Z tutym džě młodži hrějacy pospytowachu a napnjeć
njemóžachu, běchu pak ná mocy wowjele slabši. 185

Antinowos pak hišće so zdžerža a Ewrymach bójski,
lubčerjow wodžerjej, hač najlěpšej pak w kmanosći běštaj.

Wonaj pak wuńdžeštaj z domu so stowařšiwši ze sobu,
howjadow pastyr a bójskeho swinipastyř Odysa;
won pak za nimaj z domu sam džěše krasny Odyses. 190

Ale hdyž potom zwonka džě durjow a dwora tež běchu,
zběhnywši hlós ze słowami miłymi praješe k nimaj:

„Howjadow mužo a swinjerjo ty, bych słowo mohł prajić
někajke abo sam wobkhowam? Prajić pak nući mje duša.
Kajkaj Odysa škitować staj, by-li něhdže tak cyle 195
nahle přišoł a bóh jeho samoho někajki přiwjedł?

Hač byštaj lubčerjow zechcyłoj škitać abo Odysa?
Prajtaj, kak wamaj wutroba poručuje a duša?!

K njemu pak muž zaso howjadam pastyr stajeny rjekny:

„Wótče Dzewso, zo tule však nadźiju dopjelnić zechcył, 200
zo by drje tamny přišoł muž, bójstwo pak přiwjedło jeho,
póznał by, kajka moja je sylnosć a slědžitej rucy.“

Runje pak tak Ewmaj so k boham modleše wšitkim,

- zo by Odyses so rozomny wrócił k swojemu domu. 205
 Tola hdyž nětko sprawne bě teju zmyslenje póznał,
 hnydom wotmołwjejo ze słowami praješe k nimaj:
 „Doma drje wěsće sym tudy ja sam; po ćěpjenjach mnohich
 přińdžech w dwacety m lěće do swojeho wóteneho kraja.
 Póznaju pak, kak z čeledže wamaj samymaj přišoł
 witany sym; z tych druhich pak žanoho njeslyšach žadać, 210
 zo bych zaso k swojemu ja so zawrócił domu.
 Wamaj pak cyle, kaž budže, chcu wěrnosć doprajić drobnje.
 Jelizo bóh pod' mnje podćisnje z mocu lubčerjow jasnych,
 žony chcu woběmaj stowařšić wamaj a wudželić kubła
 a khěže w blizkosći twarjene mojej a dyrbitaj potom 215
 Telemachowej być towařšej za mnje a rodženaj bratraj.
 Nó pak nět pokazać znamjo tež někajke druhe chcu zjawne,
 zo byštaj derje mje znałoj a dowěriłoj so w duši,
 ranu kotruž dyri mi kundroz raz ze zubom bělym,
 hdyž z Awtołyka synami běch na Parnas so podał.“ 220
- Rjeknywši tak přeč z wulkeje rany dźeržeše trundle.
 Wonaj pak, hdyž derje hladałoj běštaj a póznałoj drobnje,
 płakaštaj rucy džě zložiwši wokoło mudroh' Odysa,
 lubje tež witajo hłowu a ramjeni wokošowaštaj. 225
 Tak pak runje Odyses wokoša hłowje a rucy.
 A so snadź skoržacym budžeše swětło skhowało slónca,
 jeli Odyses sam wobarał njebudžeše a prajił:
 „Přestańtaj z płáčom a skóržbu, zo wustupiwi by z bydla
 nihtó njewidzał, nětko pak nutřka tež njewupowědał. 230
 Ale zastuńtaj po rjadu nutř, a nic hromadže wšitey,
 přěni ja, za mnu pak wój. Tola znamjo tole njech budže.
 Druzy drje wšitey wšak, kaž wjele jich je lubčerjow jasnych,
 njepřizwola, zo dałoj mi byštaj so wobruk a kobjel,
 ale, krasny Ewmajo, ty wobruk njeso po domje 235
 do rukow daj mi a přikazaj žonam zezamkać durje
 jstwine kruće přilěhowace; jeli pak žana
 nutřka pak stonanje slyšała by pak teptanje mužow
 w našej wobhrodže, njedyrbi nihdy pohladać k durjam,
 ale změrom zawostać na swoim městnje při džěle.
 Tebi pak, krasny Filojtijo, durje poručam dwora 240
 z ryhelom zezamkać, ruče pak suk k tomu zawjazać kruće.“
 Rjeknywši tak do domu so derjebydlnoh' poda;
 potom na sydło ducy so syny, z wotkel bě stanył.
 Nutř pak džě džěštaj Odysa tež bójskoho wotročkaj wonaj. 245
 Ewrymach hižo pak wobroćeše mjez rukomaj wobruk
 tam a sem z płomjenjom wohenja hrějo. Ale tež tak jón
 njemóžeše zespinać, synje pak wutroba mužna
 zastona. Hněwny džě džěše pak wuraznje rjeknywši słowo:
 „Božičko, woprawdže sebje a wšitkich dla začuwam zrudźbu.
 Nihdy tak jara nježelu wo kwas, runjež sym zrudny; 250
 druhe tež mnohe Achajske su žony, na samej drje jene
 Ithacy z morjom wobdatej, druhe pak w hewašich městach;
 ale jeli smy na mocy woprawdže slabši tak wjele

- dyžli Odyses podobny boham, zo zespinać wobruk
njemóžemy, hańba pak budže tež přichodnym zhonić.“ 255
- K njemu pak zaso Antinowos, syn Ewpejthesa, džeše:
„Ewrymacho, tak njebudže; myslić pak sam sej tež móžeš.
Nětko drje však mjez ludom je swjedžen wonoho boha
swjaty; što zechcył by zespinać wobruk? Ale so změrom
posyńće; nětko pak sekery tež hdyž wostajić stejo 260
chcemy wšitke, nichtó drje njewotnjese však, měnju,
přišedši k bydłu Laërtesoweho syna Odysa.
Ale nó njech drje naliwař započatk z keluchom sčini,
zo bychmy zwoprowawši sej křiwy stajili wobruk,
z ranja pak zahe Melanthijej kazajće, pastyrjej kozow, 265
kozy přiwjesć, kiž wowjele najlěpše ze wšěch su stadłow,
zo bychmy sčehna dawši Apolej z wobłukom sławnym
z wobrukom spytali so a ke kóncej dowjedli hraju.“
Tak džeše Antinowos, so jim pak lubješe słowo.
Jim pak drje woľarjo wuliwachu wodu na rucy, 270
młodži pak pjelnjachu hóley hač na kromu karany z pićom;
wšěm džě wudžělachu pak sčiniwši z keluchom spočatk.
Či pak hdyž tak běchu leli a pili, štož žadaše duša,
k nim pak myslo na lesć wjeleradny rjekny Odyses:
„Posłuchajće, lubčerjo kralowy sławneje, na mnje, 275
[zo bych prajił, k čemuž mje duša we wutrobnje nući,]
Ewrymacha pak a Antinowa bohoruneho prošu
najbóle, dokelž tež přihodnje tuto wurjekny słowo
nětk drje so wostajić wobruka, přewostajić pak boham
z ranjom pak bójstwo dobyće spožči, kotremuž zechce. 280
Ale nó dajće wobruk mi hladkuški, zo bych mjez wami
rucy a mocy pospytał, hač ja mam mozyry hišće,
kajkež namakachu so něhdy we křiwenych stawach,
abo je hižo mi zničilo bładženje z njewothladanjom.“
Tak džeše, woni pak wšitecy džě rozhněwachu so njemudrje 285
zbojawši so, zo zespinać mohł by hladkuški wobruk.
Antinowos pak wrjesny ze słowom a wuraznje džeše:
„Njezbožowny cuzbnikow, mysli ty nimaš najmjenje.
Spokojny njejsy, zo mjez nami mócnymi wužiwaš změrom,
njeparuješ pak ničeho při jědži, dale na słowa 290
naše a řeče posłuchaš. Žadyn pak rozřečowanja
njezasłyši našeho cuzobnik druhu a prošeř.
Wino slódke blazni će, kotrež tež zaslepja druhich,
štož za nim njesytnje hraba a z přihodneje njepije měru.
Wino Kentawra tež blaznješe, sławneho Ewrytijona, 295
w domje mužneho Pejrithowowym, jako bě přišoł
k Lapitham. Tón pak hdyž rozom z winom zaslepi w domje,
roznjemdrjeny njeskutki skući w Pejrithowym bydle.
Ryćerjow zrudźba pak nadpadže, překi won z přitwarka k durjam
poskočiwši wlečachu z mječom njesmilnym wuši 300
a nós wotćawši; wón pak we myslach zbłudnjeny svojich
wotěndže čerpjo njezbožo swoje we njekedźbnej duši.
Tohodla běše Kentawram a mužam nastala wójna,

sebi pak samomu najprjedy njezbožo namaka pjany. 305
 Tak ěi tež wulke wozjewjam horjo, jelizo wobruk
 tónle naćehnješ; přetož wot nikoho miłosće w ludu
 njenamakaš našim; ěe naměsće z łódžu pak čornej
 pósćelemy ke kralej Echetej, kažerjej smjertnych
 wšitkich; tam nihdy pak njećeknješ ěily. Ale pij změrom
 ani z mužemi młódšimi žaneje njepytaj zwady. 310

K njemu zaso rjekny pak rozomna Penelopeja:
 „Antinowje, njeje pěknje drje přikrótšeć ani po prawdže
 Telemachowych hosći, kiž přińdže do tohole domu.
 Nadziješ so, jeli cuzbnik wulki Odysowy wobruk
 naćehnje, dowěriwši so rukomaj ze swojej mocu, 315
 zo mje powjedže domoj a sćini mandželsku swoju?
 Ani sam nihdy tuto we wutrobnje njemysli svojim;
 ani nichtó tohodla mjez wami struchły we duši
 tudy njech njeje, dokelž tež wěsće so hodźilo njeby.“

Jej pak zas' Ewrymach, syn Połybowy, wotmołwi prajo: 320
 „Džowka Ikarijowa, rozomna Penelopeja,
 nihdy njewěrimy, zo tónle ěe powjedže, ani
 njeby so hodźilo, ale so porěče mužow a žonow
 bojo, zo snadź štó hubjeńši njerjekł by druhi z Achajskich:
 „Woprawdže wjele snadniši mužojo šwarneho muža 325
 žonu lubča, nihdy pak hladkuški njesćahnu wobruk;
 ale něchtó druhi, muž prošeński, přišedši bładžo
 z lohka zespina wobruk a železa přetrěli cyle.“

Tak budža prajić, by nam to wohanjenje pak bylo.“ 330
 K njemu zaso rjekny pak rozomna Penelopeja:
 „Ewrymacho, njeje nanihdy dobra khwalba mjez ludom
 być, kiž nětko přečinja wonječasújo khěžu
 muža najlěpšeho; ěehodla tuto pak maće za hańbu?
 Tutón pak cuzbnik jara drje wulki a twarjeny derje,
 wosebneho khwali so syn być nana po rodže. 335
 Ale nó wobruk jemu, zo widźimy, poskićće hladki.
 Takle wšak wozjewić cheu; to pak dopjelnjene tež budže.
 Jeli jón zespina, spožč pak dobyće jemu Apolon,
 cheu jeho plašć a kabat a rjane zwoblekać drasty,
 dać pak cheu počisk kónčojty, woboru za psy a muži, 340
 a dwurězny cheu mječ džě a póduši pod nozy darić,
 pósłać pak, hdžežkuli wutroba kaza jemu a duša.“

Jej pak zaso Telemach rozomny wotmołwi prajo:
 „Maći moja, wobruk drje mocy žadyn Achajskich,
 hač ja, nima wjetšeje dać, komuž zechcu, a njedać, 345
 ani kaž mnozy nađ Ithaku knjejstwo skałojtej wjedu,
 ani kaž mnozy, kiž Elisej napřećo kublařcy konjow,
 z nich mje nichtó přećiwo woli njezdžerži hosćej,
 zechcył-li tež na přeco dać tónle wobruk sej nosyć.
 Ale do domu ducy te swoje wobstaraj džěla, 350
 krosna a wrjećeno tež, a džowkam služobnym kazaj
 džělo wukonjeć! Wobruk pak muži naležnosć budže
 wšitkich a najbóle moja; je móc wšak moja we domje.“

- Ta drje so zdźiwawši wróčo do domu wotešla běše;
syna wšak słowo rozomne sebi staji do duše. 355
Do jstwy pak hornjeje zastupiwiši ze žónskimi služby
plakaše potom wo lubeho muža Odysa, hač spar jej
slódky na mikawčki njećisny sapaca z blyščom Athena.
Potom wón wobruk přimnywši křiwu njeseše swinjeř
krasny. Lubčerjo wšitecy pak w bydle džě woľachu wótre; 360
někotryžkuli pak z młodych so pjeřšacych řečeše takle:
„Hdžeha nět wobruk křiwjeny, swinjerjo njewušny, njeseš,
dundako? Bórzy při swinjoch će psy zaso zežeru spěšne
wot ludźi zdaleneho, kiž žiwješe, jeli Apolon
miłosćiwy nam budže a bohojo njesmjertni druzy.“ 365
Tak džachu, potom wón na samym městnje wostaji njeso
z bojosću, dokelž we bydlenjach mnozy woľachu wótre.
Telemach z drugeje strony pak woľaše z pohroženjom:
„Nanko, ponjes wobruk do přédka; njebudžeš bórzy
pěknje wšěm poslušny; zo će tež nječěrju młódši na polo 370
z kamjenjemi mjetajo; sylniši sym pak na mocy.
Ow zo wšak wo tak wjele hač wšitecy, kaž mnozy su w domje,
lubčerjo, bych mohł sylniši w rukomaj być a na mocy,
někotrehu potom bych bórzy ja pósłał so wróćić
zrudnje z domu našeho, dokelž skućeja złósće.“ 375
Tak džeše, woni pak wšitecy džě jemu so wusmjachu slódcy
lubčerjo a nětk hněwanje pomału pušćichu trašne
Telemachej. Tón wobruk pak njeso swinjeř po domje,
złóži Odysej mudremu do rukow stupiwiši pódlu.
Won pak sej zwolałwi rjekny ke kublařcy Ewrykleji: 380
„Telemach tebi poruča, rozomna Ewrykleja,
jstwine durje zezamkać kruće přilěhowace,
by-li pak žana pak stonanje slyšała nutřka pak ropot
muži w našej wobhrodže, nihdy njehladaj k durjam,
ale na městnje mjelčaca při svojim powostań džěle.“ 385
Takle džě poruča, jej pak křidłow njedosta słowo,
zezamka pak do bydlenjow derjebydlnych durje.
Mjelčo pak z domu Filojtijos běše poskočil k durjam,
wrota pak potom džě zezamka wobhrodženeho dwora.
Spody přitwarka powjaz pak ležeše křiweje lódze 390
lykowy, z kotrymž džě přiwjaza wrota, nutř pak sam džěše.
Syny potom na sydło so ducy, z wotkel bě stanył,
runje k Odysej hladajo. Tón pak sej z wobrukow hižo
hraješe wjerčo wšelako, tam a sem pospytowacy,
hač běchu čerwje přežrałe rohi, hdyž zdaleny knjez bě. 395
Takle pak něchtó na susoda swjeho hladajo džeše:
„Woprawdže hladař a překlepane někajki wobrukow běše.
Abo džě něhdže snadž leži tež tajki samomu doma
abo wón wudželać pohnuwa so, tak w rukomaj wjerći
tam a sem wokoło w njepočinkach zhonjony dundak.“ 400
Druhi zaso ze syły pak młoduškow zbłaznjonych džeše:
„Ow zo wšak nětko w tej samej by měřjo namakał zbožo,
kaž něhdže tutón zespinać tónle zamóže wobruk.“

- Takle džě džachu lubčerjo; nětko pak radny Odyses
hnydom, hdyž wobruk wjercał bě wulki a pohladał wšudže, 405
runje kaž hdyž muž wustojny w lutnowanju a spěwje
z lohka wokoło noweje wjertawy zespina trunu,
ze stronow wobeju zwjazawši sukane črjewički wowče,
takle džě bjez prócy zespina wulki wobruk Odyses.
Z prawej pak ruku džě přimnywši trunu pospytowaše, 410
wona pak rjenje zaklinča, podobnje łastojčki spěwej.
Lubčerjow zrudźba pak wulka džě nadpadže, wšěm pak džě koža
woblědny. Dzews pak zahrima sylnje zjewjacy znamjo;
zwjeseli potom džě so wjelewutrajny krasny Odyses,
dokelž džě znamjo pósła syn jemu tajneho Krona. 415
Přimny sej spěšny pak kłok, kiž ležeše před nim na blidže
nahi; wone druhe pak nutřka w kobjeli žlobnej
ležachu, bórzy wone Achajscy dyrbjachu spytać.
Tón džě při křiwniznje přimnywši séahny trunu a zrězy,
sedžo ze sydła wot tam kłok pósła z napřeća měrjo, 420
sekerow wšitkich njepomisny pak přenjeho wucha,
kłok so cyle jenak pak přesuny překi won k durjam
počeženy z mosazom. K Telemachej pak wón rjekny:
„Telemacho, či tón cuzobnik w bydlenjach nječini hańby
sedžo; nihdy pak zaměra njemisnych, nihdy pak wobruk 425
dołho spinajo njewustach; hišće ja we sebi móć mam,
nie kaž mje hroznje lubčerjo wonječesújo hanja.
Nětk pak je čas tež wječer Achajskim hotować wodnjo,
dale potom tež so na hinaše zabawjeć wašnje,
z reju a lutnu, hosćiny su to wšak přidawki lube.“ 430
Džeše a z wočomaj prikiwny; tón so pak wopasa z mječom
wótrym Telemachos syn bōjskeho luby Odysa,
z ruku pak hlebiju wobpřimny lubej a blisko džě k jeho
sydłu bě stupił wuhotowany z blyščatej mjedžu.

Dwajadwacety spěw.

Morjenje lubčerjow.

Wobsah: Kak Odyses Antinowa a Ewrymacha zatřěli (1—88). Skóncowanje Amfinoma. Přinošenje brónjow (89—159). Kak so Melanthes přez Ewmaja a Filojtija khlósta (160—199). Athena w Mentorowej podobje jako pomocnica (200—240). Bój a dobyće Odysa z pomocu Atheny, wšitcy lubčerjo tež Lejodes so zabija 241—329). Kak so Femijos a Medon wukhowataj (330—380). Odyses a Ewrykleja (381—434). Morwi so wunjesu a žurla so wurjedži. Pokhlóstanje njeswěrných služobnicow a Melanthija (435—477). Kak bu dom wučisćeny a Odyses wot služobnych domoj witany (478—501).

Potom wón trundle zeslěka so wjeleradny Odyses,
skoči pak k prohej wulkemu mějo wobruk a kobjel
kłokow poľnu, spěšnje pak sebi wusypa kłoki
runje na městnje před nohomaj tam a k lubčerjam rjekny:
„Tuto drje bēdženje njestrašne wěsće skónčiło je so; 5
nětko k zaměrej druhemu zaso, kiž ženje muž žadyn
njetřěli, pónđu, hač trjehju, mi spožč pak zbožo Apolon.“
Džeše a kłok na Antinowa hórki sej měrješe prosće.

- Woprawdže keluch cheyšě tón runje pozběhnyć rjany,
złoty dwuwuškaty, a nět mjez rukomaj pohibowaše, 10
zo by wina napił so, morjenje jeho pak w duši
njestaraše; što budžeše měnił z muži při jědźi,
zo mjez mnohimi jedyn, a byli jara był sylny,
smjerć jemu škódnu zechce a čorny zhotować wosud?
Toho Odyses pak z kłokom so změriwši trjechi do krka, 15
cyle a połnje pak wótro přez tyło mjehke so předrě.
Zwiny pak k druhej so stronje a keluch jom' wupadže z ruki
trjechenoh', naměsće přez nós tołste pak wuleće přińdže
krewje čłowčeje. Nahle pak wot so postorči blido
z nohu prasnywši, přeč pak jědže rozkida k zemi; 20
khlěb so a mjasa pječene krjepjachu. Či pak po domje
lubčerjo hawtowachu, hdyž padnjenoh' widžachu muža,
ze sydłow zešerjeni pak poskakowachu po domje
wšudže so rozhladowacy po twjerdžetwarjenych murjach;
nihdže pak njeběše škita a sylneje hlebije přimnyć. 25
Ze słowami pak hněwnymi wuswarjachu Odysa:
„Cuzbniko, zlě je, zo zatřeleš mužow. Njezměješ wjacy
džěla na druhich hrajach, či smjerć nětk nahła je wěsta;
tež wšak woprawdže muža nět mori, kiž wowjele běše
najlěpši z młodych na Ithacy; tuž će tu zežeru djasy.“ 30
Praješe kóždy muž, dokelž woprawdže měnjachu, zo je
muža njewólnje morił, to hłupi pak njedopóznachu,
zo jim hižo tež wšitkim so skaženja wjazachu zwjazki.
K nim pak džě hněwnje hladajo lišči džeše Odyses:
„Psyčiska, měnješće, zo ja wjacy nje přińdu domoj 35
wróco z kraja Trojiskich, dokelž mi zežrašće khěžu
a ze žonami waleće słužobnymi so z mocu
a sej za moje žiwjenje skradžu ženješće žonu,
ani so njebojo bohow, kiž maja šěroke njebo,
ani zo někajke wjećenje z ludźi pozdžišo budže. 40
Nětko wam skaženja su tež wšitkim wjazane zwjazki.“
Tak džeše, tych pak wšitkich džě blěda zapřimny bojosć.
[Kóždy pak hladaše, hdže by skaženju nahłemu čeknył.]
Ewrymach wotmołwjejo pak k njemu jenički rjekny:
„Sy-li drje woprawdže Ithakeziski přišoł Odyses, 45
praješe to drje po prawdže, štož škućowachu Achajscy,
mnohe drje njepočinki we bydle a mnohe na kraju.
Ale tón hižo drje leži, kiž na wšem běše we winje,
Antinowos; tón tele wšak njeskutki nawjedowaše,
nihdy tak jara potrěbny žeńtwy ani sej žedžo, 50
ale na druhe myslo sej, štož jemu njeda Kronijon,
zo by nad ludom Ithaki wobdžělaneje knježił
sam, tola syna by twojeho skradžu łakajey morił.
Nětk pak je tón drje po zaslužbje morjeny, ty pak nad ludom
swojim so smil! My pak pozdžišo wurunawši mjez ludom, 55
kaž wjele wupite tebi a spóžerane bu w bydle,
zapłatu za sebje plaćacy dwaceći howjadow hódnu
kóždy a mosaz a złoto dać cheemy, hač wutroba twoja

zwjeseli so. Prjedy nihdy pak njeprawje njeje so hněwać.“

K njemu pak hněwnje džě hladajo lišči džeše Odyses: 60

„Ewrymacho, ani byšće-li nanowe wšitke mi kubła wróćili, kiž nět su waše, a byšće-li přidali hewak druhe, tak hišće pak njezdžeržu swojej wot morjenja rucy, doniž lubčerjo njejsu za njeprawdu płaćili wšitku.

Nětko wy wolić maće pak z napřeća wojować mužnje abo čěkać, štóžkuli smjerći a wosudej čěknje; ale ze skaženja nahleho, měnju, nječěknje žadyn.“ 65

Tak džeše, tym pak tu kolena ržachu a wutroba luba.

Mjez nimi Ewrymachos pak druhi raz rěčeše zaso:

„Přećeljo, džeržeć wšak muž tónle njepřewinjenej rucy njebudže, ale hdyž hladkuški wobruk je přimnył a kobjel, 70

z proha budže hladkeho třeleć, doniž nas wšitkich njezamorduje; ale na zwólnosć so dopomńmy k bitwje! Tesaki wučehńće z nóżnjow a před so džeržeće sej blida přećiwo spěšnje morjacym kłokam; na samoho wšitecy so pak hromadže nawalmy, hač jeho z proha a durjow storčimy, k městu pak přińdžemy, ropot pak nastanje nahle, potom je bórzy posledni raz muž tutón nět třelił.“ 75

Takle džě zrěčawši tesak sej z nóżnjow wutorhny wótry mosazny wótřeny z wobeju stronow, přećiwo njemu skoči pak trašnje wołajo. Wón pak krasny Odyses 80

z dobom střěliwši kłok při nadrje wutrobno trjechi, nutř do jatrow pak kłok jemu spěšny zadrě so. Z ruki tesak džě pušći k zemi a skřiwnjony přez blido padže 85

dele so zwaliwši, jědže pak z blida rozkida k zemi a dwuwuškaty keluch. Wón zemju pak z wobličom dyri rudžo so w duši, sydło pak z pjatomaj wobeju nohow storčo zatřasny, čěmnosć pak smjertna so wula na woči. Anfinomos pak k Odysej so sławnemu sunywši džeše 90

napřećiwo, tesak pak wótry sej wučahnył běše, hač něhdže z durjow jemu by twochnył. Ale džě jeho 95

prjedy Telemach wot zady z hlebiju mosaznej trjechi wosrjedź ramjenjow, přez wutrobno pak přestorči překi; w padže pak zbubota, na zemju storči pak z wobličom cyłym. Telemach skoči pak přeč tam dołhosćěnatu hlebju 95

wostajiwši w Amfinomje; jara wšak boješe so, zo by mohł něchtó z Achajskich, hdyž dołhosćěnatu hlebju čahał by, skočiwši z mječom pak zehnać pak stulenh' dyrić. Z khwatom pak sahaše, jara pak spěšnje k lubemu nanej 100

dóńdže a blisko stupiwši skřidlene praješe słowa: „Nano, hižo ći škit a dwoju přinjesu hlebju 100

a cyle mjedžany kłobuk, ke skrónjam so přilěhowacy, a sam ducy so zwoblekam, swinjerjej dam pak a tomu pastyrjej howjadow druhe; je być wšak brónjony lěpje.“ 105

Wotmołwjejo pak jom' wjeleradny džeše Odyses:

„Khwatajo přinjes, doniž mam kłoki so wobarać k rucy, zo mje, hdyž sam sym, njebychu zestorkali wot durjow.“

Tak džeše, Telemach nanej pak lubemu poslušny běše,

- sahajo džěše pak k jstwicy, hdžež sławne jom' ležachu brónje.
Wot tam škity štyri drje wubra a hlebijow wósom, 110
štyri tež kłobuki mosazne z hriwami wuhotowane;
džěše pak njeso, dosć spěšnje pak k nanej bě lubemu došoł;
sam pak so najprjedy zwobleka mosaz wokoło čěła,
tak pak tež wotročkaj taj do rjanych so sunyštaj brónjow,
so pak k Odysej zhonjenom' stupištaj połnemu rady. 115
Potom wón, doniž drje samomu běchu so wobarać kłoki,
tak dołho lubčerjow jenoho pospochi we swojim domje
měrjo so třěleše, éi pak padachu blizko při sebi.
Tola hdyž kłoki knjezej so třělerjej pozhubjowachu,
wobruk drje zeprě k wudwjernam wutwarjeneho bydła, 120
zo by stejał, k scěnam so cyle blyšćatym jasnje,
sam pak wokoło ramjenjow škit sej štworaki séahny,
na hłowu sylnu pak kłobuk sej derjekowany staji
hriwaty; trašnje pak wot horka zmahowaše so kudžeř;
přimny pak hlebiji dvě sej sylnej, wótrěnej z mjedžu. 125
Wysoke durje pak běchu we twjerdžetwarjenej muri,
pódla pak proha najwyššeho wutwarjeneho bydła
khód bě na dróhu, twjerdže pak zawrjene džeržachu durje.
Tón pak Odyses krasnemu poruči swinjerjej hladać
blizko njeho stejacom'; přikhód pak jeno bě jedyn. 130
K nim Agelawos pak rěčeše słowo zjewjejo wšitkim:
„Přećeljo, njestupi něchtó nět horje k wysokim durjam
a by ludžom prajił, a najručšo nastala hara?
Tak by nět bórzy raz posledni tutón muž z wobrukom třělił.“
K njemu pak zaso rjekny Melanthij, kozacy pastyr: 135
„Je, Agelawje nadobny, njemóžne; blizko wšak durje
rjane su žalostnje dwora, a wukhód je na dróhu čěsny;
tež muž jedyn wotdžerži wšitkich, kiž mužniwy budže.
Ale nó, brónje přinjesu wam, zo so brónili byšće,
z komory; nutřka wšak, myslu sej, nihdže pak hewak 140
dele Odyses a syn jeho sławny brónje staj składłoj.“
Takle rjeknywši horje Melanthij, kozacy pastyr,
stupi k Odysowym komoram po čěsnych přikhodach bydła.
Tam drje škitow dwanaće wubra a tak wjele hlebjow
a tak wjele kłobukow, mosaznych z hriwami pyšnych; 145
džěše pak z khwatom, bě jara pak ruče dał lubčerjam njeso.
A tu Odysowej słabnyštej kolenje z wutrobu lubej,
hdyž so do brónjow woblekaé wuhlada, dołhe pak hlebje
z rukomaj wjerćeé; wulke pak jemu so zjewješe džěło.
Ruče k Telemachej pak praješe skřidlene słowa: 150
„Telemacho, haj wěsće nět něchtó w bydlenjach žonow
namaj wójnu hotuje škódnju, abo Melanthes.“
Jemu zaso pak Telemach rozomny wotmołwi prajo:
„Nano, ja sam so w tom přehladach; njeje pak nichtó we winje
druhi, hdyž komory durje so kruće přilěhowace 155
wotewrjene wostajich; tych pak bě kedźbowař lěpši.
Ale, krasny Ewmajo, dži, komory zezamkaj durje;
tež měj kedźbu, hač žana džě žónskich je, kotraž to čini,

- abo Dolija syn Melanthes, kotrehož měnju.“
- Tak ěi drje tajke mějachu mjez sobu rozrěčowanje. 160
 Zas' pak do komory džeše Melanthij, kozacy pastyr',
 brónje rjane wotnjesć sej. Pytny krasny pak swinjeř,
 ruče k Odysej pak praješe, kotryž w blizkosći běše:
 „Rodženy z Dzewsas syno Laértowy, lišći Odyso:
 Tamny woprawdže zaso muž khrobly, kotrehož samaj 165
 měnjachmoj, dže do komory. Ty pak cheył wěrnosć mi prajić,
 hač jeho morju, budu-li sylniši, abo hač tebi
 tudy přiwjedu, zo by za njepočinki był mnohe
 khłostany, kajkež tutón we twojim skućeše domje?“
- Wotmołwjejo pak jom' wjeleradny džeše Odyses: 170
 „Woprawdže ja ěi a Telemach nutřka lubčerjow jasnych
 w bydlenjach chcemoj dđeržeć, hač znjemdrjeni runje su jara;
 wobroćiwši pak přeč wój zwjercha nozy a rucy
 ěisntaj do komory, durje pak ze zady zawjazajtaj,
 nasukany přiwjazawši k samomu powjaz 175
 po stołpje horje wysokim sčehntaj a zwjazajtaj k hrjadam,
 zo by dołho był žiwy a surowe bolosće ěěpjeł.“
- Tak džeše, taj pak džě jeho drje słyšeštaj poslušnaj jara,
 džěštaj pak z khwatom do komory, potajnaj jemu pak nutřkach. 180
 Woprawdže tón drje pytaše w kuće komory brónje,
 taj pak steještaj při durjach łakajo z wobeju stronow.
 Runje hdyž přez proh stupi Melanthij, kozacy pastyr',
 z wonej ruku jenej drje njeso nahłowak rjany,
 z wonej drugej pak šěroki škit stary, z brudami kryty, 185
 knjeza Laërtesa, kiž za lěta młode bě nosył;
 tehdy juž ležeše dołho, so šowy pak pukachu kožow;
 taj pak džě skoćiwši přimnyštaj a nutř sčahnyštaj jeho
 za włosy, na dno k zemi pak ěisnyštaj zrudneho w duši,
 nozy a rucy pak z boloznym hromadže zwjazaštaj zwjazkom 190
 jara pěknje wotwobroćiwši dospołnje, kaž syn
 kazał Laërtesowy bě wutrajny krasny Odyses;
 nasukany přiwjazawši k samomu powjaz
 po stołpje horje wysokim sčahnywši zwjazaštaj k hrjadam.
 Požortujo pak k njemu, Ewmajo swinjerjo, džeše:
 „Nětk drje juž dospołnje jara, Melanthijo, stražować w nocy 195
 budžeš na łožu mjehkim, kaž tebi so přisłuša, ležo;
 ani ěe rodžena zahe ze žołmow Okejanowych
 njezapomni přišedši na zlotym stole, hdyž honiš
 kozy lubčerjam, hosćinu wuhotować po domje.“ —
- Tak tón drje napjaty w škódnym tam zwjazku bu zawostajeny, 200
 wonaj pak zwoblekawši so brónje, zamknywši durje
 blyšćate, spytanom' džěštaj k Odysej, połnemu rady.
 Mužnosć tam dychajo stejachu, woni drje štyrjo na prozy,
 woni pak mnozy a kmani na znutřkownym twarjenja městnje. 205
 K nim pak blizko Dzewsowa džowka přińdže Athena,
 Mentorej podobna kaž po podobje tak tež po hłosu.
 Pytnywši ju pak Odyses bu zradny a praješe słowo:
 „Mentorje, wobaraj zahubje, spomń pak na towarša luboh',

kiž ěi dobrotu činješe; runy pak w lětach sy ze mnu.“

Tak džeše měnjacy, zo je honjaca ludži Athena.

210

Lubčerjo z druheje strony pak w bydlenjach woľachu wótře.

Prěni poswari ju Agelawos Damastorida:

„Mentorje, zo ěe ze słowami njenawabi Odyses

z lubčerjemi wojować, pomhać pak samomu jemu.

Takle wšak wotpohlad naš runje, měnju, so dopjelnjeć budže,

215

hdyž potom tutech morimy, nana tak derje kaž syna,

budžeš pak mjez nimi ty potom morjeny, štož sebi myslíš

činić w bydlenjach; z hłowu pak samoho zaplaćiš swojej.

Dale hdyž móc sej žiwjenja vašeho rubimy z mječom,

kubľa, kaž mnohe ty maš, te w domje a tamne na kraju,

220

zaměšamy z tymi Odysa; ani ěi synam

ani džowkam žiwym być w bydlenjach njedowolimy

ani drohej mandželskej w měsće Ithaki bydlić.“

Tak džeše, hľubje Athena pak z wutroby znjemdri so z hněwom,

ze słowami Odysa pak hněwnymi naswari wótře:

225

„Nimaš, Odyso, ty khroblosće wjacy nutřkach a mocy

žaneje, kaž hdyž wo Helenu bělołohěatu džowku

nadobnoh' nana lět džewjeć so bėdžešće wobstajnje přeco;

mužow pak mnohich mori we bitwje zatrašnej pólnej,

z twojej pak radu dobyte šerokodrohate město

230

Prijama bu. Kak tola nět, hdyž sy k swojemu domu

přišoľ a kubľam, być přećiwo lubčerjam sylny so struchliš?

Ale nó, ke mni sem, přećelo, stuć so a hladaj na džělo,

zo by wědzał, kajki mjez njepřećelskimi tebi

mužemi Alkimida je Mentor dobroty plaćić.“

235

Džeše džě, cyle tež rozsudne dobyće njespožči hišće,

ale džě sylnosć a woboru staješe dale na pruhu

kaž Odysa runje tak syna sławneho jeho.

Sama pak horje na sazajtu pozběhnywši so bydľa

třěšnu hrjadu so z napřeća podobna łastojčcy syny.

240

Lubčerjow honješe pak Damastora syn Agelawos,

Ewrynomos a Amfimedon a Demoptolemos,

Pejzandros Poľyktorida a rozomny Poľyb,

ěi wšak z lubčerjow w kmanosći wowjele běchu najlěpši,

kiž hišće žiwi běchu a wojowachu wo dušu;

245

tamnych pak hižo wobruk a huste přemóchu kľoki.

K nim Agelawos rjekny pak słowo zjewjejo wšitkim:

„Přećeljo, hižo tónle muž rucy nasyľnej zdžerži;

tež hižo Mentor drje woteńdže jemu blaznistwo řečo,

wopušćeni woni pak sami su přėdku při durjach.

250

Tohodla nětke njećisńće z dobom hlebije doľhe,

ale nó šesćo ěi najprjedy wjerhńće, hač něhdže Dzews by

spožčiľ Odysa trjechić a dostać dobyće za nas.

Tych dla druhich pak starosće njeje, hdyž tutón je padnyľ.“

Tak džeše, woni džě pak, kaž kazaše, wjerhnychu wšitecy

255

horliwi; te pak kničomne wšitke sćini Athena.

Z nich drje jedyn bě wudwjerna twjerdžestejacoh' bydľa

trjechiľ, druhi durje pak kruće přilěhowace;

Odyseja.

- druheho jaseń pak z mosazom ćežka padže do murje. 260
 Tola hdyž nětko hlebije lubčerjow misnyle běchu,
 k nim pak džě rěčeć wutrajny poča krasny Odyses:
 „Přećeljo, hižo drje ja chcu prajić, zo bychmy do syły
 lubčerjow tež my wjerhnyli, kotřiž žadaju sebi
 dospołnje zahubić nas nimo prjedawšich njepočinkow.“
- Tak džeše, woni pak wšitcy džě wjerhnychu hlebije wótre 265
 měrjo z napřeća so. Demoptolema drje Odyses,
 Ewryadu pak džě Telemachos a Elata swinjeř,
 Pejzandra muž pak džě mori při howjadach stejacy pastyr.
 Ći drje potom ze zubami wšitcy přimnychu z dohom
 njesměrne tło, do kuta pak lubčerjo twochnychu bydla, 270
 ěi pak džě přiskočichu a z morwych sej sčahnychu hlebje.
 Z nowa pak lubčerjo wjerhnychu horliwje hlebije wótre;
 te pak mnohe kničomne cyle sčini Athena.
 Z nich drje jedyn bě wudwjerna twjerdžestejacoh' bydla
 trjechił, drubi durje pak kruće přilěhowace; 275
 drugeho jaseń pak z mosazom ćežka padže do murje.
 Amfimedon pak džě Telemachowu ruku při kulcy
 rěznywši trjechi, kožu pak zwjeršnu wobškodzi mosaz.
 Ktezipos wyše škita pak drapny Ewmajowe ramjo
 z hlebiju dołhej; wona pak přeleća, padže pak k zemi. 280
 Ći při Odysu pak, zhonjenym połnym wšelkeje rady,
 zaso do syły lubčerjow wjerhnychu hlebije wótre.
 Ewrydamasa zaso tu zahubjeř městow Odyses,
 Amfimedona pak Telemach, swinjeř pak Połyba trjechi;
 Ktezipa potom pak běše džě pastyr muž howjadow trjechił 285
 k wutrobnu, z wyskanjom praješe so pak radujo nad tym:
 „O Połythersesa hanjeřski syno, zo zwólniwy ženje
 hłuposćam njeby zwažliwje rěčał, ale wěc boham
 přewostajił, dokelž su wowjele sylniši wěšće.
 Tuto za nohu je dar ěi hosćowski, kotryž Odysej 290
 sy bohorunemu dał raz, hdyž prošerješe po domje.“
 Džeše džě howjadow čelpacych pastyr. Dale Odyses
 zrani Damastoridu wot blizka z hlebiju dołhej.
 Telemachos pak Ewenoridu Lejokrita zrani
 z hlebiju wosrjedź ledźbow, so překi pak železo předrě, 295
 padže pak přes hłowu, zemju pak dyri z mjezwoćom cyłym.
 Tehdy Athena juž pozběhny ludžikažacu tarču
 z hrjady z wysoka; tych pak mysle šerjene buchu.
 Woni pak čekachu po bydle runje kaž howjadow stadla;
 te drje čmjela lětaca honješe nadpadnywši 300
 w času nalětnim, hdyž dny zaso bywaju dołhe.
 Ći pak kaž pazorate a křiwoypyskate djasy
 přišedši z horow so přećiwo ptaćatam přiwaluja:
 te drje do runiny z mróćelow čekajo žadaju sebi,
 wone pak přiskočiwši je kóncuja, njeje pak žana 305
 wobora ani čeknjenje, radosć pak ludžom je hońtwa:
 tak džě ěi lubčerjow pobichu nadpadujo po domje
 honjo so wšudže; při hłowow tych pobiću stonanje zběhny

- so pak žalostne, tło pak cyle so dymješe z krewju.
 Lejodés přihnawši so pak k Odysej kolenje wobja, 310
 a jeho nutrnje prošacy praješe skřidlene słowa:
 „Prošu, Odyso, će, ty pak so bój mje a nade mnu smil so!
 Ženje však žanej w bydlenjach, wobkrućam, njerěčach žónskich
 ani ničo nječinjach zlóstne, ale tež druhich
 wotdźeržowach lubčerjow, štóžkuli tajke by činił. 315
 Ale mje njeposlušachu wot zleho wotdźeržeć rucy;
 tuž tež dostachu z nječinkami hanibny wosud.
 Tola ja, mjez nimi woporny hajeř, skućiwši ničo
 budu ležeć, kaž njeje za dobroty pozdžišo džaka.“
 Z pohladom złym, pak džě k njom' wjeleradny džeše Odyses: 320
 „Hdyž drje so wěsće mjez tutymi hajeř byće woporny khwališ,
 njech snadź je, zo so w bydlenjach modleše husto, zo zaměr
 był mi by daloki slódkeho nawróta, z tobu pak luba
 čahnyła mandželska by a džěći płodžiła tebi.
 Tohodla nihdy so horjapołneje njezminješ smjerće.“ 325
 Takle džě rjeknywši mječ sej přimny z mjasniwej ruku
 ležacy, kiž Agelawos džě wot so wotěisny k zemi
 morjeny; tomu tónle do tyła srjedźneho storči.
 Wołaceho pak toho džě hlówa so do procha změša.
 Terpijada pak spěwar před smjerću čěkaše čornej, 330
 Femijos, kiž džě při lubčerjach spěwaše přinuzowany.
 Stupi pak dźeržo w rukomaj jasnje klinčacu lutnu
 blisko k durjam wysokim; w myslach pak rozpominaše,
 hač by z bydla sunywši so při wołtarju Dzewsa
 wulkeho w dworje twarjenym synył so, hdžež džě Laërtes 335
 a tež Odyses howjadow mnohe paleštaj pleca
 abo ke kolenomaj Odysa skoćiwši prosył.
 Takle pak jemu so rozpominacemu lěpje byće zdaše
 kolenje wobječ syna Laërtoweho Odysa.
 Woprawdže lutnu tón kulojtu staji dele na zemju 340
 srjedža mjez měšeński kotoł a slěboropupkate sydło,
 sam pak skoćiwši zaso k Odysej kolenje wobja
 a jeho nutrnje prošacy praješe skřidlene słowa:
 „Prošu, Odyso, će, ty pak so bój mje a nade mnu smil so!
 Samomu pozdžišo budže či žalósć, jelizo moriš 345
 spěwarja, kotryž boham a ludžom zanošam spěwy.
 Sam pak sym wučil so, bóh pak do myslow wšelake spěwy
 mi je zapłodzil; je mi pak jako spěwał bych tebi
 runje kaž bohu; tohodla prošu, zo njeby mje moril.“
 Prajić tole tež syn twój luby, Telemach, budže, 350
 zo ja sam wot so do twojeho domu ani sej žedžo
 njeprindžech ženje, zo bych po hosćinach lubčerjam spěwał,
 ale wjacori mnoho a móćniši wodžachu z mocu.“
 Tak džeše, toho pak zasłyša mlódna móć Telemachowa,
 ruče pak praješe k swojemu nanej, kiž w blizkosći běše: 355
 „Přestań a nihdy njerań bjez winy tutoho z mječom.
 Tež chcemy wołarja Medona wumóc, kiž wo mnje so přeco
 w domje staraše našim za moje džěćace lěta,

njeje-li jeho woprawdže swinjer abo Filojtij
morił abo će pozetkał honjaceho po domje.“ 360

Tak džeše, jeho pak zasłyša Medon, kiž znaješe rozom;
stuleny ležeše wšak pod stołom, kožu pak woblekl
běše so walacu syru, před čěmnej so khowajo smjerěu.
Ruče pak pod stołom zběhny so, kožu pak wolacu spušći,
k Telemachej pak potom džě skočiwši kolenje wobja 365
a jeho nutrnje prošacy praješe skřidlene słowa:

„Přećelo, tudy drje sym ja; ty přestań pak, powěz pak nanej,
zo by mje we swojej přemocy z wótrym njemorił mječom,
hněwny na muži lubčerjow, kiž jemu w bydlenjach kubła
přečinjachu, nječesěachu pak njemudri tebje. 370

K tomu pak wusmjawši so wjeleradny džeše Odyses:
„Dowěr so, dokelž nět škitał je tutón tebje a wumohl,
zo we duši póznał by, nětka pak tež druhemu prajił,
kak wjele město njeprawdy lěpje je dobrotu činić.
Ale k durjam wotšedši z bydłow so do dwora syńtaj 375
zwonka mordařstwa, ty a tež spěwobohaty spěwař,
doniž ja po domje wukonjał njejsym, čehož ja trjebam.“

Tak džeše, wonaj z bydla pak wuńdžeštaj wustupowacaj.
Posynyštaj pak taj džě so k wołtarjej wulkeho Dzewsca,
rozhladujo so wokoło, pospochi čakajo na smjerě; 380
so pak Odyses rozhlada po svojim domje, hač něchtó
z muži šće žiwy wostał bě, čornej čekacy smjerěi.

Tych pak na wulkej hromadže wuhlada we krwi a proše
padnjenych mnohich, kaž ryby, kiž rybakojo na brjohi
žlobne zwonka šěreho morja séahnychu w syći 385
wjelewokatej; te pak požadujo po žołmach
morja wšitke wusypane su na brjohi mórske;
tych drje žiwjenje z pruhami sapace rubješe slóneo:
takle tehdy džě na sebje lubčerjo sypnjeni běchu.

Tehdy k Telemachej juž lišči džeše Odyses: 390
„Ej nó, Telemacho, mi kublařku Ewrykleju
zawołaj, zo bych rozprajił słowo, kiž ja mam na myslach.“

Tak džeše, Telemach nanej pak lubemu poslušny běše,
durje pak hibnywši džeše ke kublařcy Ewrykleji: 395
„Sem nětka postań, staruška žónska, kotraž sy žónskich
dohladowařka služobnych po bydłach wokoło našich.
Pokhwataj; woła će nan mój, zo by powědził něšto.“

Takle džě porěča, jej pak słowo njedosta křidłow,
wotewri pak do bydlenjow derjebydlnych durje,
džeše pak sahajo, Telemach dale nawjedowaše 400
předku. Namaka potom Odysa mjez čělami morwych
wopluskaneho z krewju a prochom runje kaž lawa,
kotryž džě stupa, hdyž skočo je na kraju bydlace zežrał:
wutrobno jeho pak wšo džě a lica z wobeju stronow
bywaju krjepjene z krewju, zo strašny je mjez woči widžeć: 405
tak bě Odyses na nohomaj krwawny a rukomaj zwjercha.
Wona pak, hdyž tak njesměrnu wuhlada krej a morwych,
chcyše džě rozwjeselić so, hdyž skutk wuhlada wulki,

- ale Odyses wobró a zadžerža žadacu jara
a zazběhnywši hlós k njej praješe skřidlene słowa: 410
- „W duši so, staruška, raduj a zdžerž so a njewyskaj z hłosom;
njeje prawje nad mužemi morwymi hordže so khwalić.
Tutych pak wosud bohow a njeskutki zničichu hrozne;
nječesěachu wšak nikoho z bydlacych ludži na zemi,
zleho nie, ani drje dobreho, štóžkuli k nim by so podať; 415
tuž tež dostachu z njepočinkami hanibny wosud.
Ale nó ty mi žónske we bydlenjach pomjenuj drobnje
te, kiž hanjachu mje, a te, kiž su njewinowate.“
- K njom' luba zaso pak rjekny kublařka Ewrykleja:
„Tuž wšak tebi ja, syno, chcu wěrnosć powědać drobnje. 420
Maš pječdžesat w bydlenjach svojich služobnych žonow:
te drje džěla wukonjeć pěknje smy wuwučowali,
wołmu skobać a w domjacej jenak wudžeržeć službje.
Tych so wšitke dwanaće na puć khroblósće dachu,
nječesěace ani mje ani tež Penelopeju. 425
Telemach pak drje rosćeše hakle, njedowoleše
mać pak jom' rozkazować nad žonami služobnymi.
Ale nó ja chcu do hornjeje pyšneje stupiwši jstwicy
rjec twojej mandželskej, kotrejž je spar bóh někajki pósłať.“
- Wotmołwjejo pak jej wjeleradny džěše Odyses: 430
„Hišće ju njewubudź; ty pak semle so zhromadzić žonam
přikazaj, kotrež wosebje złósće skućachu prjedy.“
- „Takle džě džěše, staruška běše pak wotešla z bydla
žonam připowědžeć a pohonjeć, zo bychu přište.
Potom wón Telemacha a pastyrjow kruwow a swini 435
zawoławši k sebi sej praješe skřidlene słowa:
„Započńće nětko wotnosyć morwych a poručće žonam;
dale potom wubjernje rjane sydla a blida
wurjedzić z wodu a z bedłami wučisćić džěrawymi.
Tola hdyž potom do porjada budžeće dom cyły stajeć, 440
džowki zwjedźiwši z derjewutwarjeneho bydla
wosrjedź kulotwara a kmaneje wobhrody dwora
z dołhonóžnymi mječemi pobijće, hač sće za sebje
žiwjenje rubili wšitkich, a zapomnja Afrodity,
kiž džě při lubčerjach mějachu kurwjo z nimi so skradžu. 445
Tak džěše, te pak žónske we stadle přińdžechu wšitke
žalosěace hróžbnje a horce płakace sylzy.
Najprjedy drje tak nošachu morwe zemrětych ćěla,
dele pak spody džě přitwarka wobhodženeho dwora
składžechu jene k druhemu zložiwši. Sam pak Odyses 450
kazaše honjo, te nošachu won pak tež přinuzowane.
Dale potom wubjernje rjane sydla a blida
z wodu a bedłami džěrawymi rjedžachu čisće.
Dale Telemach z pastyrjomaj kruwow a swini
škrabachu z łopačom lěpjeńcu kruće twarjenoh' domu, 455
wone džowki pak wunošachu a stajachu z durjow.
Dale hdyž potom do porjada bydlo wšo stajili běchu,
džowki zwjedźiwši z derjewutwarjeneho bydla

- wosrjedź kulotwara a kmaneje wobhrody dwora
do česna zehnachu, z kotrehož móžno njeběše čeknyć. 460
Mjez nimi Telemachos pak rozomny započa řečeć:
Njehecu drje woprawdže ze smjerću čestnej žiwjenje zebrać
tych, kiž tola poroki sypachu na moju hłowu
a mać našu a w blizkosći lubčerjow přenocowachu.“
- Takle džě džěše a zwjazawši z přědkom čorneje łódže 465
powjaz k stołpej wulkemu wutwarka wokoło zwiny
wysoko připnjawši, zo žana z nohomaj njeprindže k zemi.
Kaž pak hdyž šěrokokřidlate kwičele abo pak hołbje
padnu do kosydla, kotrež bu postajene we kečkach,
wotpočowadło pytaće, hrózbne pak powita lěhwo, 470
tak te w rjedže dđeržachu hłowu, wokoło šijow
wšitkich pak woka běchu, zo zemřele najručšo bychu.
Zatorhowachu pak z nohomaj trochu, nihdy dosć dołho.
Won pak Melanthija wjedžechu po sćežcy k durjam a dworej;
nós pak a wuši wotěachu jeho z njesmilnej mjedžu 475
a měch jemu storžechu syry k zežranju za psy
a tež paži a nozy zrubachu z hněwniwej dušu.
Woni drje potom sej wotmywši rucy a nozy k Odysej
džěchu do domu, džělo pak dokonjało so běše;
potom k lubej džěše wón kublařcy Ewrykleji: 480
„Přinjes syrka, staruška, hojidlo zleho, a přinjes mi woheń,
zo bych bydło syrkował. Ty pak so zhromadzić kazaj
Penelopeji ze služobnymi žonami tudy,
wšitke pak pohonjej po domje zeńć so služobne džowki.“
- K njemu luba pak rjekny zas' kublařka Ewrykleja: 485
„Haj, woprawdže, syno mój, tuto po porjedže rjekny.
Ale nó plašć chcu tebi a kabat a zdrasćenje přinjesć,
tak pak ramjeni šěrokej zawaleny do trundlow
njestej w bydle; by njepristojne jara pak było.“
Wotmołwjejo pak jej wjeleradny džěše Odyses: 490
„Woheń so w bydlenjach nětk mi dyrbi najprjedy dostać.“
Tak džěše, k woli pak luba bě kublařka Ewrykleja,
woheń a syrka pak džě přinjese. Počom ze syrkom Odyses
bydło a dom a dwór sej spřekadžowa najlěpje.
- Staruška zaso pak woteńdže přez dom rjany Odysa 495
powědzaca žonam a pohonjaca so wrócić;
wone z bydla džěchu pak swěcu w rukomaj dđeržo.
Te drje džě wobjimachu a powitowachu Odysa,
a jemu hłowu a ramjeni witajo wokošowachu
přimace rucy; jeho pak přewza žadanje slódke 500
plača a stonanja, w myslach pak svojich dozezna wšitke.

Třiadwacety spěw.
Odyses wot Penelopeje spóznaty.

Wobsah: Kak Penelopeja powěsć Ewrykleje přija (1—84). Penelopeja w ryčerskej žurli, jeje wobknježenje sebje sameje. Přikazanje hrow a rejow (85—151). Kak Odyses skónčnje potajnstwo wotkry a pola Penelopeje wěru doby (152—240). Odyses powěoa Pejrezijowe wěšćenje. Nócny měr. Wobeju mandželskeju powědanje wo přetratych čěrpjenjach (241—343). Odysowe přikazanje Penelopeji a jeho wotsalenje (344—372).

- S**taruška do jstwy pak hornjeje wyskajo postupi horje
swozjewjaca knjeni, zo mandželski luby je nutřkach;
kolenje so pak khablaštej, nozy pak zaskakowaštej.
Stupi pak wyše džě hlōwy a słowo k njej zdžělance rjekny:
„Wocuć, Penelopeja, zo widžala by, lube džěčo, 5
z woćomaj swojimaj, po čimž wšitke dny požadaš sebi.
Přińdže Odyses a domoj je dospěl přišedši pozdže,
mori khroblych pak lubčerjow, kotřiž kažachu khěžu
jemu a zežrachu kubla a syna přemocowachu.“
- K njej pak zaso rozomna rjekny Penelopeja: 10
„Maćerka luba, njemdru će bohōjo sčiniču, kotřiž
hłupeho móža sčinić tež mudreho runje najbóle
a tež, kiž běše zblaznjeny, k rozomej dowjedžechu;
či tebje slepjachu, prjedy pak prawa běše we myslach.
Čehodla haniš mje, kotraž mam hłubokozrudženu dušu? 15
Tuto nimo zrěčawši mje tež budžiš ze spanja
slódkeho, kotrež mje pokrywši lube mikawěki wobja?
Ženje wšak wusnyła njeběch tak číše wot tam, hač Odyses
wotešoł wohladać je Zlyilij njemjenujomny.
Ale nó dele dži nětk a wróco so podaj do bydla. 20
Budžeše-li wšak žana ze žónskich, kiž ja mam, mi druha
zjewiła přišedši to a mje wubudžiła ze spanja,
potom bych ruče ju ja so wrócić pósłala hrózbnje
zaso nutř do bydla; tebi pak staroba spomóže w tomle.“
- K njej zaso luba rjekny pak kublařka Ewrykleja: 25
„Nihdy, lube džěčo, će njehanju, ale woprawdže
tebi přińdže Odyses a dospěl je domoj, kaž praju,
cuzbnik tón, kotrehož wohanjachu w bydlenjach wšitecy.
Telemach pak džě wědžeše dawno, zo je wón nutřkach,
ale taješe z přemyslowanjom nanowe mysle, 30
hač by muži so wjerješacych njeprawdu khłostał.“
- Tak džeše, wona pak wjesoła bu a skočiwši z loža
wobjimowaše starušku, z mikawěkow sylzu pak pósła
a zazběhnywši hlōs k njej skřidlene praješe słowa:
„Ej nó pak nětko, maćerka luba, mi powědaj wěrnosć, 35
jeli woprawdže domoj je nětko dospěl, kaž prajiš,
kak na lubčerjow njewušnych nětko zložī samlutki
rucy, woni pak hromadže přeco wostachu nutřkach.“
- K njej zaso luba pak kublařka rjekny Ewrykleja: 40
„Njewidžach, njezhonich, ale sym stonanje słyšala same
morjenych; my pak we kruće twarjenych komorow kuće
sedžachmy bojazne, derje pak zawrjene džeržachu durje,

- prjedy hač zo mje juž zawoła syn twój Telemach z bydła;
 přetož jeho džě do přědka wotpósła nan, zo by wołał. 45
 Namakach potom Odysa mjez čělami morjenych stejo,
 woni wokoło njeho pak twjerdu lěpjeńcu kryjo
 jedyn při druhim ležachu; widžo by zhrěła so w duši
 [wopluskaneho z krewju a prochom, runje kaž lawa].
 Nětko pak woni drje juž su při dworowych hromadže wrotach 50
 wšitecy, dale wón wubjernje rjane syrkuje domy
 woheń wulki sej palacy, tebje pak wołać mje pósła.
 Ale pój, zo byštaj wobaj wój na puć so radosće dałoj
 w lubej wutrobje, hdyž staj mnohe čěrpjełoj bědy.
 Nětko pak hižo je nadžija tale so skónčila dołha;
 přińdže drje žiwy sam domjacy, tež pak namaka tebje 55
 ze synom w bydlenjach; kotřiž pak křiwdu činjachu jemu
 lubčerjo, tychle pokhłostał wšitkich je we swoim domje.“
 K nej pak zaso rozomna rjekny Penelopeja:
 „Maćeřka luba, hišće so wyskajo njewjesel wulcy.
 Znaješ wšak, kak by witany w bydlenjach zjewił so wšitkim, 60
 najbóle mi pak a synej, kotrehož spłodźichmoj sebi,
 ale njeje poselstwo tole wěrnosć, kaž rěčiš,
 ale něchtó njesmjertnych mori lubčerjow jasnych
 hněwny na dušurudźacu hordosć a njeskutki zlóstne, 65
 nječěsčachu wšak nikoho z bydlaacych ludži na zemi,
 zleho nic ani drje dobrego, štóžkuli k nim by so podał;
 tuž dla njeskutkow čěrpjachu horjo. Tola Odyses
 w cuzobje zhubi zawrót k Achajskej, sam pak je kónc wzał.“
 Jej potom wotmołwi luba pak kublařka Ewrykleja:
 „Džěćo moje, kajke či słowo so z wobhrody zubow 70
 wusuny, kotraž, hdyž mandželski nutřka při wohnišću sedži,
 džěše, zo ženje njepřińdže domoj; je duša pak přeco
 twoja bjez wěry. Ale nó znamjo tež někajke druge
 zjawne tebi rjeknu, kiž kundroz raz ze zubom běłym 75
 dyri jemu. Tu myjaca póznach, cheych tebi pak samej
 prajić; ale mje přez hubu přimnywši z rukomaj tamny
 připowědać njedaše z mudrosću rozoma wulkej.
 Ale pój sobu; tola ja sebje chcu zastaić samu;
 zcludam-li tebje, mje moř ze zahubu najžalostnišej.“ 80
 Jej pak potom wotmołwi rozomna Penelopeja:
 „Maćeřka luba, je čěžko, zo bohow by wěčnych ty radu
 wuslědžiła, byrnje by sama najmudřiša byla;
 ale tola k mojemu synej džimoi, zo mužow
 lubčerjow zemrětych widžala bych, a kotryž je morił.“ 85
 Takle rjeknywši stupaše z łubje; wutroba jej so
 sylnje pak hibaše, hač by so prašała lubeho muža
 nazdala abo so zbližiwši košiła hłowu a rucy
 přimnywši. Wona pak, hdyž nutř zańdže a překroči skhodžeńk
 kamjeńtny, syny so potom Odysej z napřeća, w swětle
 wohenja, při drugej muri tam; wón pak džě před stołpom dołhim
 sedžeše dele hladajo čakacy, hač jemu rjekła 91
 něšto by mandželska sylna, hdyž z woćomaj widžala běše.

Wona pak sama sedžeše dolho, do wutroby přišlo
bě jej pak džiwanje; z pohladom bórzy drje mjez woči jemu
pohladny, bórzy pak njespózna z hubjenej drastu na čele. 95

Telemach naswari pak a ze słowom wuraznje džeše:
„Maći moja, zła maći, maš njepräčelneho ducha,
čehodla tak wot nana so zдалuješ ani so k njemu
synywši ze słowom njewobhonješ so a njeprašješ jeho?
Wěšće njeby druha tak žona z wutrajnej dušu 100
wotdžěliła wot muža so, kotryž přětrawši bědy
mnohe by w léče dwacetym přišoł do wóteneho kraja;
tebi pak přeco je wutroba stwjerdnjena bóle hač kamjeň.“

K njemu zaso pak rozomna rjekny Penelopeja:
„Syno mój, duša je moja we wutrobnje přewzata cyle, 105
žanoho słowa njemóžu wuprajić ani so prašěć
ani do wobliča z napřeca hladać. Jeli Odyses
nětko pak woprawdže je a přišoł w dom, wěšće mój jara
lěpje tež póznajemoj so mjez sobu; přetož mój mamoj
znamjenja, kiž tež wěšće mój wěmoj, potajne druhim.“ 110

Takle džeše, so wusmja pak wutrajny krasny Odyses,
ruče k Telemachej pak prašeše skřidlene słowa:
„Telemacho, woprawdže mje spytować w bydlenjach dowol
maćeri; bórzy pak lěpje tež k połnemu póznaću přińdže. 115
Nětk pak hdyž mazany sym a mam hubjenu drastu na čele,
tohodla nima mje kedžbu a měni, zo nihdy ja njejsym.
My pak rozpominajmy sej, kak by hač najlěpje bylo.
Tež wšak muža jenoho moriwši něchtó mjez ludom,
kotryž mnohich zastupnikow pozdžišo nima,
čeka při wuznych wopušciwši a wótcowsku zemju; 120
my pak města morichmy zepjeru, kiž hač najlěpši
mlodych běchu w Ithacy. To pak ěi rozpomnić kazam.

Jemu zaso pak Telemach rozomny wotmołwi prajo:
„Sam, luby nano, hladaj to; twoja wšak rada je pječa 125
mjez ludźimi najlěpša, so žadyn pak muž z tobu druhi
z ludźi smjertnych njezechce wadzić. [Horliwi sobu
my pak počehnjemy a nihdy njebudže, měnju,
pobrachować na woborje, kajkaž sylnosć je k rucy.]“

Wotmołwjejo pak jom' wjeleradny džeše Odyses:
„Tebi wšak prajić ja chcu, kaž mi być zda so najlěpje. 130
Najprjedy so drje džě zmyjće a kabaty zwoblekajće so,
džowkam pak služobnym w bydlenjach poručće drasty sej zebrać;
potom bójski mějicy lutnu klinčacu spěwar
z nawjedowarjom nam budž při reji rozwjeselacej,
tak zo něchtó słyšo by wonka měnił, zo kwas je, 135
pak po puću stupacy pak, kiž wokoło bydla.

Prjedy šěroka powěsć wo morjenju njebudž po měsće
muži lubčerjow, doniž my njewuńdžemy na polo
naše wonka lěsojte. Tamle potom pak chcemy
rozpomnjeć, kajku Olympiski radu poskićić zechce.“ 140

Tak džeše, ěi pak drje jara džě poslušni słyšachu jeho.
Najprjedy so drje džě zmychu a kabaty zwoblekach so.

- Žónske pak zwuhotowachu so; tón pak sej bójski wza spěwar
lutnu kulojtu, we nich pak požadanje po hraji
ze spěwami slódkkej a reji wušiknej zbudži. 145
- Jim pak twarjenje wulke pod nohomaj klinčeše w kole
wjeselacych so mužow a rjenjepasanych žonow.
Takle pak někotry praješe zwonkach twarjenja słyšo:
„Haj, cyle wěsće požadanu sej kralowu něchtó
woženi. Žalostna, ani so njepřemó praweho muža
swojeho dom wulki zakhować wobstajnje, hač by so wrócił.“ 150
- Tak něchtó džeše džě, to pak bě njeznate, kak bě so stało.
Potom Odysa Ewrynoma hospoza mužneho w domje
jeho wukupa čisće a z wolijom pomaza rjenje,
wokoło njeho pak nawoblek zwjeršny zwiny a kabat; 155
- potom na hłowu wuliny mnohu rjanosć Athena,
[na pohlad wjetšeho sčini a tołšeho, z hłowy pak dele
włosy wula kudžečne, podobne kéničkam módrym.
Kaž hdyž někajki muž pak wokoło slěbora złoto
lije wustojny, kotrehož Hefajst a Palas Athena 160
- wumjełstwo wučestaj wšelke, zo lubozne dokonja džěła,
tak drje na hłowu a ramjeni wobliny luboznosć jemu.]
z wanje pak wustupi won po podobje njesmjertnym runy.
Wróćo pak zaso džě na stoł syny so, hdžež běše stanył,
z napřeća swojeje mandželskeje a słowo k nej rjekny: 165
- „Spodźiwna, wutrobu ći runje bóle, hač slabuškim žonam,
zasadźichu twjerdu, kiž w domach Olympiskich bydla;
wěsće njeby druha tak žona z wutrajnej dušu
wotdžěliła wot muža so, kotryž přetrawši bědy
mnohe, by w lěće dwacetym přišoł do wótneho kraja. 170
- Ale nó, maćeřka, ložo mi nasćel, zo so tež sam bych
lehnył; wěsće wšak ta ma w myslach železnu dušu.“
K njemu zaso pak rozomna rjekny Penelopeja:
„Spodźiwny, ani džě njehordžu so ani njezacpju nihdy
ani so přejara njedźiwam; kajki bě, wěm pak najlěpje 175
- ducy wotsal z Ithaki k dołhowjeslatej lódzi.
Ale nó twjerde napósćel ložo jom', Ewrykleja,
zwonka komory, kiž džě sam džělaše, wutwarjeneje,
tam jemu twjerde stajiwši ložo zhotujće lěhwo,
kosmate kože a płašće a jasnje so blyšćate ruby.“ 180
- Takle džě džeše spytujo muža. Potom Odyses
zamjerzawši so k mandželskej rěčeše zmyslenej swěrnje:
„O žona, woprawdže to jara słowo bolostne rjekny.
Štó pak je druhdže ložo mi stajil? Być ćežko pak mohło
tež jara mudremu, hdyž njeby přišedši bóh sam 185
- z lohka, zechcył-li, na něhdže druge zestajał městno.
Z ludźi žadyn smjertny pak ćłowjek, ani dosć sylny,
z lohka njeby wotstronił, dokelž we wumjełskim ložu
wulke je znamjo; to ja pak wudžělach, druhi pak nichtó.
Keřčina dołholisćata wolijna nutřka we dworje 190
- zrostła bě, sylnje kéjaca, kaž stołp tołsta pak běše.
Wokoło njeje pak kładžo ja komoru twarjach, hač skónčieh,

- z hustymi kamjenjemi a zakrych derje wot horka,
durje pak čopate zasadźich kruće so přilěhowace.
Tehdy potom tež wotrubah lisćatoh' wol'jowca lisćo, 195
zdonk pak ze sekeru z korjenja zrubawši wokoło ćesach
pěknje a wustojnje, a po dołži wurunach jenak,
džěłajo stołpik, džěry pak do wšeho z njebozom wjerćach.
Započawši z njeho pak ćesłowach ložo, hač skonjach,
wumjěscy pyšo ze zlotom a slěborom a běłokosćom; 200
rjemjeń pak do njeho wolacy čeřwjenoblyšćaty napjach.
Takle tole znamjo ěi wozjewjam; nihdy pak njewěm,
hač mi je hišće njehnute, žona, ložo, pak hižo
z muži što zestaja druhdže, zdónk wol'jowca zřezawši spody.“
Tak džeše, jej pak tu kolenje ržeštej a wutroba luba 205
znamjenja dopóznawši, kiž wěste jej zjewi Odyses.
Spłaknywši potom pak do přědka džeše a wokoło paži
k šiji Odysowej zloža a wokoša hłowu a džeše:
„Njehladaj hněwnje, Odyso, mi, hdyž tola hewak najbóle
z ludži běše rozomny; žalosć pak bohoyo dachu, 210
kotřiž namaj njepřachu wostawši jedyn při druhej
młodosće wužiwać lěta a na mjezu staroby dospěć.
Dale mi nětko tohodla hněwny a mjerzacy njebudź,
dokolž z woprědka tebje, hdyž wohladach, njewitach takle.
Přeco wšak bě mi we wutrobnje lubym so zatrašowala 215
duša, zo nichtó mje z ludži ze słowami wobšudźił njeby
přišedši; mnozy wšak ze złymi šibałstwami so noša.
[Njebudžeše Argejska pak Helena, rodžena z Dzewsaj,
z mužom so cuzym zwjazała w lubkowanju a lěhwje,
budžeše wědźala, zo zaso synoyo wójnsy Achajskich 220
domoj ju wróco dyrbjachu dowjesć do wótčiny lubej.
Ju pak wěsće ěi bóh skutk pohnu wohidny wóbeńć,
tu pak hluposć njeběše přjedy sej k wutrobje wzała,
njezbóžnu, z kotrejež z přěnja tež namaj je nastalo horjo.]
Nětk pak, hdyž hižo sy znamjenja zjawne mjenowal drobnje 225
našeho loža, kiž smjertliwy druhi njeběše widzał,
ale jeničcy ty a ja, jena tež služobna sama,
Aktoris, kotruž je nan mi dał hišće, hdyž semle so podach,
kotraž namaj stražeše komory kruteje durje,
přeswědčiš nětko mi dušu, kiž njepřecelna bě jara.“ 230
Tak džeše, jemu hišće pak bóle po želenju žadosć
zbudži, płakaše dzeržo pak mandželsku drohu a swěrnju.
Kaž pak hdyž zemja twjerda so pluwacym witana zjewi,
kotrychž Pozejdon lóđičku derjetwarjenu zlama
na morju trašnje honjenu z wětrom a žołmjenjom mócnym: 235
mało jich z morja pak šěreho na kraj čeknychu twjerdy
pluwajo, mnohe pak brudy su wokoło ćěla so zeskhle,
jara pak wjeseli stupichu na kraj čeknywši horju:
tak džě jej mandželski wobhladowacej witany běše,
šije z cyła pak wjacym so z bělej njepušći pažu. 240
A so snadź zjewichu skoržacymaj róžojte zerja,
njewumysli-li hinak džě bohodka, wóčko Athena.

- Nóc drje na mjezy zadžerža doľhu, zaso pak zerja
na zlotym stole zakomdži na morju, konjej pak spřahnyć
njeda nohospěšneju, swětło kiž nosytaj ludžom, 245
Swěćaka z Błyskotom, kotrajž kaž zrěbcaj wozytaj zerja.
Tehdy tež radny džě k mandželskej praješe swojej Odyses:
„O žona, hišće wšak njejsmy na mjezy bėdženja wšeho
přišli, ale pozdžišo hišće njesměrne budže
džěło, mnohe a ćežke, kiž ja wšo dokonjeć změju. 250
Takle wšak duša mi wěšćeše Tejrezijasa
tamny džěń tehdy, hdyž nutř do Ajdesa zastupich domu,
towařšam zawrót pytajo, kaž tež samomu sebi.
Ale pój, žona, džimoj do ľoža, zo bychmój tež hižo
polehnywši so wokřewiľoj so ze slódkim spanjom.“ 255
K njemu zaso pak rozomna rjekny Penelopeja:
„Ľožo tebi drje woprawdže budže tehdy, hdyž zechceš
w duši swojej, dokelž džě dospěć ěi bohoyo dačhu
k wutwarjenemu domu a k swojemu wótenemu kraju;
ale hdyž naspomniľ sy a ěi položiľ bóh je duše, 260
praj nó to bėdženje mi, hdyž tola pozdžišo, měnju,
zhonju, hnydom wědžeć pak ženje hubjeńšo njeje.“
Wotmoľwjejo pak jej wjeleradny džěše Odyses:
„Spodžiwna, čehodla zaso džě jara mje nućaca kazaš
powědać? Tola ja doprajić cheu a njebudu tajić. 265
Wěšće ěi duša so wjeselić njebudže, ani wšak sam so
njewjeselu, hdyž hić k jara mnohim porući městam
smjertnych mějicy w rukomaj pěknje přisprawne wjesło
hač tam, zo k tamnym sym doćahnyľ, kotřiž njeznaja morja
mužojo, ani so nježiwja z cyrobu měšanej w seli; 270
ani džě ěile čerwjenolicate njeznaja ľódže,
ani přisprawnych wjesłow, kiž křidła bywaja ľódžam.
Znamjo tole pak rjekny mi wěšće a njecheu ěi tajić.
Hdyž potom ze mnu so zetkawši praji pućowař druhi,
zo mam wějeřny ľopač na blyšćitym ramjenju svojim, 275
tehdy tež kazaše mi, zo storčiwši wjesło do zemje
zwoprowawši wopory rjane Pozejdonej knjezej,
borana z woľom a skakaceho kundroza swini,
domoj so podać a bohate přinjesć wopory swjate
njesmjertnym boham, kiž přebywaju wě šěrokim njebju, 280
wšitkim hromadže po rjadu; smjerć pak mi samomu přińdže
zwonka morja tak ěichowna prawje, kotraž mje mori
zlamaneho pod starobu spodobnej; wokoľo ludžo
budža pak zbožowni. To pak mi, džěše, so dopjelni wšitko.“
K njemu zaso pak rozomna rjekny Penelopeja: 285
„Jelizo wěšće nět starobu spožča bohoyo ľěpšu,
nadžeć ty potom so směš, zo z bėdow ěeknjenje budže.“
Takle wonaj drje mjez sobu powědaštaj sej tajke.
Mjez tym pak Ewrynoma a kublařka sćeľeštej ľěhwo
z mjehkeje drasty při plomjenicach so palacych jasnje. 290
Potom hdyž twjerde naslaľej ľožo so spěchujo běštej,
staruška kročo drje wróco do khěže wotešľa běše,

- jimaj pak komorna dźowka Ewrynoma do přédka dźěše
po puću do loža płomjenicu w rukomaj dźeržo;
hdyž pak do komory dowjedła běše, so wróci. Taj potom 295
wjesolaj so drje podaštaj k městu stareho loža;
potom Telemach z pastyrjomaj kruwow a swini
reju noham dachu dźě stajić a stajichu žony,
sami pak k lěhwu podachu so po khlódniwych bydłach.
Tej pak hdyž syćiloj tak so w lubosći witanej běštaj, 300
ze słowami so wokřewještaj řečo mjez sobu:
Ta drje krasna žónskich, kak wjele w bydlenjach přetra
přihladujo na lubčerjow muži hromadu škódnju,
kotřiž jeje dla mnohotu, woły a tukojte wowcy,
zarězachu, wjele pak wina so wučerpa z čwicow; 305
dale wón rodženy z Dzewsja Odyses, kak načini ludžom
wjele nuzy a što sam čerpjawši žalosće přetra,
wšitko praješe. Wona pak slyšo dźě měješe wokřew,
jej pak spanje na mikawčki njepadže, hač bě wšo zdžělił.
Započa pak, kak z přenja Kikonskich přewiny, dale 310
potom pak do kraja Lotofagow tučneho přińdže;
a što činješe Kiklops, a kak sej za towaršow sylnych,
kotrychž zežra njesmilnje, zhotowa zaplaćenje;
a kak je k Ajolej dospěl, kiž přecelnje powita jeho
a na puć pósła, hišće pak wosud do wótčiny dospěć 315
lubeje njeběše, ale zas' wichor storhnywši jeho
hlubokozrudženoh' wróco na morjo rybate čisny;
a kak k Telepylej Lajstrygonskemu je přišoł,
kotřiž zničichu lódže a towaršow wubrónjenych
[wšitkich; Odyses pak jenički z lódžu wučekny čornej]. 320
Drobnje tež Kirkinu lesć a mudrosć rozložowaše
a kak do domu Ajdesoweho plésneho přińdže,
zo by duše so prašał Thebajskeho Tejrezijasa,
z wjelewjeslatej lódžu a towaršow wohlada wšitkich
z maćerju, kotraž porodži jeho a kublaše mólčkoh'; 325
a kak hlós Sejrenow je jasnjespěwacych slyšał
a kak je k storkacym škałobam dospěl a trašnej Kharybdže
ze Skiłu, hdžež hišće nihdy so mužojo njezbychu škody;
a kak towaršoj su morili Helija kruwy,
a kak spěšnu lódžičku trjechi ze sapacym błyskom 330
wysokohrimacy Dzews, a so přeceljó zničichu dobri
wšitey hromadže, sam pak so smjerće hórkeje zminy;
a kak k Ogigiji kupje a knježnje Kałypsy je dospěl,
kotraž nět komdžeše jeho sej za muža wulišćowaca
w škałobach žlobnych a kublaše a tež praješe, zo chce 335
njesmjertneho sčinić a wšě dny bjez zestarjenja,
ale nihdy we wutrobnje duše njedoby jeho;
a kak k Fajakam dospěl je bědy přetrawši mnohe,
kotřiž jako boha nět wutrobnje česćachu jeho
a na lódži do lubeho wótčeho pósłachu kraja 340
poskićiwši mosaz a zloto a bohaće drasty.
Tuto rjekny dźě poslednje słowo, hdyž nadpadže spanje

jeho slódke kiprjace, pušćace starosće duše.

- Ta zaso druhe pak wumysli bohowka, wóčko Athena.
 Hdyž nětko w duši swojej džě mjenješe, zo je Odyses 345
 z lěhwom so wokřewił swojeje mandželskeje a spanjom,
 hnydom zahe z Okejana rodženu na złotym stole
 zbudži, zo přinjesła swětło by ludžom. Stany Odyses
 z loža pak mjehkeho, słowo pak mandželskej nakładowaše:
 „O žona, hižo drje sytaj smoj wobaj bėdženjow mnohich, 350
 ty drje nawrót mój sem jara ćežki woplakowaca,
 dale z bolosćemi mje Dzews a bohojo druzy
 žedziweho z wótčiny mojeje wotdzeržowachu.
 Nětk pak hdyž wobaj dospěchmoj k požadanemu lěhwu,
 kubla drje, kiž ja mam, wobstaraj w bydlenjach, stadla pak, kiž mi 355
 spóžerachu lubčerjo hordži, mnohe drje ja sam
 nadobudu, druhe pak narunaju Achajscy
 hač tam, zo wšitke wupjelnja poľnje skoćace hródže.
 Ale wěsće ěi ja drje na polo lěsojte póndu,
 zo nana dobreho wohladam, kiž je mi hľubokozrudny; 360
 tebi pak, žona, poručam tole, runjež sy mudra:
 hnydom wšak z dobom ze skhadženjom slónca so powěsć wo mužach
 lubčerjach roznjese šěroko, kotrychž w bydlenjach morich;
 horje ze žonami služobnymi so podawši do jstwy
 syń so a njehladaj za nikim ani njewobhonjej so.“ 365
- Džeše a wokoło ramjenjow zwobleka brónje so rjane,
 wubudži Telemacha pak a pastyrjow kruwow a swini,
 wšitkim brónje pak poruči z rukomaj wójnske sej nabrač.
 Woni pak poslušni jemu so z mosazom wuhotowachu;
 wotewrichu pak durje a wuńdžechu, bě pak Odyses 370
 wodžer. Běše hižo drje swětło na zemi, Athena
 jich pak džě z nocu pokrywši khwatajey wuwjedže z města.

Štyriadwacety spěw.

Zwjazk wujednanski a wopory.

Wobsah: Hermes přewodža duše lubčerjow do podzemje; rozmoľwa mjez sćinomaj Achila a Agamemnona (1–97). Kak Amfimedon wo morjenju lubčerjow powěda a Agamemnon Odysa khwali (98–202). Kak Odyses svojeho nana Laerta na kuble wopyta a so cuzy činjo k njemu řeči (203–279). Laertowe prašenje a wumyslana wotmoľwa Odysowa; spóznaće mjez woběmaj (280–360). Postrowjenje Odysa přez Dolija a jeho synow (361–411). Kak Ewpejthes k wjećenju namoľwja a wjetšina jemu přihľosuje (412–471). Kak Athena spjećenje změruje a mjez kralom a ludom pokoj zraduje (472–542).

Hermes Kileniski duše pak mužow woľaše k sebi
 lubčerjow; kuzlařski kij pak w rukomaj dzeržeše rjany
 zľoćany, z kotrymž wobkuzľuje ěłowjekam woči,
 kotrychž chce, druhich pak zaso tež wubudža ležacych w spanju.
 Z nim džě wjedžeše zhibawši, te pak slědžachu šwóřčo. 5
 Kaž pak hdyž njetopyrje we kuće rumneje jamy
 šwóřćace zľetuja, hdyž je jedyn ze syľy so pušćil
 přeč wot skaľy a hórka so wudžeržuja mjez sobu,
 tak te šwóřćace ěehnjechu sobu, prjedy nich pak džě

- džěše Hermes wozbožacy po plěsniwych ćěrjach. 10
 Nimo žołmow pak Okejanowych a Běleje skały,
 nimo tež wrotow slóncowych džěchu a krajiny sonow;
 ruče pak dele dospěli běchu k Asfodlowej łucey,
 hdžež maja duše bydlenja, wotsěiny wuprócowanych.
 Namakachu pak dušu Achila Pelesoweho 15
 a Patroklesowu a šwarneho Antilochowu,
 Ajasa tež, kotryž na róst a postawu běše najlěpši
 z druhich tych Danajskich ze zady šwarneho Pelesoweho.
 Tak ěi drje zhromadźowachu so wokoło tamneho, blisko
 duša pak Agamemnona přińdže Atresoweho 20
 zrudna; wokoło druge pak běchu so přizamkłe, kiž z nim
 sobu zemrěwši w domje Ajgista dospěchu wosud.
 K njemu přěńša rěčeše duša Pelesoweho:
 „Atresa syno, zo ty drje, měnjachmy, luby sy Dzewsej
 błyskarjej bóle, hač mužojo ryćerjo, na wšitke časy, 25
 dokelž nad mnohimi a nad mócnymi rozkazowaše
 w kraju w Trojiskich, hdžež my Achajscy ćěrpjachmy bědy;
 wěsće dyrbyeše tež džě k tebi postupić zahe
 wosud škódnny, kotrehož žadyn so njezminje žiwy.
 O zo wšak česće zwužiwši, z kotrejž knježeše w kraju 30
 Trojiskich, budžeše smjerc a wosud dopjelnić dyrbjał,
 potom drje pomnik budžechu stajili ěi Panachajscy,
 a česć synej tež twojemu na přichod wulka so doby.
 Nětk pak džě wosud bě twój, zo sy ze smjercu najhóršej wzaty.“
 K njemu zaso pak Atresoweho rěčeše duša: 35
 „Zbožowny syno Pelesa, podobny boham Achilo,
 kiž sy we Troji zdaleny z Argosa wumrěl; při tebi
 druzy pak synojo morichu Trojiskich so a Achajskich
 najlěpši, wojujo wokoło tebe, ty w prochowym kurje
 wulki a dołhi pak ležeše, jěchanja pozabywši. 40
 My pak cylički džeń so bėdžachmy; z cyła pak z bitwu
 njeprěstachmy, njeby-li Dzews kónc z wichorom sćinił.
 Potom hdyž k lódzam wotnjesli tebe z bėdženja bėchmy,
 dele na mary stajichmy ěělo sćisćiwši rjane
 z wodu liwkej a ze žalbu; mnohe pak wokoło tebe 45
 sylzy płakachu Danajscy horce a třihachu włosy.
 Mać pak wustupi z bohawkami móřskimi z morja
 poselstwo slyšaca; wołańca nastala bě pak na morju
 njesměrna, spody třepot pak přewza wšitkich Achajskich.
 A snadž so zběhnywši budžechu k žlobnym wotešli lódzam, 50
 jeli njezdžerža muž ze zhonjenjom starym a mnohim,
 Nestor, kotrehož rada tež prjedy so najlěpša zdaše;
 tón jim přecelnje zmysleny rěčeše w radže a rjekny:
 „Stejće, Argejscy, nječekńće, młódzencowje Achajskich.
 Mać tale z morja z bohawkami móřskimi stupa, 55
 zo by ze swojim zemrětym pozetkała so synom.“
 Tak džěše, ěi pak so ěěkanja zdžeržachu mužni Achajscy.
 Wokoło tebe pak stejachu móřskeho šėdžiweca džowki
 žalostnje skoržace, swjate pak běchu so woblekłe drasty.

Muzow pak džewjeć wšě z luboznym wotměnjace so hłosom 60
 žalosćachu. Tam bjez sylzow njebudžeše z Argejskich
 nikoho pytnył; tak spěw so wšak jasnjekliněacy zběhny.
 Sydom a džesać pak tebje drje jenak nocow a wodnjo
 njesmjertni bohoyo z ludźimi smjertnymi woplakowachmy;
 z wósomnatym pak wohenjej dachmy, mnohe pak wowey 65
 jara tučne a rohate rězachmy při tebi kruwy.
 Paleše so pak we zdrasćenju bohow a ze žalbu mnohej
 a ze slódkim mjedom; Achajscy pak ryčerjo mnozy
 čahachu z brónjemi wokoło šćěpowca zapaleneho,
 pěšcy a jězdni; ropot pak zazběhnył sylny so běše. 70
 Dale hdyž potom će spóžerało bě płomjo Hefajsta,
 zahe potom či zběrachmy běle kosće, Achilo,
 do wina čisteho ze žalbu. Mać pak złoty bě dała
 karan dwuwuškaty. Dar Dijonizowy běše pak pječa,
 džělo Hefajsta pak wokoło wuslawjeneho jara. 75
 W tymle běle leža či kosće, sławny Achilo,
 změšane pak z Patrokla Menojtija morweho synom,
 džělene Antilochowe pak, kotrehož ze wšěch tych druhich
 towaršow wosebje česćeše morweho nimo Patrokla. 80
 Wokoło samych potom pak pomnik wulki a šwarny
 sylne Achajskich sypachmy wójsko hlebijotřělcow
 na předbrjozy wustupnym w runinje Helesponta,
 zo by ludžom był daloko z morja widžomny tamnym,
 kotřiž nětko su žiwi a kotřiž přichodnje budža. 85
 Mać pak dobyća wuprosywši najrjeńše wot bohow
 zestaja wosrjedź bitwišća za najlěpšich Achajskich.
 Hižo při rowje mnohich drje muži přitomny běše
 ryčerjow, hdyž raz po wotemrěću krala so młodži
 pásaju a do přemobědženja hotuja z mocu, 90
 ale na tamne hladajo budžeše najbóle džiwał
 w duši so, kajkež twoje dla bohowka zestaja rjane
 myta slěboronóžkata Thetis; bě jara wšak lubuški boham.
 Tak ty drje ani zemrěwši mjeno njezhubi, ale
 pola wšěch ludźi přeco či česé budže dobra, Achilo;
 tola što ja mam wužitka z toho, hdyž wójnu sym přetrał? 95
 Přetož při nawrótu Dzews mi zahubu zhotowa hrózbnu
 pod rukomaj Ajgista a žoniska njezbóžneho.“
 Tak taj drje tajke měještaj mjez sobu rozrěčowanje.
 Blizko k nimaj přińdže pak wodzeř khwatacy posoł
 duše lubčerjow wjedžo, kiž morił běše Odyses. 100
 Taj pak džěštaj džiwajo so, zo hladałoj byštaj,
 do předka. Duša pak so Agamemnona Atresoweho
 zezna z lubym synom Melanasa, Amfimedonom
 sławnym; bě hósé wšak jeho na Ithacy bydlacy w khěži.
 K njemu přěńša rěčeše duša Atresoweho: 105
 „Amfimedonje, što ćerpjawši přińdžešće pod zemju čěmnu
 wubrani wšitcy a rowjenkojo? Lěpje pak w měsće
 zwubrawši njebudžeše najlěpšich sej zhromadził muži.
 Hać na lódzach Pozejdon was přewiny zbudžił wětry

- ćežke a dołhe žołmiska? Abo su přećiwni ludžo 110
 něhdže was morili, hdyž na kraju wokoło twjerdym
 howjada sebi a wowcow rjane rubješće stadla,
 abo hdyž běšće w bėdženju wótrym wo město a žony?
 Prašacemu so praj mi; zo hósé pak sym tebi, so khwalu.
 Abo njepomniš, hdyž tam přińdžech k wašemu domu 115
 wabjo Odysa a to z Menelawom podobnym boham
 sobu do Ilija ćahnyé na kruće pokrytych lódžach?
 Za měsac połny přejėdžechmy pak šěroke morjo
 cyle, dobywši z khwatom Odysa zničerja městow.“
 K njemu zaso pak rěčeše duša Amfimedona: 120
 [„Atreída Agamemnonje, wjeřcho najslawniši mužow!]
 Dopomnjam toho všeho so, kubłany z Dzewsa, kaž prajiš,
 tebi pak wšo jara rozprajié ja chcu pěknje a wěrnje
 zastup smjerće našeje; žalostny, kajkiž so poda.
 Lubčachmy mandželsku zdaleneho dołho Odysa; 125
 wona pak hrózbneho njezapřé ani njesćini kwasa,
 smjeré sej z wosudom za nas ćěmnym rozpominajo,
 ale druhu sej lesé tule w myslach rozpominaše.
 Tkanje zestajawši sej w bydlenjach tkaješe wulke,
 ćeńke a jara wobšěrne, nam pak praješe hnydom: 130
 „Młodzi lubčerjo moji, hdyž krasny je wumrěl Odyses,
 wočakńće spěchujo kwas tón mój hač tam, zo dokonjam pokryw,
 zo mi so njebychu skazyłe podarmo předžene niće,
 płachtu ćělnu za wjeřcha Laërta, hač hdyž jeho škódný
 wosud smjerće njepřewinje wurudžaceje, 135
 zo by mjez ludom Achajskich mi za zło njeměla žana,
 by-li bjez ruba ćělného ležał, hdyž měješe wjele.“
 Tak džeše, naša zaso pak mužna bu dobyta duša.
 Tehdy tež tkanje wodnjo drje pilnje tkaješe wulke,
 w nocy pak rozpleće zaso, hdyž pódla bě stajiła swěcu. 140
 Tak tři lěta drje z lesću bě tajna a přemó Achajskich;
 ale hdyž štwórte zbliži so lěto a přińdžechu časy,
 [měsacow wotkhadžacych a dny mnohe skonjane buchu,]
 tehdy potom tež jena ze žónskich, kiž wědžeše wěšće,
 rjekny a namakachmy ju krasne prójacu tkanje. 145
 Takle drje to tež dokonja njewólna, z přinuzowanjom.
 Jako ta pokryw pokaza, tkanje zdotkawši wulke,
 wupłokawši, podobne slóncu abo na měsac,
 tehdy tež potom Odysa džě něhdže sem wjedžeše bójstwo
 na najdalše pólo, hdžež bydło swoje ma swinjeř. 150
 Tamle luby bójskeho syn Odysowy přińdže
 ducy z Pyla pěskojteho z čorniwej lódžu.
 Wonaj lubčerjam smjeré pak škódnju hotujo beštaj
 přišłoj k městu wysokoslawnemu, wěšće Odyses
 posledni, tola Telemach předku nawjedowaše. 155
 Toho pak z drastu hubjenej na ćěle wjedžeše swinjeř
 hubjenemu prošerjej podobneho a starcej
 stulenom'; zwoblekał bě pak so hubjenu drastu na ćělo.
 Njemóžeše nihtó pak wot nas póznać, zo tón bě

- njenadźicy so zjewiwši, ani kiž najstarši běchu, 160
ale ze słowami złymi a ćiskami hanjachmy jeho.
Tola wón na čas sćěrpnje drje ćěrpješe w bydlenjach swojich
wobmjetany a hanjeny z jenak wutrajnej dušu;
ale hdyž jeho zbudzi juž Dzewska blyskarja rada,
z Telemachom drje zebrawši brónje wubjernje rjane 165
do komory skłádže a ryhele zezasuwa;
potom wón swojej mandźelskej z wulkej bě poručil lesću,
zo by lubčerjam stajiła wobruk a železo šěre
njezbožownym nam bėdženja myto a morjenja spočatk.
Žadyn pak wot nas wobruka sylneho zespinać trunu 170
njemóžeše, wowjele slabši pak běchmy na mocy.
Ale hdyž wobruk wulki bě k rukomaj přišoł Odysa,
tehdy wšitcy drje my ze słowami swarjachmy z jena
njedać wobruka, ani hdyž jara wjele by řečał,
Telemach pohnuwacy pak jenički poručil jemu. 175
Potom wón z ruku zespina wutrajny krasny Odyses,
z lohka pak zespina wobruk a železa přetřeli cyle,
stupi pak ducy džě na proh, spěšne pak wusypa kłoki
trašnje wokoło hladajo, krala Antinowa třěli.
Dale na druhich sćeše potom bolostne kłoki 180
z napřeća měrjo so; ěi pak padachu jedyn při druhim.
Póznajomne pak bě, zo džě něchtó jim pomhaše z bohow;
hnydom wšak po domje morjachu poslušni swojemu hněwej
wšudže honjo so, stonanje tych pak žalostne nasta
hłowow pobitych, tło pak cyle so dymješe z krewju. 185
Tak, Agamemnonje, kónc my wzachmy, kotrychž tež hišće
nětko ěěla bjez pohrjeba w bydlenjach leža Odysa;
přeťož hišće njewědža po domach kóžděho lubi,
kotřiž sydnjenu krej bychu čornu zwotmywši z ranow
žarowali hrjebajo; dar wšak to čestny je morwych.“ 190
K njemu pak zaso řečeše duša Atresoweho:
„Zbožowny syno Laěrtowy, zhonjeny w radže Odysa,
wěsće džě sebi mandźelsku z wulkej kmanosću doby,
kaž běchu mysle nadobne mudreje Penelopeje, 195
Ikara džowki; kak mysleše khwalobnje sej na Odysa
muža z młodych lét. Tohodla khwalba jej njezhinje ženje
jeje kmanosće, spěw pak mjez wobydlerjemi zemje
zhotuja njesmjertni lubozny rozomnej Penelopeji.
Nic kaž je džowka Tyndara zle sej radziła skutki
muža z létow morjaca młodych, hrózbna pak pěseň 200
budže mjez ludźimi, škódně pak řeče sobu je dała
slabym žónskim, tež hdyž ta prawje by činjaca byla.“
Tak taj drje tajke měještaj mjez sobu rozřečowanje
stejo w domach Ajdesa spody we hłubinach zemje;
ěi pak hdyž z města wuńdžechu, běchu pak bórzy na polo 205
přišli rjane Laěrtowe džěłane, kotrež džě něhdy
dobył Laertes sam běše, hdyž bědy bě wšelake přeťrał.
Tam jeho khěža bě, stan pak wokoło běžeše wšudže,
w kotrymž jědzachu a so sydachu a tež spachu

- přinućeni wotročey, kiž jemu džělaču lube. 210
 Nutřka pak stara bě Sikelska žona, kotraž džě starca
 starobliwje hladaše daloko města na polu.
 Tamle Odysej wotročkam rjekny słowo a synej:
 „Wy drje nět zastupće nutř do domu wutwarjonego
 k jědźi pak rězajće ruče ze swini, kiž je najlěpše;
 tola nana našeho ja chcju pruhować, hač mje
 zeznaje a ze swojimaj widžeć wočomaj budže,
 abo mje njezeznaje, hdyž dołhe běch zdaleny časy.“ 215
 Takle rjeknywši wotročkam dał bě brónidła wójnske.
 Či drje potom spěšnje do domu džěchu; Odysej
 dale bliže do přódneje zahrody spytujo džěše. 220
 Njenam'ka Dolija pak do zahrody stupiwši wulkej,
 ani z wotročkow ani ze synow žanoho, ale
 čile džě zběrać hłohoney k płotej zahrody běchu
 wotešli, potom šědžiwe tón jim puć nawjedowaše. 225
 Toho nana pak samoho w zahrodze wobdžělanej
 namaka kopacoh' rostlinu; kabat pak mazany běše
 woblekł so, hrozny płatany, wokoło bristwjow pak zwjazal
 hwiždźelnicy płatane wolace, paso so kłóća,
 a dla černjow na rukomaj rukawy, dale na hłowje 230
 horka čapku měješe kožanu, zrudobu žiwjo.
 Toho pak hdyž tak wutrajny pytny krasny Odysej
 słabnjonego ze starobu, z wulkej pak zrudobu w myslach,
 so džě pod krušwinu wysoku stupiwši płakaše syzy.
 Rozpominaše potom pak w myslach a w duchu, hač košił 235
 by a wobjał swojeho nana a rozprajił wšitko,
 kak so je zbližił a dospěl do swojeho wótneho kraja,
 abo najprjedy so by drobnje prašal a spytał.
 Tak so pak jemu rozpominacemu lěpje być zdaše,
 ze słowami najprjedy žortowacymi spytać. 240
 Tole sej myslo prosće tam kročeše krasny Odysej.
 Wěsće či tón drje so khilejo hłowu keřk wobkopowaše,
 syn pak sławny stupiwši blisko rěčeše k njemu:
 „O džědo, tebje njewěda njejima zahrodu džělač,
 ale so pěknje próca či płaci, ničo pak z cyła, 245
 keřki nic, figowe nic, winowe nic, wolijowe nic drje,
 krušeń nic, rjadka či žana po zahrodze njeje bjez prócy.
 Druhe pak prajić či chcju, ty pak hněw do wutroby njebjeř;
 samoho dobra čie wobhlada nima, ale maš z dohom
 starobu zrudnu, sy šěšerawy a drasćeny hroznje. 250
 Wěsće nic lěnjosće dla wo tebje njestara knjez so,
 wotročkowske ničo pak njestupa na pohlad z tebje
 z rosta a wulkosće; mužej wšak kralej cyle so runaš:
 tajkomu so pak runaš, hdyž wukupal je so a najědl,
 hladać spanja słódkeho; to wšak prawo je starych. 255
 Ale nó tole mi praj a po wěrnosći powědaj drobnje:
 Čeji z ludźi wotročk sy? Čeju pak zahrodu džělaš?
 A mi rozpraj cyle po prawdze, zo derje bych wědzał,
 hač sym woprawdze tudy na Ithaku dospěl, kaž muž tam

- rjekny mi, kotryž runje nět sem mje kročacoh' zetka 260
 nihdy rozomny jara, hdyž drobnje njezwěri sebi
 powědać wšitko a posłuchać na moje słowo, kaž prašach
 so dla swojeho hosća, hač něhdže je žiwy a tudy
 abo je hižo zemrěl a domiznu w Hadesu dostał.
 Wuprajić tebi wšak cheu, ty pak zapřimń a posłuchaj na mnje: 265
 Muža raz w lubym hosćowach kraju wótnym, kiž běše
 přišoł do našeho domu a njedospě wukrajnych hosćow
 ženje druhi zachodny lubši k mojemu domu;
 rodženy być pak so z Ithaki khwaleše, praješe dale,
 so za nana Laërta ma Arkezijoweho syna. 270
 Toho drje k domu wjedžo ja pěknje přijach za hosća
 swěru hladajo, hdyž jich wjele běše we domje,
 tež jemu dary poskićich, hosćowske, kiž běchu hódne.
 Złota drje derjebiteho dach jemu sydom talentow,
 karan pak dach jemu cyłoslěborny z kwětkami pyšny, 275
 plašćow pak dwanaće jednorych, twjelow pak runje tak wjele,
 zwjeřšnikow runje tak wjele pak rjanych a kabatow k tomu,
 nimo zaso žonow pak z džělami krasnymi znatych
 štyri nahladne, kiž sam cheyš wuzwolić sebi.“
 Jemu wotmołwi nan pak potom plakajo sylzy: 280
 „Cuzbniko, wěsće drje dospěl sy k zemi, za kotrejž so prašeš,
 hordži pak samu a złósćiwu maja mužoju w mocy,
 dary pak podarmo bohaće skićejo dawaše tutě.
 Jeli wšak jeho žiweho trjечиš we Ithakskim kraju,
 potom će z darami spłaćiwši pěknje a z hospodu dobrej 285
 wotpósćeje; je to wšak prawo, štóžkuli poča.
 Ale nó tole mi praj a po wěrnosći rozestaj drobnje:
 kotre hižo je lěto, hač tamneho hospodowaše,
 swojeho hosća wboheho, bě-li snadź, mojeho syna,
 njezbožowneho, kotrehož z lubych a z wótciny něhdže 290
 pak snano na morju zežrachu ryby abo na kraju
 zwěriskam džiwim a ptakam bu rubjenstwo. Mać ani jeho
 zdrasćiwši nježeleše a nan, kiž spłodźichmoj jeho,
 ani mandželska bohata, rozomna Penelopeja,
 njeslipny na ložu wo muža swojeho, kaž běše pěknje, 295
 woči jemu zamknywši; to wšak zemrětych česé je.
 Tež mi powědaj tuto po prawdže, zo derje bych wědzał:
 Štó sy a z kajkich ludži? Hdže město je twoje a staršej?
 Hdžeha dha spěšna pozasta lódž, kotraž dowjeze sem će
 a bohopodobnych towaršow? Abo sy pućowar přišoł 300
 na lódži cuzej, či wusadźiwši pak wotjědžechu?
 Wotmołwjejo pak jom' wjeleradny džeše Odyses:
 „Tuž wšak cheu tebi ja wšitko po prawdže powědać drobnje.
 Sym drje z Alyby, hdžež mam za bydło twarjenje sławne,
 syn sym Afejdona, khježerja syna Połypemona; 305
 dale Eperitos mjeno je moje; ale mje bójstwo
 ze Sikanije wotehna semle přińć přećiwo woli,
 lódž pak stoji mi tudy na kraju zdalena z města.
 Dale Odysej hižo je pjate to lěto, hač džěše

wot tam a z mojeho přeč je wotešoł wóteneho kraja, 310
 njezbožny; woprawdže zbožowne běchu jemu, hdyž džeše,
 z prawicy ptaki, nad kotrymiž zradny drje tamnoh' ja póslach,
 zradny pak tamny džeše; so nadžeše dale pak duša
 wobkhadžeć w přečelstwje namaj a dary sej wosebne dawać.“

Tak džeše, jeho čemna pak mróčel zrudoby pokry, 315
 z woběmaj rukomaj sej pak popjel zhrabnywši sazny
 na hłowu šedziwu dele sej sypny stonajo ćežko.

Jeho pak duša so zahori, přez nós hižo pak jemu
 kałace čuće, so sčišća, hdyž na nana hladaše luboh'.
 Přiskočiwši pak wokoša wobjawši jeho a džeše: 320

„Tamny drje sam tu ei ja sym, za kotrymž ty, nano, so prašeš;
 w dwacety m léce wróco sym přišoł do wóteneho kraja.

Ale plakanja ze skóržbu sylzowacej so wostaj.
 Wozjewiće tebi wšak cheu, je pak jara wšak pokhwatać nuzne:
 lubčerjow w domach skóncowach našich khłostajo hańbu 325
 rozsudžacu bolostnje dušu a njeskutki hrozne.“

Jemu wotmołwjejo pak zaso rjekny Laërtes:

„Sy-li Odyses drje syn mój nětko wrócił so domoj,
 znamjo někajke mi nětk wozjew zjawne, zo wěrju.“
 Wotmołwjejo pak jom' wjeleradny džeše Odyses: 330

„Ranu drje najprjedy z wočomaj tule wobhladaj sebi,
 kotruž je mi, hdyž přišoł běch k Parnasej, ze zubom bělym
 kundroz wudrěl; mje pósla pak ty a mać česćowna k nanej
 maćerje lubeje Awtołykej, zo bych wzał sebi dary,
 kotrež přišedši sem mi slubił a při kiwnyl běše. 335

Njeh pak tež drjewa ei w pěknjahajenej zahrodže zjewju,
 kiž sy mi něhdy darił, ja tebje pak wo kóžde prošach
 cyle młoduški, slědžo po zahrodže, přez nje pak same
 khodžachmoj, ty pak je pomjenowa a wurjekny kóžde.
 Krušwinow třinaće sy mi darił a jablonjow džesać, 340

figowcow štyrceći; rjadow pak z mjenom na tajke wašnje
 slubi dać winowych poł sta, kiž hodžeše kóžda so šćipać,
 tam so pak na nich namakachu wšelake kiće,
 potom hdyž časy juž Dzewsowe džělachu wot horka móenje.“

Tak džeše, jom' pak tu kolenje slabnyštej z wutrobu lubej 345
 znamjenja póznawši, kiž jemu wěste zjewi Odyses.

Syna pak z rukomaj lubeho wobja; jeho pak k sebi
 sčahny wobslabnjeneho wutrajny krasny Odyses.
 Tola hdyž zadychny zaso a móc so zhromadži duše,
 wotmołwjejo z nowa ze słowami praješe k njemu: 350

„Dzewso wótče, sće wěsće džě hišće na dołhim Olympje
 bohoyo, zaplaćichu-li woprawdže lubčerjo hordosć
 zlóstnu. Nět jara pak boju so w myslach, zo zhromadža bórzy
 wšitecy so Ithakeziscey tudy a powěsće wšudže
 do Kefaleniskich rozesćelu so wokoło městow.“ 355

Wotmołwjejo pak jom' wjeleradny džeše Odyses:

„Mužny budž, njedyrbi tuto ei mysle wobćežeć twoje,
 ale džimoj do domu, hdžež blizko při zahrodže stoji;
 tamle pak Telemacha a pastyrjow kruwow a swini

- prjedy póslach, zo najruč'šo jědź bychu přihowali.“ 360
- Hdyž džě tak běštaj rěčaloj, k rjanym kročeštaj domam.
Taj pak, hdyž přińdžeštaj nětk džě do derjebydlnych domow,
nam'kaštaj Telemacha a pastyrjow kruwow a swini
rězacych mnohe mjasa a měšacych blyšćate wino.
Mjez tym Laërta pak mužneho w domje wukupa jeho 365
słužobna Sikeliska a z. wolijom namaza rjenje,
płašć pak džě rjany wokoło zwiny; potom Athena
stupiwši blisko mócnješe stawy pastyrjej ludow,
na pohlad wjetšeho pak hač prjedy a tołšeho sčini.
Z wanje pak kročeše; syn pak so luby džiwaše nad nim, 370
hdyž jeho z. napřeća wohlada njesmjertnym runeho boham.
A zazběhnywši hlós k njemu praješe skřidlene słowa:
„O nano, cyle wěsće će z bohow lěpšeho wěčnych
něchtó sčini, hdyž róst a wulkosć so wobhladujetej.“
Jemu zaso Laërtes pak rozomny wetmołwi prajo: 375
„Zo wšak, wótče Dzewso a tež Athena z Apolom,
kajkiž Nerikon přewynych, derjetwarjene město,
předhory kraja twjerdeho nad Kefalenskimi knježo,
tajki wčera budžech ěi stejał w twarjenjach našich
na ramjenjomaj mějicy brónje a wobarał mužam 380
lubčerjam. Potom jim kolenje mnohim w bydlenjach budžech
rozwjazał, ty we myslach pak rozwjeseliš so nutrkach.“
Tak taj drje tajke měještaj mjez sobu rozrěčowanje;
woni pak, hdyž tak přestali z džělom a přihowali 385
hosćinu běchu, so synychu w rjedže na sydła a stoły.
Tam ěi drje za jědžu přimachu, blisko tón šědžiwc pak přińdže
Dolijos, sobu pak synojo tutoho šědžiwca z džěla
pólneho sprócnj, hdyž wustupiwszy wołała běše
maćerka staruška Sikelska, kotraž jich kublaše a džě 390
starca hladaše swěru, hdyž přimnyła staroba běše.
Ěi hdyž Odysa pak widzachu tak a myslachu w duši
zaslapani stejachu w bydlenjach. Potom Odyses
wobroćiwši so k nim ze słowami miłymi rjekny:
„Šědžiwco, posyń so k jědži a džiwanja zapomńće cyle;
dołho wšak za jědžu přesěrać rucy žadajo sebi 395
w bydlenjach čakachmy na was přeco wočakowacy.“
Takle džě džěše, Dolijos wobej pak wustrěwši rucy
prosće džěše, Odyses pak wokoša wzawši za dłónju,
a zazběhnywši hlós k njemu skřidlene praješe słowa:
„O luby, dokelž sy domoj so wrócił nam přejacym jara 400
njenadžacym wjacj so, sami pak bohoyo tebje
wjedžechu, strowy a wjesoly budž, njech ěi bohoyo dadža
zbožo! Tež mi po wěrnosći powědaj tole, zo wědžał
derje bych, hač hižo wěsće wě rozomna Penelopeja,
zo ty sy wrócił so sam abo z khwatom sćełemy pósla.“ 405
Wotmołwjejo pak jom' wjeleradny džěše Odyses:
„Šědžiwco, wě hižo, što je so zaběrać z tym tebi trjeba?“
Tak džěše, wón pak džě zaso so posyny na ławku hladku.
Tak pak tež synojo Dolija wokoło sławnoh' Odysa

strowjachu ze słowami a z rukomaj powitowachu, 410
w rjedže pak posynychu so k stronje swojeho nana.

Tak ěi drje wokoło hosćiny w bydlenjach mějachu džěło.

Praja pak posoł džě spěšnje po měsće khodžeše wšudže
hrózbnu lubčerjow smjeré a wosud připowědajo.

Woni pak slyšacy jenak džě khodžachu tu a tam druhi 415
ze stonanjom a žalosćejo před domom Odysa.

Wunošachu z domow pak morwych a hrjebachu kóždzi,
tamnych z městow druhich pak posłachu kóždoho domoj
dowjézé łódžnikam na łódže spěšne pozestajawši;

sami pak z hromadu džěchu na torhojšćo, wutrobnje zrudni. 420

Potom hdyž hromadu přišli a zeskhadzowali so běchu,

so Ewpejthes pak mjez nimi horje zběhny a rjekny;

jemu však wo syna Antinowa we wutrobje zrudźba

njesměrna ležeše, přenjeho toho krasny Odyses

mori. Wo njeho tón plačo rěčeše zjawnje a rjekny: 425

„Přećeljo, woprawdže skutk muž zhotowa tónle Achajskim

wulki: tamnych drje z łódžemi wjedžo, mnohich a kmanych,

łódže drje žłobojte zhubił je; cyle zhubił pak mužow,

tutych pak přišedši Kefalenskich hač najlěpšich mori.

Ale nó prjedy, hač tutón pak spěšnje přińdže do Pyla, 430

pak tež do Elisa krasneho, hdžež Epejscy su z knjezom,

džimy; abo tež zrudźeni potom budžemy přeco;

přetož hanjenje je tež přichodnym nazhonić tole,

njebudžemy-li synow a bratrow morjenje khłostać;

njeby w myslach runje mi było slódke być žiwy, 435

ale najručišo so mjez morwymi namakać morwy.

Ale džimy, zo přez morjo prjedy njećeknu tamni!“

Tak džeše sylzujó, želnosć pak wšitkich přewza Achajskich.

Cyle blizko pak přińdže k nim Medon ze spěwarjom bójskim

z bydłow Odysowych, hdyž běše spanje pušćilo jeju; 440

mjez nich pak stupištaj, přewza pak džiwanje kóždého muža.

K nim pak rjekny Medon, kiž rozomne měješe mysle:

„Posłuchajće však na mnje nět, Ithakscy; přetož Odyses

z njewolu bohow njesmjertnych tele njeskonja skutki;

sam ja boha wohladach njesmjertnoh', kiž džě Odysej 445

steješe blizko a cyle na Mentora podobny běše;

njesmjertny bóh pak so tehdy drje zjewješe prjedy Odysa

jeho khroblacy, tehdy pak lubčerjow zešerjacy

po domje honješe; woni pak padachu jedyn při druhim.“

Tak džeše, tych pak wšitkich džě blěda zapřimny bojósć. 450

Mjez nimi ryćeř zjawnje pak rjekny tež starc Halitherses,

Mastora syn; tón však jenički hladaše prjedy a zady;

tón jim přećelnje zmysleny rěčeše zjawnje a rjekny:

„Posłuchajće však na mnje nět, Ithakscy, štož budu prajić.

Z wašej so struchłosću, přećeljo, njeskutki podachu tele; 455

mje však njeposłuchašće, nic Mentora pastyrja ludow,

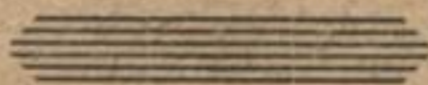
wašich synow wotdzeržować wot njemudrych skutkow,

kotřiž njeskutk žalostny skućachu ze złósću škódnej

přečinjejo kubła a hanjacy mandželsku muža

- najlěpšeho; měnjachu pak, zo tón njepřińdže wjacy. 460
 Tež nětk takle so stań; mi poslušni budžće, kaž praju:
 njeńdžmy, zo nichtó snadź njezbožo poslednje namakał njeby.“
 Tak džeše, ěi pak džě poskočichu z wołanjom synym
 počojca wjetša; druzy pak na městnje wostachu wšitecy; 465
 njelubješe však rěč so jim w myslach, ale Ewpejthej
 posłuchachu; ruče pak potom so ěišćachu k brónjam.
 Potom hdyž woblekli ěělo džě z mosazom blyšćatym běchu,
 z hromadu zeńdžechu so před šěrokodróhatym městom.
 Jim Ewpejthes pak nawjedowař z hluposću běše;
 mjenješe tón pak, zo smjerć budže wjećić synowu, wróćić 470
 pak džě njedyrbješe so, ale tam pospěšić wosud.
 Potom Athena k Dzewsej Kronijonej praješe takle:
 „O naš wótće Kronida, najwyšši rozkazowarjow,
 praj mi so prašacej, što snano mysl ěi znutrkownje taji?
 Hač chceš dale zlu bitwu a wójnski zatrašny ropot 475
 hotować abo hač přecelstwo wosrjedź wobojich stajiš?“
 Wotmołwjejo pak jej Dzews džeše mróćelowodžeř:
 „Džěćo moje, što mje so to prašeš a wobhonješ drobnje?
 Njejsy však tola tule drje radu radziła sama,
 kak by woprawdže přišedši tamnych khłostał Odyses? 480
 Ćiń, kaž zechceš; chcu prajić pak tebi, kak pěknje so hodži.
 Dokelž je nětko lubčerjow pokhłostał krasny Odyses,
 swěrnny sćiniwši slub tón drje z kralom dyrbi być přeco,
 my pak za morjenje synow a bratrow zabyće zaso
 postajmy; woni pak ze sobu přecelnje wobkhadžeć dyrbja, 485
 kaž to bě prjedy, kubla pak dyrbi a měra być nadosć.“
 Takle rjeknywši horliwu wabješe prjedy Athenu,
 pokročeše pak dele so suwaca z wjeřškow Olympa.
 Hdyž ěi pak tak běchu žedženje slódkenje stajili jědže,
 k nim pak džě rěčeć započea wutrajny krasny Odyses: 490
 „Won něchtó stupiwši hladaj, hač hižo su stupacy blisko!“
 Tak džeše, won pak Dolija syn, kaž kazaše, džěše.
 Stupi pak duecy džě na proh, tych blisko pak wuhlada wšitkich.
 Ruče k Odysej ze słowami skřidlenymi pak džeše:
 „Ćile hižo blisko su; ale so ručišo bróńmy!“ 495
 Tak džeše, woni pak khwatajcy na so sćežechu brónje,
 štyrjo z Odysom, šesćo pak Dolija synojo woni;
 mjez nimi pak džě Laertes a Dolij brónje sej wzaštaj,
 tež hdyž běštaj šedziwcaj, wojakaj přinuzowanaj.
 Potom hdyž ěělo džě woblekli mosaz blyšćaty běchu, 500
 durje džě sćežechu, wuńdžechu pak, bě pak wodžeř Odyses.
 K nim pak blisko Dzewsowa přińdže džowka Athena
 Mentorej podobna cyle po podobje kaž tež po hłosu.
 Tu drje widžo bu wjesoly wutrajny krasny Odyses;
 ruče pak k Telemachej džeše, swojemu lubemu synej: 505
 „Telemacho, tam přišedši hižo drje zeznaješ tole
 w bědženju mužow, hdže rozsudžejo so najlěpje měrja,
 splash nihdy njewohań wóteow, kiž ze sylnej hižo so hewak
 woboru wuznamjachmy a z mužnosću po cyłej zemi.“

- Jemu zaso pak Telemach rozomny wotmołwi prajo: 510
 „Wohladaš, zechceš-li, luby mój nano, zo k mužnosći tejle
 njewohanju splah twój nanihdy, po tom kaž rěčiš.“
- Tak džeše, wjesoły pak bu a rjekny słowo Laërtes:
 „Kajki nět džeń je mi to, lubi bohajo, wěsće so jara
 wjeselu. Syn a wnuk mataj dla kmanosće zwadu na přemo.“ 515
- Přistupiwši k njemu pak džeše wóčko Athena:
 „Syno Arkezija, wjele najlubši z towařšow wšitkich,
 k džowcy sapacej z blyšćom a k wótecej so zmodliwši Dzewsej
 ruče sylnje zwjerhnywši hlebiju scěnatu pósćel!“
- Tak džeše, móc tež wulku džě naduny Palas Athena; 520
 zmodliwši so pak potom džě k džowcy wulkeho Dzewsa
 ruče sylnje zwjerhnywši hlebiju scěnatu pósća
 a přez mosazolicaty kłobuk Ewpejthesa trjechi.
- Tón pak njezdžerža hlebiju, mosaz pak cyle so předrě,
 w padže pak z bubota, zwrjeskotachu pak brónje na samym. 525
 Nadpadnyštaj Odyses a sławny syn přěnich pak třělcow,
 z mječemi pak a dwurěznymi storkaštaj hlebijemi.
- A snadź budžeštaj wšěch nětk zbiłoj a nawrót jim wzałoj,
 njebudžeše-li Dzewswowa blyskarja džowka Athena
 z hłosom wołała, wójsko pak cyle zadžeržowała: 530
 „Połnje zdžeržće so, Ithakezisecy, ćežkeje bitwy,
 zo so tak bjez krejpreleća džělili najručšo byšće.“
- Takle Athena džeše, tych bojosé blěda pak přewza.
 Jim pak džě z rukow zatrašenym zlečachu brónje,
 wšitke pak spadachu k zemi, hdyž bohowka wołaše z hłosom; 535
 k městu pak přeco so wobročachu wo žiwjenje prošo.
- Zatrašniwje pak zawoła wutrajny krasny Odyses,
 poskoči scáhujo so pak kaž wysokolětacy worjoł.
 Tehdy tež nětko ze sapacym blyskom čisny Kronida,
 dele padže před wóčkom pak džowku móneho nana. 540
 Tehdy potom džeše k Odysej wóčko Athena:
- „Rodženy z Dzewsa Laërtowy syno, lišći Odyso,
 zdžeržuj so, kónc scěń zwadže pak powšitkowneje bitwy,
 zo so čí Dzewsa njeby dalokohrimacy hněwał Kronida.“
- Takle Athena džeše, wón zwólno pak běše a w duši 545
 zradny. Z přisahu slub pak zaso mjez woběmaj scěni
 pozdžišo Palas Athena, blyskarja Dzewswowa džowka,
 Mentorej podobna cyle po podobje kaž tež po hłosu. —

Porjedžeŋki*)

abo (tež jeno) změŋjenja — někotre a wjacore —, zo *by tekst mohł* (po móžnosći) *čisty rěkać*, maja: A. Přeložk, B. Měra (metrum abo hrono), C. Twórby (formy) a D. 1) Prawopis a 2) Interpunkcija [abo *skepsanki* (lapsus et defecta) a) 3 *korektorow*, za nimi b) *sporjedžerja* sadžby a c) *čišćeŋskeho* stroja].

Skrótšeŋki: m = město; dr. = druhe a druhdže; str. = strona; hr. abo rj. = hrono abo rjadka; zas. = zasun a wum. = wumaž.

Ad A.

z laónskimi pismi, při njedostatku grekskich	Gaiéochos = hibař, třaser str. 2, 68 hr. a dr.	68, 228 — wupili —
	euplókamos = rjanopletwata 3, 86	84, 96 — Lotofagami
	'íallon = scěrachu (rucy) 4, 149	88, 289 — kaž psy —
	koilos = žlobne (m. hołe) 5, 211; 10, 27	133, 218 ličeše drobnje —
	kéryks = wołař (m. posoł) 11, 38	150, 73 khwatacemu
	phormigx = lutna (m. harfa) 29, 17 a dr. mnohe	160, 18 (m. přiš. . .) při nawrotu —
	phórmízon = lutnař 76, 266	NB! <i>Stare</i> (trěbne, ale woteznate) particip. ducy, duceho, ducemu — je nětk transgr. a stej m. toho: po puću, hl. 6, 259; 129, 34; 131, 120; 134, 267; 141, 181; 144, 322; a kročo 192, 24.
	'ídóntes = hladajo (m. widžacaj) 30, 43	M. Imperf. stej Aorist: 1) zjewichu 10, 1; 27, 404; 28, 491; 35, 306; 38, 431; 41, 576 a 2) wumysli 17, 382; 18, 393.
	35, 315 (m. na to) prajo	
	48, 108 — domojjězbje	
	50, 175 (m. tu) to	

Ad B.

[Hrono dosć začujne, dokelž móže je z lohka jenički pismik skepsać, na př. wupadnjeny samozynk i we 151, 114, — pak skrótšene pak wudospoľnjene pak přetworjene:]

10, 18 — na žlobnych lódzach	124, 302 — kotruž da njesmj. Kirka.
13, 181 Ptaki přelětuja pak —	125, 305 — stajichmy stwarjenu lódz —
19, 30 z khwatom rychłym; —	126, 363 — polawši wšitko —
34, 263 — tam mje so dželacu wot mojh' džěsća.	127, 436 — dele Kharybdu.
46, 840 Ikara —	129, 27 wokřewjacy so; —
51, 238 — kupy, dołhe hdžež —	131, 134 a mje wjezucy, kiž spach w spěšnej lódzi —
59, 119 — kajkich sym zaso doć. —	134, 244 — wšak njepřeměromne —
63, 7 Sama džěše pak —	—, 288 — majkny, po zrosće běše pak žónskej
77, 341 — bohoyo hladać a wšě byšće boh. —	135, 323 sylnješe —
80, 508 pak ze skały scáhnywši na wjerch p. pp.	—, 331, — wopušćić tebe tež —
112, 298 A ja Ledu, mandželsku —	139, 58 sé. — Darjeŋka naša pak bywa luba —
—, 316 Pelijon lisćojte —	143, 238 lódze do Ilija podwodžeć;
114, 406 — njeje Pozejdon —	—, 274 ach zo budžech —
118, 629 potom zawostach ja tam —	144, 322 — kublał po puću do wóteneho kraja,
—, 633 — nadpadnyła bě blěda,	
122, 159 — a kéjacych łuki p. kw.	

147, 447 zlawši pak wino bl.	166, 296 — škitaj kožanaj dwaj wzać sebi do rukow,
150, 88 — hnydom so k našemu wróćić;	171, 69 — nanowi přećeljo b.
151, 114 — hač najrjeniši —	183, 53 — z hubjenstwom złama- nemu, ale —
154, 271 K njemu zas' } Thewokly-	186, 191 sé. —, zo jej so bychu Achajscy dźiwali.
159, 508 Zaso k njom' } men pak	188, 289 — njewudaš tomu z Acha- chajskich —
—, 491 — ja wokoło bludžo	189, 342 —; přetož mēnjachu, zo —
—, 539 — Pejrajej praješe swēr- nemu towaršej jeho	190, 368 —; kosyčku ja drje —
160, 549 či pak nutř stupichu r.	205, 84 — rudžacy so we —
162, 106 — radšo wumrěć bych cheył we bydlenjach svojich	
163, 131 — čerstwy jej sym a z Pyla domoj —	

Ad C.

[Tu tučnje date pismiki su porjedženka:]

2, 57 zabydže	lišćowaca	191, 412 Amfinomos
—, 63 } mróćelo-	—, 34 slódše	192, 58 wupřestrě
a 84, 67 } wodžeř	84, 62 jědžechmy	194, 154 njerodnych
3, 88 pohnuła	—, 101 spēchowacy	195, 193 do Ilija
7, 328 (m. sam) sem	85, 135 tučnota	—, 198 skót
8, 370 tole	88, 309 wšitke	196, 229 zhrabnywši
12, 17 ze mnu	91, 458 a } mozhy	—, 255 zrunawši
14, 205 wočakowacy	137, 395 } mozhami	—, 269 potajić
15, 255 nanowaj	95, 70 nadběhowacy	200, 447 najprěńši
16, 329 přinjesl	95, 44 } najručšo	—, 453 předrě
17, 354 nasypń	—, 72 } najručšo	201, 508 mjez nimaj
—, 376 plakaca	99, 268 } najručšo	204, 17 zbiwši
18, 400 zwołała	108, 128 blyšćitym	—, 47 wobarnuju
—, 415 składžechu	112, 320 podhuba	206, 149 (m. tež) te
20, 71 podaštaj	—, 340 njepřikrótšće	207, 189 přiwjaza kruće
21, 118 prócowacy	117, 548 njebudžech	
—, 120 } njecheyše	—, 588 lija	Zasuń so we:
24, 265 } njecheyše	127, 409 sćežorowaj	16, 286 i do rozpom-
31, 93 njeradujo	—, 434 zaprěć	80, 495 kiž před zni- čichu
32, 146 přihowacy	129, 37 zjewjejo	88, 266 k před tym
38, 455 njezaby	131, 134 na lódži spja- ceho wjezucy	93, 531 a za L (Laért.)
43, 703 kolenje	135, 296 znajacaj	126, 381 z před njebja
49, 119 njepopřejeće	—, 298 ja	171, 72 n před a (na)
50, 175 to (m. tu)	142, 215 dosé (m. dać)	182, wob. rj. 5 do-win. t.
—, 206 wědzał	150, 51 njesucy	191, 425 k před wšit- kim
52, 285 praješe	—, 73 khwatacemu	
—, 280 najbliže	158, 450 wukubľuju	Wumaž so we:
—, 289 wobdawa	165, 229 wjezucy	15, 247 j z lubčerjow
—, 298 rozpještej	177, 333 njeso	125, 318 j z knježnow
56, 12 wědžacy	178, 394 rozkalać	147, 472 j w muri
58, 69 přihotuja	179, 466 dele	157, 435 ty
70, 345 pod ržacymkh.	183, 11 přikiwuja	158, 444 mi
75, 256 započńće	190, 386 přikhód	
83, 30. 32 prošo wu-		

172, 80 nje (we njeb.) 208, 256 k ze předl. — Sub judice lis sint formy sq.: napójsnyć (12, 86), knježstwo (33, 177) pójsnyć (184, 108) bóžski (45, 799; 46, 11)	wo wjele (3, 113 a dr.) a wosebje ćěrpjel a ćěrpjewši (wot str. 51 hač 200 wjelekróć) a dr., hdžež ja radšo pisam: pojsnyć, knjej- stwo, bóžski, wowjele, ćěrpjał, ćěrpjawši a dr.	A mjez nětk a nět budž tónle rozdžěl, zo steji: a) in arsi et spondeo nětk a b) in thesi et dactylo nět, hl. 2, 161; 10, 25, 28; 12, 90 atd.
---	---	--

Ad D.

1) Prawopis [quasi lapsus calami]:

[Tu njech z krótka (z wjetša mjez wumjenowanja městnow, kiž čitař sam namaka,) jenak z tučnym pismikom porjedžeŋku podam takle:

Toho, tomu; powěsć, powědać, připowědać; wědžeć, wědžeše, wědžał; jenocho, samocho, žanocho. A dale za sobu po stronach:

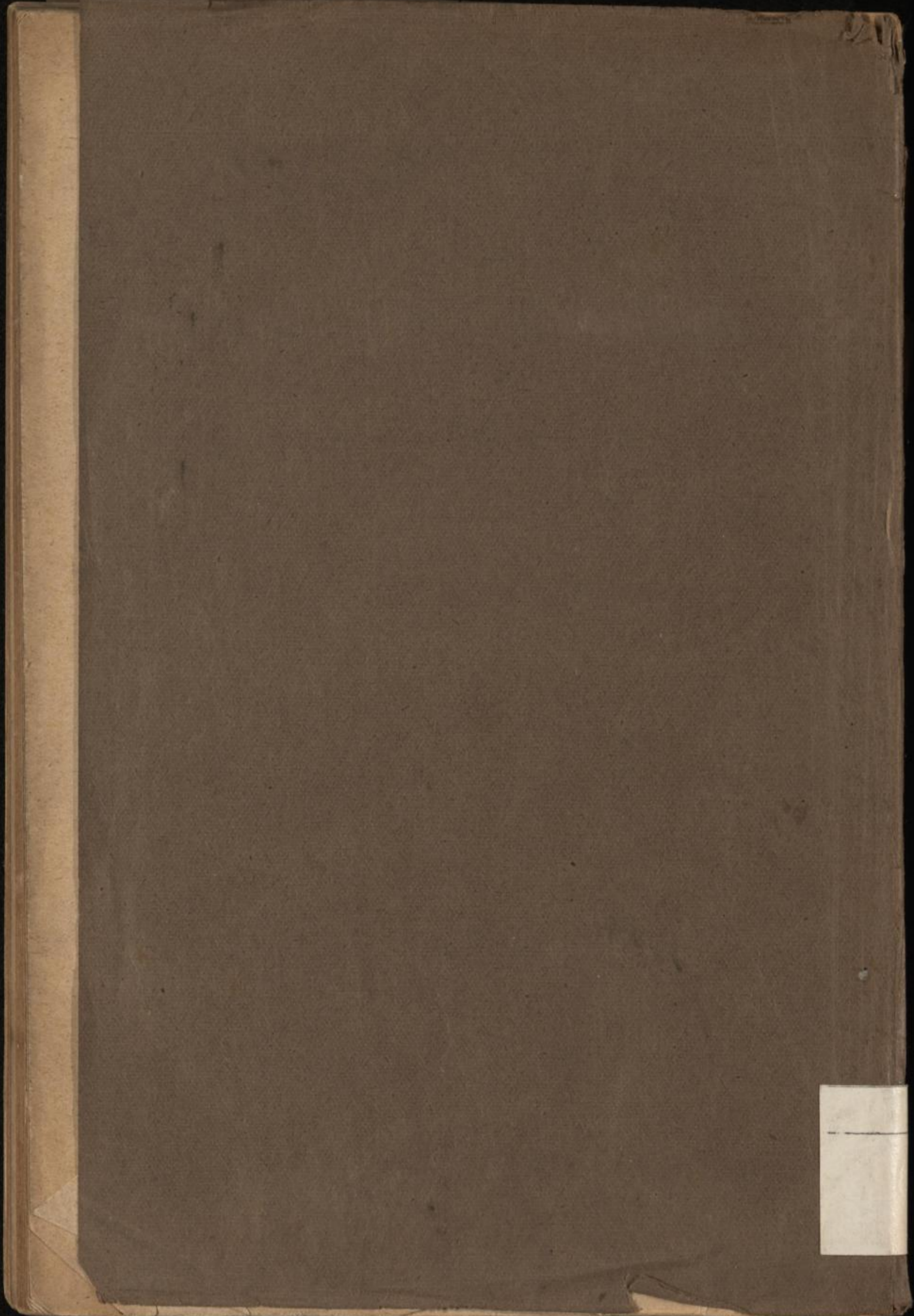
Kiklops (10, 19)	zhibny	maćeř (110, 215)	kajkehož
Ithakeziski (15, 246)	blizko	bydlenjach	ćěrje
njebudže	Olympje	Thezes	hordojte
mohl	zebrawši (83, 41)	Božičko	daŋki
ćěrpjachmy	móhli (85, 130)	Telamona	połojca [296]
Fyloktet	wostańće [a dr.	Skiłu (123, 230)	jantarjom (188,
dźiwadlowe	z hródžow (87, 226)	zhrabnywši	hlowy (187, 237)
bohojo	hluboki	kročach	wjerćeny
Etewones	zhrabawši	wapřa	ze mnje
slubić (m. š)	z napřeća	lišći (136, 375)	bolostne
ćulnjow	wupřimowanjom	zwjeřšny	přemóbědženje
najposlěňši	(72, 103)	keřćina	Dz (77, 334;
něchtó (44, 735)	khromy (76, 308)	zlězewši	205, 61)
Penelopeja	zrubawši	muri (147, 472)	zhromadžene
synohruzlatej	do dna (90, 361)	Polyfejdona	wobsedžeř
z napřeća	do duri	(154, 249 a 251)	pjeřsa
běše (51, 262)	Awtołykowi	zamoženjom	potom juž(m.nět)
		džě (159, 509)	

2) Interpunkcija (a + b):

•(dypk) — stajna	100, 327	160, 14 po bly-	městnje 88, 302
kónc hrona :	•(kolon) stej(m..)	šćate	hdyž 102, 416
20, 85; 45, 779; 85,	78, 402	191, 418 po nó	měru 103, 479
151; 145, 352; 185,	•(koma) zas. so:	197, 309 „ wšak	a dr.
157.	26, 394 po lijo	•(semikolon) stej	
(m. :) 12, 103	27, 404 na kóncu	(m.) 13, 155	Wotsuň (wo ně-
(m. ") 24, 248 (A-	hrona	+ (c)	što) k prawicy:
trida)	103, 469 (m. ;)	předwutrobno	5, 221. 230; 7, 306;
(m. ,) 16, 311	109, 192 } na	42, 661 [383	8, 381; 95, 46; 129,
(m. ?) 46, 829	113, 350 } kóncu	woprawdže 54,	16; 175, 272!
wum. (.) 46, 839;			

* Z 3 korektorow posledni a z dobom wudawař, wot čišćeŋnje 12 km z daleny, njemóžach, dokelž dyrbyše so zwjetša hnydom po korekturje na čiste čišćeć, wšě ćeže a čěsnosće „hobrskeho“ nadawka a njewšědneje prócy lěpje a do społnje přewinyć. — Ergo, cari sodales (lectores), nolite, quaeso, aegre ferre nonnulla defecta seu lapsus diversos! — Dicere mihi liceat: Sat est voluisse (Prop. Eleg. 3, 1, 6) et — „ultra posse nemo obligatur“. — Editor („H. S.“) coactus.

[Blank white rectangular label]